

Jaarstukken 2020 Provincie Zeeland

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	4
Inleiding	6
1.1 Grote projecten	8
Waterdunen	9
Natuurpakket Westerschelde	11
MAR-kazerne	13
Thermphos	14
Traverse Kapellebrug	16
Zanddijk	18
Zeeuws Deltaplan Zoet Water	20
1.2 Strategische opgaven	23
Energietransitie	24
Klimaatadaptatie	25
Ruimtelijke kwaliteit	27
Slimme mobiliteit	29
Zichtbaar Zeeland	31
2. Programma Fysieke leefomgeving	32
3. Programma Landelijk gebied, natuur en landbouw	47
4. Programma Regionale economie	61
5. Programma Regionale bereikbaarheid en leefbaarheid	81
6. Programma Culturele infrastructuur en monumenten	107
7. Programma Bestuur	114
8. Programma Klimaat en energie	123
9.1 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	138
9.2 Kosten van overhead	140
Paragrafen	142
Provinciale heffingen	143
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	146
Onderhoud kapitaalgoederen	155
Financiering	161
Bedrijfsvoering	166
Verbonden partijen	174
PZEM N.V.	175
Regionale uitvoeringsdienst Zeeland (RUD)	176
North Sea Port SE	178
N.V. Westerscheldetunnel	179
N.V. Economische Impuls Zeeland	181
Nederlandse Waterschapsbank N.V.	183
Westerschelde Ferry B.V.	184

Investeringsfonds Zeeland (IFZ).....	185
Gemeentelijke Vervoerscentrale Zeeland B.V.....	187
Vereniging Interprovinciaal Overleg (IPO).....	188
Europese Gemeenschap voor Territoriale Samenwerking (EGTS) Linieland van Waas en Hulst	189
Grondbeleid.....	190
Covid-19.....	193
Jaarrekening 2020.....	196
Balans per 31 december 2020.....	197
Algemene toelichting.....	199
Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening.....	201
Niet in de balans opgenomen verplichtingen en rechten.....	203
Toelichting op de balans.....	208
Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening.....	227
Overzicht van de incidentele baten en lasten per programma.....	238
Overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.....	240
Bezoldiging topfunctionarissen.....	241
Gebeurtenissen na balansdatum.....	243
Bijlagen.....	244
Bijlage 1: Staat van materiële en financiële vaste activa.....	245
Bijlage 2: Verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen.....	248
Bijlage 3: Gerealiseerde baten en lasten per taakveld.....	262
Bijlage 4: Staat van restant investeringskredieten.....	265
Controleverklaring van de onafhankelijk accountant.....	268

Inleiding

Samen verschil maken

Samen verschil maken

'Samen verschil maken' is het motto van deze bestuursperiode. 2020 was het eerste volle begrotingsjaar waarin we tezamen met PS ook écht samen verschil konden maken. Dat pakte anders uit dan verwacht. Hoewel het coronavirus aan het begin van 2020 iets was dat enkel ver weg leek te spelen, werden we ook al snel hier geconfronteerd met het virus, met alle gevolgen van dien. Zowel voor de maatschappij als totaal, op sociaal, cultureel en economisch gebied, als voor heel veel mensen persoonlijk.

Het Rijk heeft hierin zijn verantwoordelijkheid genomen door grote steunpakketten in te stellen. Wij hebben niet de financiële ruimte om instellingen of ondernemers direct te ondersteunen, maar hebben gezocht naar mogelijkheden om hen te faciliteren in het benutten van de steunpakketten. Daarnaast hebben we in de voorjaarsnota € 2 miljoen beschikbaar gesteld voor aanvullende ondersteuning voor Zeeuwse ondernemers. Om de cultuursector te ondersteunen hebben we het Zeeuws Stimuleringsfonds Cultuur ingesteld.

Corona heeft gevolgen voor de uitvoering van de begroting

We vinden het belangrijk om in deze crisistijd te blijven investeren in Zeeland. Dat hebben we gedaan door maximaal in te zetten op investeringen uit de investeringsagenda, maar ook door het opnemen van een overprogrammering in de lopende begroting, om eventuele vertragingen en onderuitputting op te vangen. Op voorhand was immers duidelijk dat de crisis ook gevolgen zou hebben voor de uitvoering van onze begroting, zonder te weten op welke onderdelen dat precies zou zijn.

De uitvoering van de opgaven en ons verdere beleid doen we niet alleen. Veel vraagstukken pakken we gezamenlijk op met onze netwerkpartners. Dat betekent dat vaak intensief overleg nodig is om tot voortgang te komen. Omdat fysieke bijeenkomsten en overleggen niet meer mogelijk waren, hebben we gezocht naar alternatieve mogelijkheden om de uitvoering toch zoveel als mogelijk doorgang te kunnen geven. Snelle investeringen in digitalisering hebben er toe bijgedragen dat we in overleg konden blijven met onze netwerkpartners. Toch heeft dat niet kunnen voorkomen dat de beoogde inzet uit de begroting niet geheel behaald is. Het jaarrekeningresultaat is dan ook hoger dan andere jaren. Dat effect van Corona zien we overigens ook bij andere overheden. Onzekerheden in de uitvoering van met name eenmalige projecten – lukt het om met partners om tijdig tot uitvoering van projecten te komen? – en eenmalige subsidieregelingen – is er voldoende animo voor de regelingen? – hebben het lastig gemaakt ook tussentijds scherpe bijstellingen te maken. Immers, alles was erop gericht om de uitvoering van deze projecten en subsidies zoveel mogelijk doorgang te geven.

Omdat een gedeelte van de uitvoering van deze eenmalige projecten over de jaargrens heen valt doen we ook voorstellen om de niet aangewende budgetten van deze projecten over te hevelen naar 2021. In de jaarstukken, maar ook in het bijbehorende Statenvoorstel, gaan we daar nader op in.

Doorkijk naar de uitvoering van de begroting 2021

De crisis duurt inmiddels ruim een jaar. Vaccineren biedt uitzicht om op korte termijn terug te kunnen naar een 'nieuw' normaal. Toch zullen de gevolgen van de crisis nog lange tijd merkbaar blijven. In de voorjaarsnota 2021 staan we daar bij stil en doen we voorstellen om, binnen onze mogelijkheden, de gevolgen voor de crisis voor Zeeland op korte termijn te dempen.

Terugblik op de uitvoering van de begroting 2020

Vrijwel tegelijkertijd met het moment dat de coronacrisis in volle omvang om zich heen greep, werden we geconfronteerd met berichten over het afblazen van de Markaz in Vlissingen. Al snel bleek dat het geen geruchten waren dat het Rijk eenzijdig de overeenkomst hiertoe wilde opzeggen. De uitkomsten zijn bekend. Onder leiding van de speciaal adviseur dhr. Wientjes is het compensatiepakket 'Wind in de Zeilen' opgesteld om de beoogde effecten van de Markaz voor de regio te compenseren. Dit pakket heeft in juli de instemming van de regio gekregen. Daarop is ook meteen voortvarend aan de slag gegaan met de implementatie van het compensatiepakket.

De sanering van Thermphos verloopt op schema. Met het zicht op afronding van het project is ook

duidelijk dat de toegezegde bedragen voor de sanering door de Provincie € 2,4 miljoen lager uitvalt. Deze incidentele meevaller is verwerkt in de jaarrekening.

In het najaar van 2020 is de RES vastgesteld, zodat de opgave Energietransitie daarmee ook is afgerond. In het uitvoeringsprogramma Energie op klimaat krijgt dat in 2021 zijn verdere uitvoering. Tegelijkertijd met het afronden van de opgave Energietransitie is in 2020 de nieuwe opgave Stikstof gestart. Vanuit de investeringsagenda zijn in 2020 middelen toegekend voor onder andere Campus, innovatiefinanciering en wegeninvesteringen, waaronder voor het nieuwe groot project N290 Kapellebrug. Tevens is besloten om het Deltaplan Zoet Water als groot project te benoemen en daar middelen uit de investeringsagenda aan toe te kennen. Om de strategische opgaven verder uit te werken zijn eveneens middelen uit de investeringsagenda toegekend. De verwachting is dat in 2021 de opgaven, met uitzondering van Stikstof, overgaan naar uitvoering. In de voorjaarsnota 2021 geven we een verdere doorkijk op de strategische opgaven.

Jaarrekeningsaldo is substantieel hoger dan voorgaande jaren

Het jaarrekeningsaldo, na voorgestelde overheveling, bedraagt bijna € 10,5 miljoen en stellen we voor om toe te voegen aan de algemene reserve. Dit saldo kent een overwegend incidenteel karakter en is mede door de effecten van corona substantieel hoger dan in voorgaande jaren. In het jaarverslag is een nadere toelichting opgenomen op dit saldo. Daarnaast stellen wij voor om in de bestemming van het jaarrekeningsaldo ruim € 9,6 miljoen toe te voegen aan bestemmingsreserves. Overigens zullen wij in de voorjaarsnota verdere voorstellen doen voor uitnames uit de algemene reserve.

Financieel perspectief blijft onder druk staan

In 2020 is een verdere oplossing gevonden voor de reparatie van de zogenaamde weeffout in het Provinciefonds, die verruiming van het financieel perspectief oplevert. In de voorjaarsnota 2020 hebben we die ruimte gebruikt om met name een aantal knelpunten in de uitvoering van de begroting op te lossen, maar ook tot verdere versterking van de uitvoeringsprogramma's te komen. Hoewel de financiële positie op orde is, blijft het meerjarenperspectief onder druk staan, mede vanuit de onzekere tijden waarin we ons bevinden. In de voorjaarsnota 2021 geven we hier ook een nadere doorkijk op. Samenwerking met andere overheden en partijen blijft noodzakelijk om samen verschil te blijven maken.

Het college van Gedeputeerde Staten

1.1 Grote projecten

Inleiding

Met verschillende grote projecten wordt invulling gegeven aan de opgaven van de Provincie Zeeland. De grote projecten bedienen daarbij veelal meerdere maatschappelijke doelen. Hoewel de projecten in aard en karakter sterk van elkaar verschillen, hebben ze met elkaar gemeen dat het gaat om politiek belangrijke projecten, waarbij het financieel om grote bedragen gaat. Daarom worden de grote projecten en daarbij behorende baten en lasten expliciet zichtbaar gemaakt in de begroting en jaarrekening. In verschillende mate bevatten de grote projecten ook financiële risico's. Doorgaans worden deze risico's opgevangen binnen de projecten. Als dit niet het geval is komen risico's nader aan de orde in de Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

In 2020 zijn er grote projecten bijgekomen en afgesloten. Zo is het groot project Marinierskazerne op 10 juli afgesloten tegelijkertijd met het besluit van Provinciale Staten om in te stemmen met het compensatiepakket. Het project N290 Traverse Kapellebrug is bij de behandeling van de voorjaarsnota aangemerkt als groot project door Provinciale Staten. Eind 2019 waren al de projecten N673 Zanddijk en het Zeeuws Deltaplan Zoet Water toegevoegd als groot project.

Grote projecten

- Waterdunen
- Natuurpakket Westerschelde
- Thermphos
- Zeeuws Deltaplan Zoet Water (toegevoegd november 2019)
- N673 Zanddijk (toegevoegd november 2019)
- N290 Traverse Kapellebrug (toegevoegd mei 2020)
- MAR-kazerne (afgesloten in juli 2020)

Mijlpalen 2020

- Waterdunen: getijdenduiker volledig operationeel en voortgang inrichting plangebied
- NPW: voortgang in uitvoering Hedwigepolder, Bath, Ossensisse en Zimmerman
- Thermphos: voortgang in de sanering
- MAR-kazerne: Rijksbesluit niet doorgaan Marinierskazerne en hiertoe een compensatiepakket voor Zeeland vast te stellen

(Voor de projecten Zeeuws Deltaplan Zoet Water, N673 Zanddijk en N290 Traverse Kapellebrug waren in de begroting 2020 nog geen mijlpalen opgenomen)

Uitgangspunten grote projecten

- Versterking kaderstellende en controlerende rol PS
- Afspraken vastgelegd in Kader Grote Projecten
- PS bepalen typering project als "groot project"
- Opdracht wordt in startnotitie vastgelegd
- Vier keer per jaar wordt gerapporteerd
- Besluitvorming PS bij afronding projectfase

Kader grote projecten

Het Kader Grote Projecten beoogt de kaderstellende en controlerende rol van Provinciale Staten voor de grote projecten te versterken. Om vast te stellen of het Kader Grote Projecten in de praktijk afdoende functioneert dienen Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten jaarlijks gezamenlijk stil te staan bij de sturing op grote projecten en de mogelijkheden om de werking van dit kader te verbeteren.

Waterdunen

Omschrijving

Het project Waterdunen is een grote gebiedsontwikkeling van ruim 350 ha ten westen van Breskens. Kustversterking gaat hier gepaard met hoogwaardige verblijfsrecreatie en natuur- en landschapontwikkeling. Het is daarmee te beschouwen als een voorbeeld van de Deltawerken 2.0. Waterdunen is een aansprekend project, waarin de kernwaarden van de Provincie tot uitdrukking komen: concreet, inspirerend, kleurrijk, eerlijke samenwerking, dienstverlenend, ambitieus, dynamisch en zelfverzekerd. Het wordt een bijzonder en aantrekkelijk gebied, zowel voor de echte natuurkenners en vogelaars als voor bewoners en verblijfsrecreanten, met een aanzienlijke sociaaleconomische impuls voor de (krimp)regio. Waterdunen draagt met de getijdennatuur bij aan het natuurherstel van de Westerschelde. Vanaf 2013 wordt gewerkt aan de daadwerkelijke aanleg. Het grootste gedeelte van de (grond)werkzaamheden heeft al plaatsgevonden. Waterdunen is al duidelijk zichtbaar in het landschap.

Doelen

Het doel van Waterdunen is drieledig:

- Een oplossing voor kustveiligheid. Duinen en dijken ter hoogte van Breskens vormen één van de Nederlandse zwakke schakels. Met de gekozen wijze van kustversterking is de veiligheid voor 200 jaar gegarandeerd[1];
- Met de getijdennatuur, een groot slikken- en schorregebied, draagt Waterdunen bij aan het met België afgesproken natuurherstel van de Westerschelde;
- Door de combinatie van kustversterking, (recreatie) natuurontwikkeling en hoogwaardige verblijfsrecreatie ontstaat een voor recreanten uiterst aantrekkelijk gebied, zowel voor de echte natuurkenners en vogelaars als voor bewoners en verblijfsrecreanten. Dit zal leiden tot seizoenverlenging en een aanzienlijke sociaaleconomische impuls voor de (krimp)regio.

Bovenstaande doelen bereiken we in samenwerking en afstemming met de andere bij Waterdunen betrokken partijen (Waterschap Scheldestromen, Gemeente Sluis, Het Zeeuwse Landschap en Molecaten) en met de omgeving.

[1] Deze doelstelling is vastgesteld in het kader van het project *Zwakke Schakels* op basis waarvan de kustversterking bij Waterdunen is uitgevoerd. Inzichten over klimaatontwikkeling wijzigen echter voortdurend. Het is de vraag of deze stelling – veiligheid voor 200 jaar - ook in de toekomst houdbaar blijft.

Acties

In 2020 zijn de volgende werkzaamheden en acties gerealiseerd:

- het onderzoek naar het volledig operationeel krijgen van de getijdenduiker is afgerond;

[De getijdenduiker functioneert nu nog niet volautomatisch, om dit mogelijk te maken moet de getijdenduiker worden geoptimaliseerd. Hiervoor heeft een extern bureau in samenwerking met waterschap en provincie onderzoek uitgevoerd. Dit onderzoek is afgerond en de resultaten zijn eind december 2020 bestuurlijk gedeeld. Een definitief eindrapport met de resultaten wordt begin 2021 verwacht. In 2021 dienen afspraken te worden gemaakt over de aanpassing van de getijdenduiker met het bijhorende beheer.

- de aanleg van de recreatieve paden op het toekomstig recreatieterrein zijn aangelegd;

[In Waterdunen worden door het gebied heen in overleg met de toekomstige beheerders de wandelpaden aangelegd. In 2020 is het wandelpad op het toekomstig recreatieterrein aangelegd en zijn de werkzaamheden aan de boulevard afgerond. Het wandelpad met de bijhorende informatievoorzieningen op het toekomstig terrein van de natuurbeheerder worden in 2021 afgerond.]

- de overdracht van de gronden en het beheer aan de partners, en;

[De provincie kan op basis van de contractuele afspraken met de betrokken recreatieondernemer de gronden overdragen zodra de omgevingsvergunning onherroepelijk is. De recreatieondernemer heeft

eind december 2020 de omgevingsvergunning ingediend. De verwachting is dat gronden in 2021 kunnen worden overgedragen. Met de betrokken natuurbeheerder worden in 2021 afspraken gemaakt voor de overdracht van de gronden en bijhorend beheer.]

- de communicatie over de uitvoering en beleving van Waterdunen.

[Met de betrokken partners is, met inachtneming van de beperkingen die er waren door de coronamaatregelen, gewerkt aan de communicatie over en voor Waterdunen. Zo is de bezoekersinformatie die nodig is bij opening van de wandelpaden verder uitgewerkt. Daarnaast zijn de omgeving en stakeholders geïnformeerd over Waterdunen middels website en nieuwsbrief.]

Risico's

Ook in 2020 is het risicodossier minimaal driemaandelijks geactualiseerd. De risicoanalyses leiden tot een optimalisatie van de beheersmaatregelen en vormen de input voor het benodigde bedrag voor onvoorzien in de GREX. De risicoanalyse vormt tevens input voor de planning, waardoor helder wordt wat het effect zal zijn van risico's op de planning. De belangrijkste risico's voor de uitvoering van het project Waterdunen zijn opgenomen in de GREX.

De risico's voor de beheerfase zijn meegenomen in de berekening van het provinciaal weerstandsvermogen en zijn geen onderdeel van de GREX.

Genomen besluiten

De scope van het project Waterdunen is vastgelegd in het inrichtingsplan (Gedeputeerde Staten, 2009), dat als onderlegger heeft gediend voor het door Provinciale Staten op 1 oktober 2010 vastgestelde inpassingsplan. Als gevolg van grondonderhandelingen en een nadere detaillering richting uitvoering heeft een aantal wijzigingen in de scope plaats gevonden, die in de 1e herziening van het inpassingsplan (PS, 13 december 2013) zijn vastgelegd. In de PS vergadering van 4 november 2016 is de GREX 2017 vastgesteld, waarin de knip tussen uitvoering (GREX) en beheer (provinciale begroting) is geëffectueerd. De laatst vastgestelde GREX 2021 dateert van de PS vergadering van 18 december 2020.

Natuurpakket Westerschelde

Omschrijving

Het programma Natuurpakket Westerschelde richt zich op het realiseren van 600 ha estuariëne natuur, volgens het Convenant Rijk-Provincie (2005), in lijn met de ontwikkelingsschets 2010. Het belangrijkste beoogde effect is natuurherstel van de Westerschelde. Het zal nog geruime tijd duren voordat definitief vastgesteld kan worden of alle beoogde estuariëne natuur ter plaatse is gerealiseerd. In de loop van de jaren is het programma geleidelijk aan via de planvoorbereidingsfase in de uitvoeringsfase terecht gekomen en is voor een deel van de projecten de nazorgfase aangebroken. Daarnaast worden de economische en maatschappelijke effecten van de nevenopgaven landbouw flankerend beleid, de ontwikkeling van een Grenspark en de impuls voor de gemeenten Hulst en Sluis steeds meer zichtbaar.

Doelen

Het realiseren van ten minste 600 ha estuariëne natuur conform de Herijking Natuurpakket Westerschelde:

- Hertogin Hedwigepolder (350 ha);
- Uitbreiding Zwin (22 ha);
- Middengebied Waterdunen (121 ha) en Perkpolder (35 ha);
- Buitendijks (5 deelprojecten 130 ha);
- Landbouwflankerend beleid (projecten en grondruilbank);
- Overige afspraken (Grenspark, regionale impuls Hulst en Sluis).

Afgeronde acties: Afgerond zijn de projecten Perkpolder, Baalhoek en Knuitershoek en Zwin.

In totaal is hiermee 117 ha (van de 600 ha als einddoelstelling) gerealiseerd.

Acties

In 2020 zijn de volgende acties gerealiseerd:

- Afronding van het natuurgedeelte van het deelproject Waterdunen (zie betreffend groot project);
- Opvolgen van realisatie van de projecten Hedwige, Bath en Ossenissee conform planning bij gunning;
- Voortgaan met de voorbereiding van het project Zimmerman en uitwerken optionele projecten;
- Vergunningprocedures in verband met recreatieve voorzieningen en verlenging van de looptijd van de vergunningen;
- Voorbereiden van nadere afspraken met het ministerie van LNV in verband met de nazorgfase (2023-2025);
- Opvolgen schadeloosstellingsprocedure inzake Hedwigeproject;
- Invulling geven aan de overige afspraken (landbouwflankerend beleid, Grenspark, regionale impuls Hulst en Sluis).

Risico's

- Een politiek/bestuurlijk risico voor het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de Provincie is dat de afgesproken 600 ha estuariëne natuur niet wordt gerealiseerd;
- Er zijn juridische risico's die de realisatie van projecten in gevaar kunnen brengen, variërend van het niet verkrijgen van vergunningen, het niet voldoen aan vergunningsvoorwaarden etc. In de loop van 2019 zijn PFAS en de vernietiging van de PAS door de Raad van State er bijgekomen. Op dit moment brengt dit de doelstellingen nog niet in gevaar;
- Er zijn risico's op meningsverschillen tussen stakeholders waardoor de realisatie van het programma in gevaar komt.

Genomen besluiten

- Besluit 7 oktober 2005 Voorstel PS invulling Schelde Estuarium;
- Besluit 30 januari 2006 Convenant Rijk en Provincie Natuurpakket Westerschelde;
- Brief van 8 november 2016 over de voortgang van het NPW programma aan PS;
- Brief van 7 september 2017 Nota herijking Natuurpakket Westerschelde aan PS.

MAR-kazerne

Omschrijving

Dit project omvatte de beoogde verhuizing van de nu in Doorn gevestigde Van Braam-Houckgeestkazerne en het Logistiek Complex Maartensdijk naar de nieuw te realiseren Michiel Adriaanszoon de Ruyter Kazerne (MAR-kazerne), conform het in 2012 genomen Rijksbesluit en de met het Rijk in 2014, 2015 en 2016 gesloten overeenkomsten.

Doelen

Het doel van het project MAR-kazerne was om in nauwe samenwerking met contractpartners Gemeente Vlissingen en Waterschap Scheldestromen:

- De door de Provincie gedane toezegging, om de gronden om niet en bouwrijp aan te leveren, gestand te doen;
- Defensie in staat stellen de kazerne zo snel mogelijk, tegen zo laag mogelijke kosten en met draagvlak binnen de regio te realiseren;
- Maximalisatie van de (economische en maatschappelijke) effecten van de kazerne voor de Zeeuwse samenleving te bewerkstelligen.

Op het moment dat het eerste projectdoel bereikt was (na het aanleveren van de grond, het afkopen van het bouwrijp maken, c.q. uitvoeren van de vierde overeenkomst, en het realiseren van de wegontsluiting en nutsvoorzieningen), zou een expliciet keuzedocument worden opgesteld over de wijze van voortzetting van het project, gericht op de twee resterende doelen.

Acties

In februari 2020 werd bekend dat het kabinet voornemens was om de marinierskazerne alsnog niet naar Vlissingen te verplaatsen. Daarbij is aangegeven dat een compensatiepakket opgesteld moest worden, dat minimaal met de marinierskazerne vergelijkbare sociaal-economische effecten voor Zeeland en Vlissingen zou hebben. In juli is overeenstemming bereikt tussen de regionale partijen en het Rijk over een dergelijk compensatiepakket, onder de titel Wind in de Zeilen.

Op de voorgenomen acties uit de Begroting 2020 voor de MARKAZ is daarom geen uitvoering meer gegeven.

Risico's

Het project is afgesloten.

Genomen besluiten

Met het vaststellen van het statenvoorstel 'Compensatiepakket Marinierskazerne' op 10 juli 2020 is het groot project Marinierskazerne afgesloten.

Thermphos

Omschrijving

In 2012 is Thermphos failliet gegaan. Thermphos was de enige overgebleven fosfor producent in Europa. Het is de eerste en enige locatie ter wereld waar het fosfor(slik) ook echt wordt opgeruimd. Dat blijkt een stuk weerbarstiger dan verwacht.

In 2014 is door Provincie Zeeland en destijds Zeeland Seaports (ZSP) een deal met curatoren gemaakt. Er is uit de boedel een bedrag ad € 35 miljoen ontvangen voor de fase van veiligstelling van het Thermphos terrein. Dit houdt in het opruimen van de fosfor en het (bereikbare) radioactieve materiaal. Hier tegenover staat dat alle verplichtingen van de curatoren zijn overgenomen. Ten behoeve van de sanering heeft ZSP een dochtermaatschappij opgericht: Van Citters Beheer B.V. (VCB). VCB heeft een projectorganisatie, die de uitvoering van de werkzaamheden aanstuurt.

Voor de uitvoering van de saneringsactiviteiten werd in 2014 een Turnkey-overeenkomst (TKO) met een aannemerscombinatie afgesloten. Daarbij werd afronding voorzien in mei 2016. Door diverse problemen is deze datum ver overschreden. In maart 2017 heeft VCB besloten te TKO te ontbinden en is er een nieuw Plan van Aanpak opgesteld, gebaseerd op een totale sanering van het voormalige Thermphos-terrein.

Het kabinet heeft in 2017, naar aanleiding van vragen vanuit Zeeland, besloten een commissie onder leiding van de heer Samsom in te stellen om onderzoek te doen naar de sanering van het Thermphos-terrein en te bezien of en zo, ja welke Rijksbetrokkenheid wenselijk is. Op 30 juni 2017 heeft de commissie haar opdracht ontvangen en die vervolgens vanwege de urgentie die werd gezien in zeer hoog tempo uitgevoerd. Op 23 augustus is het advies van de Commissie Samsom, onder de titel 'Saneren doe je samen', aan de Tweede Kamer en de Provincie Zeeland gestuurd.

Als uitvloeisel van het rapport Samsom is in december 2017 door het Rijk, NV Zeeland Seaports en de Provincie Zeeland de financiële overeenkomst sanering Thermphos ondertekend. In deze overeenkomst hebben de drie partijen afspraken gemaakt over het ter beschikking stellen van een taakstellend budget van € 129,5 miljoen. In deze overeenkomst is in artikel 5 opgenomen dat financiële tegenvallers en meevallers ten opzichte van het taakstellende budget door Partijen in gelijke delen, namelijk ieder voor 1/3 deel, worden gedeeld. Door ondertekening van de financiële overeenkomst staat de Provincie Zeeland bij de sanering Thermphos dus voor 1/3 garant voor eventuele tegenvallers, die de risicoreserve van € 17,8 miljoen (als onderdeel van het totale taakstellende budget 129,5 miljoen) te boven gaan. Begin 2018 is de Samenwerkingsovereenkomst tussen de partijen gesloten en zijn de benodigde middelen daadwerkelijk beschikbaar gekomen. Gezien de financiële bijdrage en de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor mee- en tegenvallers zal de Provincie als mede-opdrachtgever moeten sturen op de opdracht voor de sanering, de kosten en de risicobeheersing. Om hieraan invulling te geven worden kwartaalrapportages opgeleverd door Van Citters Beheer. Samen met het Rijk (ministerie van I&W) en inmiddels (na de fusie van Zeeland Seaports) North Sea Ports is verdere invulling gegeven aan de eisen die aan deze rapportages worden gesteld en zijn hierover afspraken in de Samenwerkingsovereenkomst opgenomen. Van Citters Beheer levert deze kwartaalrapportages en de stuurgroep 'Sanering voormalig Thermphos terrein' stelt de kwartaalrapportages vast, conform de afspraken in de Samenwerkingsovereenkomst.

Doelen

Het voormalige Thermphos terrein wordt door Van Citters Beheer gesaneerd conform het Plan van Aanpak.

Het doel van het Project is:

- a. het op een veilige en verantwoorde wijze ontvlechten, ontmantelen en slopen van de zich op het voormalige Thermphos terrein bevindende installaties en gebouwen, inclusief fundaties, wegen en ondergrondse infrastructuur tot een diepte van 2 meter onder maaiveld.
- b. het voormalige Thermphos terrein zodanig te saneren dat het terrein na afloop van de werkzaamheden geschikt is voor nieuwe uitgifte als haven- en/of industrieterrein milieucategorie 5. Hierbij is het uitgangspunt dat het terrein milieu- en omgevingsveilig is volgens geldende wet- en regelgeving en de bodemkwaliteit voldoet aan de klasse industrie.

Acties

- Van Citters Beheer in staat stellen de sanering onder de meest optimale omstandigheden de sanering uit te voeren. In 2020 zijn de saneringswerkzaamheden afgerond, op de nazorgfase van het project na.

[Van Citters Beheer voert de sanering uit in opdracht van de drie financierende partijen – Rijk, North Sea Port en de Provincie Zeeland]

- Tijdige financiering aan VCB door de drie financierende partijen.

[Na vaststelling door de stuurgroep 'Sanering voormalig Thermphos terrein' van de kwartaalrapportages van Van Citters Beheer worden per kwartaal ten laste van de voorziening Thermphos middelen beschikbaar gesteld]

- De speciaal voor deze sanering ingestelde stuurgroep en bestuurlijk overleg zullen aan de hand van maand- en kwartaalrapportages toezicht houden op de vastgestelde scope, planning, financiën en voortgang.

[De stuurgroep komt per kwartaal bijeen om de toezichtrol uit te oefenen en te zorgen dat na vaststelling van de kwartaalrapportages financiën beschikbaar komen voor de sanering.]

Risico's

De Commissie Samsom verwacht - met de nodige voorzichtigheid - dat voor de sanering in totaal €129,5 mln. benodigd is vanaf 1 april 2017. De Commissie baseert dat bedrag op de base case qua kosten uit het Fakton-rapport, € 106,5 mln., aangevuld met een risicoreserve van € 17,8 mln. en daarbovenop nog de indexering tot en met 2020 van in totaal € 5,2 mln. Het beeld van de commissie is dat hiermee een realistische kostenschatting is gepleegd. Aan de dekking van deze kosten dragen drie partijen bij: Provincie Zeeland, Rijk en North Sea Ports. De verdeling van de bijdragen is door de partijen vastgelegd in de 'financiële overeenkomst sanering Thermphos'.

Er is een risico van budget- en tijdsoverschrijding van de sanering. Indien één van deze of beiden plaatshebben dan zullen er meerkosten optreden. Deze worden dan door de drie financierende partijen ieder voor 1/3 gedragen. De Provincie Zeeland staat op dit moment garant voor een derde van deze optredende meerkosten.

Tot op heden zijn er geen meerkosten opgetreden en is de sanering per 31-12-2020 afgerond, op de nazorgfase van het project na. Meerkosten zijn niet meer aan de orde nadat per 31-12-2020 de sanering is afgerond. Uiterlijk eind februari 2021 zijn de geringe restwerkzaamheden afgerond en kunnen de gronden worden overgedragen ter herontwikkeling aan North Sea Port. Na een eerdere reductie van het restrisico medio 2020, is eind 2020 het totale restrisico in de provinciale paragraaf afgevoerd. De financiële afwikkeling zal conform het gestelde in de Samenwerkingsovereenkomst worden uitgevoerd.

Genomen besluiten

- Overeenkomst van oktober 2014 tussen curatoren Thermphos, Zeeland Seaports (ZSP) en Provincie Zeeland betreffende onder meer de sanering en opruiming van het bedrijfsterrein van Thermphos en de overdracht van rechten van erfpacht en opstal.
- Overeenkomst van oktober 2014 tussen ZSP en Provincie Zeeland, ter zake van de sanering van het Thermphos-terrein in Vlissingen.
- Op 16 juni 2014 hebben Provinciale Staten besloten geen bedenkingen te hebben tegen de overeenkomsten zoals die toen voorlagen.
- Statenvoorstel beschikbaar stellen van € 1,1 miljoen 18 november 2016.
- Statenvoorstel beschikbaar stellen van € 2,5 miljoen 13 januari 2017.
- Statenvoorstel Plan van Aanpak VCB 21 april 2017.
- Statenvoorstel beschikbaar stellen van € 4,5 miljoen van 9 juni 2017
- Statenvoorstel implementatie van het rapport 'Saneren doe je samen' (commissie Samsom) en de dekking van de provinciale middelen op 3 en 10 november 2017

Traverse Kapellebrug

Omschrijving

De Traverse Kapellebrug bestaat uit een langgerekte lintbebouwing met een zeer hoge verkeersintensiteit, waaronder veel vrachtverkeer. De hoge intensiteiten veroorzaken geluidhinder, trillingen, een moeilijke oversteekbaarheid en verkeersonveiligheid in de kern. De verwachting is dat de intensiteiten nog verder toenemen door uitbreiding van (logistieke) bedrijventerreinen nabij Hulst en de groei van de Antwerpse haven. Gezien het hoge aantal voertuigen van 11.500 per werkdag met 12% vrachtverkeer staat de leefbaarheid behoorlijk onder druk. Op basis van de uitvoeringsstrategie verhardingen zijn reeds de middelen geraamd voor de noodzakelijke renovatie van dit weggedeelte. We stellen voor om dit onderhoudsmoment aan te grijpen om een volledige rehabilitatie uit te voeren, zodat de kom van Kapellebrug veiliger gemaakt kan worden voor automobilisten, fietsen en voetgangers. In het totaalplan dat hiervoor uitgewerkt is voeren we maatregelen uit om de snelheid van het verkeer te verlagen en een eenduidiger verkeersbeeld te creëren. De gemeente Hulst draagt de lasten van de vervanging van de riolering en draagt € 200.000 bij aan het project voor perceelontsluitingen en groenvoorzieningen. Voor het benodigde investeringskrediet van € 5,6 miljoen is naast de reeds beschikbare middelen voor de renovatie (€ 2,3 miljoen), aanvullend € 3,3 miljoen benodigd uit de investeringsagenda. Na verwachte oplevering van het project in 2021 schrijven we het krediet vervolgens vanaf 2022 af in 35 jaar. Omdat onvoldoende capaciteit in de organisatie aanwezig is om het project te kunnen begeleiden en uitvoeren, is voor projectbegeleiding in het krediet een bedrag van € 0,6 miljoen opgenomen. Uit deze middelen trekken we voor het project ook een omgevingsmanager aan. De rehabilitatie brengt tevens met zich mee dat het toekomstig onderhoud van dit weggedeelte jaarlijks met € 6.000 toeneemt. Dat betrekken we in het assetmanagement. Mede door de financiële omvang, complexiteit en omgevingssensitiviteit voldoet het project volgens het handboek 'grote projecten' aan de kwalificaties van groot project. Wel stellen daarom ook voor om het project als zodanig te benoemen.

Acties

In 2020 zijn de volgende acties gerealiseerd:

- Opzetten projectorganisatie, w.o. een senior projectleider, samen met de gemeente Hulst.

De Projectleider vanuit de Provincie is reeds aangesteld. In het start overleg met de betrokken overheidsinstellingen (Gemeente Hulst, dorpsraad St-Jansteen, Waterschap en Provincie Oost-Vlaanderen) zijn de contactpersonen die het project zullen begeleiden reeds aangesteld.

- Overeenkomst afsluiten met de gemeente Hulst en enkele ondernemers langs het tracé.

Er zijn inmiddels overleggen geweest met de gemeente Hulst en verschillende ondernemers waarin het voorlopig ontwerp is gepresenteerd. Hierop is zeer positief gereageerd en is de verwachting dat wij op korte termijn het voorlopig ontwerp kunnen omzetten naar een definitief ontwerp. Daar de meeste ondernemers dagelijks bevoorrad worden zal in het contract met de uiteindelijke aannemer voor de Traverse Kapellebrug opgenomen moeten worden hoe deze zijn werkzaamheden zal afstemmen met de ondernemers m.b.t. bevoorrading en leveranties.

- Voorlopig ontwerp omzetten naar een definitief ontwerp.

Er is afstemming geweest met de gemeente Hulst, de dorpsraad St-Jansteen, Waterschap en de Supermarkt Plus betreffende het voorlopig ontwerp. Deze hebben aangegeven geen bezwaren te hebben. Dit betekent dat behoudens het verzoek vanuit de omgeving voor de aanleg van een fietstunnel er geen issues meer zijn voor vaststelling naar definitief ontwerp.

- Ondergrondse infra

Er is Klic-melding kadaster gedaan voor de ondergrondse infra binnen het werkgebied van de Traverse Kapellebrug. Dit betekent dat alle kabels en leidingen nu inzichtelijk zijn gemaakt en de betrokken Netbeheerders een verzoek tot aanpassing (VTA) of verzoek tot maatregelen (VTM) kan worden verstuurd. Na het versturen van deze verzoeken kan er een start overleg met de Netbeheerders worden ingepland.

- Ontwikkeling oplossing voor het doorgaand (vracht)verkeer dat tijdens de werkzaamheden niet door de kern kan rijden.

Er is met de Provincie Oost-Vlaanderen overleg geweest waarin het voorlopig ontwerp en voorlopige planning van de Traverse Kapellebrug is besproken. In dit overleg is afgesproken dat de wegbeheerder vooraf betrokken zal zijn met controle en vaststelling van omleidingsroutes over Belgisch grondgebied. De contactpersoon hiervoor is reeds aangesteld door de Provincie Oost-Vlaanderen.

De Gemeente Hulst en de dorpsraad St-Jansteen zijn reeds betrokken bij de ontwikkeling oplossing doorgaand verkeer.

Doelen

Het tot stand brengen van een duurzaam en integraal maatregelenpakket dat de verkeersveiligheid voor alle verkeersdeelnemers verbetert en de verkeersafwikkeling en doorstroming voor het gemotoriseerd verkeer vergroot.

Risico's

- Nadere detaillering van het project kan leiden tot een hogere raming van de kosten, temeer daar de verkeerssituatie complex is en er (nog) geen alternatieve omleiding is.

Behoudens het verzoek vanuit de politiek voor de aanleg van een fietstunnel zijn er geen openstaande issues voor vaststelling van het voorlopig ontwerp naar een definitief ontwerp. Het advies blijft vooralsnog vanuit de Provincie om geen fietstunnel aan te leggen. Dit betekent dat het budget dat is toegewezen vanuit de Provincie ruim voldoende is.

- Schadeclaims aan het tracé door gevestigde ondernemers vanwege omzetsderving.

Er zal hier intern overleg gepleegd dienen te worden voor een plan de campagne betreffende eventuele schadeclaims van ondernemers. Een mogelijkheid is dat de Provincie Zeeland vooraf een overeenkomst met de ondernemers uit de omgeving aangaat.

- Ontbreken gekwalificeerde interne projectleider tot op dit moment waardoor de planning in gevaar komt.

Een interne projectleider is reeds aangesteld.

Genomen besluiten

- N290 Traverse Kapellebrug benoemd als groot project.

Voorgestelde besluiten:

- Een krediet N290 Traverse Kapellebrug instellen ter grootte van € 5,6 miljoen, dat wordt afgeschreven vanaf 2022 in 35 jaar.

- Voor de dekking van de afschrijvingslasten in 2021 € 3,3 miljoen uit de investeringsagenda toevoegen aan de dekkingsreserve wegen, waaruit de afschrijvingslasten vanaf 2020 in € 35 jaar worden gedekt.

- De resterende € 2,3 miljoen wordt gedekt uit de reeds geraamde lasten voor de renovatiewerkzaamheden. Hiervan is reeds € 0,9 miljoen in het bestaande investeringskrediet opgenomen. De resterende € 1,4 miljoen is reeds beschikbaar binnen de stelpost 'afschrijvingen infrastructuur' en wenden we aan voor de dekking van de afschrijvingslasten.

- De jaarlijkse onderhoudslasten van de N290 Traverse Kapellebrug vanaf 2023 ophogen met € 6.000 en betrekken in de actualisatie van het assetmanagement.

Zanddijk

Omschrijving

De provinciale weg Zanddijk- Molendijk (N673) naar Yerseke kent in de huidige vorm ernstige knelpunten op het gebied van verkeersveiligheid, bereikbaarheid en onderhoud. De N673 is gecategoriseerd als gebiedsontsluitingsweg (1 rijstrook per rijrichting, 80km/u) en van groot belang voor de ontsluiting van Yerseke en de (groeierende) bedrijvigheid daar.

De N673 heeft een aantal knelpunten op het gebied van verkeersveiligheid, bereikbaarheid en onderhoud. Op de Zanddijk-Molendijk tussen de rijksweg A58 en de rotonde in Yerseke hebben vanaf 2008 in totaal 72 ongevallen plaats gevonden, waarvan 1 met dodelijke afloop en 12 met letsel. De N673 is op dit moment niet ingericht volgens de Basiskenmerken Wegontwerp van het CROW en de ontwerprichtlijnen behorend bij die functie. De weg en berm zijn te smal, bochten zijn te krap en op delen is sprake van een te steil talud. In verband met de (on)veiligheid is in september 2019 een maximumsnelheid van 60 km/h ingevoerd.

De N673 is ook een drukke weg: per dag passeren 9.580 (Zanddijk) motorvoertuigen (op basis van de verkeersstromenkaart 2018), waaronder veel vrachtwagens (circa 15%). Volgens de verkeersprognose zal het verkeer tot 2030 groeien tot ca. 12.000 mvt/etm. Dit komt vooral voort uit een verdere uitbreiding van de bedrijventerreinen. Verder is de N673 niet overal meer in beste doen: op meerdere plekken is sprake van scheuren in het wegdek en de fundering. Dit leidt tot hoge onderhoudskosten.

De genoemde knelpunten zijn van dien aard, dat de N673 door Gedeputeerde Staten in 2017 in de top 3 is geplaatst van Zeeuwse wegen die met voorrang moeten worden opgeknapt, om veiligheid, bereikbaarheid en onderhoudssituatie structureel te verbeteren.

Doelen

De verkeersveiligheid is verbeterd, de bereikbaarheid van Yerseke is vergroot en er is minder onderhoud nodig voor de N673.

Meekoppel kansen zijn benut ter verbetering van de spoorveiligheid en de behartiging van de belangen van de omgeving

Acties

In 2020 zijn de volgende acties gerealiseerd:

- Op 6 november 2020 hebben Provinciale Staten de Startnotitie voor het project vastgesteld. Dat was tevens het besluit om de volgende fases in het project op te starten.
- In 2021 wordt verder gewerkt aan de zaken die ook in de fasering op zijn genomen. Daarbij zal worden gewerkt volgens het Handboek Projecten en Programma's, dat door Provinciale Staten is vastgesteld.
- Voor Fase 1A (tracé naar het bedrijventerrein Olzendepolder, inclusief aanpak van de Molendijk) en 1B (rotonde Nishoek) zijn de Definitie- en Ontwerpfase opgestart, voor Fase 2 (Zanddijk en spoorviaduct) is de Definitiefase opgestart. Beide moeten leiden tot een voorstel aan Provinciale Staten in 2021 voor een verdere aanpak van het project.

Genomen besluiten

- * Principe definitief plan voor uitvoering van een eerste fase volgens tracé 3c is door GS op 27 september 2017 vastgesteld;
- * In 2018 heeft GS besloten fase 1 vooralsnog niet uit te voeren en eerst een verdiepende studie uit te voeren naar de mogelijkheden van een totaaloplossing.
- * De eindrapportage van deze verdiepingsstudie is door GS op 21 mei 2019 vastgesteld.
- * In september 2019 heeft GS besloten om nog geen voorkeur alternatief vast te stellen maar eerst in overleg te gaan met het ministerie van IenW over cofinanciering door het Rijk.
- * Op 3 december 2019 heeft GS besloten dat alternatief Bruin het voorgenoemde voorkeursalternatief is en te starten met een informele inspraakprocedure.
- * Op 9 juni 2020 heeft GS besloten om aan PS een Startnotitie voor het tracé Roze-Zwart aan te bieden
- * Op 6 november 2020 hebben PS de Startnotitie voor het project vastgesteld en daarmee tevens besloten om de volgende Fases in te gaan, zoals dit is opgenomen in het Handboek Programma's en Projecten.

Risico's

De belangrijkste risico's in de definitie- en ontwerpfasen van het project zijn:

- * Langdurige onzekerheid over of toekenning van een lagere (of geen) cofinanciering vanuit het Landelijk Verbeterprogramma Overwegen (LVO) voor de ongelijkvloerse spoor kruising;
- * De berekende bijdragen van derden worden niet geëffectueerd.
- * Extra voorzieningen nodig voor kruising leidingenstraat en/of hoogspanningslijnen;
- * Onvoldoende capaciteit (kwantiteit en kwaliteit) bij projectteam.
- * Gebrek aan draagvlak in de omgeving, wat zich uit in weerstand tegen het project.

Als belangrijke risico's in de voorbereidings- en uitvoeringsfasen worden nu onderkend:

- * Onverwacht aantreffen van en/of schade aan archeologie, cultuurhistorische elementen.
- * natuur (stikstof/PAS), bodemwaarden, bodemverontreiniging (PFas, pesticiden), waterkeringen, kabels en leidingen;
- * Vertraging als gevolg van juridische procedures bij grondverwerving of in planologisch traject;
- * Meerwerkclaims

Zeeuws Deltaplan Zoet Water

Omschrijving

We merken allemaal dat het weer extremer wordt. Langdurige droogte en hevige hoosbuien komen steeds vaker voor. Zoet water is daardoor niet altijd voorradig op het moment dat je het nodig hebt. Boeren en fruitteilers merken dit direct bij de teelt van hun gewassen. Ook natuurgebieden hebben steeds vaker last van droogte. Daar willen we wat aan doen. In het Zeeuws Deltaplan Zoet Water (afgekort: ZDZW) werken tal van partijen samen om ervoor te zorgen dat vraag en aanbod van zoet water meer in balans komen.

Positie zoet water binnen het Deltaprogramma:

Zoet water heeft ook landelijk de aandacht. Binnen het Deltaprogramma van de Deltacommissaris, worden diverse maatregelen uitgewerkt om ervoor te zorgen dat Nederland ook in de toekomst over voldoende zoet water blijft beschikken, ook in droge perioden. Landelijk is er o.a. veel aandacht voor de verdeling van zoet rivierwater. Zo lopen er onderzoekstrajecten van de waterschappen en Rijkswaterstaat in de Zuidwestelijke Delta (o.a. om in de regionale watersystemen meer water vast te houden).

Situatie in Zeeland:

Vergeleken met andere regio's heeft onze provincie slechts zeer beperkt eigen aanvoer van zoet water. Voor een groot deel zijn we aangewezen op regenwater. Daarnaast is verzilting een specifiek aandachtspunt. Voor Zeeland kijken we daarom ook naar andere maatregelen. En werken we aan een eigen traject om te zorgen voor een robuuste zoetwatersituatie. Dat begon al in 2014 met de Proeftuin Zoet Water: een projectenprogramma met een innovatief onderzoekend karakter, gericht op zelfvoorziening. Daarnaast lopen er nog veel meer pilots en onderzoekstrajecten. Binnen het ZDZW willen we die trajecten samenbrengen en resultaten delen.

Doelen

Doel van het ZDZW is om in Zeeland in 2050 weerbaar te zijn tegen zoetwatertekorten. Die ambitie is voor heel Nederland in september 2019 is bepaald in het Bestuurlijk Platform Zoet Water (BPZ). De actuele zoetwatersituatie, die door autonome ontwikkelingen van zeespiegelstijging en klimaatverandering onder druk staat, zal via een actieve aanpak bestendig en zo mogelijk verbeterd moeten worden.

Naar verwachting zal de hoeveelheid neerslag op jaarbasis toenemen en groter zijn dan de totale vraag. Dat geeft hoop dat we de Zeeuwse zoetwatersituatie stabiel kunnen houden. Er is daarbij echter wel sprake van grote lokale verschillen. Per gebied liggen er specifieke kansen en aanpakken. Efficiënter omgaan met water kan immers op meerdere manieren, waarbij je kijkt naar vraag en aanbod. De oplossing kan liggen in technische aanpassingen van het watersysteem, maar ook in sociaal-economische transitie, teeltaanpassingen of innovatief en ruimtegebruik. We streven ernaar om het innovatieperspectief en de veerkracht bij gebruikers van zoet water te vergroten.

Acties

In 2020 zijn de volgende werkzaamheden en acties gerealiseerd:

- Interne projectteam en externe werkgroep geformeerd en operationeel.
- Startnotie opgesteld (zie verder bij "Genomen besluiten").
- Projectplan opgesteld en ter informatie aan Provinciale Staten verstuurd.
- In nauwe samenwerking met het waterschap en in overleg met de andere stakeholders is een eerste versie van de zogenaamde verkenningenkaart zoet water (voorheen kansenkaart) voor regionale watergebruikers uitgewerkt en online geplaatst.
- Diverse onderzoeken en verkenningen opgestart, om te komen tot bespreeknotities als bouwstenen voor het ZDZW.
 - Uit laten voeren en bijdrage verleend aan praktijkonderzoek Ondergronds beregenen door de stichting ter exploitatie van Proefboerderij Rusthoeve.
 - Bijdrage verleend aan de broedplaats gemeente Schouwen-Duiveland en het project Drainstore.

- Gestart met overleg met andere betrokken overheden over het, voor de uitvoering van het ZDZW benodigde, budget en het provinciaal aandeel en rol.

Risico's

Binnen het projectplan zijn risico's onderkend met name qua kwaliteit en tijd. Deze risico's zijn aangedragen en besproken binnen de externe werkgroep. De risico's zijn ook in NARIS opgenomen.

Genomen besluiten

- Motie PS "Deltaplan Zoetwater" 10 november 2017.
- PS besluit "Zomernota 2019 Samen verschil maken in Zeeuwse opgaven" 15 november 2019: ZDZW benoemd als groot project.
- Op 29 mei 2020 hebben Provinciale Staten, op basis van de "startnotitie ZDZW", tot de start van dit grote project besloten.
- Op 25 september 2020 hebben Provinciale Staten ingestemd met de afronding van de definitiefase van het project en de overgang naar de onderzoek- en planvormingsfase.

Wat mag het kosten ?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2020	Wijzigingen 2020	Begroting 2020 NW	Rekening 2020	Restant
Lasten					
010101 Waterdunen	3.377	-1.344	2.033	1.998	-35
010102 Natuur Pakket Westerschelde	13.875	3.947	17.822	13.617	-4.204
010103 MAR-kazerne	801	15.437	16.238	16.269	31
010104 Thermphos	0	58	58	-2.225	-2.283
010105 Zeeuws Deltaplan ZW	0	955	955	748	-207
010201 Energietransitie	0	175	175	275	100
010202 Klimaatadaptatie	0	117	117	119	2
010203 Ruimtelijke kwaliteit	0	129	129	65	-64
010204 Slimme mobiliteit	0	329	329	306	-22
010205 Zichtbaar Zeeland	0	875	875	809	-66
010206 Stikstof	0	272	272	254	-18
019999 Ambtelijke inzet	1.658	26	1.683	1.662	-22
Totaal Lasten	19.710	20.975	40.685	33.898	-6.787
Baten					
010101 Waterdunen	3.516	-2.619	897	1.039	142
010102 Natuur Pakket Westerschelde	13.875	3.947	17.822	13.617	-4.204
010103 MAR-kazerne	618	14.750	15.368	15.400	32
010104 Thermphos	0	0	0	168	168
010105 Zeeuws Deltaplan ZW	0	67	67	67	0
010204 Slimme mobiliteit	0	109	109	58	-51
Totaal Baten	18.009	16.253	34.262	30.349	-3.913
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-1.702	-4.722	-6.424	-3.549	2.875
Onttrekkingen					
980199 Bestemmingsreserves-Pr.1	2.670	-114	2.556	2.556	0
Toevoegingen					
980199 Bestemmingsreserves-Pr.1	3.216	-2.502	714	714	0
Mutaties reserves	-547	2.388	1.842	1.842	0
Resultaat na bestemming	-2.249	-2.333	-4.582	-1.708	2.875

1.2 Strategische opgaven

Inleiding

Vijf grote opgaven kwamen voort (door vaststelling door PS) uit het coalitieakkoord Samen Verschil Maken.

Dat zijn de aanpassing van Zeeland aan het veranderende klimaat, de energietransitie, de omslag in mobiliteit naar slimme mobiliteit, het imago van Zeeland – mede vanuit het perspectief van de arbeidsmarkt – en de ruimtelijke kwaliteit van Zeeland. Deze opgaven vormen de strategische agenda waar wij ons in 2020 op hebben ingezet en waar we de samenwerking zoeken en hebben gezocht met iedereen die zich daar samen met ons voor in wil zetten. De manier waarop we dat doen – netwerksturing – is beschreven in de notitie “veranderende werkwijzen”, die Provinciale Staten in april 2019 hebben vastgesteld.

De vijf strategische opgaven hebben verschillende stappen in de ontwikkeling doorgemaakt in 2020. Voor energietransitie is de Regionale Energiestrategie door partijen vastgesteld, waarmee de nadruk meer op de uitvoering is komen te liggen. Voor Slimme Mobiliteit, Ruimtelijke Kwaliteit, Zichtbaar Zeeland en Klimaatadaptatie geldt dat er in 2020 grote inhoudelijke stappen zijn gezet, waarbij besluitvorming over het opgavevoorstel (strategie of visie) in 2021 zal plaatsvinden. Het stikstofvraagstuk is in 2020 toegevoegd aan de strategische opgaven, vanwege het dynamische karakter en de samenwerking die zowel op nationaal niveau als binnen Zeeland nodig is.

Uitgangspunt voor de strategische opgaven is dat de nadruk ligt op het samen verder brengen van de opgaven samen met de relevante partners en in samenwerking van Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten. In 2020 is als gevolg van Corona die samenwerking anders verlopen dan vooraf verwacht. Met veel digitale ontmoetingen en bijeenkomsten en door creativiteit in de aanpak is het gelukt om samen met partners voortgang te houden in de uitwerking van de opgaven.

Hierna wordt per strategische opgave een nadere toelichting gegeven.

Energietransitie

Omschrijving

Het klimaat verandert, de zeespiegel stijgt door de uitstoot van broeikasgassen. Fossiele grondstoffen worden schaars. Daarom is wereldwijd, in Europees én nationaal verband afgesproken om de CO₂-uitstoot te beperken. Hier is een transitie in onze energievoorziening voor nodig. De Provincie Zeeland wil hier haar verantwoordelijkheid in nemen en het Zeeuwse deel van deze wereldwijde opgave realiseren.

Ambitie

Het beoogde doel (maatschappelijke effect) is om met elektriciteitsproductie, mobiliteit, verwarming en industrie 49% minder CO₂ uit te stoten in 2030. De uiteindelijke stip op de horizon is 95% CO₂-reductie in 2050. Verschillende partijen in Zeeland hebben de ambitie uitgesproken dit proces samen te gaan vormgeven en uitvoeren.

Inzet

De opgaveformulering van de Regionale energiestrategie (RES) is in 2020 gereedgekomen en door Provinciale Staten en alle gemeenteraden vastgesteld. De RES is de Zeeuwse vertaling van het mondiale en landelijk klimaatakkoord en vormt de koepel van de Zeeuwse energieaanpak: Parijs op z'n Zeeuws. Binnen het samenwerkingsplatform Zeeuws Energieakkoord werken meer dan honderd partijen samen aan de Zeeuwse energietransitie. De Provincie is één van de initiatiefnemers en betalende partners. Provinciale rol in dit samenwerkingsproces is voornamelijk regisseur, aanjager en linking pin naar landelijk klimaatbeleid. Onder de RES zijn de energiestrategieën opgesteld voor elektriciteitsproductie, duurzame mobiliteit, aardgasloze verwarming en waterstof.

Onder de RES wordt voor de verwarming van de gebouwde omgeving een apart spoor uitgewerkt via de zogenaamde regionale structuurvisie warmte. We ondersteunen gemeenten bij het maken van en warmtetransitieplannen per dorp/wijk. Met deze gezamenlijke aanpak is in 2020 gestart. Ook is onder de RES gestart met een Zeelandbrede samenwerking op het gebied van laadinfrastructuur voor elektrisch rijden. Onder de naam "Regionale Agenda Laadinfra" geven we invulling aan de nationale agenda. De provincie heeft hier een regisserende rol.

Voor de energietransitie in de industrie is het samenwerkingsplatform Smart Delta Resources (SDR) opgericht. De Provincie is één van de deelnemende partijen. Analoog aan de RES is in 2020 een regioplan gemaakt voor een energieneutrale industrie in 2050.

Proces

Energietransitie is een vraagstuk dat via netwerksturing wordt aangepakt. In het Zeeuws Energieakkoord werken meer dan honderd partijen samen aan de energietransitie in de RES. Dit netwerk kent een bestuurlijk en een ambtelijk kernteam, waarin de provincie, Zeeuwse gemeenten, Waterschap, netbeheerder DNWG en ontwikkelingsmaatschappij Impuls vertegenwoordigd zijn. In 2020 is ook de Economic Board toegetreden tot het bestuurlijk kernteam. Zij sturen de dagelijkse gang van zaken aan, en besluiten over het proces. De gedeputeerde voor energie is voorzitter van de RES. De inhoud wordt vanuit de verschillende sectoren bepaald door alle relevante Zeeuwse partijen zoals bedrijven, maatschappelijke organisaties, burgercoöperaties en onderwijsinstellingen. Na vaststelling van de RES 1.0 in 2020, is gestart met het maken van een uitvoeringsplan voor de RES. Daarin vindt concretisering plaats, en worden actiehouders aangesteld. Het uitvoeringsplan voor de RES moet begin 2021 gereed zijn en voorzien van een passende begroting.

Smart Delta Resources (SDR) is een industriepplatform waarvan de 11 grootste industriële bedrijven van Zeeland (incl. de Gentse Kanaalzone en Bergen op Zoom) lid zijn. Ook de provincie Zeeland is lid en zit in de board waar besluitvorming plaatsvindt. Ondersteuning en projectleiders worden geleverd door ontwikkelingsmaatschappij Impuls en betaald door alle samenwerkende partijen.

Concrete resultaten 2020

- Vaststelling RES: Strategische opgave afgerond en uitvoeringsprogramma gestart.

Klimaatadaptatie

Omschrijving

In 2014 is het nationale Deltaprogramma gepresenteerd, een visie van de gezamenlijke overheden in Nederland op de vraag hoe Nederland zich beschermt tegen klimaatverandering. Het Deltaprogramma is een visie voor 2050, met een doorkijk naar 2100. Het voorkeursscenario voor de Deltabeslissing Ruimtelijke adaptatie stelt de ruimtelijke inrichting van Nederland centraal. In 2050 moet de ruimte in ons land, en dus ook Zeeland, zodanig zijn ingericht dat we voorbereid zijn op extreme regenval, langdurige droogte, een grotere kans op hittegolven en een toename van het overstromingsrisico. Zeeland dient dan voorbereid te zijn, zodat extreem weer niet tot grote schade en maatschappelijke ontwrichting leidt. Om dat doel te halen dient er in 2021 een adaptatiestrategie te zijn geformuleerd en geborgd, die vervolgens via concrete maatregelen wordt uitgevoerd. De strategische opgave “Klimaatadaptatie” richt zich daarom primair op het opstellen van een Klimaatadaptatiestrategie Zeeland.

Ambitie

Klimaatadaptatie is een opgave van iedereen in Zeeland. Zeeland, met haar ligging in de Zuidwestelijke Delta, is een regio waar alles samen komt: zeespiegelstijging, wateroverlast, hitte en droogte. Met als gevolg toenemende verzilting en het zoeken naar evenwicht tussen water vasthouden en water afvoeren. Dit raakt veel sectoren, aanpassen aan veranderende klimaatomstandigheden doe je daarom niet alleen. Dit vertaalt zich in de ambitie om in 2021 een gezamenlijke Zeeuwse Klimaatadaptatiestrategie te hebben. Hierbij hoort ook een uitvoeringsprogramma, waarin concrete maatregelen worden voorgesteld.

Inzet

De opgave Klimaatadaptatie komt voort uit bovengenoemde Deltaprogramma. Hier wordt via een aantal stappen naar een Klimaatadaptatiestrategie Zeeland (KasZ) toegewerkt. Alle Zeeuwse overheden hebben in 2019 een klimaatstresstest uitgevoerd. Hieruit moet een beeld ontstaan van de effecten van klimaatverandering op de eigen organisatie en het totale grondgebied Zeeland. Aansluitend is eind 2019 begonnen met het voeren van de Risicodialoog. De dialoog zet in op twee punten: enerzijds het vergroten van bewustwording in de samenleving en anderzijds de basis leggen voor de strategie en uitvoeringsagenda. De risicodialoog biedt inzicht in welke kwetsbaarheden acceptabel zijn en welke om actie vragen. Concreet gaat het hier om het verschil tussen risico's die Zeeland wil vermijden (grote schade, kans dat er slachtoffers vallen, maatschappelijke ontwrichting) en risico's die 'hinderlijk' zijn (tijdelijke hinder, geen slachtoffers, geen schade).

Klimaatadaptatiestrategie Zeeland

In 2020 ging de aandacht vervolgens met name uit naar het opstellen van de Strategie en uitvoeringsprogramma: De kennis van de klimaatstresstesten en de opbrengst uit de risicodialoog wordt samengebracht in een KaSZ. Hierin wordt tevens de opgedane kennis uit al uitgevoerde projecten meegenomen. Deze zullen door vertaald worden in de omgevingsvisie, omgevingsverordening en een uitvoeringsagenda.

Er zijn een tweetal onderwerpen waar specifieke aandacht naar uitgaat omdat de Provincie daarin een bepalende rol vervult. Het eerste is het programma Regionale Keringen. In 2020 werd het stelsel van regionale keringen vastgesteld en van een norm voorzien. Dit maakt onderdeel uit van het onderdeel overstromingen in de adaptatiestrategie. Het tweede is Zoetwater wat tot Groot Project Deltaplan Zoetwater is gemaakt.

Herijking deltaprogramma

Tussen bovengenoemde stappen zijn sterke dwarsverbanden. De opgave “klimaatadaptatie” is, zoals gezegd, onderdeel van een grotere maatschappelijke opgave. Tegelijkertijd vond in 2020 de herijking van het Deltaprogramma plaats. De herijking is een landelijk traject, waarbij voor Zeeland met name de gevolgen van zeespiegelstijging en zoet water beschikbaarheid belangrijke thema's zijn. De provincie Zeeland heeft een bijdrage geleverd aan de nieuwe voorkeursstrategie van de Zuidwestelijke Delta. Deze is vervolgens input geweest voor het herijkte Nationale Deltaprogramma 2021.

Relatie uitvoeringsprogramma

Gedurende het proces om te komen tot een klimaatadaptatiestrategie is er beperkte uitvoering. Er is ingezet op maatregelen die altijd goed zijn en bij voorkeur meerdere opgaven dienen. Er liepen daarom subsidies voor groene daken en groene schoolpleinen. De proeftuin zoetwater wordt voortgezet en mogelijk uitgebreid binnen de aanpak van het deltaplan Zoetwater. Daarnaast zijn er relaties met de uitvoering van de Zuidwestelijke delta en het regulier waterbeheer, beiden belegd in het programma Fysieke leefomgeving.

Proces

Klimaatadaptatie is een vraagstuk dat via netwerksturing wordt aangepakt. In de Zeeuwse Waterochtend zitten alle overheden in Zeeland die betrokken zijn bij water in het algemeen, en klimaatadaptatie in het bijzonder. Hier vindt afstemming en besluitvorming plaats over het proces. Elke partij heeft daarnaast haar eigen bestuurlijke besluitvorming. Elk klimaatthema kent een eigen bestuurlijke trekker. Samen vormen ze het bestuurlijk kernteam.

Nadat in 2019 de stresstesten zijn uitgevoerd, is de volgende stap in het proces van klimaatadaptatie om dit in de risicodialoog te vertalen. Deze stap werd begin 2020 afgerond. In 2020 zijn stresstesten en dialoog opbrengsten omgezet in een concept strategie en uitvoeringsagenda. Om recht te doen aan het gezamenlijk product ligt de concept KasZ voor bij alle Zeeuwse overheden. Op basis hiervan wordt in het voorjaar van 2021 gewerkt aan een definitieve Klimaatadaptatie strategie Zeeland. Deze wordt na de zomer van 2021 opnieuw aan PS ter behandeling aangeboden.

Concrete resultaten 2020

- Opstellen concept strategie en uitvoeringsprogramma KasZ

Ruimtelijke kwaliteit

Omschrijving

Legostenen*:

- Zeeuwse Omgevingsvisie 2021 inclusief Milieu Effect Rapportage (MER) en Zeeuwse Omgevingsverordening 2021
- Bouwstenen die worden ontwikkeld vanuit lopende pilots zoals de Veerse Meer visie, de woonvisie, de Regionale energiestrategie en de klimaatadaptatie strategie
- Inbrengen Zeeuwse standpunten bij de Nationale Omgevingsvisie (NOVI). Inzet op het NOVI - gebied Kanaalzone en wellicht de kustvisie
- **gebaseerd op de tabel muv de strategische visie wonen, die zit bij fysieke leefomgeving*

Ambitie

Op 1 januari 2022 treedt de Omgevingswet in werking. Deze strategische opgave richt zich op het middels bouwstenen opstellen van de Zeeuwse Omgevingsvisie en de bijbehorende Omgevingsverordening.

Daarmee heeft deze strategische opgave het volgende doel:

- Uiterlijk op 1 januari 2022:
 - een breed gedragen voor alle partijen bruikbare Zeeuwse Omgevingsvisie vaststellen;
 - een naar de eisen van de omgevingswet omgezette Omgevingsverordening vaststellen;
 - de milieffectrapportage en passende beoordeling vaststellen

Daarbij is het de uitdaging om het proces zo in te richten dat in gezamenlijkheid met alle Zeeuwse stakeholders een breed gedragen Zeeuwse Omgevingsvisie 2021 wordt opgesteld.

Dit gebeurt aan de hand van vier maatschappelijke uitdagingen voor 2050 en daaronder 27 bouwstenen met doelen en acties voor de periode tot 2030. Deze bouwstenen krijgen door co-creatie samen met onze netwerkpartners vorm. In de eerste maanden van 2022 wordt middels een brede achterbanraadpleging de mening van onze stakeholders op de Zeeuwse Omgevingsvisie en Zeeuwse Omgevingsverordening gevraagd.

Inzet

De Zeeuwse Omgevingsvisie en Omgevingsverordening zijn in het stadium van opstellen. In 2020 is hard gewerkt aan het samenvoegen van de 27 bouwstenen tot 4 maatschappelijke uitdagingen. Deze vier maatschappelijke uitdagingen vormen de basis voor de strategische lange termijn visie met als richtjaar 2050. Naast de strategische lange termijn visie is gewerkt aan het verder concretiseren van de 27 bouwstenen die de middellange termijn visie vormen op deze 27 thema's (richtjaar hiervoor is 2030). In januari 2021 zal worden gestart met de achterbanraadpleging zodat ook deze fase van het project zoveel mogelijk samen met de Omgeving vorm krijgt. De ambtelijke en bestuurlijke integratie vindt plaats via de integratiegroep.

Parallel aan het traject van de Zeeuwse Omgevingsvisie 2021 wordt de Omgevingsverordening 2021 opgesteld. In de Omgevingsverordening 2021 worden de provinciale belangen uit de Zeeuwse Omgevingsvisie 2021 juridisch geborgd. De huidige verordening is geanalyseerd en de nieuwe hoofdstructuur inmiddels gekozen. Momenteel is de Omgevingsverordening beleidsneutraal omgezet naar de nieuwe denkwijze onder de Omgevingswet. Begin 2021 zal de inhoudelijke aansluiting worden gezocht bij de Omgevingsvisie.

Proces

Na de vaststelling van de Zeeuwse Omgevingsvisie 2021 inclusief de Omgevingsverordening 2021 en de MER volgt vrijwel gelijk een volgende fase van het proces. Er is immers gekozen voor een flexibel traject waarbij de Zeeuwse Omgevingsvisie 2021 een dynamisch document is waar op 1 januari 2021 al een aantal bouwstenen in zijn opgenomen maar waar na 1 januari 2021 nog nieuwe bouwstenen

aan zullen worden toegevoegd. Dat betekent een flexibel traject waarbij gelijk na de vaststelling van de Zeeuwse Omgevingsvisie/verordening gestart gaat worden met de volgende tranche. Nu is al bekend dat de Veerse Meer visie waarschijnlijk in de volgende tranche zal worden opgenomen.

De uitvoering van de Zeeuwse Omgevingsvisie 2021 zal zitten in de uitwerking van de strategische lange termijn perspectieven uit de Zeeuwse Omgevingsvisie 2021 in programma's en projecten. Deze programma's en projecten zullen vorm krijgen tijdens het proces om te komen tot een Zeeuwse Omgevingsvisie 2021. Daar waar zaken juridisch geborgd moeten worden, zal dat via de Omgevingsverordening gebeuren.

Netwerkpartners en wat zij hierin betekenen

De netwerkpartners van de Zeeuwse Omgevingsvisie bestrijken alle partijen die zich in Zeeland bezig houden met de fysieke leefomgeving. De partijen in het netwerk die betrokken zijn bij het opstellen van de bouwstenen van de Zeeuwse Omgevingsvisie 2021 zijn:

- Overheden en semi-overheden: Rijk, Rijkswaterstaat, Waterschap Scheldestromen, Gemeenten, RUD, GGD, VRZ, Impuls;
- Maatschappelijke organisaties: ZMF, landschapsbeheerorganisaties, diverse stichtingen zoals cultureel erfgoed;
- Bedrijfsleven: North Sea Ports, BZW, detailhandel Nederland, Vekabo, TOZ, Hiswa;
- Onderwijs en wetenschap: UCR, HZ, Scalda

Aan de partijen betrokken bij het netwerk is gevraagd om samen met ons de bouwstenen voor de Zeeuwse Omgevingsvisie 2021 op te stellen of om mee te denken met de opstellers van de bouwstenen. Voor het opstellen en meedenken hebben in totaal 103 deelnemers zich aangemeld. Daar waar er geen opstellers zijn gevonden zal vanuit de provinciale organisatie het initiatief worden genomen om de betreffende bouwsteen uit te werken. Dat geldt voor de bouwstenen: leefbaarheid, bevolkingsontwikkeling, onderwijs, voorzieningen, woonomgeving en stedelijk groen, visserij, arbeidsmarkt en economie, milieu en geluid. Voor alle bouwstenen hebben zich meedenkers aangemeld.

Alle bouwstenen worden vervolgens besproken in de gebiedstafels en geïntegreerd in de ambtelijke en bestuurlijke integratiegroep. Onze netwerkpartners zijn daarbij aangesloten. Naast de samenwerking in de gebiedstafels en integratiegroep wordt met de andere overheden samengewerkt in de werkgroep Omgevingsvisie van het Samenwerkingsplatform Omgevingswet Zeeland (SPOZ). Het traject voor de Omgevingsverordening loopt parallel aan de Zeeuwse Omgevingsvisie 2021. Het SPOZ zal gebruikt worden om de concepten/ontwerp van de Omgevingsverordening 2021 met de andere overheden te bespreken. Tegelijk met de visie zal het ontwerp van de verordening en de ontwerp MER ter inzage gelegd worden.

Concrete resultaten 2020

- In 2020 is het voorontwerp van de Omgevingsvisie in co-creatie met onze stakeholders tot stand gekomen
- In 2020 is de Omgevingsverordening beleidsneutraal omgezet naar de eisen van de Omgevingswet
- In 2020 is de milieueffect rapportage en de daarbij horende passende beoordeling gereed gekomen.

Slimme mobiliteit

Omschrijving

Om mee te doen in de maatschappij moet je je kunnen verplaatsen: naar het werk, naar school, naar de winkel. Goede bereikbaarheid is daarom cruciaal voor de leefbaarheid en vitaliteit van Zeeland. Veel mensen kunnen zelf in hun mobiliteit voorzien, en voor de lange afstand is de trein een prettig alternatief voor de eigen auto. Het mobiliteitssysteem zoals het nu werkt past door de ontwikkelingen steeds minder bij de huidige tijd. Er zijn veranderingen nodig. Die veranderingen betreffen zowel de manier waarop mobiliteit wordt aangeboden, als de infrastructuur die daarvoor nodig is. In 2020 is met een conferentie de aftap van de opgave Slimme Mobiliteit geweest en zijn met de notitie netwerksturing en richtinggevende notitie stappen gezet in voorbereiding op de regionale mobiliteitsstrategie. Parallel zijn pilots voorbereid.

Ambitie

Het komen tot een toekomstgericht mobiliteitssysteem, dat slimmer, sneller en schoner is en inspeelt op de technologische ontwikkelingen. Randvoorwaarden daarbij zijn betaalbaarheid, zekerheid, keuzevrijheid en toegankelijkheid.

Inzet

Op 10 februari 2020 is met de conferentie Slimme Mobiliteit in Goes de aftrap gegeven voor de opgave Slimme Mobiliteit. Aanwezigen werden geïnspireerd door verhalen van Carlo van de Weijer, gedeputeerde dhr. Van der Maas en staatssecretaris mevr. Van Veldhoven en via verschillende werksessies over praktische uitwerkingen en invullingen.

Met de notitie netwerksturing in Provinciale Staten van maart 2020 is het proces vastgelegd en is de betrokkenheid van partijen beschreven. In de loop van 2020 is het enthousiasme en betrokkenheid vanuit de diverse partijen gebleken. Dit heeft geleid dat eind 2020 er een richtingennotitie ligt, opgesteld met medewerking van diverse partijen. Op basis hiervan kunnen de verschillende meebeslissende partijen begin 2021 hun standpunt bepalen: Zijn het naar hun mening de goede richtinggevende keuzes en wat wordt er meegegeven voor de uitwerking naar de regionale mobiliteitsstrategie.

Parallel aan het nadenken over de toekomst, is ingespeeld op de kansen om op korte termijn verbeteringen in de praktijk te brengen. Via het compensatiepakket Wind in de Zeilen is het gelukt om afspraken met het Rijk te maken over een snelle intercity, met behoud van de twee bestaande sprinters per uur. Die snelle intercity gaat vanaf december 2021 één keer per uur rijden. Daarnaast zijn vanuit Wind in de Zeilen afspraken gemaakt over budgetten voor het Living Lab Slimme Mobiliteit Zeeland en het knooppunt stationsgebied Vlissingen.

Gewerkt is aan de voorbereiding en uitvoering van diverse pilotprojecten. Onder andere een subsidie aan de Stichting Duurzame Mobiliteit Zeeland voor de verdere uitrol van deelauto's in Zeeland, verdere stappen in deelfietsen in Middelburg en Vlissingen, voorbereiding van het proefproject Ontmoetingsbus in de gemeente Reimerswaal en een eerste verkenning naar de potentie voor een autonoom varend pontje in Zeeland en een autonoom vervoerproject op Schouwen Duiveland.

In aansluiting op het nationale initiatief Digitalisering Mobiliteitsdata is in Zeeland in 2020 een start gemaakt met een Regionaal Data Team. Dit team gaat borgen dat vanuit Zeeland het verzamelen en ter beschikking stellen van Mobiliteitsdata van voldoende kwaliteit geborgd is. Dit is van belang voor het eigen wegbeheer, het openbaar vervoer, hulpdiensten en voor rijtaakondersteuning die in voertuigen is ingebouwd. Deze ontwikkeling en andere aspecten van smart mobility ontwikkelingen, zoals deelmobiliteit, hubs, autonoom vervoer en iVRI's worden landelijk regelmatig besproken in het kader van krachtenbundeling smart mobility.

Proces

Gekozen is voor een netwerkaanpak, waarbij partijen samen nadenken en richtingen bepalen op een strategie voor het toekomstige mobiliteit systeem. De input voor de richtingen is opgehaald bij de betrokken partijen en stakeholders. De partijen die betrokken zijn bij de opgave hebben gezamenlijk een proces doorlopen om te komen tot de uitgangspunten en kaders. Ook de reiziger (jongeren, reizigers algemeen en reizigers met een beperking) is nadrukkelijk betrokken. Tot dit moment zijn 110 personen van 59 partijen betrokken in de verschillende sessies, waarbij nog een bredere groep aanwezig is geweest op de conferentie Slimme Mobiliteit op 10 februari 2020.

Concrete resultaten 2020

- Conferentie Slimme Mobiliteit
- Richtingennotitie Slimme Mobiliteit
- Drie brede bijeenkomsten, 10 werksessies, drie reizigersbijeenkomsten
- 59 organisaties aangehaakt op ontwikkelingen
- Implementatieplan digitalisering Mobiliteitsdata en regionaal data team i.o.
- 13 pilots en proefprojecten in voorbereiding en/ of uitvoering
- Zeeuwse inbreng in landelijke trajecten Krachtenbundeling Smart Mobility en OV Toekomstbeeld

Zichtbaar Zeeland

Omschrijving

In Zeeland is het uitstekend wonen, leven en werken. Maar buiten Zeeland weet lang niet iedereen dat. Het imago van Zeeland is nog te veel: leuk voor een weekendje en vakantie, maar niet om te wonen. Het vergt een lange adem om dat beeld bij te stellen. En dat is nodig, want Zeeland staat voor grote uitdagingen zoals het vinden van personeel. Dat is niet alleen op te lossen met het opleiden van jongeren, bijscholen van mensen die nu geen werk hebben en mensen van werk naar werk te leiden. We zullen ook veel mensen van buiten Zeeland moeten halen. En dat is een uitdagende doelstelling. Want mensen hebben behalve werk ook vaak partners (met werk), kinderen, familie en andere (sociale) bindingen met een regio waar ze wonen. Dus om mensen aan te kunnen trekken is een geïntegreerde aanpak op aantrekkelijk imago, wonen, studeren, ondernemen, recreëren en werken nodig.

Ambitie

Inzet is om voor de integrale aanpak van imago en marketing van Zeeland te komen tot één uitvoeringsorganisatie gebaseerd op een samenhangende merk- en marketingvisie, positioneringsstrategie en een digitaal fundament. Deze organisatie draagt zorg dat er op termijn sprake is van een sterk en positief imago van Zeeland als katalysator voor de ontwikkeling en leefbaarheid van Zeeland.

Inzet

Zorgen voor een sterker imago is een brede opgave met een oneindig karakter. Ook kunnen de indirecte doelstellingen wisselen. Doel voor de komende jaren is het aantrekken van nieuwe vestigers, om te wonen, werken en studeren. Het behouden van werkgevers voor Zeeland, door te faciliteren dat de personeelsbehoefte adequaat kan worden ingevuld, en het versterken van het voorzieningenniveau zijn daar weer beoogde effecten van. Deze opgave hangt dan ook sterk samen met andere ambities als economische ontwikkeling en leefbaarheid. Om uiteindelijk te komen tot een Zeeland Marketing Organisatie is er in 2020 geïnvesteerd in het betrekken van gemeenten, bedrijfsleven en onderwijs bij de ontwikkeling van de beoogde marketingorganisatie ZMO en bij de totstandkoming van een concept Marketingstrategie Zeeland. Deze strategie vormt het strategisch en inhoudelijk kader voor de opgave Zichtbaar Zeeland en borduurt voort op de Richtingennotie Zichtbaar Zeeland die in Provinciale Staten van 10 juli 2020 is vastgesteld. De door de tripel helix werk- en stuurgroep, ondersteund door het kernteam ZMO, opgestelde concept van de Marketingstrategie Zeeland hebben wij op 15 december 2020 besproken en doorgeleid naar Provinciale Staten.

Proces

De aanvankelijk opzet om daadwerkelijk samen met de diverse partners de ZMO per 1 januari 2021 op te richten bleek als gevolg van COVID-19 niet haalbaar. Deze concept Marketingstrategie Zeeland vormt de basis voor het Opgavenvoorstel Zichtbaar Zeeland dat op 22 januari 2021 in de Commissie Strategische Opgaven en op 5 februari 2021 in uw Staten is behandeld. Daarna zal in samenwerking met de netwerkpartners vanuit deze kaders verder invulling en uitwerking worden gegeven aan zowel de inhoudelijke strategie als aan het vormgeven van de organisatorisch kant richting marketingorganisatie. Hiervoor wordt de periode van februari, maart en april benut.

Vóór 1 juli 2021 moet duidelijk zijn dat er behalve voor de nog op te stellen Regionale marketingstrategie Zeeland ook een breed draagvlak én commitment is voor de ZMO in zowel inhoudelijk als financieel opzicht. Mocht dit niet het geval zijn dan moet bezien worden of en zo ja op welke wijze, uitvoering kan worden gegeven aan Zichtbaar Zeeland.

De beoogde besluitvorming hierover is voorzien in Provinciale Staten van 10 en 11 juni 2021.

Concrete resultaten 2020

- Opstellen concept Marketingstrategie Zeeland

2. Programma Fysieke leefomgeving

Inleiding en ontwikkelingen

Zeeland. Land in zee. De naam zegt genoeg. Eilanden, zeearmen, zandplaten: de regio heeft een kustlijn van 650 km. Overal in Zeeland sta je binnen een kwartier aan open water. Die ligging in zee, dat samenspel tussen water en land, zilt en zoet, eb en vloed, onderscheidt Zeeland van alle andere regio's in dit deel van Europa. Deze unieke ligging, het Zeeuwse kapitaal biedt ondernemers en inwoners innovatieve mogelijkheden en ruimte om te pionieren en vraagt tegelijk om de bescherming daarvan.

In dit begrotingshoofdstuk staan twee opgaven centraal twee onderdelen centraal die bijdragen aan het creëren van kansen voor en de bescherming van het Zeeuwse kapitaal. Uitgangspunt voor de beide opgaven is het in september 2018 vastgestelde Omgevingsplan Zeeland 2018. Dit omgevingsplan is het geldende strategisch beleidskader voor de fysieke omgeving.

De twee opgaven zijn:

1. Omgevingswet
2. Het ontwikkelen van een Kwaliteitskust

Reguliere taken

Via uitvoering van de wettelijke milieutaken wordt ingezet op het beschermen en het versterken van de milieukwaliteit van onze fysieke leefomgeving. Uitdaging is om met de uitvoering de milieukwaliteit te versterken terwijl de economische belangen niet uit het oog worden verloren. Dit doet de Provincie samen met andere overheden en maatschappelijke partners. De uitvoering van het milieubeleid is gemandateerd aan de RUD Zeeland en voor de Brzo taken aan de DCMR, zijnde de Brzo-RUD.

Speerpunten

- Uitwerken beleid uit het omgevingsplan Zeeland 2018. Dit beleid is onderverdeeld in vier strategische toekomstgerichte opgaven namelijk:
 - een duurzame en concurrerende economie
 - een klimaatbestendige en -neutrale samenleving
 - een waardevolle leefomgeving
 - een toekomstbestendige, bereikbare woon-, werk- en verblijfsomgeving
- Verder met het uitwerken van de inwerkingtreding Omgevingswet in 2021 met:
 - uitwerken relatiebeheer en veranderingen organisatie in relatie tot het inwerking treden van de omgevingswet op 1 januari 2021
- Brzo taken worden op een goede wijze door DCMR uitgevoerd
- Met RUD Zeeland wordt afgerekend op basis van afspraken die worden gemaakt in kader van evaluatie pxq systeem
- De acties uitvoeren uit het milieuprogramma 2019 uitvoeren zoals:
 - uitwerken en uitvoeren van projectplan zeer zorgwekkende stoffen;
 - meewerken aan de totstandkoming van het Nationaal Actieprogramma Luchtkwaliteit;
 - uitvoeren onderzoek uitbreiding luchtmeetnet uitvoeren van de in 2020 geplande acties zoals opgenomen in het VTH + s programma
 - uitwerken en oppakken coördinatie taak vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH)
- Kwaliteitskust; recreatie, toerisme en vrije tijd
 - Uitvoering geven aan de aandachtsgebieden en strandovergangen in het kader van het uitvoeringsprogramma Kustvisie

- Stimulering kwaliteitsverbetering verblijfsrecreatie in Zeeland
- Status vijfsterrenfietsprovincie verder verstevigen.
- Zeeuwse natuur beter bekend en beleefbaar maken voor bewoner, toerist en recreant
- Toeristische data en informatie digitaal beter zichtbaar, vindbaar en herbruikbaar maken

Beleidskader

- Omgevingsplan Zeeland 2018
- Omgevingsverordening Zeeland 2018
- Natuurvisie
- Economische Agenda
- Programma Vergunningverlening, toezicht en handhaving + specialisaties 2018
- Milieuprogramma 2018-2022
- Verordening kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving omgevingsrecht Zeeland 2016
- Beleidsnota Natuurwetgeving
- Natuurbeheerplan Zeeland

Reguliere taken

- Vergunningverlening, toezicht en handhaving bij bedrijven, waarvoor de Provincie vergunningverlenend gezag is
- Vergunningverlening en toezicht op bodemsaneringen en nazorg
- Uitvoering van bodemonderzoeken en bodemsaneringen
- Vergunningverlening, toezicht en handhaving voor vuurwerkevenementen, luchtvaart, ontgrondingen en grondwateronttrekkingen
- Uitvoeren programma Impuls omgevingsveiligheid
- Accounthouderschap van de RUD Zeeland en de Brzo RUD (DCMR)
- Interbestuurlijk toezicht voor wat r.o. en milieutaken betreft
- Overleg over ruimtelijke plannen met betrokken bestuursorganen
- Toezicht op huisvesting statushouders
- Relatiebeheer met gemeenten
- Nazorg gesloten stortplaatsen

Omgevingswet

In 2020 zetten we het proces voort om op 1 januari 2021 te kunnen voldoen aan de nieuwe Omgevingswet die dan in werking treedt. De omgevingswet is de grootste wetswijziging sinds de invoering van de grondwet. In de omgevingswet worden 26 wetten en meer dan honderd ministeriele regelingen op het gebied van ruimte, wonen, milieu, natuur, water en infrastructuur samengevoegd. Het doel van de omgevingswet is: *“van bescherming van de fysieke leefomgeving via een werende benadering van activiteiten, naar een beleidscyclus waar de continue zorg voor de kwaliteit van de fysieke leefomgeving centraal staat en ruimte ontstaat voor ontwikkeling.”*

Door deze nieuwe wet verandert er veel in Zeeland. Ook de rol van de Provincie verandert. De omgevingswet geeft aan dat burgers en initiatiefnemers niet langer geconfronteerd moeten worden met een gefragmenteerde overheid. Alle overheden zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de fysieke leefomgeving. Om dit te bereiken moeten de overheden onder de omgevingswet intensiever samenwerken. De Provincie kan hierin de rol van regisseur en facilitator vervullen. Deze rol willen we

het komende jaar, samen met de andere overheden vormgeven. Een voorbeeld hiervan is dat we de plannen voor de leefomgeving steeds meer vanaf het begin in samenspraak met alle betrokkenen ontwikkelen. Deze cultuuromslag onder de Omgevingswet sluit nauw aan bij de ambitie van de organisatie om op een andere manier samen te werken. We zien dit als een gezamenlijke regionale leerreis.

Tot de inwerkingtreding van de Omgevingsvisie is het in september 2018 vastgestelde Omgevingsplan Zeeland 2018 het geldende strategisch beleidskader voor de fysieke omgeving.

Maatschappelijk effect

Met de voorbereiding op de Omgevingswet en de vier andere strategische opgaven draagt de Provincie bij aan een nieuwe manier van samenwerken tussen overheden onderling en tussen overheden en het netwerk. Het doel is een gezonde, veilige leefomgeving en het doelmatig gebruik van de beschikbare ruimte, waardoor ook directe bijdrage geleverd wordt aan het versterken van de recreatieve en toeristische aantrekkingskracht van Zeeland.

Maatschappelijk effect Kwaliteitskust

Versterking recreatieve en toeristische aantrekkingskracht van Zeeland door het versterken van de kwaliteit van natuur, landschap, mobiliteit, recreatief- toeristische voorzieningen en stimuleren van ondernemers. Indirect wordt daarmee een bijdrage geleverd aan werkgelegenheid, draagkracht voor voorzieningen en de leefomgeving in Zeeland.

Doelstellingen

Vorbereiding omgevingswet

Uiterlijk op het moment van het inwerkingtreden van de omgevingswet, naar verwachting op 1 januari 2021, werken volgens de gedachte achter de omgevingswet.

■ Stand van zaken

De Omgevingswet is momenteel uitgesteld tot 1 januari 2022, o.a. door de ontwikkelingen rondom DSO. Mogelijk volgt nog verder uitstel. Tot die tijd wordt wel doorgewerkt aan de voorbereidingen om klaar te zijn voor de inwerkingtreding van de wet. Inhoudelijk zijn de Omgevingsvisie en Verordening op schema en de voorbereidingen voor digitalisering lopen ook op schema (aanschaf software en leggen van koppelingen met DSO-LV). Voor het publiceren van de Omgevingsvisie en de Verordening is er een risico dat we niet op tijd klaar zijn, want daar moet nog een flinke digitaliseringsslag plaatsvinden (voldoen aan de publicatiestandaarden). De organisatie is nog niet voorbereid om de uitvoering van de Omgevingswet goed op te kunnen pakken. Acties om dit in te richten zijn nog niet belegd.

Acties

In 2020 werken we, samen met het netwerk en de andere overheden aan de uitwerking van de kaderagenda, richtingnotitie en kaders voor de Omgevingsvisie.

■ Voortgang/Resultaat

Dit valt onder de opgave Ruimtelijke Kwaliteit.

Invulling geven aan opgave gericht werken en vroegtijdig samenwerken.

■ Voortgang/Resultaat

Dit valt onder de opgave Ruimtelijke Kwaliteit.

Samen met het netwerk en de andere overheden uitvoeren van enkele pilots.

Voortgang/Resultaat

Door het uitstel van de wet zijn ook de pilots uitgesteld. Op dit moment zijn we druk bezig met de voorbereiding en uitvoering van de (keten)pilots. Planning voorziet er in dat we medio 2021 de pilots hebben doorlopen en dat we de implementatie verder kunnen voorbereiden.

Vorbereidingsacties vormgeven en implementatie digitaal stelsel Omgevingswet

Voortgang/Resultaat

De plansoftware is aangeschaft en aanvullend hierop zal de 'toepasbare regel'-software in het eerste kwartaal worden aangeschaft. De koppelingen met het DSO-LV zijn voor plansoftware en zaakstelsel gerealiseerd. Koppeling van 'toepasbare regel'-software wordt gerealiseerd zodra deze is aangeschaft. Een volgende stap is de actualisatie van processen als gevolg van Omgevingswet en het opleiden van medewerkers om te kunnen werken met de software volgens de nieuwe standaarden van de Omgevingswet.

Kwaliteitskust

De kust, stranden en duinen, met daarachter het agrarisch landschap, aantrekkelijke dorpen en steden, de zilte natuur, onderscheidende evenementen en activiteiten, vormen samen een belangrijk kapitaal voor Zeeland, zowel voor bewoners, als voor bezoekers. Het in stand houden van die basiswaarden en toch economische ontwikkeling mogelijk maken is een gezamenlijke opgave voor onder andere gemeenten, (recreatieve) ondernemers, milieuorganisaties, waterschap, Rijkswaterstaat en de Provincie. Activiteiten die hiervoor worden ontplooid zijn de uitvoering van het actieprogramma van de kustvisie waaronder versterking van de Zeeuwse kust door gebiedsontwikkeling en het verhogen van de vitaliteit van de verblijfsrecreatie, het stimuleren van (digitale) innovatie in de vrijetijdsector, ontwikkelen natuurbranding en natuurbeleving, stimuleren van een duurzaam toeristisch mobiliteitsnetwerk en het verbinden voor en ontwikkelen tot een Gezond Zeeland.

Stand van zaken

De uitvoering van de Kustvisie is in 2020 verder voortvarend opgepakt en doorgezet in samenwerking met de Kustvisiepartners. Een groot aantal van de actiepunten van de Kustvisie is inmiddels afgerond. De afspraken vanuit de Kustvisie over concrete gebiedsvisies, recreatieve ontwikkelingen en projecten zijn verder juridisch geborgd in relatie tot de (nieuwe) Omgevingsverordening. In 2020 is voor 2021 en verder een nieuwe, zowel ambtelijke als bestuurlijke, vergaderstructuur voor de Kustvisie opgezet, gericht op proactieve kennisuitwisseling en ruimte voor dialoog over de opgaven voor de Zeeuwse kust. Dit biedt kansen voor de borging van de uitvoering van de Omgevingsagenda Zuid-West voor de kustzone welke eind 2021 wordt opgeleverd.

De uitvoering van de Kustvisie is in 2020 doorgezet in samenwerking met de Kustvisiepartners. Een groot aantal van de actiepunten van de Kustvisie is inmiddels afgerond. De afspraken vanuit de Kustvisie over beleid en gebiedsbegrenzings zijn juridisch geborgd in relatie tot de (nieuwe) Omgevingsverordening. In 2020 is verder ingezet op een gericht op proactieve kennisuitwisseling en ruimte voor dialoog over de opgaven voor de Zeeuwse kust. Dit biedt kansen voor de borging van de uitvoering van de Omgevingsagenda Zuid-West voor de kustzone welke eind 2021 wordt opgeleverd.

In 2020 is in overleg en samenwerking met de kustgemeenten verder ingezet op de opstelling en afronding van de gemeentelijke gebiedsvisies voor de aandachtsgebieden in de kustzone. (Digitale) innovatie en kwaliteitsverbetering van verblijfsrecreatie is verder gestimuleerd door een breed aanjaagprogramma, gekoppeld aan het Fonds Verblijfsrecreatie Zeeland. Voor de vrijetijdsector, getroffen door de maatregelen in verband met Covid-19, zijn aanvullend op het Aanjaagprogramma Innovatie planvormingsvouchers beschikbaar gekomen. Voor de vitaliteit van de verblijfsrecreatie is gewerkt aan de borging en uitwerking van de aspecten

brandveiligheid, ondermijning en digitaal nachtregister. Het opstellen van de Veerse Meer visie is vorig jaar voortvarend voortgezet.

In 2020 hebben we verder ingezet op duurzame toeristische mobiliteit met een bijbehorende Kennisagenda en zijn diverse projecten in de steigers gezet op het gebied van vervoersbeleving. Natuurbranding en -beleving is in 2020 opgezet en met diverse activiteiten en campagnes gepromoot. In 2020 zijn de beoogde activiteiten op het vlak van Gezond in Zeeland grotendeels uitgevoerd. Vooruitlopend op de overgang naar een Zeeland Marketing Organisatie (ZMO) zijn enkele toeristische onderdelen tijdelijk bij de provincie geborgd. Ondanks de coronacrisis is TUA programma 2020 conform afspraak uitgevoerd. Eind 2020 zijn we gestart met het traject om met de Toeristische Alliantie Zeeland (TUA) te komen tot een programma 2021, welk programma nadrukkelijk is gekoppeld aan de diverse maatschappelijk opgaven. Vanuit het TUA programma 2020 is gestart met het visietraject 'Bewuste Bestemming Zeeland 2030', met een bijbehorende meerjarige actie-agenda. Ook is samen met de toeristische en maatschappelijke partners de bouwsteen voor Toerisme opgeleverd voor de nieuwe Omgevingsvisie Zeeland.

Acties

Investeren in aandachtsgebieden en strandovergangen aan de kust en stimuleren van innovatie en kwaliteitsontwikkeling bij ondernemers.

- Uitvoering geven aan de aandachtsgebieden. In 2020 starten gemeenten met de uitvoering van minimaal 2 aandachtsgebieden (naar verwachting worden dit er 5), in vervolg op de gestarte activiteiten en uitwerkingen uit 2018 en 2019. Hiervoor worden o.a. middelen uit de regio-envelop benut.
- Realiseren verbeterde strandovergang en de directe omgeving op basis van de aanwezige omgevingskenmerken door gemeenten. Hiervoor worden o.a. middelen uit de regio-envelop benut.
- Het stimuleren van ondernemers op het gebied van kwaliteitsverbetering en innovatie door de inzet en begeleiding van Economische Impuls Zeeland
- Het fonds verblijfsrecreatie is in werking. Door Impuls Zeeland wordt met (familie)recreatiebedrijven in gesprek gegaan over een kwaliteitsslag waarmee hun bedrijf toekomstbestendig kan ontwikkelen. Naast de financiële investering via het een lening uit het fonds, worden kennis, kunde en netwerken beschikbaar gesteld aan recreatieondernemers en leveren hiermee een belangrijke bijdrage aan het versterken van de marktpositie en het toeristisch product van Zeeland.
- Stimulering van circulair bouwen in de verblijfsrecreatie door het informeren van ondernemers en het verstrekken van innovatievouchers door Economische Impuls Zeeland
- Vanuit het uitvoeringsprogramma Kustvisie samen met gemeenten en Rijkswaterstaat bezien of voldoende brede stranden te behouden zijn via (recreatieve) zandsuppleties in aanvulling op de suppleties in het kader van de waterveiligheid.

■ Voortgang/Resultaat

In 2020 zijn drie projecten voor aandachtsgebieden opgestart, nl. de aandachtsgebieden Nehalennia Domburg, Breezand, Vrouwenpolder en Nieuwvliet-Bad. Er zijn drie subsidies verleend en twee subsidieaanvragen zijn in december ingediend.

In 2020 is het Aanjaagprogramma Innovatie gestart. Naast vouchers biedt Impuls binnen dit programma Innovatie inspiratie, ondersteuning en financiering voor toeristische ondernemers. Het Fonds Verblifsrecreatie Zeeland is opengesteld, de eerste lening is verstrekt.

Het project Circulair Beleven voor het stimuleren van circulaire vernieuwingen, als alternatief voor traditionele bouw, is in 2020 afgerond. In totaal zijn 15 innovatievouchers verstrekt en zijn al verschillende plannen gerealiseerd.

Vanuit het actieplan Kustvisie hebben de betrokken gemeentecolleges wat betreft zandsuppletie afgesproken dat in 2021 geld beschikbaar komt die zandsuppletie in 2022 mogelijk maakt.

Kwaliteit van ontwikkelingen rond de Deltawateren stimuleren

- Regierol gericht op totstandkoming van een breed gedragen Gebiedsvisie Veerse Meer 2020-2030 met een actieagenda, gericht op evenwichtige balans tussen omgeving, leefbaarheid en economische ontwikkeling. (bouwsteen Zeeuwse Omgevingsvisie).
- Bewaken van inbreng van gemeenten, maatschappelijke organisaties en ondernemers voor visies op de randen van de Deltawateren (Oosterschelde, Grevelingen, Westerschelde) ten behoeve van inbreng in de Zeeuwse Omgevingsvisie.

■ Voortgang/Resultaat

Volgens planning is Fase 1 van de gebiedsvisie Veerse Meer afgerond in 2020 en is Fase 2 opgestart.

Voor de Omgevingsvisie is vanuit de opgave Kwaliteitskust de bouwsteen Toerisme opgeleverd. Het stimuleren van de kwaliteit van recreatieve ontwikkelingen en kwaliteitsverbetering aan de hand van gebiedsontwikkelingen, is daarin een belangrijk uitgangspunt. De vanuit de verschillende visies voor de Deltawateren relevante stakeholders zijn betrokken in de formulering van deze bouwsteen. Verder zijn bij de Omgevingsvisie uitkomsten van regionale visietrajecten zoveel mogelijk meegenomen.

Met Gezond in Zeeland de natuurlijke kwaliteiten van Zeeland die een positieve invloed (kunnen) hebben op de gezondheid van bewoners én toeristen veel meer over het voetlicht brengen.

- Uitvoering SAIL (Europees project: Stay Active and Independent for Longer) (tot juli 2020);
- Stimuleren van nieuwe crossectorale initiatieven op het gebied van Natuur (gezond naar buiten), Sport en bewegen (gezond bewegen), Food (gezonde voeding), Recreatie (gezond recreëren) en/ of Vitaliteit/preventie (gezond blijven).
- Opvolgen van de in 2019 met door Impuls verleende vouchers ondersteunde initiatieven.
- Uitvoering programma Jong Leren Eten via IVN en De Zilte Academie Zeeland t.b.v. stimuleren gezonde voeding voor de jeugd/ jongeren (inwoners en recreanten)

■ Voortgang/Resultaat

Voortgang/Resultaat

In 2020 zijn geen nieuwe activiteiten opgezet. De uitgifte van stimuleringsvouchers is minimaal, door wijziging in prioriteiten bij ondernemers als gevolg van Corona. Wel zijn vanuit verstrekte innovatievouchers crossovers gelegd tussen vrijetijds- en zorgsector om een gezonde leefomgeving en leefstijl te stimuleren. Het project SAIL is afgesloten met een webinar en er is een themapublicatie opgeleverd met een visie op gezondheid in Zeeland. Ook is in 2020 gestart met een evaluatie van Gezond in Zeeland. Het landelijke programma Jong Leren Eten 2017-2020 is afgesloten met een landelijke publicatie, een Zeeuwse menukaart met lesaanbod

voorgezond en duurzaam voedsel, de opzet van een netwerk van Zeeuwse klasseboeren en met de aanleg van verschillende groene schoolpleinen en voedselbosjes

Ontwikkelen van vervoersconcepten om de beleving van het Zeeuwse landschap en de Zeeuwse kust te vergroten.

- In beeld brengen toeristische mobiliteitsstromen via Europees project MOVE, met Kenniscentrum Kusttoerisme (KCKT), Walcherse gemeenten, UGent
- Vanuit het Europees project MOVE ten minste drie pilots duurzame mobiliteit uitvoeren.
- Faciliteren en eventueel uitvoeren innovatieve mobiliteitsconcepten (verdere verdieping samenwerking gemeenten)
- Status vijfsterrenfietsprovincie verder verstevigen. Uitwerken en uitvoeren belevingsconcepten (bijvoorbeeld Fietsen op het Strand, faciliteren en begeleiden transitie LF routes naar iconische routes, uitvoeren afspraken Rondje Pontje en verdere uitrol project bikesharing).

■ Voortgang/Resultaat

Ook in 2020 is wederom de nodige vervoersdata verzameld die leidt tot meer inzicht in vervoersstromen, herkomsten, bestemmingen, reismotieven, etc. Er is een model ontwikkeld dat op basis van vervoersstromen voorspellingen geeft over vervoersstromen, drukte, etc.

Door COVID-19 zijn 2 van de 3 pilots (OV-Flex en Bed and Bike) niet doorgegaan. Planning is nu om deze pilots in 2021 te laten plaatsvinden. De derde pilot (coachen) heeft wel plaatsgevonden. In 2020 is met diverse acties de status van vijfsterrenfietsprovincie verder verstevigd, zoals door het realiseren van fietsrustpunten op Schouwen-Duiveland en (door een voucherregeling) realisatie van een kleine 200 extra fietsvoorzieningen langs het fietsknooppuntensysteem. Daarnaast is voor het behoud van de vijfsterrenstatus zorggedragen voor de borging van het Routebureau tijdelijk bij de provincie.

Stimuleren van het beter vindbaar en zichtbaar maken van informatie over toeristische activiteiten, ondernemers, verblijfsaccomodaties en evenementen voor recreant, toerist en inwoner.

- Toeristische data en informatie digitaal beter zichtbaar, vindbaar en herbruikbaar maken samen met de partners van de Toeristische Uitvoeringsalliantie.
- Ondersteunen van initiatieven uit het toeristisch bedrijfsleven die inspelen op de kansen van big data en technologische ontwikkelingen.

■ Voortgang/Resultaat

In 2020 is verder gewerkt aan het beter vindbaar maken van informatie, bijvoorbeeld een website bij de HZ over toeristische mobiliteit voor met name overheden. Voor toeristische data zijn stappen gemaakt in het project Zeeland in Data, een brede database van toeristische informatie, waarmee diverse stakeholders hun websites kunnen vullen. In 2021 wordt hier verder aan gewerkt en wordt de governancestructuur bepaald, met als verwachting in 2021 een start van de database. Verder zijn door NV Economische Impuls ondernemers ondersteund in hun digitale vraagstukken. In 2021 wordt dit voortgezet.

Natuur en het landschap in Zeeland beter bekend en beleefbaar maken.

- In de praktijk brengen in samenwerking met natuurorganisaties en toeristisch-recreatieve organisaties van de in 2019 ontwikkelde brandingstrategie.
- In of bij ten minste twee natuurgebieden extra (recreatieve) voorzieningen aanbrengen om de beleving van de natuur te vergroten.
- Gezamenlijk met partners en de Zeeuwse Natuur wordt een gezamenlijk plan tot uitvoering gebracht gericht op activiteiten die zorgen dat natuurgebieden kunnen worden beleefd, natuureducatie, natuurvoorlichting en –promotie.

- Toewerken naar het verkrijgen van de UNESCO GeoPark status als onderscheidend identiteitskeurmerk voor heel Zeeland, westelijk Noord-Brabant en het noordelijk deel van de provincies Oost-Vlaanderen en Antwerpen.
- Het totaal aan voorzieningen, activiteiten, bezienswaardigheden en programma's op het gebied van natuurbeleving is op één plaats vindbaar en duidelijke en overzichtelijk ontsloten.

■ Voortgang/Resultaat

In 2020 zijn in overleg met betrokken partijen promotiecampagnes "Altijd Open" en de serie "Natuurlijk!" uitgevoerd. Voor een aantal belevingsprojecten is in 2020 een subsidieaanvraag ingediend welke in 2021 en/of 2022 worden gerealiseerd. Het betreft diverse natuurbelevingsprojecten verdeeld over Zeeland

Met natuurbranding partners wordt uitvoering gegeven aan een activatieplan met doelstellingen voormarketing/communicatie, bezoekersmanagement, bewustwording en betrokkenheid en activiteitenaanbod. Op natuureducatie en –voorlichting is vooral ingezet via het jaarplan van het samenwerkingsverband De Zeeuwse Natuur.

Inmiddels is ook de provincie West-Vlaanderen met de Zwinstreek aangesloten bij het Geopark. Het initiatief zit nu in de fase van inrichting en realisatie samen met ruim 100 partnerorganisaties. Met toeristische organisaties in het gebied wordt uitgewerkt hoe de meerwaarde van het Geopark keurmerk verzilverd kan worden. De educatieve lijn wordt ingevuld door samenwerking van o.a. NME partners, musea, universiteiten en hoge scholen. Gastheren van het landschap (recreatie/horeca ondernemers) worden Unesco Geopark ambassadeur. Bestaande gidsen krijgen extra scholing/kennis om Geopark gerelateerde excursies te geven.

Het in samenwerking met de natuurbranding partners ontwikkelde platform www.natuurinzeeland.nl is, inclusief content, overgeheveld naar Zeeland Visit. Promotie van het gezamenlijke aanbod aan natuurbelevingsvoorzieningen en –activiteiten zal in de toekomst worden ondergebracht binnen de Zeeland Marketing Organisatie.

Goed woon- en werkklimaat

Bijdragen aan een gezonde en veilige leefomgeving.

■ Stand van zaken

De beleidscyclus Big Eight VTH+s is in 2020 gevolgd en verder versterkt. De dienstverleningsovereenkomsten/jaarplannen 2020 met DCMR en RUD Zeeland zijn gesloten en door die diensten uitgevoerd. Er is gewerkt aan het opstellen van de jaarplannen 2021 met de beide omgevingsdiensten. Er is verder gegaan met het vorm geven van de wettelijke coördinatietaak van de provincie waarbij de contacten met de strafrechtpartners zijn aangehaald. Er is een nieuwe VTH strategie, samen met de Zeeuwse gemeenten opgesteld. Voorts is het Schone Lucht Akkoord getekend (voorheen Nationaal Actieprogramma Luchtkwaliteit) en is dit verder vorm gegeven. Er is gewerkt aan de voorbereiding van de overdracht van de meerderheid van de bodemsaneringstaken aan de gemeenten, welke bij het in werking treden van de Omgevingswet gereed moet zijn. De uitvoering van de BRIKS taken is formeel vastgelegd. Het interbestuurlijk toezicht op milieugebied heeft vorm gekregen. De evaluatie van de Gedragsregel publicatie handavingsinformatie en het actualiseren van het milieuprogramma zijn doorgeschoven naar 2021.

Hierbij wordt ook verwezen naar de rapportage over het Milieuprogramma 2018-2022 voor wat betreft de jaren 2019 en 2020. Dit document is te vinden op de volgende [milieubeleidspagina](#) van de provinciale website.

Acties

Invulling geven aan het opdrachtgeverschap van de RUD Zeeland en van de Brzo-RUD (DCMR). Door middel van het afsluiten en monitoren van de dienstverleningsovereenkomsten 2020 conform kwaliteitsniveau 2.1, het evalueren van de jaarcijfers 2019 en het voorbereiden van de overeenkomsten voor het jaar 2021.

■ Voortgang/Resultaat

De uitvoering van de jaarplannen 2020 die de provincie heeft gesloten met de RUD Zeeland en de DCMR zijn om de 6 weken op ambtelijk en bestuurlijk niveau geëvalueerd. Er heeft periodiek overleg tussen bestuur en directie van de omgevingsdiensten plaats gevonden over inhoudelijke zaken en over de voortgang van bestede uren. Successen en verbeterpunten over en weer zijn met elkaar gedeeld. Voorts is gewerkt aan de totstandkoming van de jaarplannen 2021.

Overleg met gemeenten over ruimtelijke plannen en –vergunningen (relatiebeheer)

■ Voortgang/Resultaat

Periodiek hebben de relatiebeheerders van de provincie overleg met de gemeentelijke contactpersonen over allerlei zaken op het gebied van ruimtelijke ordening die op dat moment spelen bij de betreffende gemeenten. Met deze werkwijze bevordert en bewaakt de provincie de doorwerking van het provinciaal ruimtelijk beleid.

Publiceren van informatie over VTH op internet en hiertoe de Gedragsregel handhavingsinformatie aanpassen.

■ Voortgang/Resultaat

De provincie heeft in 2020 afspraken gemaakt met de RUD Zeeland en de DCMR over het publiceren van informatie over vergunningverlening, toezicht en handhaving. Vergunningen worden gepubliceerd op de website van de RUD Zeeland. DCMR werkt aan een nieuwe website waarbij de vergunningen van de Zeeuwse BRZO bedrijven ook via de kaart toegankelijk worden. Daarnaast wordt er gewerkt aan het project Altijd Digitale Vergunning dat per bedrijf een toegankelijk overzicht bevat van alle regels die op dat moment van toepassing zijn. De planning is dat dit in 2022 beschikbaar komt.

De resultaten van BRZO inspecties worden gepubliceerd via de website van BRZO plus: www.brzoplus.nl/inspectie-resultaten/ Ten aanzien van overige toezichts- en handhavingsinformatie is afgesproken dat publicatie daarvan vanaf 1 januari 2021 zoveel mogelijk conform de gedragsregel openbaarheid handhavingsinformatie plaatsvindt. Het bleek voor de omgevingsdiensten lastiger dan voorzien om de gewenste informatie te verzamelen en vervolgens te publiceren. Hierdoor kon de handhavingsinformatie niet eerder worden gepubliceerd. Als gevolg hiervan is besloten om de evaluatie van de beleidsregel die in 2020 gepland was, te verschuiven naar eind 2021/begin 2022. Dit onderwerp komt regelmatig terug in het één keer per 6 weken plaatsvindende bestuurlijke overleg tussen de provincie en de omgevingsdiensten.

Toeziën op veilige zwemlocaties

■ Voortgang/Resultaat

De RUD Zeeland heeft namens de provincie in 2020 op alle zwemlocaties toezicht gehouden op de veiligheid daarvan. De controles bij de 56 aangewezen zwemplaatsen in oppervlaktewateren zijn allemaal uitgevoerd. Ook zijn de controles bij alle 134 zwembaden afgerond.

Uitvoering nazorgplan gesloten stortplaats Koegorspolder

■ Voortgang/Resultaat

Na de sluiting van de stortplaats Koegorspolder (2018) is de provincie verantwoordelijk voor de uitvoering van het nazorgplan, waarmee een maximale bescherming van het milieu is gewaarborgd. De RUD Zeeland controleert of de nazorgwerkzaamheden door derden goed worden uitgevoerd. De financiële middelen om dit nazorgplan eeuwig durend uit te voeren zijn ondergebracht in het Nazorgfonds provinciale stortplaatsen. Sinds december 2020 is de provincie ook eigenaar van de stortplaats. Omdat de provincie nu eigenaar is kan zij ook onderzoeken welke herbestemming van de stortplaats mogelijk is. De provinciale voorkeur gaat uit naar het toestaan van een zonnepark, gecombineerd met het vergroten van de biodiversiteit. In 2021 zal duidelijk worden wat de haalbaarheid daarvan is.

Volgen van de beleidscyclus Big Eight VTH + S.

Door middel van het vaststellen van een uitvoeringsprogramma Vergunningverlening, toezicht en handhaving 2020, evaluatie van het Uitvoeringsprogramma toezicht en handhaving Wabo 2019 en monitoring van de acties die zijn opgenomen in het programma VTH + S in 2020.

■ Voortgang/Resultaat

Ook in 2020 is de Big Eight gevolgd. Er is beleid opgesteld dat daarna is geïmplementeerd in de uitvoering. Daarna wordt één en ander gemonitord waarna er al dan niet aanleiding is om het beleid aan te passen. Volgens dit stramien wordt steeds gewerkt.

In 2020 zullen de in dat jaar opgenomen acties uit het milieuprogramma worden uitgevoerd.

- Het uitwerken en het uitvoeren van het projectplan zeer zorgwekkende stoffen;
- Het meewerken aan de totstandkoming van het Nationaal Actieprogramma Luchtkwaliteit;
- Het bepalen of tot uitbreiding van het Zeeuwse luchtmeetnet gekomen moet worden.

■ Voortgang/Resultaat

Bedrijven die onder het provinciale bevoegd gezag vallen, zijn verzocht om informatie aan te leveren over de binnen de inrichting aanwezige en geloosde of naar de lucht geëmitteerde Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) en potentieel Zeer Zorgwekkende Stoffen (pZZS) (hierna tezamen: (p)ZZS). De Zeeuwse provinciale bedrijven zijn door de RUD Zeeland aangeschreven. Na overdracht per 1 oktober 2019 van de BRZO bedrijven aan de DCMR, is door de DCMR aan het project verdere invulling gegeven.

De conclusies van DCMR tot nu toe zijn als volgt:

* alle bedrijven hebben (p)ZZS informatie ingediend. Bij 6 bedrijven staat het verzoek om aanvullende informatie nog open. Bij 16 bedrijven wordt thans de informatie inhoudelijk beoordeeld waarvan er 2 tijdens de vergunningprocedure;

* bij geen van de bedrijven is er sprake van dat de beoordeling volledig is afgerond voor de streefdatum van 1-1-2021. De reden waarom de beoordelingen nog niet zijn afgerond, is dat deze complexer blijken te zijn dan aanvankelijk gedacht. Daardoor waren er ook minder uren begroot dan werkelijk nodig. Dit is inmiddels opgelost en de verwachting is dat de beoordeling in het eerste kwartaal van 2021 kunnen worden afgerond.

* er zijn (tot nu toe) **geen** overschrijdingen geconstateerd van de immissiegrenswaarden, zijnde het Maximaal Toelaatbaar Risico (MTR) voor de luchtkwaliteit en de Milieu Kwaliteitseis (MKE) voor de waterkwaliteit.

Het Nationaal Actieprogramma Luchtkwaliteit dat bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet, het Nationaal Samenwerkingsprogramma NSL zal vervangen, moet zorgen voor blijvende verbetering van de luchtkwaliteit. Om deze verbetering en daarmee samenhangende gezondheidswinst door schonere lucht te bewerkstelligen hebben het Rijk, de provincies en de gemeenten het Schone Lucht Akkoord (SLA) ondertekend. Met acties en

maatregelen zoals genoemd in het akkoord streven de deelnemende partijen naar een permanente verbetering van de luchtkwaliteit. Provincie Zeeland heeft het SLA begin 2020 mede ondertekend. Mogelijke acties die bij kunnen dragen aan de doelen en ambities van het SLA zijn in 2020 geïnventariseerd. In het eerste kwartaal van 2021 wordt het uitvoeringsplan vastgesteld waarin de eerste acties en maatregelen staan benoemd waar de Provincie Zeeland inzet op wil gaan plegen gedurende de looptijd van het SLA. Monitoring, evaluatie en aanpassing van uitvoeringsplannen zullen op vastgestelde momenten plaatsvinden.

In 2020 is onderzoek uitgevoerd naar nut en noodzaak van het doen van aanvullende metingen van de buitenluchtkwaliteit. Op basis hiervan is besloten om een luchtmeetpunt bij Sluiskil te plaatsen en in te zetten op citizens science. Het doel van het meetpunt in Sluiskil is om effecten van bedrijfsactiviteiten op de luchtkwaliteit beter in beeld te krijgen. De metingen worden ingezet bij de behandeling van klachten en bronopsporing. Een belangrijk doel van het citizens science en het gebruik van sensoren daarbij is het vergroten van de betrokkenheid van burgers bij luchtkwaliteit en bewustwording van de invloed van gedrag daarop (denk daarbij aan verkeer, houtstook). Voor het overige is besloten dat er geen reden is om het Zeeuwse luchtmeetnet verder uit te breiden.

Voor wat betreft de overige in het Milieuprogramma opgenomen acties wordt verwezen naar de rapportage over de jaren 2019 en 2020. Dit document is te vinden op de volgende [milieubeleidspagina](#) van de provinciale website.

Ook zal de DCMR de Brzo werkzaamheden voor de provincie in 2020 met eigen personeel uitvoeren.

■ Voortgang/Resultaat

Sinds eind 2019 voert de DCMR met eigen personeel de BRZO werkzaamheden naar tevredenheid voor de provincie uit.

In 2018 hebben GS nieuw beleid vastgesteld op het gebied van Vergunningverlening, toezicht, handhaving en specialisaties (VTH+s programma). In 2020 wordt verder gegaan met de implementatie en de uitvoering van dat programma.

■ Voortgang/Resultaat

In 2020 is een nieuwe VTH strategie met alle partners in Zeeland opgesteld. Vaststelling daarvan zal in 2021 plaatsvinden. Dit is ook aanleiding om het VTH+s programma op onderdelen aan te passen in 2021.

Tevens hebben GS in 2018, ter uitwerking van het Omgevingsplan Zeeland 2018, het milieuprogramma 2018-2022 vastgesteld. In 2020 zal het milieuprogramma worden geactualiseerd.

■ Voortgang/Resultaat

De acties uit het milieuprogramma 2018-2022 zijn voor wat betreft de jaren 2019 en 2020 geëvalueerd. Zie hiervoor de aparte bijlage. In afwachting van de definitieve inhoud van de Omgevingswet en om aan te kunnen sluiten bij hetgeen in de Omgevingsvisie is opgenomen, was het niet zinvol om al in 2020 het milieuprogramma te actualiseren. Deze actualisatie zal in 2021 plaatsvinden.

Voorts is het de bedoeling dat de RUD Zeeland in 2020 gaat werken en afrekenen volgens de PxQ methodiek.

■ Voortgang/Resultaat

Het nu al afrekenen per product blijkt te risicovol te zijn mede in verband met de noodzaak om alle kentallen te evalueren en in verband met de komst van de Omgevingswet waarvan de impact op de financieringssystematiek nog onvoldoende duidelijk is. In 2020 is wel besloten dat vanaf 2021 wordt begroot op basis van de inmiddels gedeeltelijk geëvalueerde PxQ systematiek en wordt afgerekend op basis van voor elke deelnemer werkelijk bestede uren.

Daarnaast zal worden gewerkt aan een verbetering van het model en verfijning van de kentallen om op termijn wel per product te kunnen afrekenen.

Het is de bedoeling dat de wettelijke coördinatietaak van de provincie op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (met partners op bestuursrechtelijk- en strafrechtelijk vlak) verder wordt uitgewerkt en opgepakt in 2020.

■ Voortgang/Resultaat

In 2020 is op initiatief van de provincie gestart met het overleg omgevingsrecht Zeeland waarbij alle bevoegde gezagen voor omgevingszaken met elkaar aan tafel zitten. Het eerste resultaat is het vaststellen van een nieuwe gezamenlijke VTH strategie. In dat kader is ook de wettelijke coördinatietaak op dat gebied tussen bestuursrechtelijke- en strafrechtelijke partners verder opgepakt.

In 2020 begeleiden van de uitvoering van bodemsaneringen.

■ Voortgang/Resultaat

De RUD Zeeland heeft ook in 2020 de begeleiding van bodemsaneringen voor de provincie uitgevoerd. Zo is voortgegaan met de uitvoering van een aantal langlopende bodemsaneringen. De uitvoering van één bodemsanering moest vanwege externe factoren doorgeschoven worden naar 2021.

Trendindicatoren

Trendindicatoren	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Aantal geconstateerde overtredingen bij bedrijven waarvoor de Provincie de milieuvergunning verleent:							
Het aantal uitgevoerde emissiemetingen lucht	33	38	45	43	46	37	5 *
Het aantal overtredingen van luchtvoorschriften	4	8	6	6	5	4	0
Aantal klachten overlast:							
Aantal ingediende klachten	264	573	343	213	314	266 **	412**

Trendindicatoren	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Alle zwembaden en zwemgelegenheden waar in oppervlaktewater wordt gezwommen, voldoen in de periode 2012-2018 aan de veiligheidseisen (aantal overtredingen):							
Aantal zwembaden	128	128	122	124	118	130	134
Aantal keren dat een overtreding is geconstateerd	17	46	32	20	38	24	18
Aantal zwemgelegenheden in oppervlaktewater	55	54	57	55	55	55	56
Aantal keren dat een overtreding is geconstateerd	0	0	0	1	1	1	1
Aantal woningen binnen geluidszones rond industrieterreinen waarvoor geldt dat, ook na saneringsmaatregelen, de geluidsbelasting van 60 dB(A) wordt overschreden is in 2018 verminderd ten opzichte van 2012.	12	12	12	12	12	12	12
Milieuhygiënische spoedlocaties bodemverontreiniging zijn uiterlijk in 2020 gesaneerd of beheersbaar gemaakt.							
Aantal spoedlocaties in uitvoering of nog op te pakken		11	10	5	5	5	4
Goede naleving bodemsanerings- en nazorgverplichtingen.						50	
• Aantal saneringen in uitvoering	54	35	55	44	53	0	73
• Aantal overtredingen	1	3	7	0	1		1
Waterkwaliteit (oppervlaktewater)							
• percentage waterlichamen met een goede ecologische kwaliteit	0	0					
Aantal overnachtingen toeristische gasten	9.830.000	9.901.000	10.116.000	10.089.000	10.494.000		
Aantal overnachtingen vaste gasten***	nb	nb	nb	7.000.000	8.100.000		
Tevredenheid over beleving van Zeeland****	8,13	8,14	8,31	8,27	nbn		

* in 2020 zijn er significant minder emissiemetingen uitgevoerd als gevolg van de overgang naar DCMR en daarmee samenhangende functiewisseling alsmede als gevolg van beperkingen door de COVID-19 pandemie. In 2021 wordt de meetstrategie geëvalueerd en eventueel aangepast.

** in 2019 waren van de 266 klachten er 85 bedrijf gerelateerd. In 2020 waren van de 412 klachten er 192 bedrijf gerelateerd. De in 2019 genoemde 266 klachten hadden alleen betrekking op de niet-BRZO bedrijven, de aantallen klachten over BRZO bedrijven zijn over 2019 niet meer te achterhalen vanwege de overgang in dat jaar van die bedrijven van de RUD Zeeland naar de DCMR.

*** Nieuwe gegevens Kenniscentrum Kusttoerisme dat jaarlijks wordt verzameld op basis van toeristenbelasting.

****Bron: CVO; algemeen oordeel van Nederlandse vakantiegangers voor hun vakantie in Zeeland.

Doelindicatoren

Doel	Indicator	Stand 2019	Stand 2020	Streefwaarde 2020	Einddoel
Instrumenten voor omgevingswet tijdig vastgesteld door GS	Tijdige vaststelling Programma's			Starten voorbereiding Programma's	Vaststelling Programma's door GS
Inulling geven aan opgave gericht werken en vroegtijdig samenwerken onder Omgevingswet.	Per thema is de rolverdeling opgenomen bij de inhoudelijke uitwerking ervan.	Vaststellen proces door PS		Agenda vaststellen met daarin rolverdeling per thema.	Agenda met daarin rolverdeling per thema.
Milieubelasting door uitstoot bedrijven waarvoor de Provincie de milieuvergunning verleent, is in 2019 verminderd ten opzichte van 2006	Gemeten en berekende emissiegegevens	emissiegegevens zijn lager dan in 2006	nog niet bekend *)	Emissiegegevens zijn lager dan in 2006	Emissiegegevens zijn lager dan in 2006
Er wordt voldaan aan de wettelijke normen en grenswaarden voor een goede luchtkwaliteit	Gemeten immissiemetingen bij meetpunten Zierikzee en Philippine	Blijft voldoen aan gestelde normen.	Blijft voldoen aan gestelde normen. **)	Blijft voldoen aan gestelde normen	Blijft voldoen aan gestelde normen
Toeristische bestedingen	De bestedingen gedaan door toeristen of ten behoeve van toeristen voor, tijdens en na de reis en het verblijf op de plaats van bestemming voor Zeeland	€ 1,85 mld.		€ 1,85 mld.	€ 1,9 mld.

*) De uitstoot door bedrijven is in 2019 verminderd ten opzichte van 2006. Vooral voor de componenten fijnstof en ammoniak is sprake van een significante verlaging als gevolg van het uit bedrijf nemen van een van de voornaamste bronnen eind 2018. Enkel ten aanzien van koolmonoxide (CO) was sprake van een toename als gevolg van een grote onderhoudsstop bij een bedrijf. De gegevens over 2020 zijn pas bekend in het tweede kwartaal van 2021.

**) De resultaten van de metingen luchtkwaliteit in 2020 geven aan dat voldaan werd aan de wettelijke normen en grenswaarden voor de componenten waar naar gemeten is en de trend dalend is (verbetering van de luchtkwaliteit). Vanaf medio december 2020 is een extra meetpunt (van provincie Zeeland) in Sluiskil operationeel, de data daarvan zullen in de toekomst aan deze rapportage worden toegevoegd.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2020	Wijzigingen 2020	Begroting 2020 NW	Rekening 2020	Restant
Lasten					
020101 Voorbereiding omgevingswet	397	332	729	608	-121
020102 Kwaliteitskust	2.135	2.873	5.008	4.706	-302
020103 Goed woon- en werkklimaat	7.700	412	8.112	7.680	-432
029999 Ambtelijke inzet	2.920	45	2.966	2.927	-38
Totaal Lasten	13.153	3.662	16.815	15.922	-893
Baten					
020101 Voorbereiding omgevingswet	24	20	44	20	-24
020102 Kwaliteitskust	0	0	0	52	52
020103 Goed woon- en werkklimaat	207	238	444	553	108
Totaal Baten	231	257	488	625	137
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-12.922	-3.405	-16.327	-15.297	1.030
Onttrekkingen					
980299 Bestemmingsreserves-Pr.2	-63	3.584	3.520	3.520	0
Toevoegingen					
980299 Bestemmingsreserves-Pr.2	0	1.640	1.640	1.640	0
Mutaties reserves	-63	1.944	1.881	1.881	0
Resultaat na bestemming	-12.985	-1.460	-14.446	-13.416	1.030

3. Programma Landelijk gebied, natuur en landbouw

Inleiding en ontwikkelingen

Ook voor landbouw en natuur is dit bijzondere jaar niet ongemerkt voorbij gegaan. Buiten is veel werk wel gewoon door kunnen gaan. Voor de landbouw waren er knelpunten bij de afzet van producten en de inzet van arbeid. De belangstelling voor de natuur was ongekend groot, wat de beheerders voor uitdagingen met het toezicht stelde. Ondanks dit bijzondere jaar zijn veel van de doelstellingen en acties uit dit programma toch goed voortgegaan, hoewel er her en der vooral wat projecten waar nieuwe samenwerking en processen aan de orde waren vertraging hebben opgelopen.

De uitdaging voor het realiseren van een volhoudbare landbouw is onverminderd groot. Op Europees niveau zijn stappen gezet om te komen tot een volgende periode Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. Deze afspraken bieden kader en houvast voor verdere regionale invulling. Voor Nederland zal dat vorm krijgen in een Nationaal strategisch plan (NSP) dat het komende jaar afgerond zal worden. Tegelijkertijd zijn er in afwachting daarvan afgelopen jaar afspraken gemaakt over de transitieperiode POP3, een verlenging van het bestaande uitvoeringskader. Daarmee kunnen we komende jaren ook in Zeeland verder met de ondersteunen op de route naar een volhoudbare landbouw.

Het stikstofdossier (zie hoofdstuk opgaven) heeft de noodzaak om hard door te werken aan herstel van de biodiversiteit en het halen van de afgesproken natuurdoelen nog eens onderstreept. Omdat de Provincie belangrijke taken heeft op het werkveld van de natuur ligt hier een majeure opgave. Aan het einde van het verslagjaar zijn de landelijke afspraken om hier een flinke slag in te slaan in het kader van het Programma Natuur naar uw Staten toegezonden. Komende jaar zullen deze afspraken tussen Rijk en Provincies per provincie worden vertaald in een concreet programma van maatregelen de komende 10 jaar.

In het kader van de uitwerking van het klimaatakkoord zijn door Rijk en provincies stappen gezet om te komen tot een bossenstrategie. Realiseren van bos kan een belangrijke bijdrage leveren aan de CO2-problematiek. De landelijke bossenstrategie is voor Zeeland uitgewerkt in de Zeeuwse Bosvisie. Komend jaar zal deze vertaald moeten worden naar de uitvoering.

Zoals hiervoor ook al is aangegeven, heeft juist dit jaar het belang van het buitengebied als ruimte om te recreëren nog eens nadrukkelijk onderstreept. Als provincie zetten we in om de aantrekkelijkheid van het landelijk gebied te vergroten. We doen dit door het stimuleren van een toeristisch mobiliteitsnetwerk (wandel- en fietsknooppunten), aanleg van voorzieningen om natuur- en landschapswaarden zichtbaar en beleefbaar te maken, (natuur)gebieden nog toegankelijker te maken en aandacht te schenken aan de (ontstaans)geschiedenis van het landschap, waaronder de verkrijging van de Unesco-status Geopark. We willen een grotere betrokkenheid van de maatschappij bij de natuur bereiken. De eerste resultaten zijn zichtbaar. Voor komend jaar ligt er een programma van verschillende initiatieven klaar voor de uitvoering.

Speerpunten

- In vervolg op de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) met diverse ministeries, gemeenten, waterschappen en andere Provincies inzetten op een lange termijn beleidsaanpak van 'vervuilende stoffen';
- Ondersteunen initiatieven die bijdragen aan de transitie naar een volhoudbare of meer natuurinclusieve landbouw: met name het verbeteren bodemvruchtbaarheid, zoet water beschikbaarheid, landschappelijke diversiteit (biodiversiteit);
- Het vormgeven van een Zeeuwse kringloopagenda met in het bijzonder aandacht voor eiwittransitie;
- Ondersteunen initiatieven die bijdragen aan het versterken van de positie van de boer in de voedselketen;
- Bij voldoende vraag vanuit de markt het ondersteunen van initiatieven ter versterking van de biologische sector;

- Ondersteunen van kennisontwikkeling, onderwijs en innovatie in de agrarische sector;
- Voortzetten van pilots op vrijwillige basis zoals bufferzones rondom Natura2000 gebieden, akkervogelgebieden en invulling geven aan aangenomen moties voor biodiversiteit in het landelijk gebied;
- Afronden Passende Beoordelingen voor snijden zeeegroente, rapen scheldieren, pieren steken, evenementen en vliegbewegingen zoals afgesproken bij de totstandkoming van de beleidsnota Natuurwetgeving;
- Implementeren stimuleringsregeling voor innovatieve projecten om wildschade aan gewassen te voorkomen zoals afgesproken bij de totstandkoming van de beleidsnota Natuurwetgeving;
- Actief oppakken exotenbestrijding zoals afgesproken bij de totstandkoming van de beleidsnota Natuurwetgeving;
- Voortzetten uitvoeren pilot pro-actieve soortenbescherming waarbij voorafgaand aan ontwikkelingen mitigerende maatregelen worden genomen zodat hindernissen op voorhand worden weggenomen, voortvloeiend uit de Natuurvisie;
- Vaststellen Natura 2000 beheerplan voor de Manteling van Walcheren en het Natura 2000 beheerplan voor de Kop van Schouwen;
- Binnen de restant opgave van het Natuurnetwerk Zeeland kijken in hoeverre kansen bestaan voor bos en binnen de bestaande natuur kijken naar mogelijkheden voor omvormen van ambitietypen naar bos.
- Samen met externe partijen een bosaanpak bij compensatie ontwikkelen.

Beleidskader

- Natuurvisie Zeeland 2017-2022
- Natuurbeheerplan Zeeland
- Beheerplannen Natura2000
- Nota toegankelijkheid natuurgebieden (Natuurlijk genieten in Zeeland) 2010
- Beleidsnota Natuurwetgeving
- Omgevingsplan Zeeland
- Omgevingsverordening
- Economische Agenda
- Nota Grondbeleid
- Provinciaal Monitoring- en beoordelingsplan Natuur 2016-2021
- Beheerplannen Natura2000: Yerseke en Kapelse Moer 2018-2024
- Beheerplannen Natura2000: Canisvliet, Groote Gat en Vogelkreek 2017 - 2023
- Beheerplannen Natura2000: Zwin en kievittepolder 2017-2023

Reguliere taken

- Verstrekken subsidies voor natuurbeheer;
- Subsidieverlening aan Collectief Poldernatuur, die vergoedingen aan agrariërs uitkeert;
- Subsidieverlening aan de Faunabeheer Eenheid, die het Faunabeheerplan opstelt;
- Het (mede)opstellen van Natura 2000 beheerplannen;
- Vergunningverlening in het kader van wet Natuurbescherming voor gebiedsbescherming en soortenbescherming;

- Uitvoering van herstel- en instandhoudingsmaatregelen (o.a. PAS) in bestaande Natura 2000 gebieden en het Natuurnetwerk Zeeland;
- Subsidie verstrekken aan IVN, Nationaal Park Oosterschelde, Stichting Het Zeeuwse Landschap, Stichting Landschapsbeheer Zeeland en Terra Maris;
- Uitvoeren taak zelfrealisatie, verwerving en vervreemding van gronden en tijdelijk beheer van gronden in combinatie met landbouwkundige structuurverbetering;
- Monitoring en beoordeling van natuurkwaliteit;
- Rapportage aan de Staatssecretaris, de Tweede Kamer en Provinciale Staten via de jaarlijkse Voortgangsrapportage Natuur.

Maatschappelijk effect

Verbetering van de biodiversiteit, een volhoudbare landbouw en een kwalitatief, hoogwaardige voedselvoorziening samen met andere partijen.

Doelstellingen

Natuurontwikkeling

Het Natuurnetwerk Nederland moet in 2027 worden afgerond. De Zeeuwse opgave is nog circa 802 hectare tot en met 2027 (per 1-1-2020) en ligt op perceelsniveau vast in het Natuurbeheerplan Zeeland.

■ **Stand van zaken**

Het Natuurnetwerk Nederland is vormt een samenhangend landelijk netwerk van natuurgebieden, natuurontwikkelingsgebieden, beheergebieden en verbindingzones. Het doel van het natuurnetwerk is het behoud en de versterking van het aantal soorten in het wild voorkomende planten en dieren. Sinds de jaren negentig wordt aan dit netwerk gewerkt. In 2020 is de restant opgave op basis van verwerving van natuurhectares en inrichting van Natuur afgenomen naar 725 hectare op 31-12-2020, met dien verstande dat de definitieve afwikkeling van enkele projecten van de openstelling 2020 eerst begin 2021 zullen worden afgerond in verband met enkele juridische dilemma's.

Acties

Blijven hanteren van enkele algemene uitgangspunten, waaronder verwerving op basis van vrijwilligheid, geen planologische schaduwwerking en afstemming tussen natuur en landbouw

■ **Voortgang/Resultaat**

De verwerving en inrichting van natuurgronden heeft plaatsgevonden overeenkomstig de algemene uitgangspunten bij realisatie van het Natuurnetwerk Zeeland zoals deze zijn verwoord in Natuurvisie 2017-2022. De realisatie van het Natuurnetwerk Zeeland vindt plaats in samenwerking met terreinbeherende organisaties, mede overheden en particuliere grondeigenaren. Het kavelruilbureau vormt daarbij een belangrijke schakel in de keten.

Inzet Kavelruilbureau in combinatie met de Grondbank Zeeland ten behoeve van natuurontwikkeling en alle andere beleidsdoelen

■ **Voortgang/Resultaat**

Naast de ontwikkelopgave voor het Natuurnetwerk heeft de inzet van het kavelruilbureau in combinatie met de grondbank bijgedragen aan andere doelen zoals landbouw (structuurverbetering), verkeersveiligheid, infrastructuur, wateropgaven (KWR/WB21) etc. Zie ook de paragraaf grondbeleid.

Voor versnelde uitvoering van het Natuurnetwerk is de systematiek van het Natuurbeheerplan in 2019 iets gewijzigd.

Bij kansen die zich voordoen, zullen deze percelen direct worden toegevoegd aan het Natuurnetwerk zonder elders een gelijk aantal hectares te ontgrenzen op kaart. De toe te voegen percelen moeten daarbij voldoen aan de uitgangspunten van de Natuurvisie, hetgeen inhoudt dat de percelen ecologisch minstens even interessant zijn en aansluiten aan reeds bestaande natuur. In plaats van ontgrenzen wordt de stand van de restant opgave bijgehouden en worden de nieuwe hectares hiervan afgetrokken tot de teller op 0 staat. Op dat moment vervalt de restopgave op de kaart. Er is dus geen sprake van een grotere ambitie qua hectares, maar een andere procedure om te versnellen in uitvoeringstempo.

■ Voortgang/Resultaat

De openstelling voor subsidies van 2020 had betrekking op alle percelen die zijn begrensd als nieuwe natuur. Tevens zijn actief door de provincie gronden aangekocht o.a. bij Axel (30 ha) en gesprekken gevoerd met eigenaren van percelen die in aanmerking komen voor omvorming naar natuur. Met als resultaat dat er via de subsidieregeling SKNL landbouwgronden worden omgevormd naar natuur. Een mooi voorbeeld hiervan is de 10 ha zilte, natte karreveldnatuur in het gebied Vincent den Koornbyter te Dreischor.

Voortgang van de resterende natuurontwikkelingsopgave op basis van aanbod en de kansen die zich voordoen (zie tabel indicatoren)

In 2020 worden naar verwachting percelen aan de Oude Veerseweg en Van 't Hoffweg bij Middelburg ingericht (25 ha) en start de procedure voor aanleg natuur (voornamelijk bos) bij Axel (30 ha). Naar verwachting is dan ook een uitbreiding bij de Braakman (8 ha) gerealiseerd. Daarnaast zijn we in gesprek met een aantal particulieren in de planvormende fase dat mogelijk enkele tientallen hectares natuurontwikkeling kan opleveren.

■ Voortgang/Resultaat

In 2020 is de restantopgave, zoals opgenomen in het Natuurbeheerplan, gedaald van 802 ha natuur naar 725 ha natuur (per 31-12-2020), met dien verstande dat de laatste besluiten voor de openstelling 2020 vanwege enkele juridische dilemma's eerst begin 2021 worden genomen.

Natuurbeheer

Partijen in staat stellen een actief natuurbeheer te voeren om de kwaliteit van natuur en landschap in Zeeland in stand te houden. Het gaat hierbij om beheer van natuurgebieden, agrarisch natuurbeheer, faunabeheer en monitoring.

■ Stand van zaken

Het grootste deel van het Natuurnetwerk Zeeland wordt beheerd door terreinbeherende organisaties en particuliere grondeigenaren. Het natuurbeheer is in 2020 uitgevoerd conform de landelijke systematiek van de Subsidieregeling Natuur en Landschap (SNL). De SVNL is de provinciale subsidieverordening voor de subsidiëring van beheer en monitoring van natuurgebieden van het Natuurnetwerk Zeeland en van het agrarisch natuurbeheer. Deze subsidie dekt 75% van de gemiddelde beheerkosten. Bij de subsidieverlening SNL worden zesjarige afspraken met de beheerders gemaakt. In deze afspraken worden ook de instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000-habitattypen en -soorten meegenomen. Met de gecertificeerde beheerders zijn tevens de jaarlijkse gesprekken gevoerd. In het monitoringplan is opgenomen wat er aan monitoring gedaan moet worden en door wie dit moet worden uitgevoerd. Over monitoring en evaluatie vindt regelmatig overleg plaats met de terreinbeheerders. In oktober vinden er jaargesprekken plaats met de beheerders. Daarbij bespreken we de voortgang van het beheer aan de hand van drie standaard agendapunten: 1- Is het beheer in het afgelopen jaar volgens de beschikking uitgevoerd of is er afgeweken van

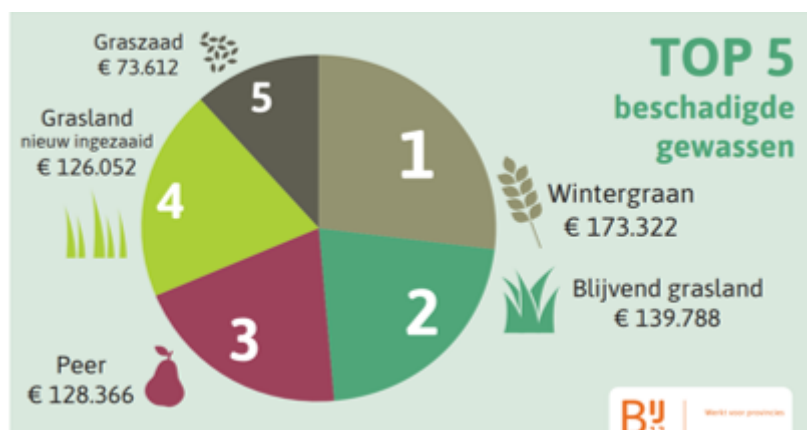
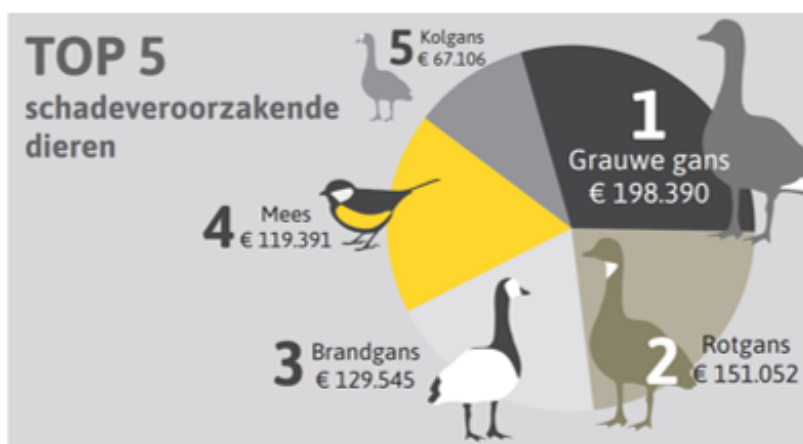
de beschikking. 2- Welke ontwikkelingen zijn voorzien voor het volgende subsidiejaar? 3- welke kwaliteitsbeoordelingen zijn uitgevoerd en wat zijn de uitkomsten.

Acties

Bestrijding van schade veroorzakende soorten en het uitkeren van schadevergoedingen voor faunabeheer (b.v. ganzen in ganzenrustgebieden)

Voortgang/Resultaat

De schadevergoedingen lopen via BIJ12 die voor alle provincies de schadeverzoeken afhandelt. De rapportages van BIJ12 lopen, vanwege het afwijkend schaderitme, niet gelijk met het kalenderjaar. Over het laatste rapportagejaar (1 november - 31 oktober 2019) is in totaal € 687.864 uitgekeerd. De top van schadeveroorzakende diersoorten en schade ondervindende gewassen is al in onderstaande afbeeldingen:

Eind 2019 is BIJ12 overgestapt naar een nieuw automatiseringssysteem. Invoer daarvan is gepaard gegaan met enkele 'kinderziektes'. Er wordt aan gewerkt deze te verhelpen.

Voor schadebestrijding is, naast de reguliere aanpak, een aanvang gemaakt met een gebiedsgerichte aanpak van Brandganzen in Zeeuws-Vlaanderen deze is in 2020 afgerond. Vanwege ontbrekend draagvlak onder de stakeholders wordt daar geen vervolg aan gegeven.

Monitoren van natuurgebieden conform landelijke afspraken en het provinciaal monitoringsplan

■ Voortgang/Resultaat

Het resultaat hiervan is dat de gecertificeerde terreinbeheerders de monitoring en evaluatie volgens het provinciaal monitoringsplan adequaat uitvoeren. Over monitoring en evaluatie vindt regelmatig overleg plaats met de terreinbeheerders. Om de kwaliteit van de monitoring te bewaken verricht de Provincie daarnaast nog steekproefsgewijs eigen onderzoek en doet mee in veldcontroles door beheerders. De resultaten hiervan zijn terug te vinden in de Natuurrapportage Zeeland 2019.

Vergoeden en aansturen van effectief en efficiënt natuurbeheer (zie indicatoren voor omvang) op grond van het subsidiestelsel Natuur en Landschap en de kaders uit het Natuurbeheerplan (SVNL)

■ Voortgang/Resultaat

Alle verplichtingen voor beheer op grond van de SVNL zijn nagekomen en beheerders hebben vergoedingen ontvangen conform de jaarlijks landelijk bepaalde vergoedingen per hectare. Met alle beheerders zijn de jaarlijkse gesprekken gevoerd.

Vergoeden van Agrarisch Natuurbeheer via het Collectief Poldernatuur om bij te dragen aan biodiversiteit en landschap buiten de natuurgebieden. Het Rijk stelt extra budget beschikbaar, zodat dit budget wordt verhoogd

■ Voortgang/Resultaat

Deze actie is uitgevoerd. De subsidie voor agrarisch natuurbeheer is voor het beheerjaar 2020 uitgebreid zodat het collectief Poldernatuur Zeeland de clustergebieden voor akkervogels robuuster heeft gemaakt met c.a. 50 ha Open akker en c.a. 100 ha Droge dooradering en daarmee het beheer van landschapselementen, binnendijken en graslanden heeft uitgebreid.

Natuurherstel

Het realiseren van herstel van bestaande natuur om een gunstige staat van instandhouding van natuurgebieden te bereiken binnen en buiten Natura2000.

■ Stand van zaken

De natuurherstelmaatregelen die genomen worden in het kader van het PAS gaan gewoon door. Deze herstelmaatregelen zijn gericht op het herstel van natuurwaarden in de stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden. De provincie Zeeland ligt voor de herstelmaatregelen in Natura-2000 gebieden op schema zoals ook blijkt uit de voortgangsrapportage van BIJ12 van september 2020. Een aantal herstelmaatregelen in het natuurnetwerk waren in 2020 het verwijderen van Amerikaanse vogelkers in diverse gebieden, het project Meeuwenduinen en diverse werkzaamheden in o.a. de gebieden Zuidgors, Kwistenburg, Neeltje Jans en de inlagen 1887 en 2005.

Acties

Uitvoeren van herstel- en instandhoudingsmaatregelen in Natura 2000-gebieden om de instandhoudingsdoelen te halen.

■ Voortgang/Resultaat

De provincie Zeeland ligt voor de herstelmaatregelen in Natura-2000 gebieden op schema. Provincies rapporteren jaarlijks naar B12 over de voortgang van de uitvoering van herstelmaatregelen, in de laatste rapportage staat dat de totale opgave voor meer dan 95% op schema ligt.

Uitvoeren van nazorgprojecten in het Natuurnetwerk Zeeland voor zover deze niet vallen onder regulier beheer. Voorbeeld: Baarlandse Kreek

■ Voortgang/Resultaat

Ook in 2020 zijn er voor verschillende projecten, subsidieaanvragen ingediend met als doel de kwaliteit van het gebied een impuls te geven. Dit loopt via de SKNL-regeling. Een mooi voorbeeld hiervan is landgoed Molenwijk. Dit landgoed is in 2020 volledig begrensd binnen het natuurnetwerk om het mogelijk te maken om hier een kwaliteitsimpuls te realiseren en vervolgens via SVNL te beheren.

Natuurbescherming

Structureel beschermen van de aanwezige Zeeuwse natuur en qua omvang en kwaliteit in tact houden.

■ Stand van zaken

Dit betreft een continue proces waarbij de door de provincie wettelijk toebedeelde taken op grond van de Wet natuurbescherming en Wet algemene bepalingen omgeving uitgevoerd worden. Door het beoordelen van plannen en projecten die mogelijk een negatief effect hebben op beschermde gebieden, soorten en houtopstanden wordt de Zeeuwse natuur beschermd en qua omvang en kwaliteit in tact gehouden en waar mogelijk verbeterd. De instrumenten die de provincie daarvoor in handen heeft zijn vergunningen, ontheffingen, herplantplicht en verklaringen van geen bedenkingen.

Acties

Zorgdragen voor het opstellen van Natura 2000 beheerplannen.

De beheerplannen Manteling van Walcheren en Kop van Schouwen worden vastgesteld.

■ Voortgang/Resultaat

Naar aanleiding van de landelijke aanpak Stikstof en het daaraan gekoppelde programma Natuur 2021-2030 zullen de beheerplannen Kop van Schouwen en Manteling pas begin 2021 verder worden opgepakt richting afronding. 2021 wordt ingezet als evaluatie van bestaande binnendijkse beheerplannen Natuur2000. De resultaten daarvan inclusief inzicht in landelijke ontwikkelingen worden meegenomen in het vervolgproces.

Bescherming van natuurgebieden en soorten via de bestaande wetgeving, zoals vastgelegd in de Wet natuurbescherming en de Wet ruimtelijke ordening (Natuurnetwerk Zeeland) en de keuzes in de beleidsnota Natuurwetgeving.

■ Voortgang/Resultaat

Dit betreft een continue proces waarbij de taken en bevoegdheden van de Provincie op het gebied van natuurwetgeving worden uitgevoerd.

Natuurverbreding/beleving

Zorgen voor draagvlak en betrokkenheid van de samenleving door het realiseren van natuurverbreding en -beleving is verschoven naar het hoofdstuk Fysieke Leefomgeving.

■ Stand van zaken

Acties

Actief oppakken exotenbestrijding zoals afgesproken bij de totstandkoming van de beleidsnota Natuurwetgeving (voorbeeld: hoornaar);

■ Voortgang/Resultaat

Bij voorkomende exoten is in opdracht van de provincie actief ingegrepen (nesten Aziatische Hoornaar en Rosse Stekelstaart). Verder zijn er pilots uitgevoerd m.b.t. bestrijdingsmethoden voor de reuzenberenklauw en Japanse duizendknoop. De resultaten daarvan zullen de komende jaren zichtbaar worden. Tevens ligt in concept de beleidsuitwerking Exoten gereed, waarin per soort is aangegeven welke aanpak we als provincie voorstellen. Deze beleidsuitwerking zal naar verwachting in het eerste kwartaal van 2021 worden vastgesteld.

Afronden Passende Beoordelingen voor snijden zeegroente, rapen scheldieren, evenementen en vliegbewegingen zoals afgesproken bij de totstandkoming van de beleidsnota Natuurwetgeving;

■ Voortgang/Resultaat

De passende beoordeling voor het snijden van zeegroenten en het rapen van schelpdieren is afgerond. Begin 2021 worden de resultaten daarvan met belanghebbende partijen besproken. De passende beoordeling voor vliegende objecten zal in het eerste kwartaal van 2021 worden opgeleverd. Voor wat betreft evenementen zal met een afwegingskader worden gewerkt. Na afronding van de passende beoordelingen en overleg over de gevolgen met belanghebbenden, zal eventueel aangepast beleid in beleidsregels worden vastgelegd.

Bij natuurverbreding wordt gezocht naar slimme natuurcombinaties, het stimuleren van maatschappelijke initiatieven en het betrekken van vrijwilligers bij natuur;

■ Voortgang/Resultaat

Er zijn dit jaar diverse initiatieven geweest: vergroening schoolpleinen, vergroening bedrijventerreinen natuurinclusieve landbouw. In veel gevallen zijn daarbij biodiversiteitsdoelstellingen gekoppeld aan doelstellingen op het gebied van klimaatadaptatie

Continueren van de 90% toegankelijkheid/beleefbaarheid van de natuurgebieden;

■ Voortgang/Resultaat

Betreft een continue actie waarbij toegankelijkheid van natuurgebieden zoveel als mogelijk wordt nagestreefd. Richtlijn is en blijft dat minimaal 90% van de natuurgebieden voor publiek is opengesteld. Tot nu toe is dit ruimschoots gehaald.

De bestaande 2100 kilometer wandelnetwerk en boerenlandpaden worden beheerd;

■ Voortgang/Resultaat

Het beheer van de 2100 km boerenlandpad is ondergebracht bij Stichting Landschapsbeheer Zeeland. Deze heeft, daar waar dat aan de hand is, contracten afgesloten met particulieren en/of agrariërs over wiens land de paden lopen. Doel van deze contracten is om verbindingen of kortsluiting tussen routes te maken, het boerenland te ontsluiten en daarmee te beleven en om onverwachte belevenissen en ontmoetingen met de landbouw te creëren.

Implementeren stimuleringsregeling voor tenminste drie innovatieve projecten om wildschade aan gewassen te voorkomen zoals afgesproken bij de totstandkoming van de beleidsnota Natuurwetgeving;

■ Voortgang/Resultaat

De eerste pilot betreft een gebiedsgerichte aanpak voor brandganzen in west Zeeuws-Vlaanderen conform het advies van de Maatschappelijke Adviesraad Faunaschade. Deze pilot

is uitgevoerd maar heeft uiteindelijk, vanwege het ontbreken van voldoende draagvlak bij de stakeholders, geen navolging gekregen.

In 2021 zal een vervolg gegeven worden aan innovatieve projecten om wildschade te voorkomen, maar dan voor andere diersoorten en andere maatregelen.

Uitvoeren pilot pro-actieve soortenbescherming waarbij voorafgaand aan ontwikkelingen mitigerende maatregelen worden genomen zodat hindernissen op voorhand worden weggenomen, voortvloeiend uit de Natuurvisie;

■ Voortgang/Resultaat

Er is, in samenwerking met de gemeente Borsele en betrokken stakeholders, gestart met een pilot pro-actieve soortenbescherming in de dorpskern Nieuwdorp. Doel is om voor veel voorkomende activiteiten (verbouwingen, woningrenovatie) waarbij aanwezigheid van beschermde soorten een rol speelt pro-actief maatregelen te treffen voor die soorten waardoor het vergunningproces kan worden versneld en vereenvoudigd.

Voortzetten uitvoeren pilots op vrijwillige basis zoals bufferzones rondom Natura2000 gebieden, akkervogelgebieden en invulling geven aan aangenomen moties voor biodiversiteit in het landelijk gebied;

■ Voortgang/Resultaat

De multifunctionele zones rondom de meest stikstofgevoelige Natura2000 gebieden worden opgepakt in het kader van de dit jaar gestarte Gebiedsgerichte Aanpak Stikstof. Voor versterking van akkervogelgebieden en biodiversiteit landelijk gebied in het algemeen zijn diverse initiatieven genomen. Het agrarisch natuurbeheer is in 2020 uitgebreid. Er is deelgenomen aan een landelijke pilots voor versterking biodiversiteit in akkerbouw en fruitteelt via ecoregelingen in het kader van de voorbereiding GLB. En gebiedsgericht lopen er meerdere projecten, o.a. Partridge en bij Groede.

Een volhoudbare landbouw

Bevorderen van een op lange termijn volhoudbare landbouw en een goed rendement.

■ Stand van zaken

Op de eerste plaats wordt samen met de relevante sectoren geïnvesteerd in het verder vormgeven van beleidsdoelen en beleidskader op provinciaal niveau en in afstemming met Rijksbeleid en nieuwe EU GLB. Daarnaast werken we op de tweede plaats, denken en doen combinerend, aan een groot aantal concrete projecten die onder andere in het kader van POP3 gehonoreerd zijn en worden voorbereidingen voor nieuwe openstellingen getroffen, samen met de sector. Bij de afzonderlijke acties worden voorbeelden van deze projecten aangegeven.

Acties

Kaderstelling niet grond-gebonden landbouw (intensieve veehouderij, glastuinbouw)

■ Voortgang/Resultaat

Kaderstelling veehouderij en glastuinbouw vindt plaats in het kader van de in voorbereiding zijnde Omgevingsvisie alsmede binnen de Agenda Landelijk gebied

Ondersteunen van tenminste 2 initiatieven die bijdragen aan zoetwaterbeheer en beschikbaarheid

■ Voortgang/Resultaat

Beschikbaarheid van voldoende zoet water is een voorwaarde voor een succesvolle teelt. De afgelopen jaren hebben we gezien dat dit niet altijd vanzelfsprekend is. Lange perioden van

droogte wisselen af met hevige neerslag en wateroverlast. Om in de toekomst beter voorbereid te zijn op deze extremen experimenteren we met nieuwe technieken, ontwikkelen we kennis en ondersteunen projecten zoals diverse projecten POP3 regeling investeringen water, Ondergronds beregenen Rusthoeve, Broedplaats zoet water Schouwen Duiveland en vele anderen.

Dit onderwerp is dermate belangrijk dat we het apart uitwerken in het Deltaprogramma Zoet Water

Ondersteunen van tenminste 2 initiatieven die bijdragen aan een betere bodemvruchtbaarheid en bodemstructuur.

■ Voortgang/Resultaat

De bodem is de belangrijkste productiefactor voor de akkerbouw. Om bodemproblemen als verdichting en teruggang organische stof te voorkomen experimenteren we met innovaties en technieken. De bodem kan daarnaast CO2 opslaan in plantenresten en zo bijdragen aan het klimaatvraagstuk. Rondom al deze onderwerpen zijn we projecten gestart, zoals onderzoek toepassing Bokashi, carbon farming ZLTO, POP3 project biologische landbouw bodemverbetering Voedselbron Graauw, diverse activiteiten bijvoorbeeld lobby fosfaatwet.

Ondersteunen van tenminste 2 initiatieven die bijdragen aan het herstel en beter benutten van functionele agrobiodiversiteit

■ Voortgang/Resultaat

Functionele agrobiodiversiteit betekent de natuur de boer laten helpen en andersom, bijvoorbeeld natuurlijke plaagbestrijding. Het onderwerp staat erg in de belangstelling en talloze onderwerpen worden onderzocht, ook in Zeeland, bijvoorbeeld het onderzoek van de WUR naar agroforestry, en de opdracht verlenging onderzoek Akkerbelt in Zeeland. Uit eerste resultaten blijkt dat een combinatie van instrumenten vaak het beste werkt.

Ondersteunen van tenminste 2 initiatieven die zich richten op eiwittransitie

■ Voortgang/Resultaat

Eiwittransitie is de overgang van het gebruik van dierlijk eiwit naar meer plantaardige vormen. In Zeeland hebben we hiervoor de gehele keten in huis, van veredelaar tot consument. Alle schakels moeten ook gestimuleerd worden, alleen productie zonder marktvraag is zinloos. Met diverse projecten werken we hieraan, Foodcurators en Fooddelta Zeeland kijken met name naar de afzetkant en het project Zeeland Bonenland richt zich op de teelt

Ondersteunen van tenminste 2 initiatieven die zich richten op het versterken van de positie van de boer in de keten .

■ Voortgang/Resultaat

In Zeeland hebben we paar sterke ketens, bijvoorbeeld aardappelen en uien. Om de meerwaarde eerlijker te verdelen stimuleren we ketenbreed onderzoek en experimenten zoals het uienonderzoek Eureka, en leveren we cofinanciering aan Leader project Zeeuws Vlaamse boerenfriet.

Ondersteunen van tenminste 5 initiatieven ter bevordering van kennis en innovatie in de agrarische sector

■ Voortgang/Resultaat

- POP3 project kennisoverdracht
- Leader project ZAJK kennis in het onderwijs
- 6 projecten POP 3 regeling samenwerking voor innovatie

Onderzoeken van de mogelijkheden ter ondersteuning van de biologische sector

■ Voortgang/Resultaat

Bestuurlijk overleg met de sector gevoerd. Aan de hand daarvan wordt gewerkt aan een plan van aanpak wat onderdeel uit zal maken van het uitvoeringsprogramma landelijk gebied.

Ontwikkelen van een Zeeuwse visie op natuurinclusieve (of kringloop) landbouw

■ Voortgang/Resultaat

De Zeeuwse landbouwvisie wordt uitgewerkt in het thans in voorbereiding zijnde uitvoeringsprogramma landelijk gebied wat binnenkort aan PS voorgelegd zal worden.

Verbeteren agrarische structuur (tenminste 500 ha kavelruilen, conform POP-aanvraag)

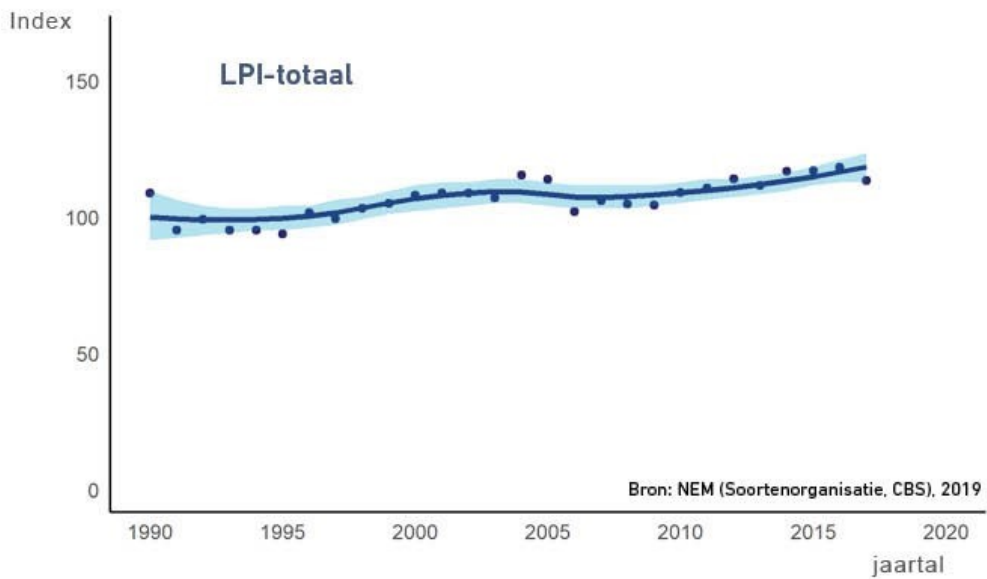
■ Voortgang/Resultaat

In 2020 zijn er 13 kavelruilen gepasseerd bij de notaris en nog eens 12 ruilen verzonden aan de notaris ter afhandeling. In totaal gaat het om 411 hectare structuurverbetering waarvan er 240 hectare is gepasseerd in 2020. Het aantal ruilen (13) overstijgt de doelstelling van 12 kavelruilen. De moeizame grondmarkt (hoge grondprijzen en lage mobiliteit) maakt het ruilen minder makkelijk en de ruilen die worden gerealiseerd zijn mede daardoor veelal van geringere omvang. Het aantal partijen dat deelneemt in kavelruilen blijft onverminderd hoog; 124 in 2020. Door de lagere omzet in hectares wordt er minder geld besteed aan kavelruilen en daardoor is er een verlenging bij POP3 aangevraagd en toegekend gekregen, waardoor het instrument kavelruil een jaar langer (tot 2022) binnen de bestaande projectbegroting kan opereren. Zie ook paragraaf grondbeleid.

Trendindicatoren

Trendindicatoren	2019	2020	2027
Omvang Nieuwe natuur gerealiseerd	4911 ha	4988 ha	5713 ha
Natuurbeheer Aantal ha natuurareaal in beheer met contract	17.370	17.810	nvt
Living Planet Index *	6,4%	6,4%	nvt

* In 2019 is de Living Planet Index (LPI-index) op provinciaal niveau van CBS beschikbaar gekomen. De biodiversiteit is tov 1990 met 6,4% toegenomen. De LPI is echter een algemene index en er zijn grote verschillen binnen soortgroepen en tussen gebieden. Hiertoe komt elke 3 jaar een aparte rapportage voor naar PS om meer op detail te informeren.

Aantal soorten per meegenomen soortgroep LPI-totaal				
Soortgroep	Vooruit	Stabiel	Achteruit	Niet meegenomen
 Broedvogels	35	24	29	96
 Zoogdieren	2	11	1	32
 Dagvlinders	5	12	5	13
 Libellen	7	5	-	34
 Zoetwater- vissen	2	5	2	59

Doelindicatoren

Doel	Indicator	Stand 2019	Stand 2020	Streefwaarde 2020	Einddoel
Volhoudbare landbouw	Aantal ondernemers betrokken bij nieuwe kennistrjecten	0		100	
Natuurontwikkeling	Aantal ha nog te realiseren nieuwe natuur	802 (1-1-2020)		725 (31-12-2020)	0 (omvang is dan 5713 ha)
Natuurbescherming	Via de VRPZ geldt ruimtelijke bescherming via bestemmingsplannen	100%		100%	100%
Natuurbescherming	Actuele natuurbeheerplannen voor alle Natura2000 gebieden	5		7	7
Natuurverbreding	Aantal kilometer wandelnetwerk	2100 km		2100 km	2100 km
Natuurbeleving	Percentage toegankelijke beleefbare nieuwe natuur	>90%		Minimaal 90%	Minimaal 90%

Wat mag het kosten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2020	Wijzigingen 2020	Begroting 2020 NW	Rekening 2020	Restant
Lasten					
030101 Natuurontwikkeling	3.314	5.364	8.678	8.133	-545
030102 Natuurbeheer	12.658	-2.373	10.285	10.070	-215
030103 Natuurherstel	4.244	-671	3.573	3.481	-92
030104 Natuurbescherming	761	-366	395	187	-208
030105 Natuurverbreding/beleving	2.372	77	2.449	2.246	-203
030106 Volhoudbare landbouw	309	-14	295	298	3
039999 Ambtelijke inzet	2.981	46	3.027	2.988	-39
Totaal Lasten	26.638	2.064	28.702	27.404	-1.299
Baten					
030101 Natuurontwikkeling	1.026	1.250	2.276	5.435	3.159
030102 Natuurbeheer	800	-800	0	53	53
030103 Natuurherstel	0	0	0	33	33
030104 Natuurbescherming	293	-65	228	319	91
030106 Volhoudbare landbouw	0	0	0	15	15
Totaal Baten	2.119	385	2.504	5.855	3.351
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-24.520	-1.679	-26.198	-21.549	4.650
Onttrekkingen					
980399 Bestemmingsreserves- Pr.3	-62	4.473	4.411	4.411	0
Toevoegingen					
980399 Bestemmingsreserves- Pr.3	0	2.034	2.034	2.761	728
Mutaties reserves	-62	2.439	2.377	1.650	-728
Resultaat na bestemming	-24.582	760	-23.821	-19.899	3.922

4. Programma Regionale economie

Inleiding en ontwikkelingen

Bij het aangaan van het jaarplan 2020 heeft Zeeland prioriteiten bepaald voor het Programma Regionale Economie. Terwijl op korte termijn goed op macro-economische parameters (zoals bruto regionaal product, werkloosheidscijfer, inkomen per hoofd van de bevolking en toegevoegde waarde) werd gescoord stond Zeeland voor grote uitdagingen voor de lange termijn, b.v. op het gebied van de arbeidsmarkt. Dit heeft geresulteerd in concrete acties in het jaarplan 2020, waarbij de volgende specifiek opvielen:

- behoefte aan duizenden arbeidskrachten; het herpositioneren van het Zeeuwse imago zodat mensen Zeeland meer en eerder gaan overwegen als plek om te leven, te werken en te studeren.
- investeringen in innovatie en R&D; innovatiekracht van bedrijven is belangrijk voor de concurrentiekracht van Zeeland. Een gezonde economie heeft een passende onderwijs-, kennis-, en onderzoekinfrastructuur, en de beschikbaarheid van goed personeel en goede ondernemers.
- Inzet van het brede instrumentarium van subsidies (Europees, nationaal en provinciaal) en revolverende financiering.

Gedurende 2020 is de wereld sterk veranderd. Alle acties die zijn benoemd vanuit het jaarplan 2020 zijn inmiddels in de context van de coronaontwikkelingen geplaatst. Dit geldt op alle gebieden van de samenleving, maar zeker ook op het gebied van de Regionale economie. Een deel van de in het jaarplan 2020 benoemde acties heeft doorgang gevonden, een deel heeft niet of gedeeltelijk doorgang gehad. Voor alle acties geldt echter dat e.e.a. in de context van het coronaherstel geplaatst.

Direct nadat de Coronacrisis zich in maart aandiende is de Bestuurlijke Taakgroep Economie ingesteld: bestaande uit Provincie Zeeland, de Zeeuwse gemeenten, Impuls Zeeland, VNO-NCW, Economic Board Zeeland, Arbeidsmarktregio Zeeland, UWV, VeiligheidsRegio Zeeland en ZLTO. Deze heeft zich gericht op het ondersteunen van het Zeeuwse MKB tijdens coronacrisis, het signaleren van knelpunten en lobby richting Den Haag, Zeeuwse afstemming en goed informeren van ondernemers over alle regelingen o.a. via de coronamonitor. Er is ivm extra steunmaatregelen voor Zeeland 2 mln beschikbaar gesteld. Vanuit de provincie is ingezet op facilitering van:

- SOS-programma (Dockwize) om Zeeuwse horeca te helpen met expertteams
- Zeeland Financial Matching: voucherregeling uitgebreid
- Extra maatregelen Toerisme (voucherregeling planvorming), Cultuur Stimuleringsfonds
- Daarnaast: Impuls: COL faciliteit: (overbruggingskrediet)
- MKB Deal Digitaal Doen (versterken digitalisering voor het Zeeuwse MKB)
- Arbeidsmarkt: Samen met Arbeidsmarktregio een plan van aanpak heroriëntatie opgesteld/uitvoering geven aan maatregelen zoals herscholing, werk-werk-trajecten
- Zeeuwse Coronamonitor: updates, nieuwsbrieven, gesprekken met Zeeuwse banken
- Nauwe afstemming met Rijk en IPO inzake knelpunten van bestaande regelingen en overleg i.v.m. mogelijke aanvullende instrumenten.
- Tevens is ingezet op de samenwerking in IPO verband en met de VNG wat geleid heeft tot het opstellen van het IPO Herstelplan met een dynamische uitvoeringsagenda gericht op: Ontwikkelkracht en Innovatie, Human Capital en Gebiedsontwikkeling.

Europa

Met het akkoord eind december 2020 over het Europese Meerjarig Financieel Kader en Next Generation EU, met extra budget vanwege de Coronacrisis, kan Zeeland rekenen op extra middelen uit Europa. Centraal hierbij staan de bijdragen aan de maatschappelijke opgaven via 5 transities: energie, klimaat, grondstoffen/circulair, agro/voedsel en gezondheid. Deze sluiten naadloos aan aan de Zeeuwse opgaven.

Concreet gaat het om versterking van het innovatie systeem, economische structuur-versterking met vergroening en digitalisering, ook gericht op de zwaar getroffen sectoren. Er is bereikt dat we uit het React EU-programma € 9 miljoen extra ontvangen, dat voorjaar 2021 al geïnvesteerd wordt in Zeeuwse projecten o.a. voor de zwaar getrokken sectoren als toerisme, cultuur en detailhandel gericht op duurzame activiteiten. Zo komen we samen sterker uit de crisis. Daarnaast heeft Zeeland, dankzij actieve lobby en samenwerking met bedrijfsleven, ook aanspraak kunnen maken op het Just Transition Fund (JTF), dat onderdeel vormt van de Europese Green Deal. Ruim € 58 miljoen komt er voor Zeeland extra beschikbaar om onze industrie en arbeidsmarkt versneld van fossiel naar klimaatneutraal te ontwikkelen. Dit programma is nog in de ontwerpfase en daar schrijven we actief

aan mee. Per saldo is er nu al een impuls van € 67,5 miljoen extra uit Europa voor Zeeuwse investeringen beschikbaar.

Compensatiepakket Wind in de Zeilen

Met de in juli 2020 afgesloten bestuursovereenkomst tussen het Rijk, Provincie, Waterschap en de gemeente Vlissingen, is het startschot gegeven aan de uitvoering en realisatie van het compensatiepakket 'Wind in de zeilen'. Het compensatiepakket bevat twaalf fiches, waar op verschillende (economische) aandachtsgebieden grote projecten worden uitgevoerd.

Het Rijk heeft een onafhankelijk uitvoeringsregisseur aangesteld, in de persoon van Siebe Riedstra. Hij moet knelpunten in de uitvoering oplossen, draagvlak creëren en waar nodig aanjagen of ingrijpen. Voor een overzicht van de fiches/maatregelen wordt gemakshalve verwezen naar de bijlage van het rapport Wind in de Zeilen. Zie: <https://www.zeeland.nl/compensatie-marinierskazerne>

Speerpunten

Hoofd speerpunt voor de regionale Economie over 2020, maar ook voor de toekomst, is Corona-herstel. Daarnaast was het niet doorgaan van de Marinierskazerne van invloed op de speerpunten in 2020. Met het programma Regionale Economie hebben we ons in 2020 gericht op de volgende speerpunten :

- Samen met publieke en private partners (ondernemers, onderwijsinstellingen en overheden) te zorgen dat de arbeidsmarkt voldoende goed gekwalificeerde arbeidskrachten biedt om te voldoen aan de vraag van de Zeeuwse werkgevers;
- Het fasegewijs realiseren van de Bèta Campus Zeeland rondom de thema's water, energie, biobased/food;
- De Onderwijs- en kennisinfrastructuur op het gewenste niveau te houden;
- Het realiseren en versterken van Kennis- en Innovatienetwerken binnen iedere Zeeuwse economische sector;
- Concurrentiepositie te verbeteren en werkgelegenheid te behouden en door in te zetten op innovatie in brede zin, in de foodsector, kennisontwikkeling, samenwerkingsverbanden en gerichte lobby;
- Uitvoering geven aan de calls van de Europese programma's OP Zuid, POP 3, Interreg Vlaanderen-Nederland en Twee Zeeën en Interreg B en C: maximaal benutten voor Zeeland;
- Voorbereiding en inzet Zeeland voor Toekomstig Cohesiebeleid na 2020 (samenwerking in Zuid-verband, IPO, met Vlaanderen);
- Verschillende organisaties te ondersteunen die onderdeel uitmaken van de economische basisinfrastructuur, zoals NV Economische Impuls Zeeland, het Delta Region Network, het Roosevelt Institute for American Studies en Dockwize, Economic Board Zeeland;
- Het verstevigen en uitbouwen van het regionale innovatie-ecosysteem en uitvoering geven aan het Investeringsfonds Zeeland BV;
- Het versterken van het imago van Zeeland als regio om te leven en te werken en het behouden van het sterke imago als toeristische bestemming;

Reguliere taken

De Provincie zet zich in voor een sterke regionale economie en duurzame economische groei. Om dit te bereiken werkt de Provincie aan het vestigingsklimaat voor bedrijven en werknemers.

Een sterke regionale economie kan niet zonder kennis en innovatie. De Provincie zorgt daarom voor goede randvoorwaarden en samenwerking met onderwijs- en onderzoeksinstituten.

Beleidskader

- Economische Agenda (2017-2021)
- MKB Samenwerkingsagenda en MKB Actieplan (Rijk-Provincies)
- Implementatieagenda Smart Industries (Rijk)
- IBP programma (Rijk, Provincies, gemeenten)

Investeringsprogramma Zeeland in Stroomversnelling 1.0

Het Rijk heeft in 2018 € 25 miljoen toegekend aan het investeringsprogramma “Zeeland in Stroomversnelling” voor de versterking van de economische structuur in Zeeland door middel van de uitvoering van zes projecten:

1. Oprichting van het Investeringsfonds Zeeland
2. Subsidieregeling “Zeeland in Stroomversnelling (aanjaaggelden gezamenlijk met de Zeeuwse gemeenten)
3. Joint-Research centre
4. Centre of expertise Water en Energie en het MBO Deltalab
5. Tidal Technology Center Grevelingendam
6. SDR (Industriële infrastructuur)

In 2020 is uitvoering gegeven aan de subsidieregeling Zeeland in Stroomversnelling. Voor de situatie bij Tidal Technology Center is in 2020 ingezet op een oplossing voor de situatie in dit project. Hierdoor hebben we het project nog niet kunnen afronden.

Regio Deal Zeeland: Zeeland in stroomversnelling 2.0

Investeren in een aantrekkelijk leef- en vestigingsklimaat

Met het Rijk is in 2018 de Regio Deal Zeeland ondertekend. Vanuit het Rijk wordt € 35 miljoen ontvangen voor de uitvoering van 13 projecten. Alle projecten waren in 2020 in uitvoering. Een aantal projecten had hierbij last van de corona-maatregelen. Hierdoor is enig vertraging opgetreden. Dit betreft de projecten subsidieregeling Zeeland in Stroomversnelling, Provinciale Impuls Wonen, Smart Mobility, Aanvalsplan arbeidsmarktregio en Central Gate. De overige projecten lopen op schema, waarbij in 2021 de projecten Samenwerking in de Groene Delta, Bevrijdingsmuseum en Innovatieve polystyreen-schuim recycling worden afgerond.

Maatschappelijk effect

De Provincie Zeeland zet in op versterking van de Zeeuwse economie. Concreet betekent dit versterken van de innovatiekracht van het Zeeuwse bedrijfsleven, en het verhogen van het Bruto Regionaal Product.

Tevens voldoende werkgelegenheid én voldoende arbeidsaanbod op alle niveaus (van laaggeschoold tot wetenschappelijk) en de groei van de regionale innovatiekracht met focus op de Zeeuwse economische sectoren.

Een sterk imago van Zeeland zodat mensen hier graag komen leven, werken en ondernemen en hun vrije tijd in Zeeland willen doorbrengen.

Doelstellingen

Concurrentiepositie Food

- a. Eind 2020 is de concurrentiepositie food verbeterd.
- b. Eind 2020 is de werkgelegenheid in de Zeeuwse sectoren food (landbouw en visserij) behouden.

*acties met betrekking tot ‘landbouw’ zijn opgenomen in programma natuur en platteland.

■ Stand van zaken

In 2020 hebben we zowel financieel als inhoudelijk een bijdrage geleverd aan een groot aantal initiatieven die de concurrentiepositie van de Zeeuwse Food-sector dienen te versterken. Dit betreft onder meer de uitvoering van het Plan van Aanpak Oesterproblematiek, Mosselkweek Voordelta, Ontwikkeling Grevelingvisserij, diverse initiatieven op gebied van zeewierkweek, verschillende activiteiten op het gebied van eiwittransitie en korte ketens (o.a. opzetten van een Zeeuws Proteïne Cluster met de gehele keten en het verbeteren van de consumentenbenadering via horeca). Tevens zijn diverse food-projecten ondersteund via de subsidieregelingen van Zeeland in Stroomversnelling (o.a. Ketensamenwerking Kombucha en Zeeuwsche Smaakmakers).

Acties

Als voorzitter van het landelijke Bestuurlijk Platform Visserijoverheden spelen we een actieve rol in de ondersteuning van de visserijsector in de voor haar belangrijke dossiers "aanlandplicht" en "Brexit";

Voortgang/Resultaat

Eind 2020 hebben de gesprekken tussen de EU en het VK geleid tot een Brexit-deal. De uitkomsten met betrekking tot visserij zijn tot het laatste moment ongewis geweest. Deze uitkomsten zijn tweeledig. Enerzijds kost de overheveling van quota de sector veel geld, anderzijds wordt toestemming om de komende 5 jaar in Britse wateren te vissen positief ontvangen. Het Bestuurlijk Platform heeft in samenspraak met de visserijsector een actieve rol gespeeld op nationaal niveau.

Duurzame landbouwontwikkeling is ook een speerpunt binnen de maatschappelijke opgave Toekomst landelijk gebied, landbouw en natuur. Beleid voor de landbouwsector wordt in deze gezamenlijk opgepakt;

Voortgang/Resultaat

De Zeeuwse landbouwvisie wordt uitgewerkt in het thans in voorbereiding zijnde uitvoeringsprogramma landelijk gebied wat voor de zomer 2021 aan PS voorgelegd zal worden. Hierin worden ook de onderwerpen eiwittransitie en ketens behandeld. We verwijzen derhalve naar Programma 3 voor de nadere uitwerking.

Gezamenlijk met het visserijbedrijfsleven organiseren wij een B2C Visserijdag ter promotie van de Zeeuwse visserij- en aquacultuursector;

Voortgang/Resultaat

Dit event is in verband met de COVID-crisis niet doorgegaan.

Ondersteunen initiatieven op het snijvlak van visserij/aquacultuur en vrijetijdseconomie;

Voortgang/Resultaat

Ondanks het feit dat enkele initiatieven vanwege COVID geen doorgang hebben gevonden, zijn de mosselboulevard Yerseke en oestercampagne kerst ondersteund. Beide activiteiten zijn zeer succesvol verlopen. De oestercampagne heeft veel respons van het publiek (honderdduizenden interacties via social-media) en (landelijke) publiciteit opgeleverd. Dit heeft ongetwijfeld een bijdrage geleverd aan de afzet van de oesters in de kerstperiode.

Verbeteren samenwerking onderwijs, ondernemers en overheden (in triple helix verband) zoals bijvoorbeeld door het gezamenlijk uitvoering geven aan de regiodeal Groen Onderwijs;

Voortgang/Resultaat

Binnen de regiodeal Groen Onderwijs is in 2020 verder gewerkt aan de doorlopende leerlijn, LOB, excellentieprogramma evenals aan de dagelijkse uitvoering van het onderwijs en het uitvoeren van onderwijs- en onderzoeksprojecten. Met ingang van het schooljaar 2020/2021 is de ontwikkeling en de werving gestart voor de nieuwe mbo-opleiding procesoperator food en de opleiding aquacultuur (teelt op water). Ook is gestart met nieuwe keuzedelen in het groene domein. In fruitteelt, de nieuwe uitstroomrichting van de opleiding teelt, zijn in september twee groepen studenten gestart.

Versterken van de Zeeuwse economische clusters agrofood en aquacultuur door middel van haalbaarheidsonderzoeken en demonstraties vanuit de provinciale innovatieregeling Zeeland in Stroomversnelling;

■ Voortgang/Resultaat

Binnen het subsidieprogramma Zeeland in Stroomversnelling zijn onder andere de volgende initiatieven op deze beleidsterreinen financieel ondersteund: ketensamenwerking Kombucha, haalbaarheidsonderzoek Onkruidrobot, Zeeuwsche Smaakmakers, en Zeeuwsche Zoute.

Wij ondersteunen de netwerkorganisaties Zeker Zeeuws en Food Delta Zeeland in hun werkzaamheden te Zeeuwse Foodcluster verder te versterken;

■ Voortgang/Resultaat

Aan beide organisaties is in 2020 een activiteitensubsidie verleend. Samen met financiering door het bedrijfsleven heeft dit geleid tot een groot aantal uitgevoerde activiteiten en nieuwe projecten. Zo heeft FoodDelta Zeeland vanuit de activiteitensubsidie deelgenomen aan meerdere projecten binnen Zeeland in Stroomversnelling (o.a. Ketensamenwerking Kombucha, project Onkruidrobot en Zeeuwsche Smaakmakers) en organiseerde Stichting Zeker Zeeuws een zeer succesvolle publiekscampagne voor "Streekproducent van het Jaar". Tevens is door de structurele activiteiten van Stichting Zeker Zeeuws (o.a. communicatie en keurmerkbeheer) veel aandacht gegenereerd voor Zeeuwse streekproducten en -producenten.

Ondersteunen van kansrijke innovaties die kunnen leiden tot nieuwe bedrijvigheid of een hogere toegevoegde waarde: hiertoe ondersteunen van tenminste 5 initiatieven;

■ Voortgang/Resultaat

In 2020 zijn financiële bijdrage verleend aan verschillende innovatieve projecten, waaronder alternatief voor pulsvisserij, zeewierkweek Veerse Meer, Early Warning systeem schelpdieren, ontwikkeling haspelmachine flyshootvisserij en projecten op het gebied van eiwittransitie.

We steunen het visserijbedrijfsleven in haar streven de bedrijfsvoering toekomstbestendig te maken. Dit doen we o.a. door het steunen van initiatieven voor de ontwikkeling van nieuwe visserijtechnieken en de organisatie van een Masterclass;

■ Voortgang/Resultaat

Wij hebben een financiële bijdrage verleend aan de ontwikkeling van een innovatieve visserijmethode. Deze methode is getest in het Visserij-innovatiecentrum in Stellendam. Doorontwikkeling ervan is noodzakelijk. De Masterclass Visserij, gericht op jonge vissers, is vanwege de COVID-crisis niet doorgegaan.

Stimuleren verdere ontwikkeling van de binnendijkse aquacultuur met name op het aquacultuurterrein Colijnsplaat. Dit doen we onder andere door financieel en inhoudelijk bij te dragen aan de landschappelijke inpassing van de activiteiten;

■ Voortgang/Resultaat

Nadat wij in 2019 een financiële bijdrage voor de landschappelijke inpassing van het terrein hebben verleend, zijn in 202 geen verdere acties op dit gebied noodzakelijk gebleken. De beschikbare gronden op het terrein zijn door ons verkocht aan de daar gevestigde ondernemers.

Concurrentiepositie Zeeuwse ondernemers

Eind 2020 heeft behoud van werkgelegenheid en behoud van bedrijven plaatsgevonden.

Eind 2020 is de economische structuur t.b.v. acquisitie en regionale samenwerking verbeterd tbv versterken innovatiekracht.

■ Stand van zaken

Aantal nieuwe/behouden arbeidsplaatsen: 134
Aantal vestigers/uitbreiders/behoud: 3

Het zal niet verbazen dat het aantal projecten lager ligt dan voorgaande jaren. Vanwege de Corona pandemie worden nieuwe projecten in veel gevallen opgeschort vanwege de heersende onzekerheid. Lopende projecten worden qua beslissingstermijn vertraagd. Dit heeft een negatief effect op de aantallen. Landelijk zien we qua projecten een daling van 35-40% bij de NFIA over het hele jaar 2020. De pijplijn voor Invest in Zeeland is nog steeds redelijk gevuld en hier zitten interessante partijen tussen die het ecosysteem van Zeeland kunnen versterken.

Acties

Digitale ontwikkelingen werken door op allerlei terreinen

■ Voortgang/Resultaat

In 2020 heeft de verkenning digitale agenda plaats gevonden. Hierin is vanuit het perspectief van digitalisering gekeken naar de strategische opgaven, uitvoeringsprogramma's en de onderliggende effecten in onze organisatie. Er is organisatie breed gesproken met veel betrokkenen van onze opgaven en programma's en er heeft een uitgebreide themasessie plaatsgevonden met GS. Hierbij zijn de volgende thema's onderkend die het brede vraagstuk inkaderen en gezamenlijk een compleet beeld geven van het vraagstuk waar de Provincie voor staat: Data ontketenen, Connectiviteit, Digitale innovatie binnen het MKB, Netwerksturing & stimulering en Provinciale dienstverlening. Deze thema's dragen bij aan onze Zeeuwse digitaliseringsvisie, waarin het belang van de mens voorop staat, nieuwe technologie op waarde wordt geschat en weloverwogen wordt toegepast en een digitale omgeving wordt gecreëerd die klaar is voor de toekomst en bedrijvigheid mogelijk maakt.

Dockwize: uitvoering van de prestatieafspraken

We maken prestatieafspraken over de uitvoering van overkoepelende activiteiten uit het meerjarenplan "Dockwize: Your Innovation Hub 2020 - 2023". Hoofddoel is structuurversterking door het aanjagen van innovatie, groei en innovatie.

■ Voortgang/Resultaat

De prestatieafspraken hingen samen met de speerpunten uit het Meerjarenplan 2020 - 2023. In het afgelopen jaar is Dockwize in staat geweest om de programma's allemaal kwalitatief door te zetten en te digitaliseren. De verwachting is dat sommige digitale elementen standaard worden.

Voorbeeld van een succesvol programma is SOS Dockwize, dat snel na de eerste lockdown en noodmaatregelen is opgezet. Getroffen ondernemers worden intensief begeleid door een team van experts en krijgen in korte tijd inzicht in hun huidige situatie, financiële mogelijkheden, krijgen concrete handvatten en ideeën om de schade te beperken en bouwen samen aan een positieve toekomst door middel van een concreet actieplan.

Ook heeft Dockwize in 2020 veel aandacht besteed aan het opzetten van de online Dockwize Community.

Met de SER Zeeland maken we prestatieafspraken op het sociaaleconomisch terrein

- over het uitvoeren van onderzoek,
- over het geven van advies
- over het organiseren van themabijeenkomsten over ontwikkelingen die gevolgen hebben voor werkgevers en werknemers;

Voortgang/Resultaat

SER-Zeeland heeft in 2020 een advies uitgebracht inzake het concept-voorontwerp van de Zeeuwse Omgevingsvisie 2021.

Met de Economic Board is nagedacht over intensievere samenwerking, afstemming en taakverdeling tussen beide adviesorganen.

Deze afspraken moeten in 2021 concrete uitwerking krijgen in een aanpassing van deze rolverdeling.

Daarnaast hebben de voorzitters van de regionale SER'en het adviesrapport "Brede welvaartsgroei in alle regio's" aangeboden aan Mariëtte Hamer, voorzitter van de landelijke SER.

Ondersteunen algemene netwerk-, acquisitie en representatieactiviteiten

Om de acquisitiekraacht van Zeeland te versterken onderhouden we nauwe contacten met en organiseren we 1x per jaar een strategisch overleg met:

- o North Sea Port,
- o Invest in Zeeland,
- o Ministerie van Economische Zaken en Klimaat,
- o NFIA.

Voortgang/Resultaat

In 2020 is Impuls toegetreden tot het netwerk Trade and Innovate NL, het landelijk netwerk van publieke organisaties dat zich inzet voor de internationalisering van het Nederlandse bedrijfsleven.

In 2020 heeft als gevolg van Covid-19 geen (fysiek) strategisch overleg plaatsgevonden. Er heeft wel regelmatig bestuurlijk bilateraal overleg plaats gevonden met North Sea Port, Impuls en Ministerie van Economische Zaken en Klimaat.

Ondersteunen van de Zeeuwse ondernemers (starters en MKB)

Door o.a.:

- de MKB Samenwerkingsagenda en het MKB Actieplan (voor het 'brede' MKB) waar kansrijk verder uitwerken.
- In samenwerking met de FME (federatie voor de metaal en elektrotechnische industrie) en betrokken partners uitvoering geven aan acties uit de Implementatieagenda Smart Industry 2018-2021, zoals het project FOKUS dat als doel heeft bedrijven te helpen om aan de slag te gaan met Smart Industry. De Implementatieagenda Smart Industry 2018-2021 heeft als kerndoel om de digitalisering in bedrijven te versnellen en valt onder de afspraken uit de MKB-samenwerkingsagenda.
- Het opzetten van en uitvoering geven aan aanvullende innovatiefinancieringsinstrumenten zoals Financieringstafels voor het mkb (uitwerking van het MKB actieplan van het Rijk en het Vitaliteitsfonds (fonds voor de verblijfsrecreatie in Zeeland). Het verkennen van een fonds voor de culturele sector (Cultuurlening).

Voortgang/Resultaat

Veel van de ondernemersondersteuning was dit jaar gericht op het dempen van de impact van de gevolgen van het coronavirus op de Zeeuwse Economie en werkgelegenheid.

Zo hebben we Zeeland Financial Matching uitgebreid voor het brede MKB en nieuwe vouchers toegevoegd voor ondernemers die deze crisis hebben aangegrepen om hun innovatievermogen te versterken en

daarvoor moesten investeren of een adviseur inschakelen. Tevens heeft het programma SOS Dockwize meer dan 100 deelnemers met een individueel en concreet actieplan geholpen naar een toekomstbestendige onderneming. Het programma helpt de ondernemers niet alleen de coronacrisis door te komen, maar er vooral ook sterker uit te komen.

De financieringstafel Zeeland/West Brabant is een platform van (alternatieve) financiers die periodiek sinds 2019 gezamenlijke bijeenkomsten organiseren. Op basis van concrete

financieringsvraagstukken van ondernemers bundelen negen partijen de krachten. Het doel van de tafel is om een bijdrage te leveren aan het oplossen van financieringstekorten bij het brede MKB. In 2020 zijn zes matches gerealiseerd voor een bedrag van € 570.000. Medio 2020 is het Fonds Verblijfsrecreatie opgericht. Eind 2020 is de eerste investering gerealiseerd (lening van € 400.000).

Stimuleren van de digitale infrastructuur, waaronder verdere uitrol van de connectiviteit zoals breedband

■ Voortgang/Resultaat

In 2020 zijn marktpartijen op eigen initiatief gestart met verglazing van grote kernen zoals Tholen, Goes en Terneuzen. Nadat bleek dat deze marktpartijen buitengebieden niet in deze plannen wilden meenemen, hebben we in de zomer van 2020 de haalbaarheid van verglazing van de buitengebieden laten onderzoeken. Uitkomst is dat (lokale) overheden weinig instrumenten hebben om verglazing van buitengebieden af te dwingen bij deze partijen. Om deze reden hebben we samen met gemeenten eind 2020 een marktconsultatie gestart onder alle kleine en grote glasvezelbedrijven met als doel in beeld te krijgen of initiatieven vanuit de markt te verwachten zijn. Resultaten hiervan komen in het voorjaar 2021 beschikbaar.

Uitvoering geven aan het bestuursarrangement tussen de provincies Noord-Brabant en Zeeland

■ Voortgang/Resultaat

De bovenregionale samenwerking tussen Zeeland en Noord-Brabant en tussen Noord-Brabant en Limburg heeft in 2020 een vervolg gekregen in Economisch Netwerk Zuid-Nederland (ENZuid). Hierin werken de provincies Noord-Brabant, Limburg en Zeeland samen met de Triple Helix organisaties in Zuid-Nederland, waaronder Economic Board Zeeland. Een afzonderlijk bestuursarrangement tussen Noord-Brabant en Zeeland kwam hierdoor in 2020 niet aan de orde. De regionale ontwikkelingsmaatschappijen zijn op ENZuid aangesloten en wisselden in 2020 onder meer uit over financiering.

Uitvoering prestatieafspraken door Delta Region Network

- Afstemming van de regionale economische agenda's o.m. via 4 gezamenlijke programmateambijeenkomsten en 2 ontmoetingen van de Economic Board Zeeland en West-Brabant en provincie Noord-Brabant. Hierbij o.m. aandacht voor de regiodeals en de strategische agenda's van de regionale economische clusters.
- Voorbereiding en verslaglegging programmateam en de meeting of the boards.
- Inbreng in totstandkomingsproces programma OP-Zuid (post 2020) vanuit perspectief afstemming West-Brabant en Zeeland
- Signaleren van relevante regionale, provinciale, nationale en EU netwerken.

■ Voortgang/Resultaat

Eind 2019 is besloten om - in 2020 kosteloos - deel te nemen aan de samenwerking in ENZuid. Ook de Economic Board besloot daartoe. In 2020 is vanuit ENZuid op basis van de gezamenlijke economische agenda's ingezet op de verduurzaming van de procesindustrie, met het traject "Groene chemie, duurzame economie". Dit is een intensief proces, dat begin 2021 moet leiden tot een programma en actieagenda, gedragen door de deelnemende industriële partners.

Door de COVID-19 maatregelen is in 2020 afgezien van ontmoeting van de Economic Boards van West-Brabant en Zeeland. Rewin is in 2020 niet meer door Brabant, Zeeland en regio West-Brabant gefaciliteerd om het secretariaat van de samenwerking te voeren. Hierdoor lag het accent bij de samenwerking op afstemming tussen de secretarissen van de boards en de samenwerking in de gezamenlijke projecten van Rewin en Impuls (SDR, Symbiose for growth

en Biovoice). Deze goede samenwerking op projectniveau bleef in stand en werd uitgebreid met de gezamenlijke financieringstafel.

Uitvoering prestatieafspraken door Impuls Zeeland

■ **Voortgang/Resultaat**

De prestatieafspraken in 2020 hadden betrekking op de clusters - Invest in Zeeland (Vestigen/acquisitie en Trade and Innovate) , - Innovatiefinanciering en - Business Development met programma's en projecten op de terreinen Circulaire Economie en Energietransitie, Logistiek en Energie en Vrijtijdseconomie. Provinciale Staten hebben het werkplan, begroting en jaarverslag ontvangen.

Uitvoering prestatieafspraken door Zeeuwse Milieufederatie (ZMf)

We maken afspraken op het gebied van Ruimtelijke ordening en landschap (o.a. uitrol Kustvisie, Provinciale Innovatiehub Zuidwestelijke Delta, Vernieuwerslab, en deelname Regionale Energiestrategie).

■ **Voortgang/Resultaat**

Met de ZMf zijn prestatieafspraken gemaakt voor drie prestatievelden, namelijk Duurzaamheid circulaire economie en energietransitie (o.a. Zeeuws Circulair Living Lab en deelname aan het Zeeuws Energieakkoord particuliere woningvoorraad), Deltawateren (o.a. natuurparagraaf van het Convenant Duurzame Havens 2030 en een strategie deltawateren) en Ruimtelijke ordening en landschap (o.a. Kustvisie en buffernatuur).

Prestatieveld Duurzaamheid, circulaire economie en energietransitie

De ZMf heeft in 2019 actief bijgedragen aan de werkgroep Vitaal Sloe & Kanaalzone, Het VernieuwersLAB en de SER Zeeland. Door intensieve samenwerking binnen en buiten de provincie bouwt de ZMf aan het netwerk, waarbij ook gebruik wordt gemaakt van landelijke expertise ten behoeve van Zeeland. Daarnaast is meegewerkt en meegedacht aan verschillende tafels van de Regionale Energie Strategie (RES). Ook is een begin gemaakt om samen met de provincie een start te maken voor een Zeeuwse Circulaire Uitvoeringsagenda

Prestatieveld Deltawateren

Er is gewerkt aan het versterken van de samenwerking met organisaties als North Seaports, Waterschap Scheldestromen, de schelpdiersector en onderwijsinstellingen als de HZ. Doel van de intensivering van samenwerking was het verkennen van mogelijkheden voor een duurzamer gebruik van de deltawateren, waarbij de synergie van alle gebruiksfuncties kan worden nagestreefd.

De ZMf werkt met partners uit de Coalitie Delta Natuurlijk én North Seaports aan de concrete invulling van een samenwerking waarin alle partijen toewerken naar projecten ter versterking van natuurwaarden in de Westerschelde. Verder is in 2019 gewerkt en/of de dialoog aangegaan met de visserijsector en de schelpdiersector, met als doel de druk het ecosysteem te verminderen zonder dat dit de productie nadelig wordt beïnvloed.

Prestatieveld Ruimtelijke ordening en landschap

De ZMf heeft gewerkt aan het zoeken naar win-win situaties voor natuur & landschap en dus voor de biodiversiteit. Daarnaast heeft de ZMf zich sterk gemaakt voor een gezonde leefomgeving waarbij wordt ingezet op kwaliteiten als ruimtelijke aard, omvang en schaal, stilte, donkerte en schone lucht.

Wordt onderdeel van ZB Planbureau. Uitvoering prestatieafspraken door Roosevelt Institute for American Studies

Activiteiten: lezingen voor studenten, publiekslezingen, studentenexcursies aan RIAS door verschillende universiteiten, beursprogramma's, organisatie uitreiking T.Roosevelt American History Award, organisatie internationaal congres (2018 New Diplomatic History,), organisatie publiekssymposium in samenwerking met UCR.

■ Voortgang/Resultaat

Vanwege corona zijn niet alle activiteiten gerealiseerd zoals vooraf gepland. Sommigen activiteiten zijn van fysiek naar online omgezet, andere (zoals het publiekssymposium) zijn compleet vervallen. Voor deze vervallen activiteiten is in overleg met de Provincie een budgetneutraal coronaproof alternatief gevonden.

In het jaarverslag 2020 wordt duidelijk en puntsgewijs gerapporteerd over de gemaakte prestatieafspraken.

Innovatie -infrastructuur en - fondsen

Eind 2020 zijn er nieuwe innovaties gerealiseerd en is vergroting van de concurrentiekracht van bedrijven in Zeeland tot stand gekomen.

■ Stand van zaken

Impuls heeft vanuit de innovatiefondsen (o.a. Innogo!/ZPF) in 2020 13 innovatieve Zeeuwse MKB bedrijven financieel ondersteund (leningen, achtergestelde leningen en aandelenparticipaties) voor een totaalbedrag van € 4.645.000.

Voorts hebben 15 bedrijven in 2020 een beroep gedaan op de Corona Overbruggingslening (COL) voor een totaalbedrag van € 3.758.375. De regeling wordt door Impuls/Investeringsfonds Zeeland uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat.

Acties

Het benutten van nationale en Europese programma's als cofinanciering bij de realisatie van innovatie en economische structuurversterking

- Met de Subsidieregeling MKB innovatiestimulering Topsectoren Zuid-Nederland (MIT Zuid) wordt decentraal uitvoering gegeven aan stimulering van innovatieve haalbaarheids- en R&D samenwerkingsprojecten. Stimulus Programmamanagement treedt op als uitvoeringsorganisatie.
- Voor 2020 streven we naar toekenning van 10 subsidies voor Zeeuwse haalbaarheidsprojecten en 6 subsidies voor Zeeuwse R&D samenwerkingstrajecten.

■ Voortgang/Resultaat

We hebben een cofinancieringsbijdrage aan de MKB Innovatiestimulering Topsectorenbeleid (MIT) regeling verleend. De subsidie is voor het stimuleren van innovatie in het MKB door middel van haalbaarheidsonderzoeken en Research & Development samenwerkingsprojecten. Voor het MIT Zuid 2020 is € 10,9 miljoen ingezet voor projecten die bijdragen aan de versterking van de innovatiekracht van het Zuid-Nederlandse MKB. Het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat draagt hier de helft aan bij, evenals de provincies Limburg, Noord-Brabant en Zeeland gezamenlijk. In 2020 zijn acht Zeeuwse haalbaarheidsonderzoeken met een totaal subsidiebedrag van € 160.000 toegekend en vier Zeeuwse ondernemers kregen goedkeuring op hun Research & Development samenwerkingsprojecten met een totaal subsidiebedrag van € 358.050.

Uitvoering geven aan de Europese programma's waarin Zeeland partner is

Uitvoering geven aan de Europese programma's waarin Zeeland partner is (OP Zuid, POP3, Interreg Vlaanderen-Nederland, Interreg Twee Zeeën, Interreg B en C programma's en benutten van de mogelijkheden hiervan voor Zeeland. Daarnaast voorbereiden voor Zeeland van Toekomstig Cohesiebeleid na 2020, met onze Zeeuwse partners (gemeenten, waterschap, bedrijfsleven en kennisinstellingen, in Zuid-verband, in IPO verband en met Vlaanderen.

■ Voortgang/Resultaat

We hebben het afgelopen jaar uitvoering gegeven aan de openstellingen van OP Zuid, Interreg Vlaanderen-Nederland, Interreg Twee Zeeën en POP 3.

Voor POP3 zijn alle projecten voor de periode 2014-2020 beoordeeld en (gedeeltelijk) goedgekeurd. Enkel voor LEADER vindt momenteel nog beoordeling plaats. Vrijwel alle beschikbare meerjarige middelen zijn omgezet in concrete projecten en investeringen. Het merendeel hiervan is nu in uitvoering. Eventuele restbudgetten vanuit vrijval van projecten worden toegevoegd aan nieuwe openstellingen in de transitieperiode POP3+ (2021,2022).

Voor OP Zuid hebben de laatste openstelling 2014-2020 in 2020 plaatsgevonden. Alle middelen van het programma zijn hiermee belegd. In het kader van de NextGenEU middelen wordt onder OPZuid een extra prioriteit ingericht om het programma React EU snel operationeel te krijgen. Het budget voor OPZuid 2014-2020 is hiermee met factor 1,5 vergroot. Dit betekent een extra impuls van € 9 miljoen voor Zeeuwse investeringen. Hier is geen cofinanciering voor verplicht. Voorjaar 2021 gaat React EU van start. Verwacht wordt dat de openstelling het volledige bedrag wegzet. Het nieuwe OPZuid voor 2021-2027 gaat in het najaar 2021 van start. Hiervoor is provinciale cofinanciering een Europese vereiste. Voor de gehele periode verwachten we een extra impuls van € 20 miljoen aan Zeeuwse investeringen te kunnen realiseren.

Een andere nieuw programma dat, dankzij actieve lobby en samenwerking met het bedrijfsleven, voor Zeeland beschikbaar komt, naast React EU, is het Just Transition Fund (JTF). Dit is een instrument onder de Europese Green Deal. Zeeland ontvangt € 58,5 miljoen om de industrie en arbeidsmarkt versneld de transitie te laten maken van fossiel naar klimaatneutraal. Het ontwerp van het programma wordt in 2021 opgesteld, waar we actief aan bijdragen. Verwachting is dat eind dit jaar het programma actief kan zijn.

Voor Interreg Vlaanderen-Nederland en Interreg Twee Zeeën zijn de openstellingen in 2019 uitgevoerd. Beoordeling van de laatste openstelling van Interreg Vlaanderen-Nederland heeft vroeg in 2021 plaatsgevonden. Alle middelen voor Interreg Vlaanderen-Nederland V zijn daarmee uitgepunt. Het programma van Interreg VI is vrijwel af, en een eerste oproep wordt later dit jaar verwacht.

Het ERAC-rapport is verzonden aan PS.

Tot slot is Zeeland op verschillende (ambtelijke, management, bestuurlijke) niveaus nauw betrokken bij de voorbereiding en uitrol van de nieuwe Europese programma's. Dit geldt voor de reguliere/bestaande Europese programma's, als voor programma's in het kader van het Europese corona-herstelfonds.

Uitvoering geven aan het Investeringsfonds Zeeland BV.

ZeelandFM verstrekt 25 vouchers aan ondernemers die voldoen aan de criteria ondernemerschap, groeipotentie en innovatie voor de inhuur van een financieel specialist om een adviestraject te starten dat leidt tot een sterk verbeterde financieringsaanvraag voor hun plannen.

Via InnoGo! worden minimaal 10 leningen verstrekt aan innovatieve starters/MKB-ers én minimaal 10 starters starters/MKB-ers vinden binnen het netwerk van InnoGo! begeleiding en coaching.

Met het ZPF verstrekken we risicodragend kapitaal, kennis en kunde van de aandeelhouders, het fondsmanagement en hun netwerken, middels aandelenparticipaties en/of achtergestelde leningen aan minimaal 10 innovatieve waarde creërende bedrijven in de (door)ontwikkelingsfase of de groeifase met een substantiële impact op de Zeeuwse economie en werkgelegenheid. De leadflow groeit naar 25 bedrijven.

■ Voortgang/Resultaat

De voucherregeling **Zeeland FM** is verlengd naar 2020. In 2020 heeft Zeeland FM 69 vouchers verstrekt; zowel financieringsvouchers als vouchers voor de versterking van innovatievermogen. De bestaande subsidieregeling is vanwege de coronacrisis ook

opengesteld voor het brede MKB en opgehoogd met een bedrag van € 316.500. Dit was één van de maatregelen om ondernemers directe ondersteuning te bieden als gevolg van de coronacrisis.

In 2020 zijn via **InnoGo!** vijf leningen verstrekt aan innovatieve starters/MKB-ers. Innogo! is uitgebreid naar de marktsegmenten robotica, medisch en HTSM.

In 2020 is er door het fondsmanagement van **ZPF** met 41 unieke leads gesproken. Zeven leads (innovatie MKB bedrijven) zijn in 2020 financieel gesteund (leningen, achtergestelde leningen en aandelenparticipaties) voor in totaal € 3.750.000.

Door het bestuur van het Investeringsfonds Zeeland BV wordt jaarlijks ingeschat of de financiële vaste activa betreffende de onderliggende participaties afgewaardeerd moeten worden. Deze inschatting gebeurt op basis van de financiële informatie van de ondernemingen waarin wordt geparticipeerd en waar gelden aan zijn uitgeleend, gesprekken met de ondernemers en het betaalgedrag ten aanzien van aflossingen en rente.

De doelstelling van het Investeringsfonds Zeeland wordt gerealiseerd door het verstrekken van hoog risicodragend kapitaal. Het eigen vermogen van de ondernemingen waarin wordt geparticipeerd en waar gelden aan zijn uitgeleend is in de meeste gevallen negatief. Dit brengt met zich mee dat er sprake is van een grote schattingsonzekerheid ten aanzien van de waardering van de deelnemingen en de verstrekte leningen. Deze (schatting)onzekerheid heeft voor de accountant van het IFZ geen afbreuk gedaan aan zijn oordeel. Het IFZ heeft voor 2020 een goedkeurende controleverklaring ontvangen van haar accountant.

Verlenen van subsidie aan voorstellen ter stimulering van innovatie en verbetering van het gebruik van financieringsregelingen

zoals de Zeeuwse Innovatieprijs Emergo, MKB Doorgaan, initiatieven voor het versterken van het Zeeuwse startersklimaat en de Zomerondernemer.

■ Voortgang/Resultaat

In 2020 is, ter stimulering van innovatie en verbetering van het gebruik van financieringsregelingen, subsidie verleend aan de Zeeuwse Innovatieprijs Emergo. De uitreiking van deze innovatieprijs vond dit jaar niet plaats tijdens de Contacta, maar tijdens een live-uitzending van Omroep Zeeland.

Via de bestuurlijke taakgroep economie kijken we naar mogelijkheden om het Zeeuwse MKB te ondersteunen tijdens de coronacrisis. Belangrijk doel is ondernemers zo snel en goed mogelijk te informeren over alle regelingen die er zijn. Dit doen wij onder andere via de coronamonitor <https://corona.zeeland.nl/>.

Bij de taakgroep zijn o.a. de Provincie Zeeland, de Zeeuwse gemeenten, Impuls Zeeland, VNO-NCW, de Economic Board Zeeland, Arbeidsmarktregio Zeeland, UWV, VeiligheidsRegio Zeeland en ZLTO betrokken.

Uitvoering geven aan het Investeringsprogramma Zeeland in Stroomversnelling 1.0

Versterking innovatie-infrastructuur en –fondsen en 2.0 Programmatische aanpak gericht op innovatie en groei door kick-start, accelerator en scale-up programma's om onder meer de investor readiness van financieringsaanvragen te verbeteren.

■ Voortgang/Resultaat

Zeeland in Stroomversnelling 1.0

Het Rijk heeft in 2018 € 25 miljoen toegekend aan het investeringsprogramma "Zeeland in Stroomversnelling" voor de versterking van de economische structuur in Zeeland door middel van de uitvoering van zes projecten:

1. Oprichting van het Investeringsfonds Zeeland
2. Subsidieregeling "Zeeland in Stroomversnelling (aanjaaggelden gezamenlijk met de

Zeeuwse gemeenten)

3. Joint-Research centre

4. Centre of expertise Water en Energie en het MBO Deltalab

5. Tidal Technology Center Grevelingendam

6. SDR (Industriële infrastructuur)

In 2020 is uitvoering gegeven aan de subsidieregeling Zeeland in Stroomversnelling. Voor de situatie bij Tidal Technology Center is in 2020 ingezet op een oplossing voor de situatie in dit project. Hierdoor hebben we het project nog niet kunnen afronden.

Rijk, Provincie en Impuls hebben in 2019 de Bestuursovereenkomst Zeeland in Stroomversnelling Innovatiefinanciering afgesloten. Het resultaat van de samenwerking was uitbreiding van bestaande investeringsfondsen en het opzetten van een (door)groeifonds (ZPF3) dat gericht is op het realiseren van een Zeeuwse financieringsinfrastructuur die enerzijds aansluit bij de behoeften van het regionaal bedrijfsleven en anderzijds revoluerend is. De Staat heeft € 6,5 miljoen bijgedragen in de vorm van een storting van liquide middelen in Investeringsfonds Zeeland B.V. ZPF 3 is opgericht voor investeringen van 250.000 - 1.000.000 euro.

In 2020 is het Bestuursakkoord Compensatiepakket Marinierskazerne afgesloten. In het kader hiervan (programma Wind in de zeilen) vergroot het Rijk in de periode 2020-2023 haar inbreng in het Investeringsfonds Zeeland B.V. (AGIO-storting) met een bedrag van € 20 miljoen, waardoor het investeringsvermogen van het fonds wordt vergroot. De gelden van het Investeringsfonds Zeeland B.V. zijn bedoeld voor innovatieve starters en doorgroeiend mkb.

Dockwize: vanuit de Regio Deal Zeeland ontvangt Dockwize subsidie om Zeeuwse bedrijven te stimuleren, te begeleiden en te faciliteren in het valideren, realiseren en laten groeien van innovaties. Dit gebeurt aan de hand van innovatieprogramma's voor MKB. Per eind 2020 zijn circa 800 studenten betrokken, 85% van de initiatieven gaat door met zijn/haar business en circa 35% stroomt in, in een opvolgend programma van Dockwize.

Zeeland in Stroomversnelling 2.0

Met het Rijk is in 2018 de Regio Deal Zeeland ondertekend. Vanuit het Rijk wordt € 35 miljoen ontvangen voor de uitvoering van 13 projecten. Alle projecten waren in 2020 in uitvoering. Een aantal projecten had hierbij last van de corona-maatregelen. Hierdoor is enig vertraging opgetreden. Dit betreft de projecten 'subsidieregeling Zeeland in Stroomversnelling, Provinciale Impuls Wonen, Smart Mobility, Aanvalsplan arbeidsmarktregio en Central Gate. De overige projecten lopen op schema, waarbij in 2021 de projecten Samenwerking in de Groene Delta, Bevrijdingsmuseum en Innovatieve polystyreen-schuim recycling worden afgerond.

Subsidieregeling Zeeland in Stroomversnelling/Aanjaagmiddelen: de aanjaagmiddelen zijn onderdeel van ZiS1.0 en ZiS2.0. In 2020 is € 1.574.543 subsidie toegekend waarmee 12 haalbaarheidsonderzoeken, 6 demonstratieprojecten en 7 Human Capital Agenda projecten mogelijk zijn gemaakt. Het totale projectvolume van deze brede openstellingen bedroeg € 3.738.238.

Arbeidsmarkt

Realiseren van een duurzame, gezonde arbeidsmarkt met voldoende goed gekwalificeerde arbeidskrachten om te voldoen aan de vraag van de Zeeuwse werkgevers (door ontwikkelen Aanvalsplan Arbeidsmarkt)

Het Aanvalsplan Arbeidsmarkt zet in op vier sporen:

- a. Iedereen doet mee (niet werkende Zeeuwen, < HBO).
- b. Concrete arbeidsmarkt casuïstiek wordt geagendeerd en opgepakt door het triple helix arbeidsmarkt samenwerkingsverband.
- c. Plaatsen van mensen van buiten Zeeland op Zeeuwse vacatures.
- d. Data gedreven aanpak: realiseren van een gezamenlijke, sterke, ondersteunende digitale structuur.

De opgaven/acties binnen het aanvalsplan arbeidsmarkt worden wisselend geregisseerd en/of gerealiseerd door de (per casus meest betrokken) triple helix partijen.

■ Stand van zaken

Lopende, constructieve, samenwerking triple helix partners rondom Zeeuwse arbeidsmarkt, zowel op niveau activiteiten als op niveau gestructureerde werkwijze. De impact van corona op de arbeidsmarkt was in 2020 een terugkerend agendapunt in de twee wekelijkse afstemmingsoverleggen (concrete activiteiten in dit kader: corona pagina; monitor impact corona op de Zeeuwse arbeidsmarkt; komen tot gezamenlijke opdrachten kwartiermaker leven lang ontwikkelen en kwartiermaker Zeeuws mobiliteitscentrum; komen tot eenduidige gezamenlijke arbeidsmarkt informatie t.b.v. de bij de Zeeuwse arbeidsmarkt betrokken partijen).

Acties

Aantrekken, scholen en trainen van kandidaten voor Zeeuwse sectoren (Techniekpact, Hospitalitypact, Zorgpact, Onderwijspact)

■ Voortgang/Resultaat

Diverse programma's en activiteiten gerealiseerd: Human Capital call met diverse projecten onder meer in de Zorg (Hive, inzet slimme innovaties bij SVRZ), het onderwijs (gids-gezel) en een Zeeuws HR netwerk; het opzetten van een nieuwe Human Capital call voor 2021; projecten in het kader van kiezen, leren, werken in de techniek (Techniekpact); Aanjagen/stimuleren van een vraaggestuurd Onderwijs Pact (Onderwijspact).

Inrichten en implementeren arbeidsmarketingorganisatie

■ Voortgang/Resultaat

Zie ook Zichtbaar Zeeland, lopende activiteit

Het is, mede door COVID-19, niet haalbaar gebleken om nog in 2020 een breed gedragen ZMO (Zeeland Marketing Organisatie) op te richten. Wel is het gelukt om in december 2020 een door de Stuurgroep Marketing opgestelde concept Marketing Strategie Zeeland op te stellen en naar PS te sturen.

In de concept Zeeuwse Marketingstrategie staat de integrale marketing van Zeeland centraal. Het gemeenschappelijke doel is een 'Sterk profiel van & imago voor Zeeland' neerzetten als regio waar het goed leven, wonen, studeren, ondernemen, recreëren en werken is. Er is een gezonde bevolkingsopbouw, een sterke economie, een duurzame toeristische sector en voldoende arbeidspotentieel en studenten. Die gemeenschappelijke doelstelling is alleen haalbaar als er intensief wordt samen gewerkt en er voldoende uitvoeringskracht is. De afgelopen jaren is er wel een pilot gedraaid om de marketing van Zeeland t.a.v. werken te versterken. Samen met de zorgsector/-werkgevers en de Zeeuwse Huisartsen-coöperatie is gewerkt aan een aanpak om meer (huis)artsen naar Zeeland te halen die hier komen wonen en werken. Deze aanpak blijkt succesvol. In Q1/Q2 van 2021 is de evaluatie van deze pilot beschikbaar.

Komen tot een soepele grensoverschrijdende arbeidsmarkt Zeeland – Vlaanderen

■ Voortgang/Resultaat

Doorlopende activiteit met verschillende acties waaronder: opdracht voor netwerkfacilitator Euregio Scheldemond// deelname netwerk Eures// partnerschap Grensinformatiepunten// verbinden, aanjagen, faciliteren projecten lerende euregio Scheldemond//participeren in opzet Havenactieplan.

Ontwikkelen en optimaliseren methodiek en instrumentarium dienstverlening aan onderbenut arbeidspotentieel

■ Voortgang/Resultaat

Met succes zijn door de arbeidsmarktregio methodieken en instrumentarium ontwikkeld en ingezet

Ontwikkelen ICT en data ten behoeve van concrete activiteiten in kader Aanvalsplan Arbeidsmarkt

■ Voortgang/Resultaat

zie ook Zichtbaar Zeeland:

Het inzetten van mogelijkheden ICT en data bij elk van de drie pijlers van het Aanvalsplan Arbeidsmarkt vergt meer tijd dan voorzien.

Ontwikkelen persona's gericht op de invulling van de vraag van de Zeeuwse arbeidsmarkt

■ Voortgang/Resultaat

De ontwikkelde persona's vormen de basis voor de marketingactiviteiten die samen met de zorgsector worden uitgevoerd. Verdere persona's zijn er in 2020 nog niet ontwikkeld.

Ontwikkelen tool: werving, selectie en plaatsing op basis van competenties

■ Voortgang/Resultaat

Lopende activiteit. In 2020 is het Zeeuws HR netwerk opgericht, de ontwikkeling van deze tool wordt opgepakt.

Ontwikkelen van een gestructureerde aanpak gericht op het binden van jongeren aan de Zeeuwse arbeidsmarkt

■ Voortgang/Resultaat

Lopende activiteit. Voorbereiding en uitwerking opgepakt in triple helix samenwerking (aanbestedingsprocedure voor meerjarenstrategie en uitvoering). Start gestructureerde aanpak binden jongeren aan de regio voorzien in 2021.

Opzetten van een warme ontvangst van arbeidsmigranten (uit binnen- en buitenland) (Expatriate Center, Zeeland Commissionair)

■ Voortgang/Resultaat

Gerealiseerd; doorontwikkeling en verdere verbinding aan arbeidsmarktinfrastructuur in 2021

Opzetten van toolbox voor werkgevers

■ Voortgang/Resultaat

In 2020 is het Zeeuws HR netwerk gestart. In samenspraak met dit netwerk en o.m. de betrokkenen bij de human capitalagenda's (hospitality, zorg, techniek, onderwijs) is gestart met het vullen van een toolbox voor werkgevers.

Campus Zeeland

Versterken en innoveren van de Zeeuwse economische sectoren door deze te verbinden aan onderwijs- en onderzoek, regionaal, met verbinding nationaal en internationaal.

De doelstelling van Campus Zeeland wordt gerealiseerd langs drie pijlers:

1. Gefaseerde realisatie van Bèta Campus Zeeland, met het Joint Research Center, de nieuwe opleidingen en onderzoekstrajecten binnen HZ/UAS en UCR (UCR Engineering & Innovation) en het Samenwerkingsplatform Deltavraagstukken Vlaanderen/Nederland Focus op de speerpunten Water, Energie en Biobased/Food.

2. Versterken van (economische) netwerken, programma's en projecten in Zeeland via de kennis- en innovatienetwerken
3. In stand houden en versterken van het onderwijs en onderzoek in Zeeland van PO - WO

■ **Stand van zaken**

Lopende, constructieve, samenwerking triple helix partners rondom Zeeuwse de Zeeuwse onderwijs- en onderzoeksinfrastructuur ter versterking van de Zeeuwse economie, - leefbaarheid en het vestigingsniveau met focus op de ambities binnen de drie pijlers van Campus Zeeland. In 2020 is gestart om, samen met de triple helix partners, invulling te geven aan de doorontwikkeling van Campus Zeeland zowel op ambitie als op de positionering van Campus Zeeland in de Zeeuwse infrastructuur.

Acties

Ontwikkelen en opzetten grensoverschrijdend, samenwerkingsplatform Vlaanderen-Nederland Deltavraagstukken (start/opening Q4 2019 / Q1 2021)

■ **Voortgang/Resultaat**

Met de komst van het Delta Kenniscentrum (t.g.v. wind in de zeilen voorjaar 2020) is besloten (vooralsnog) geen apart Samenwerkingsplatform Deltavraagstukken (rechtsvorm) meer in te richten maar de ambitie i.c. (gezamenlijk onderzoeksprogramma Deltavraagstukken/klimaatverandering Water, Energie, Voedsel; Vlaanderen-Nederland) onder te brengen bij het Delta Kenniscentrum i.o.

Ontwikkelen opleiding Engineering en Innovation UCR (start pilot studiejaar: september 2019/2020; start UCR E&I studiejaar 2020/2021)

■ **Voortgang/Resultaat**

De realisatie van UCR Engineering loopt volgens plan. In augustus 2020 is Engineering officieel van start gegaan. Begin 2021 wordt het nieuwe gedeelte van het Porthos-gebouw in gebruik genomen, hetgeen zal helpen bij het verder vermarkten van de nieuwe studierichting: toekomstige studenten en hun ouders en student counselors kunnen eindelijk de beschikbare faciliteiten zien, waar zo vaak naar wordt gevraagd. Op basis van de cijfers per cursus najaar 2020 én het aantal studenten dat hun major Engineering hebben gekozen kan worden geconcludeerd dat de instroom nagenoeg conform business plan is.

Opzetten van specifieke netwerken in Zeeuwse economische sectoren, die aansluiten bij de thema's Campus Zeeland

■ **Voortgang/Resultaat**

In iedere Zeeuwse economische sector is voorzien in een/meerdere K&I netwerken (12 netwerken in totaal)

Versterken businessmodel, organiserend vermogen en intersectorale samenwerking tussen de reeds bestaande netwerken (kwaliteitsslag).

■ **Voortgang/Resultaat**

Lopende activiteit. Via (online) bijeenkomst en expert-sessies is gewerkt aan de versterking en de onderlinge samenwerking van de K&I netwerken.

Versterken gehele onderwijs- en onderzoekskolom van PO - WO

Voortgang/Resultaat

Lopende activiteit. T.g.v. van de weerslag van corona op het onderwijs/scholen (medewerkers, leerlingen) zijn dit jaar minder nieuwe activiteiten opgestart dan voorzien (nb: corona heeft wel tot effect gehad dat de scholen, van PO - WO, een enorme stap hebben gezet in het geven van onderwijs op afstand/digitaal lesgeven). Ook is regelmatig contact en afstemming geweest en zijn er verbindingen - en relaties gelegd tussen het onderwijs/onderzoek en nieuwe ontwikkelingen zoals bijvoorbeeld het Delta Kenniscentrum, het Kenniscentrum Ondernijning en de verbinding van RIAS aan de Zeeuwse opgaven. Daarbij is de samenwerking binnen het netwerk tussen de onderwijsinstellingen en de overheden in 2020 sterk verbeterd (ZBO, CPOZ e.d.)

Effectueren bouw JRC (opening september 2021)

Voortgang/Resultaat

Realisatie JRC loopt; opening gepland in schooljaar 2022- 2023

Zichtbaar Zeeland (uitvoering)

De actuele maatschappelijke opgave is het herpositioneren van het Zeeuwse imago zodat mensen Zeeland meer en eerder gaan overwegen als plek om te leven, te werken en te studeren. Deze focus komt voort uit de krapte op de Zeeuwse arbeidsmarkt. Om alle vacatures vervuld te krijgen moeten er meer mensen van buiten Zeeland aangetrokken worden. Die mensen bereik je voornamelijk digitaal en je kan ze alleen overtuigen om voor Zeeland te kiezen als ze een positief beeld hebben van Zeeland. Dit vraagt om een goede en effectieve digitale aanpak vanuit een goed uitgeruste uitvoeringsorganisatie.

Stand van zaken

In 2020 is, in afwachting van de oprichting van een marketingorganisatie, de regiomarketing voor wonen/werken/studeren wederom uitgevoerd door de provincie Zeeland. Hierbij is gebruik gemaakt van het digitale platform www.zeelandlandinzee.nl (inmiddels www.zeeland.com). Door Covid19 konden marketingactiviteiten rondom evenementen niet doorgaan, maar de overschakeling naar een vrijwel gehele digitale aanpak is goed verlopen. Het aantal bezoekers op de website en volgers op social media zijn flink gestegen en in het kader van de regiodeal is samen met verschillende zorginstellingen gewerkt aan het voeren van (digitale) campagnes voor het aantrekken van hoogopgeleid personeel voor zorg en welzijn.

Acties

Continueren toeristische marktwerking

Het continueren van de toeristische marktwerking door VVV Zeeland waarbij in ieder geval prestatieafspraken gemaakt worden.

Voortgang/Resultaat

VVV Zeeland heeft een integrale kostensubsidie ontvangen waarbij prestatieafspraken gemaakt zijn voor de uitvoering van de toeristische marketing in 2020. Door de onvoorziene Covid 19 uitbraak en de voorziene opheffing van VVV Zeeland per 31-12-2020 is dit een jaar met vele gezichten geweest. VVV Zeeland heeft in deze moeilijke tijden een goede prestatie geleverd in de actuele informatievoorziening richting bezoekers van Zeeland, door het bieden van inspiratie voor bezoek aan Zeeland wanneer dat (weer) mogelijk is en door het stopzetten of overdragen van haar activiteiten aan het eind van 2020.

Digitaal platform

Het verder ontwikkelen en onderhouden van een digitaal platform waarmee de marketingorganisatie ondersteunt wordt. Onderdeel hiervan is een website waar informatie over werken, studeren, wonen en recreëren vindbaar is.

■ Voortgang/Resultaat

Het digitale marketingplatform is gedurende het hele jaar ingezet om middels de website www.zeelandlandinzee.nl en bijbehorende social media kanalen marketingactiviteiten uit te voeren voor wonen/werken/studeren in Zeeland. Eind 2020 zijn ook de digitale bedrijfsmiddelen van VVVZeeland aan het platform toegevoegd en per 1-1-2021 vinden alle regiomarketingactiviteiten plaats onder de noemer zeeland.com

Oprichten en inrichten van een organisatie voor regiomarketing op provinciale schaal

Gericht op het herpositioneren van Zeeland als regio om te wonen, werken en studeren

■ Voortgang/Resultaat

Het is, mede door COVID-19, niet haalbaar gebleken om nog in 2020 een breed gedragen ZMO (Zeeland Marketing Organisatie) op te richten. Wel is het gelukt om in december 2020 een door de Stuurgroep Marketing opgestelde concept Marketing Strategie Zeeland op te stellen en naar PS te sturen.

Opstellen van een (marketing- en promotie)strategie voor het positioneren van Zeeland als regio om te wonen

Opstellen van een (marketing- en promotie)strategie voor het positioneren van Zeeland als regio om te wonen, werken en studeren. Hierbij wordt een uitwerking gemaakt voor het vinden, begeleiden en te faciliteren van geïnteresseerde nieuwe inwoners, werknemers en studenten en wordt gekeken hoe we Zeeuwse forenzen aan een passende baan in Zeeland kunnen helpen.

■ Voortgang/Resultaat

In de concept Zeeuwse Marketingstrategie, die op 5 februari 2021 in PS is behandeld, staat de integrale marketing van Zeeland centraal. Het gemeenschappelijke doel is een 'Sterk profiel van & imago voor Zeeland' neerzetten als regio waar het goed leven, wonen, studeren, ondernemen, recreëren en werken is. Er is een gezonde bevolkingsopbouw, een sterke economie, een duurzame toeristische sector en voldoende arbeidspotentieel en studenten. Die gemeenschappelijke doelstelling is alleen haalbaar als er intensief wordt samen gewerkt en er voldoende uitvoeringskracht is. De marketingstrategie voor wonen ligt er dus in de basis, maar vormt een integraal onderdeel van de totale aanpak. De afgelopen jaren is er wel een pilot gedraaid om de marketing van Zeeland voor wonen en werken te versterken. Samen met de zorgsector/-werkgevers en de Zeeuwse Huisartsencooperaties is gewerkt aan een aanpak om meer (huis)artsen naar Zeeland te halen die hier komen wonen en werken. Deze aanpak blijkt succesvol. In Q1/Q2 van 2021 is de evaluatie van deze pilot beschikbaar.

Zeeuwse evenementen op het gebied van cultuur, muziek, sport

Zeeuwse evenementen op het gebied van cultuur, muziek, sport, en de Provinciale relatie-evenementen inzetten als middel om de doelstellingen op het gebied van imagoverbetering en regiomarketing te bereiken. Hiervoor worden subsidies verleend en sponsorovereenkomsten gesloten met organisatoren van evenementen

■ Voortgang/Resultaat

Door Covid19 zijn er in 2020 maar weinig evenementen door gegaan en dus konden ze ook maar in beperkte mate ingezet worden voor regiomarketing. Met enkele organisatoren is nog wel samengewerkt bij digitale versies van het evenement (o.a. Concert at Home)

Trendindicatoren

Trendindicatoren	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Beroepsbevolking	195.000	195.000	192.000	197.000	197.000*	197.000*
Saldo in- en uitgaande pendel	-18.000	-16.900	-16.900*	-16.900*	-16.900*	-16.900*
Hoog opgeleide beroepsbevolking	48.000	48.000	52.000	54.000	52.000*	52.000*
Spanningsindicator vraag/aanbod arbeidsmarkt	0,92	1,29	1,62	2,39	3,58	2,12
Huishoudensinkomen	38.000	40.100	41.200	41.600	41.600*	41.600*

* voor dit jaar is het meest recente cijfer gebruikt dat beschikbaar is.

Doelindicatoren

Doelindicatoren	Stand 2018	Stand 2020	Streefwaarde 2020	Einddoel
Werkloosheid	3%	3%	3%	3%
Werkgelegenheid	180.000	184.000 (2019)	181.800	185.000
Werkgelegenheid groei in %	1%	2,2%	0,5%	0,5% per jaar
Bruto Regionaal Product	€ 13.093.000.000	14.391.000.000 (2019)	€ 13.488.000.000	1,5% per jaar
Bruto Regionaal Product groei in %	2,3%	0,7% (2019)	1,5%	1,5% per jaar
Innovatie Index	0,47	0,42 (2019)	0,48	0,500
Nieuwe arbeidsplaatsen via Impuls	453	134	200	200 per jaar
Nieuwe bedrijfsvestigingen via Impuls	7	3	8	8 per jaar

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2020	Wijzigingen 2020	Begroting 2020 NW	Rekening 2020	Restant
Lasten					
040101 Arbeidsmarkt	311	1.063	1.374	684	-690
040102 Concurrentiepositie food	1.535	695	2.230	1.971	-259
040103 Concurrentiepositie Zeeuwse ondernemers	3.047	603	3.650	3.564	-86
040104 Campus Zeeland	1	6.322	6.323	5.756	-567
040105 Innovatie-infrastructuur en -fondsen	2.481	2.816	5.297	5.189	-108
040106 Zichtbaar Zeeland uitvoering	2.610	-373	2.236	2.204	-33
049999 Ambtelijke inzet	4.345	67	4.412	4.355	-57
Totaal Lasten	14.329	11.193	25.522	23.722	-1.800
Baten					
040101 Arbeidsmarkt	0	0	0	0	0
040102 Concurrentiepositie food	20	0	20	131	111
040103 Concurrentiepositie Zeeuwse ondernemers	138	237	376	443	67
040104 Campus Zeeland	0	0	0	10	10
040105 Innovatie-infrastructuur en -fondsen	150	380	530	1.445	915
040106 Zichtbaar Zeeland uitvoering	0	0	0	0	0
Totaal Baten	308	617	926	2.029	1.104
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-14.021	-10.576	-24.596	-21.693	2.903
Onttrekkingen					
980499 Bestemmingsreserves-Pr.4	-903	5.437	4.534	4.534	0
Toevoegingen					
980499 Bestemmingsreserves-Pr.4	500	5.935	6.435	6.435	0
Mutaties reserves	-1.403	-499	-1.901	-1.901	0
Resultaat na bestemming	-15.424	-11.074	-26.498	-23.595	2.903

5. Programma Regionale bereikbaarheid en leefbaarheid

Inleiding en ontwikkelingen

Goed wonen, werken en leven in Zeeland vraagt om een aantrekkelijke woonomgeving (wonen, voorzieningen, werkgelegenheid) en een optimale bereikbaarheid (economisch en maatschappelijk). Zo hebben en houden jongeren, ouderen en nieuwe Zeeuwen perspectief.

In 2020 is hier via een aanpak vanuit de programma's Regionale Bereikbaarheid, Fysieke Leefomgeving en Cultuur, Leefbaarheid en Sport weer stevig inzet op gepleegd. Door de coronamaatregelen was dit soms uitdagend, bijv. doordat geplande evenementen niet doorgingen of projecten vertraging opliepen of niet konden starten. Maar in grote lijnen liepen de programma-activiteiten door en is het beschikbare budget grotendeels besteed.

Tegelijk kwam er het nodige extra werk op ons af om het hoofd te bieden aan de effecten van de coronamaatregelen, bijv. rond het openbaar vervoer waar de vraag sterk is verminderd en via steunmaatregelen de dienstregeling in stand moest worden gehouden.

Naast deze uitvoeringsagenda, maakt ook het beheer en onderhoud van de provinciale (water) wegen onderdeel uit van dit programma.

Speerpunten

- Versterken (netwerk) samenwerking Verkeersveiligheid (ROVZ) en realisatie speerpunten Nationaal Strategisch Plan Verkeersveiligheid.
- Voorbereiding besluitvorming de railontsluiting van de Zeeuwse havens (Rail Ghent Terneuzen), gezamenlijke lobby met North Sea Port/Terneuzen.
- Planstudie Midden Zeeland route (doorstroming, verkeersveiligheid). Planvoorbereiding Zanddijk.
- Uitvoering actieplan incident- en verkeersmanagement.
- Realisatie doelen Logistieke visie Zeeland Connect met drie innovatielijnen, waaronder Pilot Smart Logistics (autonoom transport).
- Planvorming Central Gate/vrachtwagenparken.
- Realisatie Impuls bedrijventerreinen, economisch behoefte-onderzoek en behoefteprognose.
- Realisatie Wegeninvesteringsprogramma.
- Ontwikkelen Zeeuws breed kader voor de wijze van aanbesteding van bus en doelgroepenvervoer.
- Inzet op snellere busverbindingen om tijdsduur woon-werk en woon-studie te verkleinen en daarmee Zeeland aantrekkelijker te maken om te werken of te studeren.
- Extra inzet op de herstructurering van de bestaande woningvoorraad op basis van het Kwalitatief Woononderzoek Zeeland door versterking en uitbreiding van het instrumentarium, waaronder PIW en duurzaamheidsleningen.
- Stimuleringsproject voor het invullen van lege plekken en panden ('leegstand als kans') - met gebruik van maatschappelijk initiatief.
- 'Leren door te doen'; pilots/projecten rond autodelen, fietsdelen, vrijwillige vervoersdiensten en inrichting knooppunten ('hubs').
- Smart Mobility onderwijs (met inzet middelen regio-envelop); een innovatieve aanpak voor mobiliteit van studenten, waarbij data van mobiliteitsbehoefte basis is voor een vraaggerichter mobiliteitsaanbod.
- Bereikbaarheidsscans voortgezet onderwijs, MBO en HBO als basis voor verbeteringen, te realiseren door het netwerk van overheid, onderwijs, mobiliteitsaanbieders en ondernemers.
- Jongerenparlement als vorm van jongerenparticipatie en invloed op het besluitvormingsproces over vraagstukken die voor jongeren relevant zijn.

Van deze lijst met speerpunten is - zoals hierna bij de diverse doelstellingen en bijbehorende acties is te lezen - het grootste deel gerealiseerd of zijn er wezenlijke stappen richting realisatie gezet. In een aantal gevallen zijn door de corona-maatregelen of voortschrijdend inzicht speerpunten niet ingevuld. Een voorbeeld daarvan is Smart Mobility onderwijs, waar door sluiting van de scholen er te weinig voortgang was op verzameling van data en het opzetten van pilots. Medio 2021 pakken we dit weer op.

Beleidskader

- Mobiliteitsvisie Zeeland 2028, juli 2016
- Beleidsplan Verkeersveiligheid Zeeland 2010 – 2020, Op weg naar nul!, juli 2010
- Nieuwe lijnen, Beleidsplan openbaar vervoer Zeeland 2015 – 2025, juni 2013
- Beheerkader Infrastructuur Provincie Zeeland (2018)
- Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030 (landelijk kader niet door de Provinciale Staten van Provincie Zeeland vastgesteld)

Reguliere taken

- Het beheer en onderhoud van onze provinciale infrastructuur bestaande uit (water)wegen, kunstwerken nat en droog en de aanlandingsvoorzieningen, terminals en baggerwerken voor het fietsvoetveer
- Het beheer van de concessies voor openbaar vervoer (bus en Westerschelde Ferry)

Ten behoeve van efficiënt en effectief beheer en onderhoud van de provinciale (vaar)wegen hanteren we de principes van assetmanagement. In 2020 zijn uitvoeringsstrategieën opgesteld voor de groenvoorziening en de openbare verlichting, waarin wordt aangegeven op welke wijze het kapitaalgoed in stand wordt gehouden. De aanpak en activiteiten worden toegelicht in de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.

Voor de concessies van busvervoer en Westerschelde Ferry is het belangrijk om een goed beheer op basis van de juiste kwaliteitsindicatoren te combineren met een zekere flexibiliteit om in te spelen op trends en ontwikkelingen die zich voordoen. Ter ondersteuning daarvan is in 2020 een concessiebeheertool in gebruik genomen.

Voor de bus-concessie (looptijd t/m 2024) zijn in 2020 verdere stappen gezet om de concessie actueel en financieel stabiel te houden ('recoveryplan Connexxion'). Dit betreft onder andere de verduurzaming van de bussen (inzet van 11 elektrische bussen) en een aanpassing van het tariefsysteem op basis van 'reizen op rekening'.

Tegelijk is het - door de corona-maatregelen - voor zowel de bus als de Westerschelde Ferry 2020 een bijzonder jaar geweest doordat de vraag sterk achterbleef bij de verwachtingen. Het Rijk heeft financieel bijgesprongen (voor 95% - resterende 5% ten laste van de bedrijven). Daarmee is de dienstregeling grotendeels in stand gebleven. En waar dit niet kon (buurtbussen konden niet corona proof worden gemaakt), is de haltetaxi als alternatief ingezet.

Maatschappelijk effect

Zeeland is een provincie waar het goed wonen, werken en leven is. Leefbaarheid is basisvoorwaarde voor een economisch vitaal Zeeland. Werken aan leefbaarheid gaat over het benoemen van de concrete vraagstukken en die samen met de regionale partners oppakken. Met daarbij de ambitie dat het totaal meer is dan de som der delen (integrale aanpak).

Provincie Zeeland staat samen met andere overheden in Zeeland in voor een systeem van infrastructuur en collectieve mobiliteits-voorzieningen van voldoende kwaliteit in de zin betrouwbaarheid, snelheid en veiligheid.

Betrouwbaarheid: Het mobiliteitssysteem moet ervoor zorgen dat je op tijd op je bestemming bent. Of dat goederen op het juiste moment aankomen.

Snelheid: Voor functionele verplaatsingen mag de reistijd niet te lang zijn.

Veiligheid: We accepteren niet dat er gewonden en dodelijke verkeersslachtoffers vallen.

Doelstellingen

Doelmatig en doeltreffend beheer (water)wegen

Een doelmatig en doeltreffend beheer van de provinciale (water)wegen op zodanige wijze dat deze aansluit bij de principes van assetmanagement en voldoet aan het onderhoudsniveau zoals door het bestuur vastgesteld.

Ten behoeve van een efficiënt en effectief beheer en onderhoud van de provinciale (vaar)wegen is het Beheerkader Infrastructuur Provincie Zeeland (maart 2018) vastgesteld. Bij het in stand houden van de infrastructuur wordt gekeken naar de prestaties die de kapitaalgoederen moeten leveren, de kosten die daaraan verbonden zijn en de risico's die daarbij acceptabel zijn. Naast informatiebeheer en organisatiestructuur vormt het Beheerkader de derde pijler waardoor de instandhouding (beheer en onderhoud) van de provinciale (vaar)wegen doelmatiger georganiseerd kan worden. Als nadere uitwerking van het Beheerkader wordt per infrastructureel kapitaalgoed een Uitvoeringsstrategie opgesteld. Daarin wordt nader beschreven op welke wijze dat specifieke kapitaalgoed in stand wordt gehouden.

■ **Stand van zaken**

Het streven was om in 2020 nog een aantal uitvoeringsstrategieën op te maken en vast te laten stellen.

Voor de thema's Groen en Openbare Verlichting is de uitvoeringsstrategie vastgesteld. Vanwege het lopende onderzoek naar de meerjarenonderhoudsprogramma van de Zeelandbrug en de nauwe samenhang met de uitvoeringsstrategie Natte Kunstwerken, is besloten deze uitvoeringsstrategie in 2021 op te stellen. In de Najaarsnota is dit reeds aangegeven. Als gevolg van capaciteitsproblemen bij de NBd, onze partner die voor de Provincies de planvorming en uitvoering van de bewegwijzering verzorgt, is het ook niet gelukt om de uitvoeringsstrategie voor dat thema vast te stellen.

Acties

De versterking van de samenwerking met andere (vaar)wegbeheerders middels periodieke afstemmingsmomenten, we richten ons onder andere op een goede afstemming van wegwerkzaamheden en het voorkomen van overlast voor de weggebruikers.

Bij de uitvoerende taken zoeken we afstemming en samenwerking met andere wegbeheerders binnen Zeeland. In verschillende gremia vindt overleg en afstemming plaats met de andere Zeeuwse (vaar)wegbeheerders. Ook de gezamenlijke huisvesting met het waterschap Scheldestromen draagt hieraan bij.

■ **Voortgang/Resultaat**

In 2020 is verder ingezet op versterking van de externe samenwerking op het gebied van (vaar)wegbeheer. Op verschillende punten wordt er samengewerkt of wordt mogelijke samenwerking verkend. Denk hierbij aan groenbeheer, bronbestrijding, medegebruik steunpunten, nadere professionalisering van verkeers- en incident management, gladheidbestrijding, etc. Tussen wegbeheerders in Zeeland periodiek overleg en afstemming plaats over verkeers- en incidentmanagement en toekomstige werkzaamheden. Als gevolg van corona is wel te merken dat nieuwe initiatieven op dit gebied moeilijker van de grond komen, doordat de verschillende overheden enkel digitaal overleggen. De samenwerking op de verschillende gebieden vindt plaats, maar de concrete resultaten kosten meer tijd.

Het plannen en uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden aan infrastructurele kapitaalgoederen op dusdanige wijze dat ze op het vastgestelde niveau in stand worden gehouden.

■ Voortgang/Resultaat

Met het implementeren van assetmanagement in de organisatie en het vaststellen van de Uitvoeringsstrategieën, verbetert het inzicht in meerjarige onderhoudsplanningen en de mogelijkheid tot het maken van een integrale afweging van instandhoudingsmaatregelen binnen én tussen de verschillende kapitaalgoederen. Daarnaast vindt afstemming plaats met de plannen op het gebied van de investeringsagenda wegen (instandhouding in relatie tot nieuwbouw). Het vastgestelde niveau is geborgd.

Nadere uitwerking van assetmanagement door uitwerking van het Beheerkader in Uitvoeringsstrategieën per infrastructureel kapitaalgoed.

Als nadere uitwerking van het Beheerkader wordt per infrastructureel kapitaalgoed (thema) een Uitvoeringsstrategie (beheerplan) opgesteld. Daarin wordt per kapitaalgoed onder meer omschreven op welke wijze we omgaan met de instandhouding, de knip tussen basis en beleid en de meerjarige kosten die daarmee gepaard gaan. Sinds 2018 zijn er reeds vijf Uitvoeringsstrategieën vastgesteld. In 2021 zullen de Uitvoeringsstrategieën voor natte kunstwerken en bewegwijzering volgen.

■ Voortgang/Resultaat

In de Uitvoeringsstrategieën wordt per kapitaalgoed onder meer omschreven op welke wijze we omgaan met de instandhouding, de knip tussen basis en beleid en de kosten die daarmee gepaard gaan. Bij aanvang van 2020 waren reeds de uitvoeringsstrategieën voor droge kunstwerken, elektrotechnische verkeersvoorzieningen en verhardingen vastgesteld. In 2020 zijn ook de Uitvoeringsstrategieën voor groen en openbare verlichting vastgesteld. Vanwege het lopende onderzoek naar de meerjarenonderhoudsprogramma van de Zeelandbrug en de nauwe samenhang met de uitvoeringsstrategie Natte Kunstwerken, is besloten deze Uitvoeringsstrategie in 2021 op te stellen. Als gevolg van capaciteitsproblemen bij de NBd, onze partner die voor de Provincies de planvorming en uitvoering van de bewegwijzering verzorgt, is het ook niet gelukt om de uitvoeringsstrategie voor dat thema vast te stellen, deze staat eveneens gepland voor 2021, waarna deze twee kapitaalgoederen als laatste toegevoegd kunnen worden aan de onderhoudsreserve infrastructuur (groot onderhoud).

Verbetering verkeersgedrag verkeersdeelnemers

Verbetering van het verkeersgedrag van alle verkeersdeelnemers in Zeeland, ten einde de aantallen ernstige verkeersslachtoffers zoveel mogelijk te beperken.

Binnen het Regionaal Orgaan Verkeersveiligheid Zeeland (ROVZ) werkt Provincie Zeeland samen met de gemeenten en andere relevante partners aan het vergroten van de verkeersveiligheid. Ons motto daarbij is: 100% verkeersveilig daar gaan we voor! Op basis van het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030 zal de samenwerking verder worden versterkt. De Bestuurlijke Kopgroep ROVZ is daarbij een belangrijk platform geweest om zaken te bespreken. In de nieuwe governancestructuur is daarnaast een bestuurlijke overlegtafel voorzien waarbij alle bestuurders van overheden en maatschappelijke partners aan tafel zitten. Deze nieuwe governance is van belang omdat één van de uitgangspunten van het SPV een gezamenlijke regionale uitvoering is.

Eén van de uitgangspunten van het plan is immers een regionale uitvoering door de gezamenlijke partners. In 2020 wordt gezamenlijk gewerkt aan een Zeeuwse vertaling van het SPV2030 tot een regionale uitvoeringsagenda SPV. Vervolgens gaan we op de in Zeeland geprioriteerde thema's risico-gestuurd werken en worden er indicatoren benoemd op basis waarvan het we beleid volgen, beoordelen en bijstellen. Het beleid zal integraal zijn gericht op de drie E's, Engineering (infrastructuur), Education (communicatie en educatie) en Enforcement (handhaving). Door gerichte maatregelen te treffen op deze drie E's willen we het gedrag van verkeersdeelnemers verkeersveiliger maken waardoor risico's op ongelukken verminderen en het aantal slachtoffers in het verkeer in Zeeland daalt. Het doel van het beleid is het wegnemen van risico's met als gevolg minder slachtoffers. Ten Behoeve van de nieuwe risico gestuurde werkwijze zullen in de loop van 2020 risico indicatoren worden benoemd. Cijfers over slachtoffers blijven uiteraard van belang maar zijn minder bepalend voor de beleidsontwikkeling. De cijfers zijn terug te vinden in het jaarverslag van het ROVZ dat in het voor jaar van ieder jaar uitkomt.

De structuur van Zeeland, de eilanden, het platteland en de recreatiefunctie, zijn bepalend voor de bereikbaarheid van Zeeland en ook voor de verkeersveiligheid. Prioriteiten die zeker worden gesteld zijn de fiets (Zeeland is een fietsprovincie) en landbouwverkeer. Landelijk en ook in Zeeland is er veel aandacht voor het thema afleiding. Het is van essentieel belang dat weggebruikers hun aandacht bij het verkeer houden. De landelijke campagne Mono is het afgelopen jaar ook in Zeeland uitgerold. De komende jaren zullen onze inspanningen erop gericht blijven om mensen te wijzen op het belang van aandacht voor het verkeer.

Zeeland is een landbouwprovincie met een bijzondere eilandenstructuur. Met RWS en de ZLTO zijn we in gesprek over een verkeersveilige oplossing voor het landbouwverkeer over de Oosterscheldekering en de Zeelandbrug waarbij we ons richten op een goed evenwicht tussen doorstroming en verkeersveiligheid. Op basis van de ervaringen en de pilot uit 2018/2019 t.a.v. het begeleiden van de landbouwvoertuigen over de Zeelandbrug willen met de ZLTO en RWS tot definitieve afspraken te komen. Voorts heeft de minister een subsidieregeling ten aanzien van de verharding van de berm en een verkeersveilige inrichting van wegen aangekondigd, voor Zeeland komt € 1,6 miljoen beschikbaar. De eerste tranche van deze maatregelen zullen we tot uitvoer brengen in 2020.

■ Stand van zaken

Verbetering van het verkeersgedrag van alle verkeersdeelnemers in Zeeland, ten einde de aantallen ernstige verkeersslachtoffers zoveel mogelijk te beperken.

Binnen het Regionaal Orgaan Verkeersveiligheid Zeeland (ROVZ) werkt Provincie Zeeland samen met de Zeeuwse wegbeheerders en andere maatschappelijke partners aan het vergroten van de verkeersveiligheid. Ons motto daarbij is: 100% verkeersveilig daar gaan we voor! Op basis van het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030 wordt de samenwerking verder versterkt. In de nieuwe governancestructuur is een bestuurlijke overlegtafel voorzien waarbij alle bestuurders van overheden en maatschappelijke partners aan tafel zitten. Daarnaast komen de wegbeheerders regelmatig bij elkaar in het OZO themaoverleg Mobiliteit. Deze governance is van belang omdat één van de uitgangspunten van het SPV een gezamenlijke regionale uitvoering is.

In 2020 is daarom gezamenlijk een Zeeuwse vertaling van het SPV2030 vastgesteld. In deze Zeeuwse Uitvoeringsagenda SPV2030 staan de Zeeuwse prioriteiten van het verkeersveiligheidsbeleid en is een uitvoeringsstrategie opgenomen voor de komende jaren. We richten ons in Zeeland naast de infrastructuur op heterogeniteit (met name wat betreft fietsers en landbouwverkeer), kwetsbare en onervaren weggebruikers, afleiding en verkeersovertreders. Op deze thema's zetten we integraal de drie E's, Engineering (infrastructuur), Education (communicatie en educatie) en Enforcement (handhaving) in. Door gerichte maatregelen te treffen op deze drie E's willen we het gedrag van verkeersdeelnemers verkeersveiliger maken waardoor risico's op ongelukken verminderen en het aantal slachtoffers in het verkeer in Zeeland daalt. Het doel van het beleid is het wegnemen van risico's met als gevolg minder slachtoffers.

Het SPV gaat uit van een risico gestuurde aanpak. Onderzoek naar risico's in het Zeeuwse verkeer ligt aan de basis van de Uitvoeringsagenda. In de komende jaren worden steeds meer risico indicatoren benoemd. Cijfers over ongelukken en slachtoffers blijven daarnaast van belang maar zijn minder bepalend voor de beleidsontwikkeling. Ze blijven wel altijd terug te vinden in het jaarverslag van het ROVZ dat in het voor jaar van ieder jaar uitkomt. Ook maakt het ROVZ in het kader van monitoring verkeersveiligheidsrapportages per Driehoeksregio. De cijfers en de rapportages zijn ook terug te vinden op de website van het ROVZ.

Acties

De doelgroep scholieren en Zeeuwse werkgevers betrekken bij de campagne Mono

Scholieren zijn een belangrijke doelgroep waarop onze inspanningen zich richten. Kinderen en jongvolwassenen zijn vaak een belangrijke (toekomstige) doelgroep voor

verkeersveiligheids campagnes zoals MONO, fietsverlichting en BOB. Het is dus van belang om de boodschap van deze campagnes bij scholieren onder de aandacht te brengen. We doen dit door het organiseren van verschillende activiteiten voor scholieren. In 2020 hadden we onder andere een posterwedstrijd en de MONO scoort actie. In 2021 worden in relatie tot de campagnes nieuwe acties ontwikkeld die in samenwerking met de scholen onder de aandacht van scholieren worden gebracht.

Voortgang/Resultaat

Scholieren zijn op verschillende manieren betrokken bij de campagne MONO. In de reguliere verkeerslessen is aandacht voor afleiding (het onveilige gedrag waar de campagne op gericht is). Daarnaast is er voor de middelbare scholen een campagneposter ontwerpwedstrijd uitgeschreven waaraan verschillende middelbare scholen hebben deelgenomen. Voor de basisscholen was er de activiteit MONO SCOORT! De meeste activiteiten zijn, ondanks de corona maatregelen gewoon doorgegaan.

Het betrekken van bedrijven bij de campagne MONO is in beperkte mate gelukt. Er zijn materialen gestuurd naar Dow Chemicals. Samen met ANWB waren er activiteiten gerelateerd aan MONO gepland bij bedrijven. Deze zijn echter vanwege de corona maatregelen in 2020 niet doorgegaan en staan nu gepland in 2021.

Beide doelgroepen worden de komende jaren nog betrokken bij de campagne MONO. Deze activiteit zal dus voorlopig niet zijn afgerond.

In deze collegeperiode geven we extra prioriteit aan verkeerseducatie, we streven naar een zo groot mogelijke participatie van basisscholen met als doel dat alle basisscholen een ZVL label hebben

In 2020 was er een Europese aanbesteding voor de projectleider voor verkeerseducatie. De nieuwe projectleider krijgt in ieder geval de opdracht om het aantal bij ZVL aangesloten scholen te doen stijgen met vijf per jaar (naast de zestien scholen die al in het traject zitten). In Zeeland krijgt verkeerseducatie een hoge prioriteit. We gaan daarbij uit van continue onderwijs tot de jongeren volwassen zijn. Op de basisschool moet daarom een stevige basis worden gelegd. ZVL garandeert een zeker niveau van verkeerseducatie. De nieuwe projectleider zal de komende jaren de contacten met scholen die niet zijn aangesloten bij ZVL, intensiveren.

Voortgang/Resultaat

Het betreft een doelstelling voor de komende jaren waarbij het streven is om zo veel mogelijk deelname aan ZVL te realiseren. Het afgelopen jaar was moeilijk. De scholen waren meer dan anders gesloten. Er waren dan ook veel minder contacten met de scholen dan anders. De interesse in verkeersveiligheid was, logischerwijs, ook lager dan anders. Scholen hadden andere zorgen.

Het goede nieuws is dat in het schooljaar 2019-2020 drie basisscholen het label hebben gekregen en dat op zestien basisscholen het ZVL traject is gestart. Daarnaast zijn er nog een paar scholen die gezegd hebben te willen starten nadat ze enkele andere prioriteiten hebben afgewerkt. Met deze scholen wordt in 2021 zo snel mogelijk weer contact gezocht.

De nieuwe gemeentelijke werkwijze moet het proces bespoedigen. Hiermee is het afgelopen jaar gestart bij de gemeente Goes, Borsele, Vlissingen en de Zeeuws-Vlaamse gemeenten verenigd in het REA Zeeuws-Vlaanderen. De andere Zeeuwse gemeenten zouden volgens planning het komende jaar conform de nieuwe werkwijze gaan werken.

In het kader van goed werkgeverschap willen we het komende jaar starten met het betrekken van Zeeuwse werkgevers bij het vergroten van de verkeersveiligheid

Om de verkeersveiligheid te vergroten willen we werkgevers betrekken bij onze inspanningen. Werkgevers hebben immers een verantwoordelijkheid richting hun werknemers. Daarnaast hebben zij rechtstreeks contact met een belangrijke doelgroep, de zakelijke verkeersdeelnemers. In Zeeland willen we het landelijke MONO zakelijk, verbreden naar een Zeeuwse werkgeversaanpak die binnen alle thema's (en niet alleen Afleiding) kan worden ingezet. In 2020 is een plan van aanpak gemaakt dat in 2021 moet leiden tot een concreet projectplan op basis waarvan in hetzelfde jaar pilots kunnen worden uitgevoerd.

■ Voortgang/Resultaat

Het starten van de landelijk ontwikkelde werkgeversaanpak in Zeeland is onderdeel van de plannen voor de komende tien jaar en opgenomen in de Zeeuwse Uitvoeringsagenda SPV 2030. In het afgelopen jaar is gestart met een verkenning. Enkele bedrijven zijn reeds benaderd in het kader van de betrokkenheid van bedrijven bij de campagne MONO. Daarnaast is er in de ROVZ nieuwsbrief aandacht geweest voor de werkgeversaanpak en de beschikbare verkeersveiligheid toolkit voor bedrijven. Bedrijven zijn door de geldende corona maatregelen echter nog niet actief benaderd.

Wat betreft de Zeeuwse werkgeversaanpak is een plan van aanpak geschreven. Met de uitvoering daarvan wordt gestart in 2021. Het plan gaat uit van het creëren van bewustwording, het versterken van de sociale norm en de aanpak van de veiligheidscultuur. We beginnen met het betrekken van bedrijven waarvan de werknemers dagelijks aan het verkeer deelnemen, zoals transportbedrijven, taxibedrijven, koeriersdiensten en montagebedrijven.

Maken van afspraken ZLTO en RWS over de verkeersveilige passage landbouwverkeer over de Oosterscheldekering en de Zeelandbrug

Het landbouwverkeer kan tijdelijk door middel van een konvooi regeling gebruik maken van de Zeelandbrug. Hierover zijn afspraken gemaakt met ZLTO, Cumela en Rijkswaterstaat. Deze oplossing is echter tijdelijk. De inzet is om na het afwaarderen van de Oosterscheldekering naar 80 km per uur, onder voorwaarden het landbouwverkeer toe te staan gebruik te maken van de Oosterscheldekering. Deze afwaardering is inmiddels een feit. Het doel is om medio 2021 tot een definitieve afspraak met Rijkswaterstaat te komen.

■ Voortgang/Resultaat

Het landbouwverkeer kan tijdelijk door middel van een konvooi regeling gebruik maken van de Zeelandbrug. Hierover zijn afspraken gemaakt met ZLTO, Cumela en Rijkswaterstaat. Deze oplossing is echter tijdelijk. De inzet is om na het afwaarderen van de Oosterscheldekering naar 80 km per uur, onder voorwaarden het landbouwverkeer toe te staan gebruik te maken van de Oosterscheldekering. Hierover vindt nog verder overleg plaats met Rijkswaterstaat.

Reguliere activiteiten zijn coördinatie van het beleid, ongevallenregistratie, (subsidies) verkeerseducatie, communicatie, monitoring, en kennisoverdracht

In 2020 hebben we met de partners de regionale uitvoeringsagenda vastgesteld. Deze bevat de uitvoeringsstrategie van het samenwerkingsverband ROVZ voor de komende tien jaar. Vanuit het team ROVZ wordt de uitvoering zoveel mogelijk gecoördineerd. Eén van de belangrijkste uitgangspunten van het Strategisch Plan Verkeersveiligheid is immers een integrale aanpak door de gezamenlijke partners. Deze coördinerende taak bevat verschillende onderdelen. Partners worden samengebracht en acties van verschillende partners worden zo op elkaar afgestemd. Daarnaast levert het team ROVZ verschillende facilitaire diensten zoals het in kaart brengen van de verkeersveiligheid door het uitgeven van een mediascan en een kwartaalrapportage verkeersveiligheid. We zijn ook contactpersoon voor het statistisch programma VIA en delen belangrijke informatie met onze partners. Voor heel Zeeland coördineren we de campagne-uitingen en doen we de communicatie. We organiseren jaarlijks de Zeeuwse maand van de verkeersveiligheid en zijn verantwoordelijk voor het organiseren van verkeerseducatie in Zeeland.

■ Voortgang/Resultaat

Het jaar 2020 was beleidsmatig bijzonder omdat de switch is gemaakt naar een nieuwe beleidsperiode waarbij wordt uitgegaan van het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030 (SPV). Aan de basis van de aanpak ligt een regionale risico gestuurde aanpak. Dit noopte de partners van het ROVZ tot het gezamenlijk laten uitvoeren van een risico inventarisatie. Op

basis daarvan is vervolgens een Zeeuwse Uitvoeringsagenda SPV gemaakt. Deze is medio 2020 vastgesteld.

Sinds 2020 monitoren we de verkeersveiligheid meer gericht op de Basisteam Driehoeken. We doen dit om verkeersveiligheid op de agenda te krijgen van het gremium dat de handhavingscapaciteit verdeelt. Er zijn in 2020 per Basisteam kwartaalrapportages gestuurd gebaseerd op ongevallencijfers en mediaberichten over ongevallen en verkeersveiligheid. Dit betekent dat er zestien rapportages zijn gemaakt.

In 2020 zijn, net als andere jaren, subsidies toegekend om verkeerseducatie verder te stimuleren.

Gedurende het hele jaar en in het bijzonder in september, de Zeeuwse maand van de verkeersveiligheid, zijn er veel communicatie uitingen geweest over verkeersveiligheid en de activiteiten van het ROVZ.

We voeren de eerste tranche van het actieprogramma verkeersveilige inrichting wegen uit

■ Voortgang/Resultaat

In het kader van het Strategisch Plan Verkeersveiligheid heeft het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat extra middelen ter beschikking gesteld voor de veilige inrichting van wegen. In het kader van de eerste tranche van deze subsidieregeling (gebaseerd op co-financiering) hebben de partners van het ROVZ waaronder ook de Provincie Zeeland, subsidieaanvragen ingediend en toegewezen gekregen. De toegewezen projecten worden veelal in 2021 en sommige met een uitloop tot 2026 uitgevoerd.

Goede bereikbaarheid voor bedrijven, bezoekers en bewoners

Goede bereikbaarheid voor bedrijven, bezoekers en bewoners

Een goede bereikbaarheid voor bedrijven, toeristen en forenzen en een goede multimodale bereikbaarheid van de Zeeuwse havens door:

1. Snelle en betrouwbare wegverbindingen voor zakelijk en woon- en werkverkeer
2. Een multimodaal netwerk van achterlandverbindingen voor de Zeeuwse havens (Terneuzen en Vlissingen-Oost) met voldoende capaciteit en bedrijventerreinen.

Met onze partners werken we aan de verbetering van de ontsluiting (via water, spoor en buisleidingen) van de havens in Vlissingen en Terneuzen. De faciliteiten voor het wegverkeer krijgen met name wat betreft de Midden Zeeland route (Goes – Hellegatsplein) extra aandacht. Met de Provincie Zuid Holland en de gemeenten Schouwen Duiveland en Goeree Overflakkee werken we aan een betere doorstroming op de N59. Verder zullen op de N256 enkele Quick Wins worden voorbereid voor uitvoering in 2020. Te noemen is het installeren van zogeheten slimme verkeersregelinstanties, de aanleg van een bypass voor het landbouwverkeer en het terugbrengen van de maximumsnelheid op de A256 naar 100 km/uur. Voor de lange termijn zal de in 2019 opgestelde variantenstudie verder worden uitgewerkt toelidende naar een voorkeursbeslissing voor de herinrichting van de N256 in deze coalitieperiode. Naast de infrastructurele verbeteringen richten we ons op een goede OV bereikbaarheid en gaan verder met het gesprek met de NS en het ministerie over de terugbrengen van de Intercity op de Zeeuwse lijn. En met de wegbeheerders werken we aan een verbeterde verkeers- en incidentenmanagement dat ten goed komt van de doorstroming en bereikbaarheid. Met onze partners en via het team Verkeersmanagement maken we afspraken hoe de weg na een calamiteit weer zo snel mogelijk beschikbaar komt en verbeteren we de afspraken met de verkeerscentrale. Met het ministerie van I&W gaan we aan de slag met het traject Digitaal op Orde.

■ Stand van zaken

We hebben in 2020 de samenwerking van het Regionaal Verkeersmanagement Team (RVT) verder verbeterd en een plan gemaakt waarmee de afspraken met de verkeerscentrale kunnen worden aangescherpt. Tevens hebben we geleerd van calamiteiten en hoe deze in de toekomst nog beter, sneller en veiliger af te handelen samen met onze partners.

Werkzaamheden en evenementen en mogelijke hinder daarvan zijn we structureel gaan afstemmen met onze partners. Met hulp van het ministerie van I&W hebben we een implementatieplan Digitaal op Orde gemaakt, dat nog bestuurlijk moet worden vastgesteld.

Acties

Afronden Europese CEF-studie naar de verbetering van de spoorontsluiting Gent-Terneuzen, versterken lobby in gezamenlijkheid met North Sea Port en de gemeente Terneuzen

De laatste met name financiële studies zijn afgerond volgens plan. Het ministerie van I&W onderschrijft het belang van Rail Gent Terneuzen en is mede daarom onderdeel geworden van het compensatiepakket voor de Marinierskazerne en in het najaar 2020 zal dit project opnieuw geagendeerd worden op het BO MIRT.

Een eerste financiële toezegging van € 15 miljoen vanuit het compensatiepakket 'Wind in de Zeilen' is binnen. Dit geld is wat ons betreft mede bedoeld voor de verdere uitwerking van de planuitwerking. Met het ministerie van I&W wordt een adaptieve aanpak afgesproken waarbij afhankelijk van een aantal indicatoren verdergaande besluiten worden genomen over aanleg van één of meer onderdelen van deze Railverbinding. Wij werken hierin nauw samen met NSP, Terneuzen, Gent en andere relevante partners zoals ProRail, Infrabel en diverse anderen. In 2021 gaat de planvorming een volgende fase in en wordt de gezamenlijke lobby voor cofinanciering met name van de Europese Unie en Belgische overheid voortgezet

Voortgang/Resultaat

Alle 11 deelstudies van het totale CEF programma zijn afgerond. In het BO MIRT zijn afspraken gemaakt voor het vervolg. In dat overleg is ook de afspraak uit "Wind in de Zeilen" gehard dat er een bijdrage van € 15 wordt verleend aan Rail Gent Terneuzen. Een bedrag van € 2 miljoen daarvan mag worden aangewend voor de verdere planstudie. In de Binationale werkgroep is een intentieovereenkomst voor het vervolg opgesteld. De Staatssecretaris heeft daarmee ingestemd en deze ligt op dit moment ter ondertekening bij de diverse besturen in Nederland en België.

De logistieke processen verbeteren door het toepassen van de nieuwe technologieën, de digitalisering van het bedrijfsleven te stimuleren en samenwerking en data-uitwisseling te promoten en initiëren

De Provincie Zeeland ondersteunt het Kennis & Innovatie-netwerk Zeeland Connect (triple Helix samenwerkingsverband). In het najaar van 2019 is het meerjarenprogramma 2020-2023 van Zeeland Connect door de stuurgroep van Zeeland Connect vastgesteld.

Daarin worden vier innovatielijnen ontwikkeld, te weten:

- Netwerken en verbindingen
- Zero emissie logistiek
- Digitalisering & Robotisering
- Autonoom transport

In de rest van 2020 en in 2021 wordt sterk ingezet op de implementatie van de digitale vrachtbrief. Bedrijven worden door de partners van Zeeland Connect ondersteund bij de implementatie van een digitale vrachtbrief. Diverse webinars en/of seminars worden georganiseerd. Daarnaast wordt een actieprogramma "digitalisering" door Zeeland Connect ontwikkeld. Dit actieprogramma heeft ten doel de digitalisering in de sector verder te verbeteren. Naar verwachting is dit aan het van 2020 gereed.

Daarnaast is de Provincie Zeeland nauw betrokken bij de ontwikkeling van de Central Gate (vrachtwagenparkeerplaats) in het Slogebied. North Sea Port ontwikkelt een uiterst moderne vrachtwagenparkeerplaats (500 plaatsen). Deze is naar verwachting in 2023 operationeel. Eén van de diensten is dat de loketfunctie van diverse terminals verplaatst wordt naar de Central Gate. Dit wordt dan een enorme moderniseringslag in de Zeeuwse haven.

Diverse initiatieven - o.a. Kloosterboer/McCain en 6 andere terminals - heeft Zeeland Connect onder handen om een modal shift van weg naar water van de goederenstromen te bewerkstelligen.

Voortgang/Resultaat

Inmiddels zijn er een drietal bijeenkomsten voor de Zeeuwse logistieke sector door Zeeland Connect georganiseerd. Tussen de 10-20 bedrijven hebben interesse getoond. Studenten van de HZ voeren bij deze bedrijven een organisatorisch onderzoek uit. Het doel van het onderzoek is de impact van de implementatie van de digitale vrachtbrief op de organisatie en informatiestromen van deze bedrijven heeft. Tevens geeft dit onderzoek inzicht in de meest geschikte aanbieders van de deze dienst voor het bedrijf.

De ontwikkelingen met betrekking tot de digitalisering van de Central Gate bevinden zich nog in de ontwikkelfase. Diverse onderzoeken bij bedrijven in de haven zijn onderhanden.

Gesprekken met de douane worden gevoerd om de mogelijkheden van digitalisering in de strijd tegen de ondermijning te verkennen.

Ondertussen hebben enkele bedrijven vanuit het topsectorenbeleid subsidie (RIJK) ontvangen voor het verschuiven van de goederenstroom van de weg naar het water. De schepen zijn inmiddels omgebouwd en de eerste transporten tussen Zeeland en Flevoland zijn uitgevoerd. De uitbreiding van de dienstverlening naar de andere terminals zijn tijdelijk gestopt. Door de corona crises zijn de goederenstromen van groente en fruit enorm gekrompen. Zeeland Connect pakt later dit initiatief weer op.

Doorontwikkelen van het verkeersmanagement door efficiënt inspelen op de nieuwe technologische ontwikkelingen (Digitaal op Orde)

Voortgang/Resultaat

Met hulp van het ministerie van I&W hebben we samen met de Zeeuwse wegbeheerders een implementatieplan Digitaal op Orde gemaakt, dat nog bestuurlijk moet worden vastgesteld. In de regio gaan we met alle Zeeuwse wegbeheerders aan de slag met het traject Digitaal op Orde, waardoor actuele data beschikbaar komt die gebruikt kan worden om weggebruikers te informeren en te sturen wanneer de situatie daarom vraagt.

Het verbeteren van de logistieke processen door het toepassen van corridormanagement

De Provincie Zeeland verkent de kansen met het Ministerie van I&W, de provincies Zuid-Holland en Noord-Brabant om een goedervoer corridor Zuid te ontwikkelen. Enkele studies zijn al uitgevoerd. In het najaar volgt een besluit om in 2021 te start met de ontwikkeling van de corridor Zuid. Dit moet de basis vormen voor een actieprogramma goederenvervoer corridor Zuid.

Voortgang/Resultaat

De provincie Zeeland neemt ook deel aan het landelijke project connected transport corridors. In samenwerking met de wegbeheerders worden in Zeeland projecten ontwikkeld om meer invloed op het wegverkeer te krijgen door middel van het gebruik van moderne communicatiesystemen. Er is een plan van aanpak en het vinden van een programmamanager is gaande.

Versterken van het incidentmanagement en verkeersmanagement om te zorgen dat hinder voor het verkeer als gevolg van incidenten en topdrukte evenementen zo gering mogelijk is, uitvoeren van het bestuurlijk vastgestelde actieplan met de partners

Via contracten met de Stichting Incident Management en de samenwerking met de Verkeerscentrale van Rijkswaterstaat handelen we onverwachte afsluitingen van provinciale wegen snel en veilig af. In samenwerking met regionale partners werken we aan het verder beperken van de hinder voor weggebruikers door geplande en ongeplande afsluitingen en aan het zo goed mogelijk informeren over de actuele verkeerssituatie.

Voortgang/Resultaat

Sinds 2019 wordt in regionaal verband gewerkt aan het versterken van het verkeers- en incident management door het Regionaal Verkeersmanagement Team (RVT) Zeeland. Werkzaamheden en evenementen worden met elkaar afgestemd en incidentsituaties worden

geëvalueerd om daar gezamenlijk van te leren, waarbij steeds het doel is om de hinder voor het verkeer op het Zeeuwse hoofdwegennet als gevolg van bijzondere situaties (werkzaamheden, evenementen, topdruktedagen, incidenten) tot een minimum te beperken. In april 2021 werkt de Provincie Zeeland al twee jaar samen met de Verkeerscentrale Zuid-Nederland van Rijkswaterstaat. Incidentmeldingen en pechgevallen op Provinciale wegen worden nu sneller doorgegeven vanuit de politie via de verkeerscentrale aan de dichtstbijzijnde kantonnier van de provincie Zeeland. Dit heeft geleid tot het sneller afhandelen van incidenten, en tot een verbetering van de doorstroming en verkeersveiligheid. Ook kan de Provincie meldingen op provinciale wegen beter monitoren en kantonniers op de juiste plek op het juiste moment inzetten.

In 2020 hebben GS en PS de visie op verkeersmanagement vastgesteld. Daarbij is gekozen voor de strategie basis, waarin voor de komende vier jaar een doorontwikkeling van reeds ingezette acties is voorzien. Tevens heeft een evaluatie plaatsgevonden naar het functioneren van de samenwerking binnen het RVT Zeeland en zijn diverse verbetervoorstellen gedaan die vanaf 2021 worden geïmplementeerd om de samenwerking verder te verbeteren.

Realiseren van quick wins ten aanzien van verkeersveiligheid en doorstroming op de Midden Zeeland route en het opstellen van een visie van de gewenste en een programma met noodzakelijke aanpassingen in de periode 2023-2028

■ Voortgang/Resultaat

De maximumsnelheid op de A256 is terug gebracht naar 100 km/uur, de regelingen van de Zeelandbrug en de verkeerslichten bij de kruising N256 / Langeweg zijn aangepast. Verder zijn in 2020 voorbereidingen getroffen om op de N256 maatregelen uit te voeren. Voor de korte termijn gaat het om het installeren van zogeheten slimme verkeersregelininstallaties, de afwaardering van de N664 (tussen 's-Heer-Hendrikskinderen en Eindewege) en de aanleg van een bypass voor het landbouwverkeer. Voor de lange termijn zal de in 2019 opgestelde variantenstudie verder worden uitgewerkt. Hiertoe is in 2020 gestart met een studie die moet resulteren in een oplossingsrichting voor de herinrichting van de N256 op het tracé tussen Goes (A256) en de afslag op Noord-Beveland (N255) in deze coalitieperiode. Er is projectgroep en een bestuurlijk overleggroep gevormd met betrokken gemeenten om samen de studie uit te gaan voeren.

Wegeninvesteringen

Mobilisten kunnen zich op het Provinciale wegennet goed en veilig verplaatsen zonder dat de kwaliteit van de leefomgeving daarmee onder druk komt te staan. Via het Meerjarenprogramma Infrastructuur Zeeland (MIZ) programmeren we de benodigde investeringen. Indien uitvoerings-gereed, wordt er een kredietaanvraag ten laste van de investeringsagenda gedaan. Voor 2020 zijn de volgende projecten van belang:

- N256 Midden-Zeeland route - voorbereiding voorkeursvariant (bestuurlijke vaststelling begin 2022)
- N290 fase 1 Terneuzen – Zaamslag - realisatie
- Derde Fase Recreatieverdeelweg - realisatie
- Parallelweg Absdale – Hulst - realisatie
- N256 - Landbouwweg Zandkreeksluis - realisatie
- N286, landbouwroute Poortvliet - realisatie
- Industrieweg, fietstunnel Maintenance Value Park - realisatie
- Afrit 33 van de A58 (zuidzijde) en T-aansluiting op de N289: tijdelijke verkeersregelininstallatie in aanloop naar definitieve maatregelen
- N659 rotonde recreatiepark Speelmansplaten - realisatie
- Amoveren fietspad Sluiskil -Sluizencomplex

- Impuls Veilige N-wegen rijks subsidieprogramma N-wegen - realisatie 1^e jaartranche
- Reconstructie traverse Kapellebrug – voorbereiding voor uitvoering in 2021
- Reconstructie N664 's Heer Hendrikskinderen – voorbereiding voor uitvoering in 2021
- N662 rotonde Ritthem en afwaardering Ritthemsestraat – realisatie
- Fietssnelweg Zelzate – Terneuzen – voorbereiding
- N290 fase 3 en 4 - voorbereiding

N673 Zanddijk en N290 Traverse Kapellebrug zijn grote projecten (zie aldaar).

■ Stand van zaken

Op alle hier genoemde projecten zijn vorderingen geboekt. De fietstunnel bij het Maintenance Value Park Terneuzen is inmiddels gerealiseerd. De volgende projecten worden dit jaar aanbesteed: N290 fase 1 Terneuzen – Zaamslag, Derde Fase Recreatieverdeelweg, Parallelweg Absdale – Hulst, N256 - Landbouwweg Zandkreeksluis, N286, landbouwroute Poortvliet. N659, rotonde recreatiepark Speelmansplaten, N662 rotonde Ritthem en afwaardering Ritthemsestraat. De reconstructie van de N664 's Heer Hendrikskinderen schuift qua uitvoering door naar 2022. De fietssnelweg zelfs naar 2023 vanwege de werkzaamheden aan de Zeesluis.

Acties

De actualisatie aantal wegencategoriseringsplannen, aangezien deze aan de basis liggen aan de investeringsbeslissingen

■ Voortgang/Resultaat

In 2016 is door een provincie breed wegencategoriseringsplan vastgesteld voor alle wegbeheerders in het buitengebied. De wegcategorie hangt nauw samen met het toepasselijke snelheidsregime. In de praktijk lopen we er tegen aan dat inrichting van de weg met het daarbij horende snelheidsregime lang niet overal realiseerbaar is en op bestuurlijke en maatschappelijke weerstand stuit. Daarom gaan we met de andere wegbeheerders opnieuw in gesprek hoe het plan gerealiseerd kan worden en daar waar dat niet mogelijk aanpassing op onderdelen te overwegen. Op Walcheren is inmiddels via de Gebiedsgewijze aanpak overeenstemming. In 2020 gaan wij het overleg aan in de overige gebieden. Verder wordt overwogen de N667 tussen Heinkenszand en 's Heerenhoek en de N257 Philipsdam af te waarderen naar respectievelijk erftoegangsweg en gebiedsontsluitingsweg.

In 2020 werken we aan de voorbereiding en de daadwerkelijke realisering van de geprogrammeerde projecten uit het weginvesteringprogramma voor 2020

■ Voortgang/Resultaat

Zie rapportage bij doelstelling weginvesteringen.

We gaan verder met het afstemmen van de investeringen van de wegbeheerders in Zeeland, o.a. in het POVV en de beheerplanning

■ Voortgang/Resultaat

Binnen het Overleg Zeeuwse Overheden (OZO) is er een themaoverleg mobiliteit waar alle Zeeuwse wegbeheerders aan deelnemen. In het overleg is een driedeling aangebracht: A; projecten en beheer openbare ruimte, B; Beleid en Strategie, C; Verkeersveiligheid (ROVZ). Dit overleg kent ook ambtelijke tegenhangers waarin meer en detail afstemming plaats vindt. Voor de concrete en meer technische afstemming m.b.t. wegwerkzaamheden, omleidingsroutes en afstemming tussen wegbeheerders zijn de systemen Melvin (korte termijn

< 2 jaar) en MOOR (lange termijn) beschikbaar. Alle wegbeheerders en nutsbedrijven maken gebruik van deze systemen.

Concurrentiepositie logistiek

Verbetering van de concurrentiepositie en behoud van werkgelegenheid in de Zeeuwse sectoren logistiek en maintenance.

De logistieke sector groeit hard door - ook in 2020. Innovaties bieden kansen voor doorstroming, betrouwbaarheid en duurzaamheid. Innovatielijnen waaraan wordt gewerkt zijn o.a. autonoom transport, zero emissie logistiek en digitalisering&robotisering. Zeeland Connect speelt op de innovatielijnen een aanjagende en faciliterende met aanverwante roadmaps. De maintenance sector is voor de economie en de veiligheid in onze regio is groot. In 2020 is verder gewerkt aan innovaties en toepassingsmogelijkheden van circulaire economie. De activiteiten in de nieuwe sector Wind op Zee worden voortgezet (o.a. realisatie van een Fieldlab Wind op Zee).

Stand van zaken

Continue proces. In 2020 zijn weer stappen vooruit gezet waar het gaat om concrete toepassingsmogelijkheden van innovaties, met name rond autonoom transport en circulaire economie.

Acties

Ondersteunen van kansrijke innovaties die kunnen leiden tot nieuwe bedrijvigheid of een hogere toegevoegde waarde, bijv. de toepassingsmogelijkheden van circulaire economie in de procesindustrie

Voortgang/Resultaat

Dit jaar heeft het KIC|MPI drie circulaire projecten uitgevoerd. Daarnaast organiseerde het KIC|MPI met de FME de bijeenkomst 6-25. De doelstelling is om de industrie door simpele maatregelen tot 2025 6 miljoen ton CO2 uitstoot te verminderen. Dit betreft verbeteringen ten aanzien van onderhoud.

Realiseren van het Fieldlab Wind op Zee (Zephyros) in Zeeland

Overleg wordt gevoerd met Zephyros, Impuls en de kenniswerf voor het realiseren van een fysieke locatie van Zephyros in Vlissingen. Dit is ook een onderdeel van het compensatiepakket van de marinierskazerne.

Voortgang/Resultaat

De besprekingen voor het realiseren van het Fieldlab Zephyros wordt nog gevoerd. medewerkers van Impuls, Campus Zeeland en de kenniswerf onderzoek de mogelijkheid om een leegstaande fabrieksruijme in het gebied van kenniswerf in gebruik te nemen. Deze ruimte wordt dan gebuikt voor het eerste project van Zephyros (Airtube) voor het gebruik van drones bij de inspectie en beperkt onderhoud van de blades van de windmolens.

Stimuleren samenwerking en innovatie in de logistiek, o.a. via Zeeland Connect

Voortgang/Resultaat

Via het kennisnetwerk Zeeland Connect verloopt dit voorspoedig. Er zijn vier actielijnen benoemd (autonoom transport, energietransitie, digitalisering/robotisering, netwerken/verbindingen). Daarnaast wordt deelgenomen aan de diverse landelijke initiatieven zoals clean energy hubs, connected transport corridors, Catalyst, green deal binnenvaart, zeevaart en binnenhavens. Verder is er deelgenomen aan diverse bijeenkomsten door de IPO-leden en de topsector logistiek om de samenwerking in de logistieke sector te verbeteren.

Tot stand brengen van cross-overs tussen de sectoren chemische- en procesindustrie, Wind op Zee en Land, en infrastructuur

■ Voortgang/Resultaat

Diverse gesprekken worden gevoerd met de kennis & innovatienetwerken. Periodiek overleg is er tussen KiC|MPI, Zephyros,, WCM en provincie Zeeland. Dit proces loopt.

Uitvoeren visie Logistiek i.s.m. Zeeland Connect en uitvoeren van de roadmap met 3 innovatielijnen, waaronder autonoom transport (varen en rijden) en verduurzamen Sector Transport en Logistiek (terminalfaciliteiten en laadinfra)

■ Voortgang/Resultaat

Diverse projecten zijn het afgelopen jaar in ontwikkeling genomen. Het meerjarenprogramma is door de stuurgroep van Zeeland Connect vastgesteld. De actieplannen Zero-emissie logistiek en autonoom transport Zeeland zijn in uitvoering. Een werkgroep ontwikkelt het actieprogramma Digitalisering & Robotisering. Aan diverse landelijke programma's wordt deelgenomen: Catalyst, Connected Transport Corridors, Clean energy hubs, green deal binnenvaart, binnenhavens en zeehavens.

Vertalen van het Meerjarenprogramma 2016 – 2019 van de Topsector logistiek naar regionale actieprogramma, benutten Europese Middelen.

■ Voortgang/Resultaat

Momenteel zijn 3 OP-Zuidprogramma's in uitvoering, te weten: Dare2Share, living lab autonoom transport Zeeland, Zero emissie logistiek Zeeland. Na bemiddeling van de Provincie heeft North Sea Port CEF-subsidie ontvangen voor de realisatie van de Central Gate.

Impuls bedrijventerreinen

Beter benutten van regionale bedrijventerreinen.

We werken aan het beschikbaar hebben van voldoende planologische ruimte voor havenontwikkeling en bedrijven en zetten in op een kwaliteitsimpuls en de verduurzaming van terreinen. Belangrijke instrumenten zijn de behoefteprognose voor bedrijventerreinen, de regionale bedrijventerreinenprogrammering die de gemeenten op basis daarvan opstellen en door de Provincie worden goedgekeurd. Met de subsidieregeling Fonds Impuls Bedrijventerreinen ondersteunt de Provincie de gemeenten bij de uitvoering van herstructureringsprojecten. In 2019 is een subsidieregeling geopend voor het uitvoeren van duurzaamheidsscans. In 2020 wordt op basis van deze scans een demoproject voor de verduurzaming van bedrijventerreinen gestart, met inzet van de gelden uit de regio envelop.

■ Stand van zaken

We werken aan het beschikbaar hebben van voldoende planologische ruimte voor havenontwikkeling en bedrijven en zetten in op een kwaliteitsimpuls en de verduurzaming van terreinen. In 2019 is de behoefteprognose voor regionale bedrijventerreinen opgesteld. Op basis hiervan zijn de gemeenten in 2020 gestart met het opstellen van nieuwe regionale bedrijventerreinenprogramma's. Met de uitgevoerde 5e ronde van het Fonds Impuls Bedrijventerreinen heeft de Provincie de gemeenten ondersteunt bij het toekomstbestendig houden van de bestaande voorraad bedrijventerreinen. Door de uitvoering van de duurzaamheidsscans in 2020 is een impuls gegeven aan de verduurzaming. In 2020 is het FIB en het provinciale beleid geëvalueerd. Dit heeft geleid tot een voorstel voor een aanpak waarin

herstructurering en duurzaamheid gecombineerd worden tot een integrale aanpak voor het toekomstbestendig houden van de Zeeuwse bedrijventerreinen.

Acties

Bieden van advies en analyse van de economische behoefteprognoses

■ Voortgang/Resultaat

Analyse van de economische behoefteprognoses is onderdeel van de bedrijventerreinenprognose, door de uitwerking naar de verschillende economische sectoren.

Start van een demoproject verduurzaming bedrijventerreinen

■ Voortgang/Resultaat

Door de vertraging in de uitvoering in de duurzaamheidsscans zijn slechts twee mogelijkheden naar voren gebracht voor demonstratieprojecten voor verduurzaming op bedrijventerreinen. Deze voorstellen hebben betrekking op de bedrijventerreinen Smokkelhoek in Kapelle en Welgelegen in Tholen. Beide projecten zullen in 2021 uitgewerkt worden.

Uitvoer Subsidieregeling Impuls Bedrijventerreinen

■ Voortgang/Resultaat

De 4e ronde van de subsideregeling Impuls Bedrijventerreinen is uitgevoerd. Er is subsidie verleend aan de gemeente Kapelle voor de herstructurering van bedrijventerrein Smokkelhoek.

Uitvoering van de subsidieregeling duurzaamheidsscans bedrijventerreinen.

■ Voortgang/Resultaat

De subsidieregeling voor het uitvoeren van duurzaamheidsscans is in november 2019 opengesteld. De duurzaamheidsscan heeft als doel om de kansen voor naast energiebesparing, productie van duurzame energie, circulaire economie, klimaatadaptatie en versterken van biodiversiteit voor bedrijven en bedrijventerreinen in beeld te brengen. Gedurende 2020 zijn scans gestart op de volgende bedrijventerreinen

1. Schouwen Duiveland - Bedrijvenpark Zuid Zierikzee
2. Middelburg - Begeleiding Energiebesparing MKB
3. Kapelle - Bedrijventerrein Smokkelhoek
4. Borsele - Bedrijventerrein 's Gravenpolder
5. Tholen - Bedrijventerrein Welgelegen
6. Goes, namens de Bevelandse gemeenten Bedrijventerreinen De Bevelanden

7. Vlissingen – Buitenhaven, Vesta

8. Vlissingen - Bedrijventerrein Baskenburg

Bedrijfsbezoeken en fysieke bijeenkomsten waren een onderdeel van de aanpak van de scans. Deze hebben door de coronacrisis niet of slechts beperkt plaats kunnen vinden, zodat uitvoering van de scans ernstig vertraagd is. De uitvoering loopt door tot in 2021.

Zorgen voor voldoende planologische ruimte voor bedrijven door met de gemeenten de regionale bedrijventerreinenprogramma's te actualiseren op basis van de prognose uit 2019

■ Voortgang/Resultaat

In 2019 is een nieuwe bedrijventerreinenprognose opgesteld. In de prognose wordt de uitbreidingsvraag van bedrijven in de periode 2019 tot en met 2030 geraamd op een bandbreedte tussen 108 tot 207 hectare bedrijventerrein in de provincie Zeeland. Dit betekent een jaarlijkse vraag van circa 9 tot 17 hectare. Het grootste deel van de uitbreidingsvraag komt

voort uit de sectoren logistiek & groothandel en de industrie. Wanneer de uitbreidingsvraag wordt vergeleken met het bestaande harde planaanbod lijkt er, puur kwantitatief gezien, in de meeste regio's voorlopig voldoende aanbod aanwezig om in de uitbreidingsvraag te voorzien. Het rapport gaat ook in op de eisen die verschillende sectoren stellen aan locatie en kwaliteit van de bedrijventerreinen.

De gemeenten wordt gevraagd om in 2020 de regionale bedrijventerreinprogramma's te actualiseren op basis van deze prognose en daarbij aandacht te besteden aan de gewenste uitbreiding en de bandbreedte die in de prognose is berekend en aan kwaliteit en toekomstbestendigheid van de bestaande voorraad aan bedrijventerreinen.

Bereikbaarheid voor de mensen

Basisbereikbaarheid per openbaar vervoer op orde.

In vrijwel elke levensfase is het nodig om fysiek afstanden te overwinnen om activiteiten te ontplooiën. Dat kan door zelf ergens naar toe te reizen, maar inmiddels ook door 'moderne' varianten (digitale snelweg, pakketdiensten). Een passende vervoersvoorziening is belangrijk vanuit mens én maatschappij. In een provincie met een relatief lage bevolkingsdichtheid, fysieke uitdagingen door de 'eilandenstructuur' en een open blik naar Vlaanderen, Brabant en Zuid-Holland, is het een uitdaging om de bereikbaarheid op orde te houden. Voor de Leefbaarheidsagenda ligt de nadruk op maatschappelijk meedoen, met een accent op specifieke groepen (bijv. scholieren/studenten). Met de verantwoordelijkheid voor het regionaal openbaar vervoer als startpunt bouwen we aan 'slimme mobiliteit' waarbij innovatie, duurzaamheid, deelgebruik en samenwerken met andere overheden sleutelwoorden zijn.

Hier biedt de regio deal een stimulans met extra middelen voor een pilot Mobility as a Service gericht op scholieren die naar Goes, Zierikzee en Terneuzen reizen.

Stand van zaken

Vanuit de regio deal pilot Smart Mobility vragen we studenten om hun mobiliteitsdata met ons te delen. Daarin worden niet alleen reizen met de bus en trein voor ons inzichtelijk, maar ook de reizen die met de auto (zelf rijden of carpoolen) of fiets gemaakt worden. Op basis van de verzamelde data worden knelpunten in mobiliteit en de aansluiting op lesroosters in kaart gebracht en kunnen we daarop verbeteringen aanbrengen. Hiervoor zijn schoolmobiliteitshubs met een aanbod van deelauto's, deelscooters, deel e-bikes of deelfietsen in beeld om zo onderwijslocaties en stageplekken beter bereikbaar te maken. Helaas hebben we in 2020 door corona weinig reizen kunnen meten en waren de data niet representatief voor een normale situatie. Wel zijn plannen voorbereid om op diverse andere onderwijslocaties via een mediacampagne de dataverzameling op te starten waardoor we op basis van meer data beter analyses kunnen maken. verder zijn voorbereidingen getroffen om diverse pilots op te starten wanneer studenten weer vaker naar onderwijslocaties en stagebedrijven mogen gaan reizen. Scalda en HZ zijn positief over de plannen en werken graag mee.

Acties

Basisbereikbaarheid per openbaar vervoer op orde

- o voor dienstregelingjaar 2021 e.v. vindt een hernieuwde afstemming plaats van vraag naar en aanbod van busvervoer en Westerschelde Ferry, rekening houdend met de gevolgen van de coronacrisis en de introductie van de intercity per december 2021.
- o actualisatie halteplan n.a.v. nieuw bestuursakkoord toegankelijkheid OV en daaruit voortvloeiende regelgeving.
- o stationsplan 2022: mede opstellen plan voor fietsparkeren bij stations.

Voortgang/Resultaat

- hernieuwde afstemming van vraag en aanbod vindt momenteel plaats in het kader van het i.v.m. de coronasituatie op te stellen transitieplan;
- actualisatie halteplan wacht nog op een nieuw bestuursakkoord, dat door het rijk wordt voorbereid.
- stationsplan: de aanpak van Zeeuwse knooppunten is onderdeel van de regionale mobiliteitsstrategie en wordt samen met de Zeeuwse gemeenten uitgewerkt. Op basis daarvan wordt een uitvoeringsprogramma opgesteld en de investeringen per knooppunt voorbereid. Met inzet van gelden uit 'Wind in de Zeilen' wordt komende jaren geïnvesteerd in het station Vlissingen. Verkennende gesprekken over knooppuntontwikkeling in andere gebieden zijn in gang gezet.

Door-ontwikkelen (openbaar) vervoer

- de invoering van 11 ZE-bussen conform het verbeterplan van Connexxion;
- het strekken van kernnet- en scholierenlijnen, zodat reizigers directer en sneller van herkomst naar bestemming kunnen reizen;
- de introductie van accountbased ticketing als nieuwe abonnementsvorm voor o.a. scholieren.

Voortgang/Resultaat

- invoering van 11 ZE-bussen is vertraagd omdat nog geen overeenstemming is bereikt over de kosten en financiering van de bijbehorende laadinfrastructuur en E-Hubs;
- het strekken van kernnet- en scholierenlijnen wordt momenteel besproken in het kader van het transitieplan;
- er is ingestemd met de introductie van account based ticketing in de vorm van Zeeland Voordeel per 2 mei 2021.

Nieuwe vervoersconcepten ontwikkelen en uittesten

- In samenwerking met gemeenten komen tot pilots voor integratie van openbaar vervoer en doelgroepenvervoer
- Verdere ontwikkeling deelconcepten 'van bezit naar gebruik': autodelen (emobilitypark), fietsdelen (fietshubs)
- Gebiedsgericht faciliteren van kleinschalige mobiliteitsinitiatieven (vervolg op regioaanpak Schouwen-Duiveland)
- Smart Mobility: transitie-pad opstellen naar autonoom vervoer in Zeeland

Voortgang/Resultaat

- met de gemeenten Middelburg en Vlissingen vindt overleg plaats over pilot rond integratie van openbaar vervoer en doelgroepenvervoer;
- deelconcepten van bezit naar gebruik: Op diverse plekken in Zeeland is deelmobiliteit uitgebreid. In enkele gemeenten zijn deelfietsen beschikbaar, met 14 inleverlocaties. Het aantal deelauto's neemt toe en diverse plannen voor uitbreiding zijn in voorbereiding. In 2021 zijn op diverse onderwijslocaties schoolmobiliteitshubs voorzien. Door corona is er het tempo van uitbreiding wel lager dan voorzien.
- kleinschalige mobiliteitsinitiatieven: Op Schouwen-Duiveland zijn diverse toevoegingen gedaan aan het eilandelijk mobiliteitssysteem. Enkele deelauto's en een bredere gebruikersgroep voor de Schoolbus Zonnemaire. Thover op Tholen ontwikkelt zich door meerdere vormen van groepsvervoer aan te spreken en maaltijdservice aan te bieden. De

ontmoetingsbus Reimerswaal is een nieuw mobiliteitsconcept dat is voorbereid en zal starten op het moment dat de coronacijfers het toelaten.

- smart mobility: Plan van aanpak voor autonoom vervoer op Schouwen-Duiveland is opgestart, in 2021 wordt dit verder uitgewerkt om te komen tot een pilot. De prehaalbaarheidsstudie voor het inzetten van een autonoom Pontje is afgerond. Deze wordt nu enthousiast opgepakt om tot een pilot te komen in de haven van Vlissingen. Er wordt door onder andere de gemeente Vlissingen, Provincie Zeeland, Damen Shipyards en Hogeschool Zeeland gebouwd aan een consortium om een 2-jarige pilot op te zetten. In gemeente Sluis zijn verkennende gesprekken over de inzet van grensoverschrijdend autonoom transport.

Ruimtelijke kwaliteit versterken

Een passende duurzame woning en een prettige woonomgeving.

Demografische ontwikkelingen (vergrijzing, huishoudenverduunning), nieuwe keuzes rond verduurzaming en ontwikkelingen in de zorg (behoefte) hebben een belangrijke invloed op de woonbehoefte. De vraag naar woningtypen en woonmilieus verandert hierdoor. Deze vraag verschilt per regio. Het gaat niet alleen om aantallen, maar ook om een match met de kwalitatieve vraag en een koppeling met duurzaamheidsdoelen. De aanpassing van de bestaande woningvoorraad door sloop, woningverbetering en herstructurering is een belangrijke opgave, boven het toevoegen van woningen aan de woningvoorraad.

Deze opgave is in 2019 in beeld gebracht door het Kwalitatief Woononderzoek Zeeland (KWOZ) en is aanzienlijk. Samen met de gemeenten heeft de provincie hier met onze verantwoordelijkheid voor de regionale woningbehoefte een sleutelrol. We stimuleren als Provincie de inzet hierop en ondersteunen dit via bestaande instrumenten, zoals de Provinciale Impuls Wonen, investeringen via de regio-envelop, leningen voor woningverduurzamingen en een gebiedsgerichte aanpak samen met de gemeenten. Het KWOZ geeft ook een aanzet voor een aanpak van de problematiek. Met de gemeenten werken we aan een uitvoeringsprogramma waarin met bestaande en nieuwe instrumenten wordt gewerkt aan een toekomstbestendige woningvoorraad.

In dit thema speelt ook de versterking van de functie van de stad als plek om te winkelen, te leven en te ontmoeten. Deze functie staat onder druk, o.a. door de toename van leegstand in de detailhandel en maatschappelijk vastgoed. We zijn hierin een haken hierop aan als partner met een visie op detailhandel, cultuur en bebouwde omgeving (m.n. herbestemming). Onze rol is hier vooral faciliterend (bijv. richting stedennetwerk Z4) en stimulerend (bijv. richting initiatief om met leegstaande plekken en panden om te gaan of wijkverbetering te ondersteunen).

■ Stand van zaken

Een passende duurzame woning en een prettige woonomgeving.

Demografische ontwikkelingen (vergrijzing, huishoudenverduunning), nieuwe keuzes rond verduurzaming en ontwikkelingen in de zorg (behoefte) hebben een belangrijke invloed op de woonbehoefte. De vraag naar woningtypen en woonmilieus verandert hierdoor. Deze vraag verschilt per regio. Het gaat niet alleen om aantallen, maar ook om een match met de kwalitatieve vraag en een koppeling met duurzaamheidsdoelen. De aanpassing van de bestaande woningvoorraad door sloop, woningverbetering en herstructurering is een belangrijke opgave, boven het toevoegen van woningen aan de woningvoorraad.

Deze opgave is in 2019 in beeld gebracht door het Kwalitatief Woononderzoek Zeeland (KWOZ) en is aanzienlijk. Samen met de gemeenten heeft de provincie hier met onze verantwoordelijkheid voor de regionale woningbehoefte een sleutelrol. We stimuleren als Provincie de inzet hierop en ondersteunen dit via bestaande instrumenten, zoals de Provinciale Impuls Wonen, investeringen via de regio-envelop, leningen voor woningverduurzamingen en een gebiedsgerichte aanpak samen met de gemeenten. Het KWOZ geeft ook een aanzet voor een aanpak van de problematiek. Met de gemeenten werken we aan de Zeeuwse woonagenda waarin een uitvoeringsprogramma wordt uitgevoerd met een aantal actielijnen waarin

gezamenlijk wordt gewerkt aan een toekomstbestendige woningvoorraad. De Zeeuwse woonagenda wordt bestuurlijk afgestemd in het OZO.

De Provincie heeft in 2020 actief ingezet op een lobby bij het Rijk, in samenwerking met het IPO, voor meer aandacht voor de opgave van de herstructurering en verduurzaming van de bestaande woningvoorraad. Dit heeft mede bijgedragen aan de vorming van een rijksfonds voor deze opgave in de woningvoorraad.

In dit thema speelt ook de versterking van de functie van de stad als plek om te winkelen, te leven en te ontmoeten. Deze functie staat onder druk, o.a. door de toename van leegstand in de detailhandel en maatschappelijk vastgoed. We haken hierop aan als partner met een visie op detailhandel, cultuur en bebouwde omgeving (m.n. herbestemming). Onze rol is hier vooral faciliterend (bijv. richting stedennetwerk Z4) en stimulerend (bijv. richting initiatief om met leegstaande plekken en panden om te gaan of wijkverbetering te ondersteunen).

Acties

Aanpak verduurzaming woningvoorraad, o.a. uitvoeren energiescans en de inzet van duurzaamheidsleningen (met middelen vanuit regio-envelop)

Voortgang/Resultaat

Er is vanuit de Regio Deal subsidie verleend aan Bouwend Zeeland voor de training van installateurs in nieuwe duurzame technieken. Deze training is gestart in 2019 en voortgezet in 2020, maar met aanzienlijke vertraging door COVID-19, omdat de fysieke bijeenkomsten geen of slecht beperkt doorgang hebben kunnen vinden. De training is omgezet naar digitale bijeenkomsten.

De website van Energiek Zeeland Specifiek is een platform voor duurzaamheidsscans van particuliere woningen. Woningeigenaren worden via de website en advies aan huis ondersteund bij de verduurzaming van hun woning. Begin 2020 was de Stichting gereed om van start te gaan. Als gevolg van de lockdown is het advies aan huis slechts gedurende een beperkte tijd mogelijk geweest. Hierdoor heeft de Stichting de activiteiten grotendeels stil moeten leggen. Er wordt gewerkt aan een aanpak om de adviezen geheel digitaal te maken, maar dit heeft een verdere uitwerking en investering.

November 2020 is de Zeeuwse variant van de energiebespaarleningen gestart. Via het Warmtefonds kunnen particuliere woningeigenaren en VvE's uit Zeeland goedkoop geld lenen voor het uitvoeren van energiebesparende maatregelen in bestaande woningen. Hierbij wordt de bestaande rente verlaagd met 0,5 %, zowel voor particulieren als voor VvE's. Er wordt een extra rentekorting gegeven van 0,2 % voor Zeer energiezuinig pakket/Nul-op-de-meter.

Actualisatie woningmarktafspraken op basis van de demografische prognose 2019 en het KWOZ (met name Walcheren)

Voortgang/Resultaat

In 2019 is de nieuwe provinciale bevolkingsprognose opgesteld. Op basis van de prognose en de woningbehoefte van de verschillende bevolkingsgroepen is in het Kwalitatief Woononderzoek Zeeland (KWOZ) de kwalitatieve woonbehoefte bepaald en de omvang en kwaliteit van de bestaande woningvoorraad in beeld gebracht. In 2020 is voor alle regio's met uitzondering van Schouwen Duiveland een locatieonderzoek gestart, waar de planvoorraad wordt vergeleken met de kwalitatieve behoefte. Schouwen Duiveland had een dergelijk onderzoek reeds eerder uitgevoerd. In een deel van de regio's is een start gemaakt met een woonvisie en/of woningmarktafspraken op basis van de prognose, het KWOZ en de locatieonderzoeken. Verwacht wordt dat deze in 2021 worden afgerond. Voor enkele gemeenten in Zeeuws Vlaanderen is een plan van aanpak opgesteld, gericht op het faciliteren van kwalitatief gewenste woningbouwprojecten in een situatie met een ruim aanbod van woningbouwplannen.

Bouwtitelbank inzetten om sanering woningvoorraad te stimuleren (met inzet middelen vanuit regio-envelop)

Voortgang/Resultaat

Doel van de bouwtitelbank was het door verevening verbinden van nieuwbouw en het slopen van woningen, waardoor sloop van laag kwalitatieve woningen op gang gebracht wordt en ruimte ontstaat voor nieuwbouw. De bouwtitelbank kan alleen werken als er sprake is van enige druk op de woningmarkt waardoor het bezit van een bouwtitel geld waard is. Dit vraagt om een samenspel tussen gemeenten en Provincie bij het formuleren van ruimtelijk beleid, zoals het vaststellen van een structuurvisie. De Provincie kan een faciliterende rol spelen bij de opzet van een bouwtitelbank en eventueel in het verstrekken van een startkapitaal.

Uit de verkenning van het instrument is naar voren gekomen dat de bouwtitelbank (mogelijk) een interessant instrument is om in te zetten bij de Zeeuwse sloopopgave. Om het instrument toe te kunnen passen is het noodzakelijk om op basis van de omvang van de sloopopgave in te grijpen in de woningmarkt door het verplicht stellen van een bouwtitel. Uit het onderzoek bleek dat er nog grote onduidelijkheid bestaat rond de juridische haalbaarheid van dit instrument. Het uitvoeren van een pilot in één gemeente rond één project bleek ook niet zinvol. Daarom is besloten dit projectonderdeel te beëindigen en de daarvoor gereserveerde bedragen op te laten gaan in het herziene onderdeel gebiedsgerichte aanpak.

Monitoring van de ontwikkelingen in de woningvoorraad en woningbouwplannen

Voortgang/Resultaat

Voor de monitoring van de ontwikkeling van de woningbouw en woningbouwplannen is een planmonitor in de vorm van een dashboard ontworpen waar woonbehoefte, planvoorraad en ruimte voor aanvullende woningbouwplannen ("ladderruimte") per regio in beeld wordt gebracht. Tevens is een voortgangsrapportage over de woningbouw opgesteld. Zowel de planmonitor als de voortgangsrapportage zijn beschikbaar via de provinciale website.

Negende ronde Provinciale Impuls Wonen (met extra inzet vanuit middelen regio-envelop)

Voortgang/Resultaat

De openstelling van de vorige ronde PIW in het voorjaar 2020 (negende ronde) viel precies in het begin van de coronacrisis in maart en april. Hierdoor zijn er minder subsidieaanvragen ingediend dan bij voorgaande ronden. Voor het eerst sinds de start van de regeling in 2013 is hierdoor het beschikbare budget van € 1.000.000 niet volledig besteed.

Op 28 mei hebben Provinciale Staten van Zeeland een motie aangenomen waarin zij Gedeputeerde Staten van Zeeland vragen om in 2020 een tiende ronde PIW te houden met het resterende bedrag negende ronde, met een aanvulling. Deze 10e ronde is in oktober opengesteld met een beschikbaar bedrag van € 500.000. Deze is wel volledig besteed.

Nieuwe demografische prognose voor Zeeland

Voortgang/Resultaat

Er is in 2019 een demografische prognose opgesteld. Deze prognose wordt elke drie jaar opgesteld. De volgende prognose is voorzien voor 2022.

Op basis van detailhandelsvisie 5 acties in gang zetten samen met gemeenten

Voortgang/Resultaat

De vijf acties zijn afgerond. De laatste, het organiseren van een conferentie is a.g.v. Covid gecancelled en gaan we niet meer conform het toenmalige idee tot uitvoer brengen. De uitkomsten van het prestatieonderzoek zijn inmiddels achterhaald a.g.v. de gevolgen van

Covid. Samen met gemeenten is inmiddels een traject (de Leerwerkkring binnensteden) opgestart op welke wijze met behulp van het ruimtelijk instrumentarium binnensteden compacter gemaakt kunnen worden (crossover met de woonagenda).

Maatschappelijk initiatief versterken

Kracht van de samenleving als basis om op te bouwen.

Wat mensen en groepen zélf kunnen en willen betekenen voor hun woonomgeving en voor hun bereikbaarheid, dat is een derde spoor van onze inzet op leefbaarheid. En dan niet zozeer één op één naar lokale initiatieven, daar staan de gemeenten en maatschappelijke instellingen voor aan de lat. Onze inzet is meer op bevorderen dat maatschappelijk initiatief 'de wind mee krijgt'. We doen dat door kennis en ervaringen te delen (digitaal platform MAEX voor initiatieven, regionale bijeenkomsten), door de betrokkenheid te vergroten van doelgroepen bij hun eigen leefbaarheid (een eerste groep waren de MBO-scholieren) en door gerichte cofinanciering van bovenlokaal initiatief, direct of via een fonds (Zeeuws Oranjefonds, LEADER). Bij voorkeur zijn dit initiatieven op het gebied van versterking van bereikbaarheid en ruimtelijke kwaliteit. Dit sluit aan op een kracht in de samenleving die steeds meer zichtbaar wordt in deelgebruik, coöperaties en sociale ondernemingen. Bestuurlijk bundelen we de krachten via het navigatieteam leefbaarheid, dat zwakke schakels in de leefbaarheidsketen benoemt en van waaruit concreet aan de slag wordt gegaan met doelgroepen waar leefbaarheidsvraagstukken zich (gaan) voordoen – de zogeheten eindgebruikersaanpak.

Een bijzonder aspect is de betrokkenheid van jongeren bij wat voor hen belangrijk is. JouwZeeland is daarvoor een gevestigde waarde. We willen dat uitbouwen met een jongerenparlement, zodat jongeren nog dichter op de besluitvorming zitten. Letterlijk krijgt dat laatste ook vorm door onze ambitie dat alle scholieren ooit in hun schoolloopbaan een keer het provinciehuis bezoeken.

Tenslotte blijft het navigatieteam.

■ Stand van zaken

In 2020 is op verschillende vlakken ingezet op het versterken van de kracht van de Zeeuwse samenleving. Zo is de voorbereiding van het Jongerenparlement gestart (fysieke bijeenkomsten zijn door Corona verschoven naar 2021), is het voor het Zeeuws Heldenfonds beschikbare budget volledig besteed aan steun voor Zeeuwse initiatieven en is een verlenging van het fonds in voorbereiding. Verder groeit het aantal initiatieven op het platform MAEX Zeeland gestaag en kan met de middelen uit de Regio Deal Zeeuwen zelf aan zet ingezet worden op de doorontwikkeling van het platform. Verbonden aan het Navigatieteam Zeeland is in 2020 gewerkt aan het verbeteren van de wachtbeleving op het busstation Westerscheldeunnel Terneuzen voor de doelgroep MBO-studenten en heeft de eindgebruikersaanpak Werkende Mantelzorger geleid tot voorstellen voor duurzamere inzet.

Acties

Doelgroep jongeren intensiever betrekken bij leefbaarheidsvraagstukken door vorming van een jongerenparlement – dit aanvullend op JouwZeeland

0%

■ Voortgang/Resultaat

Jongeren zijn blijvend geïnteresseerd om over Zeeuwse vraagstukken mee te praten. Mede door de corona-maatregelen was het in 2020 minder makkelijk om jongeren voor JouwZeeland op hetzelfde moment bij elkaar te krijgen. Met de oprichting van het Zeeuws jongerenparlement investeert de Provincie in de samenwerking met het onderwijs en de binding van jongeren aan Zeeuwse thema's. Bijeenkomsten van het jongerenparlement zijn vanwege de corona-maatregelen doorgeschoven naar 2021.

In het kader van JouwZeeland ontwikkelen van een jongerenparlement en daarmee jongeren directer betrokken laten zijn bij de besluitvorming

Drie eindgebruikersaanpakken worden vanuit het navigatieteam leefbaarheid gerealiseerd: mantelzorgers, HBO-studenten en dorpsgemeenschappen die zelf aan bereikbaarheid willen werken

0%

Voortgang/Resultaat

Zie voorgaande actie (Doelgroep jongeren intensiever betrekken bij leefbaarheidsvraagstukken door vorming van een jongerenparlement - dit aanvullend op JouwZeeland).

Project Leegstand realiseren: een aanpak voor het stimuleren van het invullen van lege plekken en panden ('leegstand als kans') - met gebruik van maatschappelijk initiatief (prijsvraag).

Voortgang/Resultaat

Voor deze activiteit is het lastig gebleken met netwerkpartijen een passende aanpak op te zetten. Vanwege prioriteitstelling is er voor gekozen eventuele verdere actie via de eindgebruikersaanpak of het platform MAEX Zeeland te verkennen.

Samen met gemeenten verder uitbouwen van platform MAEX voor kennisdeling rond maatschappelijke initiatieven in Zeeland gericht op meer en betere initiatieven alsmede verwijzing naar beschikbare fondsen (o.a. Zeeuws Oranjefonds).

Voortgang/Resultaat

Het aantal initiatieven op het platform groeit gestaag mede dankzij een drietal financiële impulsen van het VSB fonds voor het professionaliseren van initiatieven. Naast de Rabobank Walcheren/Noord-Beveland, de Provincie Zeeland, de gemeente Tholen en Vlissingen is eind 2020 ook de gemeente Sluis partner geworden. De doorontwikkeling van MAEX Zeeland maakt deel uit van de Regiodeal Zeeuwen zelf aan zet die in 2020 tussen Rijk en de regio is afgesloten.

Via LEADER actief ruimte bieden voor co-financiering van kansrijk bovenlokaal initiatief (indicatie: € 100.000).

Voortgang/Resultaat

In samenspraak met het POP-team zijn de mogelijkheden voor het verlenen van cofinanciering aan LEADER initiatieven op het vlak van leefbaarheid verkend. In 2020 heeft dit echter niet geleid tot daadwerkelijke aanvragen van initiatieven voor een cofinancieringsbijdrage vanuit leefbaarheid.

Sport verenigt Zeeland

Ruim 60% van de Zeeuwen sport elke week, 80 tot 90% van de Zeeuwse jeugd is lid van een sportvereniging en tienduizenden Zeeuwen zijn actief als vrijwilliger in de sport.

We hebben in Zeeland 1.100 aangesloten sportverenigingen en honderden sport- en beweegondernemers bieden hun diensten aan. We beschikken over goede accommodaties en Zeeuwen organiseren fantastische sportevenementen die passen bij Zeeland: land in zee. Duizenden vrijwilligers helpen elke week de sport te organiseren. Hierdoor is de sport dicht bij huis en betaalbaar. Deze brede basis is het fundament van de sport in Nederland, uniek in de wereld! Internationaal scoren onze toppers goed.

Het gaat goed dus met de sport zou je zeggen. Maar er liggen grote uitdagingen om dat zo te houden. De motorische vaardigheid van kinderen is sterk afgenomen. Er zijn groepen mensen die nooit sporten. Sportaccommodaties staan te vaak leeg, competities worden opgeschaald waardoor de drempel om te sporten stijgt. Niet iedereen weet zich respectvol te gedragen langs de lijn. En de klassieke sportvereniging komt verder onder druk te staan door minder leden en vrijwilligers.

Daarom hebben we in 2019 analoog aan het 'Nationale Sportakkoord' een 'Zeeuws Sportakkoord' gesloten. Samen met een 30-tal partners willen we de uitdagingen die voor ons liggen oppakken. Het voert te ver om alle 'deeldoelstellingen' hier te benoemen. De belangrijkste 'overall' indicator: ons beweeggedrag.

■ Stand van zaken

In 2020 is er ondanks de Coronamaatregelen verdere uitvoering gegeven aan veel van de geplande acties binnen de 6 pijlers van het Zeeuws Sportakkoord. Alhoewel onze directe invloed op de indicator 'bewegen' beperkt is, moeten we constateren dat de Coronacrisis met de sluiting van sportvoorzieningen en competities geen goede invloed heeft gehad op het beweeggedrag. Specifieke Zeeuwse cijfers zijn niet voor handen, maar de verwachting is dat dit beeld niet afwijkt van het landelijke beeld.

Acties

Alle Zeeuwse gemeenten partner van het Jeugdsport- en cultuurfonds en van het programma TalentBoost.

■ Voortgang/Resultaat

In 2020 is ook de laatste gemeente aangesloten bij het Zeeuwse Jeugd Sport- en cultuurfonds.

Tenminste 1 pilot starten met het concept 'Beweegschool Plus' (stimuleren actieve leefstijl onder leerlingen).

In 2021 starten met concept Beweegschoolplus op 1 school in elk van de 3 verschillende regio's (Walcheren, Bevelanden en Zeeuws-Vlaanderen).

■ Voortgang/Resultaat

In 2020 is gestart met de eerste pilot(s) van de 'beweegschool plus'.

We ondersteunen tenminste 25 sportevenementen die passen bij het DNA van Zeeland en welke zorgen voor promotie van Zeeland en mensen in beweging brengen

■ Voortgang/Resultaat

In 2020 zou er steun worden verleend aan liefst 40 sportevenementen in Zeeland die voldoen aan de criteria van de provinciale beleidsregel voor sportevenementen. Helaas moesten deze door de Coronacrisis bijna allemaal worden geannuleerd. De niet bestede middelen zijn daarop ingeleverd voor het Provinciale Corona-steunpakket.

Zeeuws brede motorische screening uitzetten (MQ-scan).

In 2021 zijn alle basisscholen in Zeeland (190) gescreend mbv de MQ-scan om inzicht te krijgen in de motorische ontwikkeling van kinderen (nulmeting).

■ Voortgang/Resultaat

De Zeeuws brede motorische screening is begin 2020 voortvarend gestart waarbij ongeveer 1/4 van de leerlingen is gescreend. Helaas is door de sluiting van het onderwijs en andere Corona-maatregelen de screening stil komen te liggen. Na de herstart waren er problemen met AVG-regels en met de recente lockdown ligt alles weer stil.

Trendindicatoren

Trendindicatoren	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020

Ernstige verkeersslachtoffers; doden	30	15	20	18	13	11	19
Ernstige verkeersslachtoffers; gewonden	17	272	448	416	505	538	420 (voorlopig)
Voertuigkilometers hoofdwegenet (index)	101,9	106,2	109,7	112,8	117,7	120,4	105,1
Voertuigkilometers onderliggend wegennet (index)	101,2	99,3	99,4	100,8	102,1	102,2	89,5

Trendbreuk in registratie van 2009 tot en met 2014 waarbij sprake is geweest van onder registratie wat betreft het aantal ziekenhuisgewonden. Vanaf 2015 begint de registratie weer op orde te geraken.

Trendindicatoren		2009	2013	2017	2021
Tevreden met de woonomgeving		6,9	7,0	7,1	PM
Gevoel van verbondenheid met de eigen woonkern of wijk*		69%	60%	49%	PM
Tevreden met de kern/wijk als woonplaats naar levensfase	16-29 jaar	79%	75%	80%	PM
	30-59 jaar	83%	81%	84%	
	60-80 jaar	83%	82%	85%	
	80+	88%	84%	86%	
Mate van vertrouwen dat problemen in de omgeving gezamenlijk worden opgepakt	weinig	7%	8%	7%	PM
	gemiddeld	70%	65%	61%	
	sterk	23%	26%	31%	

*) categorieën 'beetje verbonden' + 'zeer verbonden'

Doelindicatoren

Doel	Indicator	Stand 2017	Stand 2020	Streefwaarde 2020	Einddoel
(Vaar)wegen	Onderhoudsniveau infrastructurele kapitaalgoederen	Basisniveau	Basisniveau	Basisniveau	Basisniveau
Vraaggericht OV	Waardering Openbaar Vervoer (bus)	7,4	PM (rapport nog niet beschikbaar)	7,5	7,6
	Bezettingsgraad kernnet (daggemiddelde)	23,4%	15,1%	24,0%	30%
	Bezettingsgraad fietsvoetveer	23,6%	26,9%	25,0%	30%

Snelle en betrouwbare wegverbindingen	Reistijd Goes - Zelzate	50 minuten	37 minuten	40 minuten	40 minuten
	Reistijd Goes - Hellegatsplein	45-60 minuten	51 minuten	45-65 minuten	40 minuten
Voldoende bedrijventerreinen	Beschikbaar areaal uitgeefbaar bedrijventerrein t.o.v. vraag (kwantitatief)	Aanbod: 198 ha Vraag 112 ha	Aanbod: 180 ha Vraag: 108 ha (WLO laag) / 207 ha (WLO hoog)	Vraag en aanbod in evenwicht in zowel kwantiteit als kwaliteit	Vraag en aanbod in evenwicht in zowel kwantiteit als kwaliteit
Meer sporten en bewegen	Percentage wat deelneemt aan sport en beweegactiviteiten (georganiseerd)	60%	44% (2019)	Niet gedefinieerd	65%

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2020	Wijzigingen 2020	Begroting 2020 NW	Rekening 2020	Restant
Lasten					
050101 Doelmatig en doeltreffend beheer (water)wegen	28.552	2.044	30.596	28.211	-2.385
050102 Bereikbaarheid voor de mensen	24.505	-114	24.391	27.193	2.802
050103 Verbetering verkeersgedrag verkeersdeelnemers	773	26	799	729	-70
050104 Goede bereikbaarheid voor bedrijven, bezoekers en bewoners	309	-100	209	181	-28
050105 Wegeninvesteringen	2.914	-385	2.530	2.194	-336
050106 Impuls bedrijventerreinen	0	1.863	1.863	1.889	26
050107 Maatschappelijk initiatief versterken	2.226	482	2.708	2.475	-233
050108 Concurrentiepositie logistiek	148	127	275	255	-20
050109 Ruimtelijke kwaliteit versterken	36	153	189	163	-26
050110 Sport verenigt Zeeland	499	26	526	525	-1
059999 Ambtelijke inzet	7.156	111	7.266	6.955	-312
Totaal Lasten	67.118	4.233	71.352	70.770	-582
Baten					
050101 Doelmatig en doeltreffend beheer (water)wegen	1.206	277	1.482	2.007	525
050102 Bereikbaarheid voor de mensen	2.241	0	2.241	5.299	3.058
050105 Wegeninvesteringen	0	100	100	100	0
050107 Maatschappelijk initiatief versterken	0	0	0	32	32
Totaal Baten	3.446	377	3.823	7.438	3.616
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-63.672	-3.857	-67.529	-63.332	4.197
Onttrekkingen					
980599 Bestemmingsreserves-Pr.5	21.096	15.439	36.534	36.298	-237
Toevoegingen					
980599 Bestemmingsreserves-Pr.5	7.380	9.915	17.295	17.295	0
Mutaties reserves	13.716	5.524	19.239	19.003	-237
Resultaat na bestemming	-49.957	1.667	-48.290	-44.329	3.961

6. Programma Culturele infrastructuur en monumenten

Inleiding en ontwikkelingen

Cultuur is een kerntaak van de Provincies en zien we als belangrijke pijler voor een aantrekkelijk Zeeuws vestigingsklimaat, dus voor wonen, werken, studeren, ondernemen en persoonlijke ontwikkeling (onderwijs en cultuureducatie) en sociaal contact. En uiteraard ook voor de toeristische aantrekkingskracht, als stimulans voor meer Zeeuwse beleving, overnachtingen en bestedingen. We richten ons daarbij op alle Zeeuwse inwoners, de bezoekers én op hen die zich hier willen vestigen. We hebben daarbij specifieke aandacht voor de relatie met Zeeuwse jongeren in aansluiting op de versterking van de stedelijke aantrekkelijkheid van Zeeland. Wij vinden het daarbij belangrijk om aandacht te besteden aan cultureel erfgoed en creatieve economie om zo de stad aantrekkelijk te maken en (jonge) mensen te behouden in Zeeland. Wij vinden het daarbij belangrijk om aandacht te besteden aan cultureel erfgoed en creatieve economie om zo de stad aantrekkelijk te maken en (jonge) mensen te behouden in Zeeland.

In nauwe samenwerking met de Z4 is in 2018 het Bidbook "Samen in Zee, Cultuur als pijler van stedelijke aantrekkelijkheid" opgesteld om zo een stevig beeld neer te zetten van Zeeland als een regio met een - in de context van Nederland - bijzonder en onderscheidend profiel op het vlak van cultuur en stedelijkheid. Vervolgens hebben vertegenwoordigers uit de Zeeuwse praktijk, waaronder gemeenten en instellingen op het gebied van onderwijs, leefbaarheid, zorg, economie en toerisme, hun visie gegeven over het onderscheidend vermogen van Zeeland en hoe we dit beter kunnen benutten. 'Samen in Zee 2, Het cultuurprofiel van Zeeland' vormt de opbrengst van deze kijk op Zeeuwse zaken. Bidbook en cultuurprofiel zijn beide aangeboden aan de minister van OCW.

Het Bidbook is opgesteld tegen de achtergrond van:

1. Rapport 'Zeeland in stroomversnelling' waarin de commissie Balkenende stelt dat cultuur in belangrijke mate bijdraagt aan het vestigingsklimaat en de leefbaarheid van Zeeland. De commissie Balkenende ziet cultuur als onmisbare schakel in het keren van de geleidelijke achteruitgang in bewoners en voorzieningen naar het bundelen van krachten richting duurzame economische structuurversterking, waarbij inzet op stedelijke aantrekkelijkheid noodzakelijk is.
2. De nieuwe cultuurnotasytematiek van het Rijk vanaf 2021.
3. Het feit dat Zeeland weinig stedelijk profiel/imago heeft (kunst, cultuur, werk, onderwijs etc.) maar zo'n profiel wel essentieel is voor een aantrekkelijk vestigingsimago om (ook) (young) professionals.

De uitwerking van de kansen en actiepunten in het Bidbook vormt een opmaat tot een herpositionering van Zeeland als provincie met, naast de bekende kwaliteiten (land, zee, pionierszin, ruimte), net zo goed een helder stedelijk cultureel profiel. Dat profiel kent regionale, nationale en internationale aspecten, benadrukt de korte afstand van Zeeland tot grote stedelijke gebieden en is het product van een creatieve wisselwerking tussen diverse sectoren. Kortom cultuur wordt als middel ingezet voor het versterken van de stedelijke aantrekkelijkheid en het daarmee onlosmakelijk verbonden 'ommeland'. Voorgaande vormt de basis voor de uitgangspunten voor cultuur na afloop van de huidige cultuurnota periode 2017-2020.

Op 29 mei 2020 is naar aanleiding van de afstemming van cultuur op het traject Omgevingsvisie en de gevolgen van Covid-19 voor cultuur door Provinciale Staten besloten het provinciale cultuurbeleid 2017-2020 met één jaar te verlengen. De voorgenomen uitwerking van de voor 2020 geformuleerde Speerpunten, zoals de samenhang tussen cultuur en bijvoorbeeld ruimtelijke kwaliteit en klimaatadaptatie in overleg met gemeenten, culturele en andere maatschappelijke organisaties, zijn daardoor helaas en noodgedwongen onvoldoende gerealiseerd. In onze nota 'Realisatie Uitvoeringsprogramma Cultuur en Erfgoed 2020' hebben we hierover verslag gedaan. Deze nota is op 15 december 2020 vastgesteld en vervolgens ter kennisname aan Provinciale Staten aangeboden.

Speerpunten

- Uitvoering Bidbook Cultuur als pijler van stedelijke aantrekkelijkheid

- Voorbereiden nieuw provinciaal cultuurbeleid vanaf 2021 daarbij anticiperend op nieuw beleid OCW vanaf 2021
- (Talent)ontwikkeling jongeren (cultuureducatie, amateurkunst, creatieve economie)
- Cultureel erfgoed (inclusief herbestemming en duurzaamheid)
- Bijdragen Kunsten aan de Zeeuwse identiteit, het vestigingsklimaat, de vrijetijdseconomie en de promotie van Zeeland
- Versterken samenwerking met gemeenten via regioarrangementen

Beleidskader

Nota provinciaal cultuurbeleid 2017-2020 (vastgesteld in PS 3 juni 2016)

Reguliere taken

- Bibliotheekwet (Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob))
- Erfgoedwet
- Mediawet

Maatschappelijk effect

In samenwerking met interne en externe partners realiseren van een toekomstbestendige culturele infrastructuur die toegankelijk is voor een breed publiek en dienstbaar aan het vestigingsklimaat, de leefbaarheid en de toeristische aantrekkingskracht van Zeeland.

Doelstellingen

Culturele infrastructuur

In samenwerking met externe partners bijdragen aan een toekomstbestendige culturele infrastructuur gericht op de Zeeuwse inwoners, de bezoekers en hen die zich hier willen vestigen en als basis voor het versterken van de stedelijke aantrekkelijkheid als motor voor de ontwikkeling van vitale Zeeuwse regio's.

■ **Stand van zaken**

Vanwege de coronapandemie heeft de inzet op de toekomstbestendige culturele infrastructuur een andere wending gekregen. Er is intensief overleg geweest met Rijksoverheid en gemeenten over hoe de culturele sector te ondersteunen tijdens de pandemie. Dit heeft geresulteerd in (financiële) afspraken over de ondersteuning. In 2021 zal dit verder ingevuld worden door o.a. een stimuleringsregeling cultuur met als doel de culturele infrastructuur toekomstbestendig te houden en te maken.

Acties

Afspraken maken met Zeeuwse gemeenten over gezamenlijke aanpak en ondersteuning van activiteiten op (onderdelen van) het terrein van in ieder geval de kunsten, bibliotheekwerk, cultuureducatie en restauratie Rijksmonumenten via de regioarrangementen

■ **Voortgang/Resultaat**

Met gemeenten zijn afspraken gemaakt over de regio-arrangementen. Beschikkingen zijn verzonden en activiteiten uitgevoerd.

Jaarlijks in afstemming met andere provinciale opgaven prestatieafspraken maken.

Prestatieafspraken maken met ZB| Planbureau en Bibliotheek van Zeeland (ZB), Zeeuws Museum, Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland (SCEZ) en Centrum voor Beeldende Kunst omgeving en architectuur Zeeland (CBK Zeeland) over hun inzet en bijdragen aan de culturele infrastructuur in relatie tot andere sectoren.

■ Voortgang/Resultaat

Prestatieafspraken zijn gemaakt, neergelegd in beschikkingen en gemonitord via ambtelijke en bestuurlijke overleggen.

Ondersteunen van het Publicatie- en Documentairefonds Zeeland ondergebracht bij het Prins Bernhard Cultuurfonds voor jaarlijks ten minste twee documentaires en drie publicaties die Zeeland op bijzondere wijze voor het voetlicht brengen

■ Voortgang/Resultaat

Er zijn drie publicaties en twee films tot stand gekomen.

Cultureel erfgoed

Het materieel en immaterieel erfgoed van Zeeland wordt zoveel mogelijk behouden, op een duurzame manier beheerd en ontsloten voor een breed publiek.

■ Stand van zaken

In 2020 is besloten om in 2021 een nieuw systeem (Atlantis) voor collectiebeheer aan te schaffen waarbij beheer, ontsluiting en behoud van museumcollecties en/of verbeterd wordt. Voor wat betreft het behoud van gebouwd erfgoed is aan vier rijksmonumenten subsidie verleend voor restauratie.

Acties

Invulling geven aan de ondersteuning aan de eigenaren van de 190 cultuurhistorisch waardevolle boerderijcomplexen die zijn geselecteerd bij de in 2018 afgeronde boerderijselectie (opgenomen in het Omgevingsplan Zeeland 2018).

■ Voortgang/Resultaat

Er is een pilot gestart met een regisseur om eigenaren van cultuurhistorisch waardevolle boerderijcomplexen te ondersteunen. De uitkomsten hiervan worden in het voorjaar van 2020 verwacht. Op basis van de uitkomsten wordt bekeken of en hoe dit voortgezet kan worden.

Op basis van de bestuurlijke afspraak met het Rijk invulling geven aan de instandhouding van rijksmonumenten door in overleg met gemeenten subsidie te verlenen voor de restauratie van ten minste drie rijksmonumenten.

■ Voortgang/Resultaat

Subsidie is verleend voor de restauratie van vier rijksmonumenten. Het betreft de molens in Zuidzande en Nieuwvliet, de Zuidwellebrug in Zierikzee en de Plompe Toren in Burgh-Haamstede.

Uitwerken van het verhaal van Zeeland via maximaal negen aansprekende iconische kernverhalen (de Zeeuwse erfgoedlijnen) waardoor meer focus en samenhang gebracht wordt en het erfgoed 'vermarkt' kan worden.

■ Voortgang/Resultaat

Er zijn niet zeven maar negen iconische kernverhalen gedefinieerd waardoor meer focus en samenhang gebracht wordt en het erfgoed 'vermarkt' kan worden.

Kunsten

Het vanuit de artistiek inhoudelijke kwaliteit van de kunsten bijdragen aan de Zeeuwse identiteit, het vestigingsklimaat, de vrijetijdseconomie en de promotie van Zeeland.

■ Stand van zaken

De kunsten hebben een zwaar jaar gehad. Men is binnen de beperkingen die Covid-19 met zich meebracht zowel mogelijk actief gebleven, maar het is voornamelijk bij overleven gebleven en waar mogelijk toch een beperkt publiek te kunnen bedienen. Binnen de (on)mogelijkheden van het jaar is gerealiseerd wat kon, maar de brede bijdrage waar dit label naar verwijst heeft niet de volle aandacht kunnen krijgen. Wel zijn er stappen gezet in brede samenwerking om in de toekomst gezamenlijk meer bij te kunnen dragen.

Acties

Ondersteunen van culturele producties, festivals en organisaties die zich onderscheiden op het gebied van Zeeland als decor en inspiratiebron

Ondersteunen door het subsidiëren van in ieder geval het Zeeland Nazomer Festival, Film by the Sea, Vestrock en Het Zeeuws Orkest, alsmede door in te zetten op (verder) versterking van de festivals (uitvoering Bidbook Cultuur als pijler voor stedelijke aantrekkelijkheid). Zie ook opgave Zichtbaar Zeeland.

■ Voortgang/Resultaat

De festivals en jaarprogramma's van de in de cultuurnota opgenomen podiumkunsten organisaties zijn in 2019 gerealiseerd. Er zijn incidentele extra subsidies verstrekt aan VESTROCK en ZNF in kader van de versterking van de festivals. FbtS en VESTROCK hebben deelgenomen aan de evenementenmonitor. Verder zie opgave Zichtbaar Zeeland tav marketing acties en campagnes.

(Talent)ontwikkeling van en cultuureducatie voor jongeren

Het stimuleren van een doorgaande leerlijn cultuureducatie (van primair onderwijs tot en met hoger universitair onderwijs) bij zowel de culturele instellingen als bij het onderwijs in Zeeland en het ondersteunen van talentontwikkelingstrajecten voor jongeren.

■ Stand van zaken

Ondanks COVID-19 hebben veel activiteiten op het gebied van talentontwikkeling later of in aangepaste vorm plaats gevonden. Verder is in 2020 een onderzoek uitgevoerd naar de verdere optimalisatie van de keten cultuureducatie-talentontwikkeling. In 2021 zal hierin opmaat naar de Ontwikkelagenda cultuurveld 2022-2024 verder vorm en inhoud aan gegeven worden.

Acties

Mede mogelijk maken vervoer naar musea van leerlingen uit het Primair Onderwijs

■ Voortgang/Resultaat

In 2019 is een pilot gestart rond busvervoer. Deze is geëvalueerd en eind 2019 hebben PS extra middelen beschikbaar gesteld voor de inzet van de Cultuurbus. Met deze cultuurbus wordt het onderwijs verbonden met culturele organisaties. Via Stichting Cultuurkwadraat wordt deze busvervoerregering uitgevoerd. Er zijn veel aanvragen van scholen. In ca. de helft van de gevallen wordt de bus ingezet voor vervoer naar musea.

Via prestatieafspraken met o.a. Kunstbende en Jeugdtheaterschool ontwikkelingstrajecten ondersteunen die jongeren de mogelijkheid bieden om zich (verder) te ontplooiën.

■ Voortgang/Resultaat

Via prestatieafspraken met betrokken instellingen is uitvoering gegeven aan deze ambitie.

Via prestatieafspraken met Stichting Cultuurkwadraat, Stichting Kinderkunstweek en HZ Cult verder uitbouwen van een eenduidige Zeeuwse aanpak cultuureducatie

Hierdoor kunnen kinderen, jongeren en jongvolwassenen in Zeeland opgroeien met een doorgaande culturele leerlijn van primair onderwijs tot en met hoger onderwijs/universitair onderwijs. Stichting Cultuurkwadraat: Voert in opdracht van Provincie en gemeenten en in samenwerking met PO in Zeeland de Rijksmatchingsregeling Cultuureducatie met Kwaliteit primair onderwijs uit.

Voortgang/Resultaat

Via de beschikkingen wordt gestuurd op verdere afstemming tussen deze partijen. Lopende het jaar zijn projecten tussen deze partijen ontwikkeld en tot uitvoering gebracht.

Trendindicatoren

Trendindicatoren	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Aantal bezoekers Zeeuwse musea	527.199	517.276	552.276	592.267	592.000*	260.978
Aantal toekenningen voor restauratie rijksmonumenten	4	4	4	4	4	4
Restauratievolume **	Gegevens bij bron niet beschikbaar	Gegevens bij bron niet beschikbaar	Gegevens bij bron niet beschikbaar	Gegevens bij bron niet beschikbaar	Gegevens bij bron niet beschikbaar	Gegevens bij bron niet beschikbaar
Aantal leerlingen cultuureducatie VO-MBO-HBO	7.509	6.648	7.000	8.165 (cursusjaar 2017-2018)	8.000***	4010****
Aantal deelnemers JeugdTheaterSchool Zeeland	259	264	215	221	220***	215
Aantal leerlingen restauratie opleidings project	17	11	12	15	15***	9

* Betreft aanname dat aantal bezoekers overeenkomstig is met 2018.

** In Databank Erfgoedmonitor (bronhouder conform ministeriële regeling beleidsindicatoren) zijn de gegevens 2015, 2016, 2017, 2018, 2019 en 2020 (nog) niet opgenomen.

*** Op basis van aanname dat aantal deelnemers / leerlingen t.o.v. 2018 stabiel zal blijven.

**** aantal deelnemers is wegens Coronamaatregelen in 2020 (kleinere groepen bij activiteiten) minder dan in voorgaande jaren .

Doelindicatoren

Doel	Indicator	Stand 2019	Streefwaarde 2020	Stand 2020	Einddoel
Toekomstbestendige culturele infrastructuur	Receptieve deelname aan activiteiten van Zeeuwse inwoners van 16 jaar en ouder (monitoring ZB) in aantallen	192.000	192.000	192.000	192.661 *
(Talent) ontwikkeling en cultuureducatie jongeren PO en VO	Deelname aantal leerlingen ** cultuureducatie PO en VO	54.000	54.000	54.000	56.146 **

* Bron CBS: aantal inwoners Zeeland 2020 minus aantal inwoners jonger dan 20 jaar > 321.103. Ruim 60% van dit aantal (bron Staat van Zeeland ZB) bezoekt in 2017 culturele evenementen = 192.661

** Bron CBS: aantal jongeren Zeeland 5-19 jaar in 2020 is 62.385. Aanname is dat gelet op de kerndoelen PO-VO bijna alle PO en VO scholen iets aan cultuureducatie doen > 90% x 62.385 = 56.146

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2020	Wijzigingen 2020	Begroting 2020 NW	Rekening 2020	Restant
Lasten					
060101 Culturele infrastructuur	14.814	434	15.248	15.151	-97
060102 Cultureel erfgoed	1.878	59	1.937	1.872	-66
060103 Kunsten	390	10	400	391	-10
060104 (Talent)ontwikkeling van en cultuureducatie voor jongeren	484	187	671	668	-4
069999 Ambtelijke inzet	564	9	572	565	-7
Totaal Lasten	18.130	699	18.829	18.645	-184
Baten					
060101 Culturele infrastructuur	1.331	-624	707	1.403	696
060102 Cultureel erfgoed	0	0	0	3	3
Totaal Baten	1.331	-624	707	1.406	699
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-16.799	-1.323	-18.122	-17.239	882
Onttrekkingen					
980699 Bestemmingsreserves-Pr.6	160	1.030	1.190	1.190	0
Toevoegingen					
980699 Bestemmingsreserves-Pr.6	250	1.587	1.837	1.837	0
Mutaties reserves	-90	-557	-647	-647	0
Resultaat na bestemming	-16.889	-1.880	-18.769	-17.886	882

7. Programma Bestuur

Inleiding en ontwikkelingen

Goed openbaar bestuur draagt bij aan de kwaliteit van de samenleving en aan de welvaart. Het provinciebestuur zet zich in om de kwaliteit van dat openbaar bestuur te vergroten. De laatste decennia hebben zich gekenmerkt door grote decentralisaties van Rijkstaken naar de gemeenten en Provincies. Zo werden de beleidsvelden regionale economie en natuur naar de Provincies gedecentraliseerd en werd het sociaal domein bij de gemeenten ondergebracht.

De laatste jaren dringt het besef door dat de opgaven waar de overheden voor staan te complex zijn om deze via alleen structuuroplossingen tot stand te brengen. De boodschap van het Interbestuurlijk programma, is dat alle overheden zullen moeten samenwerken als ware er één overheid. Dat is nodig om oplossingen rond klimaat, energie en economische ontwikkeling te realiseren.

In 2019 is het Overleg van Zeeuwse overheden (OZO) gestart. De bedoeling van het OZO is om een volgende stap te zetten in de samenwerking tussen de Zeeuwse overheden, én op de versterking van de bestuurskracht van de Zeeuwse overheden en profilering naar Den Haag en Brussel (permanente lobby). Het afgelopen jaar hebben we samen met de Zeeuwse overheden er hard aan gewerkt om ervoor te zorgen dat het OZO een succes wordt en tot verbetering van de bestuurskracht leidt. De ingezette lijnen rond de opvolging van het advies #Hoedan, over Zeeuwse samenwerking, en het streven naar regionale afspraken met gemeenten en waterschap zetten we door. In 2020 is o.a. de overlegstructuur herzien en sterk verbeterd. Bij de start van het OZO is afgesproken om na 1,5 jaar dit samenwerkingsverband te evalueren. In 2020 is hier een start meegemaakt. De uitkomst van de evaluatie wordt in Q1 van 2021 verwacht.

Zeeland heeft niet alleen een Zeeuwse samenwerkingsnoodzaak. Door haar strategische ligging ontleent Zeeland belangrijke (economische) kansen aan de samenwerking met Vlaanderen, met Brabant en met Zuid-Holland. Verder zijn het Rijk, en Europa belangrijke partners om opgaven te kunnen realiseren. Het afgelopen jaar is ingezet om de banden rond de grensgovernance verder te versterken. Een voorbeeld hiervan is de oplevering in 2020 van de nieuwe grensvisie Euregio-Scheldemond.

Om naar buiten effectief te kunnen optreden, is eendrachtige samenwerking binnen Zeeland noodzakelijk. Alhoewel daarin belangrijke stappen zijn gezet, resteren er ook nog grote zorgen. We zien nog (te) weinig aandacht en organisatiekracht voor de regionale vraagstukken en een gemeenschappelijke agenda. Mede door de brief van demissionair minister Ollongren aan de Tweede Kamer over de toekomst van het openbaar bestuur, zijn in 2020 gesprekken gevoerd tussen de Zeeuwse overheden en BZK. Een deel van de uitkomsten van deze gesprekken worden meegenomen richting de formatie van het nieuwe kabinet. Voor de komende jaren wordt de samenwerking met de gemeenten en het waterschap verder gevormd om invulling te kunnen geven aan de gezamenlijke opgaven voor Zeeland en het nog verder uitdiepen van de ambitie om te werken als één overheid.

Ook op interprovinciaal niveau werken we hard aan een sterk bestuur. Door samen te werken in IPO-verband richten we ons op twee pijlers; 1. De reflectie op onszelf als twaalf provincies en wat er nodig is om een krachtig en zelfbewust middenbestuur te vormen, 2. Het werken vanuit volwassen interbestuurlijke verhoudingen. Samen met de regio en BZK willen we komen tot afspraken over de aanpak, maar ook over het creëren van de juiste randvoorwaarden om als decentrale overheden onze rol en taak goed te vervullen.

Binnen het IPO-verband zoeken we gezamenlijk naar oplossingen voor gelijke vraagstukken. Vooral met Fryslân zien we veel gelijkenissen. Het maakt het zinvol ervaringen uit te wisselen en vaker gezamenlijk op te trekken naar het Rijk. De samenwerking die we met Fryslân hebben opgezet, en waar ook BZK bij is betrokken, is in 2020 gecontinueerd en hebben er verschillende bestuurlijke overleggen plaatsgevonden.

Voor de rol van Provinciale Staten hebben de hierboven beschreven ontwikkelingen consequenties. Waar de opgaven samen met andere partijen moeten worden opgepakt en gedefinieerd, verschuift de rol van PS naar vormen van netwerksturing. In 2020 is hier voornamelijk op digitale wijze (wegens coronamaatregelen) vorm aangegeven.

Speerpunten

- Samen met gemeenten en waterschap opvolgen aanbevelingen rapport Samenwerkingskracht in Zeeland #HOEDAN om meer slagkracht te organiseren in het openbaar bestuur
- Via Overleg Zeeuwse Overheden (OZO) stroomlijnen van de lobbyfunctie en opstellen van een gezamenlijke agenda op basis van IBP
- Regionale afspraken met samenwerkende gemeenten
- Intensivering functionele samenwerking provincie met waterschap
- Optimale benutting van Europese programma's in de programmaperiode 2014-2020
- Voortzetting van de samenwerking en kennisuitwisseling Fryslân – Zeeland
- Effectieve grens governance Vlaanderen Nederland
- Oplossen van grensknelpunten samen met relevante stakeholders in Zeeland en Vlaanderen

Beleidskader

- Gemeenschappelijk Financieel toezichtkader – GTK 2020 Gemeenten (2019)
- Rijkstaken Openbare Veiligheid - Organisatieplan Commissaris van de Koning in Zeeland (2014)
- Grensvisie Euregio- Scheldemond 2020
- Verordening systematische toezichtinformatie Zeeland (2014)
- Nota 'Bestuurlijke integriteit Provincie Zeeland' (2015)
- Ambtsinstructie Commissaris van Koning

Reguliere taken

- Taken Commissaris van de Koning als Rijksorgaan en als boegbeeld van de provincie Zeeland
- Bestuurlijk toezicht de Commissaris van de Koning op de Veiligheidsregio Zeeland
- Regietafel vluchtelingen
- Financieel toezicht gemeenten, waterschap en gemeenschappelijke regelingen
- Ondersteuning Bestuurlijke organisatie, inclusief ondersteuning van Provinciale Staten, (Staten)commissies en Gedeputeerde Staten
- Interbestuurlijk toezicht op medebewindstaken van gemeenten en waterschap
- Bevordering Integriteitsbeoordelingen door het Openbaar Bestuur (Wet Bibob)
- Bevorderen bestuurlijke integriteit

Maatschappelijk effect

Een transparant, compact, integer, daadkrachtig en op regionale en/of grensoverschrijdende samenwerking gericht openbaar bestuur in Zeeland.

Doelstellingen

Interbestuurlijk toezicht

Stand van zaken

Acties

Extra monitoring ontwikkeling baten en lasten naar gemeenten gedecentraliseerde taken sociaal domein; Verscherpt toezicht houden op artikel 12-gemeente Vlissingen

■ Voortgang/Resultaat

Wij hebben in 2020 zowel financieel als inhoudelijk bijgedragen aan een vanuit het OZO geïnitieerd onderzoek naar de toereikendheid van de door het Rijk beschikbaar gestelde middelen. De eindrapportage wordt begin 2021 verwacht.

Via bezuinigingen en extra bijdragen uit het gemeentefonds is de begroting van de gemeente Vlissingen exclusief het sociaal domein weer structureel sluitend. Het gehele jaar zijn alle nieuwe uitgaven op het vlak van het sociaal domein samen met de artikel 12-inspecteur getoetst aan het criterium 'onuitstelbaar & onontkoombaar'. Eind 2020 is het artikel 12-rapport over 2019 uitgebracht, momenteel wordt gewerkt aan het rapport over 2020.

In nauw overleg met BZK en IPO en de agenda Toekomst van het Toezicht wordt het interbestuurlijk toezicht transparanter, uniformer en meer risicogericht vormgegeven.

■ Voortgang/Resultaat

De landelijke uitwerking van de ATT heeft enige vertraging opgelopen i.v.m. corona, maar is in de zomer terug opgepakt middels workshops. Deelname aan deze workshops heeft geleid tot een toolkit van audittrailvragen die kunnen worden gebruikt in de toezichtdialoog. In 2020 zijn daarnaast stappen gezet om het interbestuurlijk toezicht te moderniseren in Zeeland, in lijn met de agenda toekomst van het toezicht (ATT) en het daaruit voortgekomen actieplan. Een voorbeeld hiervan is dat de uitvraag van toezichtinformatie grotendeels aansluit bij de eigen verantwoordingscyclus van de gemeente en niet meer bestaat uit aparte vragenlijsten. Een inhaalslag wordt in Zeeland gemaakt voor het omgevingstoezicht, door in gesprek te gaan met de gemeenten over taakuitvoering en de komst van de omgevingswet in het eerste kwartaal van 2021. Daarnaast worden voorbereidingen getroffen voor invulling van het toezicht bij inwerkingtreding van de wet digitale overheid (WDO). Een nulmeting heeft plaatsgevonden vanuit de coördinatie IBT en de vakafdeling bereid zich voor op deze toekomstige taak door middel van aansluiting in de landelijke werkgroep WDO.

Kennisdeling en onderlinge intervisie stimuleren naar aanleiding van een herziening van het generieke toezicht binnen de provincie voor elk van de risicodomeinen

■ Voortgang/Resultaat

Eind 2020 zijn de voorbereidingen getroffen om begin 2021 toezichtdialogen te organiseren met de 13 gemeenten. Hiermee geven we gehoor aan de actielijn 'beter voeren dialoog'. We beogen hiermee een vertrouwensrelatie met de gemeente op te bouwen en gaan in gesprek over de aangeleverde toezichtinformatie. In het kader van kennisdeling wordt door het archieftoezicht, in samenwerking met de gemeenten en het Zeeuws Archief, onderzocht op welke manier themabijeenkomsten kunnen bijdragen aan informatie- en archiefbeheer in Zeeland. Zowel gemeenten als provincie staan hier voor gelijkaardige uitdagingen om te kunnen voldoen aan de archiefwet.

Samenwerkend bestuur

■ Stand van zaken

Acties

Continueren bestuurlijke samenwerking met provincie Fryslân

■ Voortgang/Resultaat

De samenwerking Zeeland - Fryslân is in 2020 gecontinueerd. Op 18 juni 2020 is de jaarlijkse bijeenkomst gehouden van de bestuurlijke kopgroep Fryslân - Zeeland, waarbinnen ook BZK vertegenwoordigd is. De voortgang van de samenwerking op diverse onderwerpen, als Doemecratie, Wonen, Onderwijs en Relatie met Rijksvastgoedbedrijf, wordt binnen deze kopgroep gemonitord. Er is ook ruimte voor inbreng en delen van ervaringen op nieuwe thema's, waaronder klimaatlandschappen en interbestuurlijke samenwerking. De samenwerking Zeeland- Fryslân wordt door alle partijen als nuttig ervaren en vindt ook in 2021 een vervolg.

Proces intensivering functionele samenwerking provincie - waterschap Scheldestromen voortzetten

■ Voortgang/Resultaat

De samenwerking leidt tot voortzetting van de afspraken die we met elkaar hebben op het gebied van benutten van elkaars huisvesting en de samenwerking rond de gladheidbestrijding.

Samen met gemeenten opvolgen aanbevelingen rapport Samenwerkingskracht in Zeeland #HOEDAN? (inclusief het werken met regiocontracten of regio-agenda's)

■ Voortgang/Resultaat

De aanbevelingen vanuit het rapport #Hoedan, om de regionale en lokale betekenis van opgaven uit het IBP in regionale omgevingsvisies vast te leggen en dit als input mee te nemen in de provinciale omgevingsvisie, zijn opgevolgd. Inmiddels is het traject om te komen tot een provinciale omgevingsvisie in de fase van de achterbanraadpleging. De Zeeuwse gemeenten hebben hier samen met de andere Zeeuwse stakeholders een belangrijke rol in gespeeld. Daarmee wordt al (deels) invulling gegeven de bedoeling van het rapport #Hoedan.

Het opstellen van een regiovisie levert een goede basis voor het verder vormgeven van de regionale samenwerking en het bevorderen van sterk bestuur. In 2020 zijn de Bevenlandse gemeenten en de Zeeuws-Vlaamse gemeenten gestart met het opstellen van een regiovisie. Wij hebben er op gewezen dat de gemeenten ook afspraken maken over de gezamenlijke uitvoering.

De Walcherse gemeenten hebben tot nu toe aangegeven geen behoefte te hebben aan een regiovisie, maar zijn inmiddels wel ieder voor zich bezig met het opstellen van een langetermijnvisie. Het is voor zelfstandige gemeenten absolute noodzaak meer en beter regionaal samen te werken. Wij blijven daarom aandringen op het belang van regionale afstemming en het bevorderen van regionale uitvoeringskracht.

Via Overleg Zeeuwse Overheden (OZO) stroomlijnen van de lobbyfunctie en opstellen van een gezamenlijke agenda op basis van het IBP. Vanuit de portefeuille /programma 'Bestuur' zal de provinciale inbreng voor de agenda gecoördineerd worden

■ Voortgang/Resultaat

In 2020 is de dynamische lobbyagenda (DLA) verder geactualiseerd. De lobbydriehoeken, bestaande uit een bestuurlijk trekker, ambtelijk trekker en de lobbyist, die gekoppeld zijn aan de onderwerpen van de DLA zijn ingericht en operationeel. Daarnaast zijn in OZO verband ook periodieke thema-overleggen georganiseerd, waarbij alle 15 overheden betrokken zijn. Deze worden gebruikt om informatie over lobby/PA te delen en tevens om meer zicht te krijgen op beleidsontwikkeling in diverse sectoren die relevant kunnen zijn voor lobby/PA. Belangrijke lobbyonderwerpen waren in 2020 o.a. mobiliteit, leefbaarheid, Westerscheldetunnel, bereikbaarheid, stikstof, herverdeling gemeentefonds. Vanwege de beperkende maatregelen COVID zijn bijeenkomsten als de Haagse dag niet doorgedaan, maar hebben wij op alternatieve, vaak digitale wijze de aandacht gevestigd op onze regio.

Signalerend bestuur

■ Stand van zaken

Acties

Ontwikkeling en uitvoering van een effectieve grens governance grensgebied Vlaanderen - Nederland

■ Voortgang/Resultaat

Op 8 juli 2020 heeft er in het kader van grensgovernance een bestuurlijk overleg plaatsgevonden tussen overheden in de provincies Noord Brabant, Limburg en Zeeland. Belangrijke onderwerpen waren de grensoverschrijdende aspecten van Stikstof, de voorbereiding van de Vlaams Nederlandse regeringstop in november 2020 en de communicatie van beperkende maatregelen COVID in de grensregio en actuele knelpunten voor bedrijven en inwoners van de grensregio in dit kader. Dit overleg heeft, dankzij de vroegtijdige signalering van knelpunten, geleid tot betere afstemming b.v. op het terrein van sociale zekerheid, fiscaliteit en duidelijkheid over reisbeperkingen

Voor de structurele aanpak van grensknelpunten is de bestuurlijke werkgroep Berx Donner ingesteld. De CvdK heeft hierin geparticipeerd. De bestuurlijke werkgroep heeft haar eindrapportage aangeboden aan de minister president van Vlaanderen en de Staatssecretaris van BZK. De beide landen zullen het voortouw nemen bij de verdere uitwerking van de voorstellen in afstemming met de regio. Het nog te ontwikkelen instrumentarium, wordt ingebed in de structuur van de grensgovernance. De rapportage van de bestuurlijke werkgroep is in december 2020 naar PS gestuurd ter kennisname. Toegezegd is dat GS in het voorjaar 2021 hun appreciatie van het rapport en de vervolgstappen met PS zullen delen.

Door een actieve lobby zijn in de slotverklaring van de Vlaams-Nederlandse top van 4 november 2020 diverse Zeeuwse onderwerpen geadresseerd zoals de samenwerking UZ Gent en Zorgzaam Zorggroep Zeeuws Vlaanderen, de vorming van North Sea Port District en de aankondiging van een onderzoek naar grensoverschrijdende infrastructuur voor CO₂, waterstof en restgassen in de Vlaams Nederlandse Delta. Daarnaast zal samen worden opgetrokken voor het verkrijgen van Europese funding en de gezamenlijke onderzoeksagenda van UGent en Campus Zeeland.

Optimale benutting van de budgetten van Europese programma's in de programmaperiode 2014-2020 inclusief nieuwe en nog niet benutte Europese programma's zoals Horizon 2020 en het Europese Fonds Strategische Investerings

■ Voortgang/Resultaat

In 2020 is het team Europa volop bezig geweest om voor de laatste call's van de aflopende Europese programma's zoals OP Zuid, INTERREG projectvoorstellen in te (laten) dienen. De uitwerking hiervan leest u terug onder hoofdstuk 4, Regionale Economie.

Uitvoering van actieplan Actieteam GROS (grensknelpunten), waaronder de doorontwikkeling grensinfopunt en de afstemming van onderwijsprogramma's vmbo/mbo met Vlaamse onderwijsinstellingen

■ Voortgang/Resultaat

Belangrijke resultaten in 2020 zijn eerder genoemd bij het onderwerp grensgovernance. Binnen deze structuur worden de uitdagingen die in de grensregio liggen opgepakt en aangejaagd. Het Actieplan GROS is daarmee afgerond.

Versterken van de Zeeuwse positie in Den Haag en Brussel door het beïnvloeden van beleidsontwikkeling en besluitvorming onder meer door uitvoering werkplannen Brusselse/Haagse lobbyist en Scheldemondraad en Vlaams Nederlandse Delta

■ Voortgang/Resultaat

Veel van de geplande (fysieke) lobbyacties zijn vanwege COVID in 2020 vervangen door digitale ontmoetingen. Periodiek heeft GS samen met de voorzitter van de VZG overleg gevoerd met de Zeeuwse Tweede Kamerleden. Twee keer heeft overleg plaatsgevonden tussen GS en de Vlaamse vertegenwoordiging.

Belangrijke mijlpaal voor de samenwerking binnen de Scheldemondraad was de vaststelling van de grensvisie. Deze visie zal in 2021 worden uitgevoerd.

In december 2020 hebben GS ingestemd met de verlenging van de samenwerkingsovereenkomst Vlaams Nederlandse Delta. De VND zal als bestuurlijk platform gericht zijn op de duurzame ontwikkeling van de delta, m.n. als lobbyinstrument naar de beide nationale overheden.

Vorbereiding Europese programma's periode 2021-2027. Borgen van Zeeuwse belangen in regionale innovatie strategie en operationele programma's zoals OP Zuid, INTERREG, GLB/POP

■ Voortgang/Resultaat

In 2020 een start gemaakt met het opstellen van de operationele programma's voor de periode 2021-2027. In het voorjaar zullen deze programma's uitvoeringsgereed zijn. De Europese Commissie heeft daarnaast voor crisisherstel COVID 19 € 750 miljard beschikbaar gesteld. Deze middelen zullen via REACT EU, JOINT TRANSITION Fund en de Recovery and Resilience Facility beschikbaar worden gesteld t.b.v. versterking van de economie en de uitvoering van de Greendeal. Veelal in samenwerking met Noord Brabant, Limburg en het rijk worden momenteel voorstellen ontwikkeld om een deel van deze middelen in Zeeland neer te laten slaan.

Sterk provinciaal bestuur

■ Stand van zaken

Acties

Continuering rechtstreekse uitzendingen van vergaderingen van Provinciale Staten en Statencommissies en inzetten van social media. De vorm en wijze waarop hier invulling aan wordt gegeven, wordt dit jaar bekeken

■ Voortgang/Resultaat

In 2020 zijn door Covid-19 een beperkt aantal Statenvergaderingen vanuit de Statenzaal via Omroep Zeeland rechtstreeks uitgezonden. Op een externe locatie gehouden fysieke vergaderingen zijn digitaal uitgezonden via een link op de provinciale website. De overige digitale vergaderingen van Provinciale Staten en de commissies zijn via de website van de Provincie Zeeland uitgezonden. De inzet van social media is in 2020 sterk uitgebreid en aangepast en verbeterd door meer gebruik te maken van beeld en hashtags.

Op een vernieuwende wijze, met aandacht voor netwerksturing, invulling geven aan de rollen van Provinciale Staten als volksvertegenwoordiger, kadersteller en controleur

■ Voortgang/Resultaat

Door de uitvoering van de in het statenbesluit over de 'Veranderende werkwijzen Provinciale Staten' genoemde maatregelen is hier meer invulling aan gegeven en zijn er (digitale) bijeenkomsten gehouden.

Op interactieve wijze inwoners, organisaties en bedrijven betrekken bij de beeldvormende, oordeelsvormende en besluitvormende bijeenkomsten.

■ Voortgang/Resultaat

In 2020 zijn er, ondanks de beperkingen door het coronavirus, verschillende interactieve bijeenkomsten gehouden over Omgevingsvisie, Slimme mobiliteit, Gebiedsvisie en gebiedsontsluiting, Veerse Meer en Ondermijning.

Verbetering van het bestuurlijk-politiek-ambtelijk samenspel, inclusief een verbeterde beleidsplanning

■ Voortgang/Resultaat

In 2020 is de vernieuwde beleidsplanning geïmplementeerd en daarmee gerealiseerd. De geïmplementeerde werkwijze biedt PS meer inzicht in de planning van GS voorstellen. In overleg met de Statengriffie is geconcludeerd dat deze nieuwe werkmethode aansluit bij de bestaande behoefte. De nieuwe werkwijze blijft voorlopig nog wel aandacht vragen om dit goed in het huidige werksysteem te krijgen.

Weerbaar bestuur

■ Stand van zaken

Acties

Bevorderen van bewustwording (awareness) door het op- en inzetten van instructies, opleiding interne/externe partners in het kader van BIBOB, awareness bijeenkomsten, ontwikkelen voorlichtingsmateriaal ondermijning etc.

■ Voortgang/Resultaat

Het bevorderen van bewustwording vindt voortdurend plaats op diverse wijzen. Zo is verder vervolg gegeven aan het opzetten en uitvoeren van Bibob onderzoeken door de provincie. Er zijn gesprekken gevoerd binnen de organisatie (subsidies, overheidsopdrachten, vastgoedtransacties) over de opzet en uitvoering van Bibob toetsen, in het kader van nieuw Bibob beleid dat wordt ontwikkeld. Voor collegeleden en Statenleden is in maart 2020 een werkbezoek georganiseerd aan de politie en een door de politie ingericht drugslab. Periodiek wordt via interne communicatiekanalen bij de medewerkers aandacht gevraagd voor de risico's en verschijningsvormen van ondermijnende criminaliteit. Overige fysieke awareness bijeenkomsten zijn gelet op de corona maatregelen uitgesteld.

Het onder Campus opgericht kennis- en innovatienetwerk Schelde Safety Network zet samen met de kennisinstututen en bedrijven in Zeeland en Vlaanderen in op het ontwikkelen van innovatie en onderzoek op HBO- en academisch niveau op het terrein van de (fysieke) veiligheid. Daarbij wordt een verdere structurele samenwerking binnen een Campus-constructie uitgewerkt. Wij ondersteunen deze ontwikkeling.

■ Voortgang/Resultaat

In 2020 is ingezet op de verdere ontwikkeling van de samenwerking met het kennis en informatienetwerk voor maintenance in het bedrijfsleven.

Per 1 januari 2019 vormen het RIEC en de Taskforce één entiteit onder de naam Taskforce-RIEC. De huidige provinciale bijdrage aan het RIEC wordt verhoogd met een bijdrage voor het onderdeel Taskforce.

Voortgang/Resultaat

In 2019 heeft het college de bijdrage voor de nieuwe entiteit Taskforce-RIEC Brabant Zeeland vastgesteld voor de jaren 2020 t/m 2023. De totale som is opgebouwd uit een bijdrage voor het onderdeel Taskforce en het onderdeel RIEC, resulterend in een nieuwe, verhoogde bijdrage van €100.000 per jaar. Met deze bijdrage kan de Taskforce-RIEC haar inzet voor de regio Zeeland continueren en verstevigen. Niet alleen middels ondersteuning voor onze eigen provinciale organisatie, zoals advisering in Bibob-casuïstiek, maar ook met ondersteuning, projecten en advisering van overige partners in de regio Zeeland, zoals gemeenten en de partners in de havendriehoek.

Vorbereiden en uitvoeren van een tweejurig programma awareness ondermijning voor leden van GS, PS/ provincie medewerkers inclusief aandacht voor toepassing wet BIBOB.

Voortgang/Resultaat

In 2020 is een visie op ondermijning door het college vastgesteld. Deze beleidsvisie heeft tot doel om helderheid te verschaffen in de visie van het college op het fenomeen ondermijnende criminaliteit, de rol die de provincie daarin kan spelen, de taken die het kan vervullen en de middelen die de provincie daarvoor inzet. De inzet van de provincie Zeeland wordt uiteen gezet via vier programmaliijnen, te weten 1) weerbare organisatie, 2) weerbare overheid, 3) weerbare samenleving en 4) data, inzicht en onderzoek. Binnen de programmaliijn "weerbare organisatie" zal de provincie het komende jaar (2021) verder inzetten op het programma awareness ondermijning voor onder meer leden van GS, management en provincie medewerkers.

Trendindicatoren

Trendindicatoren	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Gemeenten onder preventief toezicht:								
Landelijk	9	9	16	10	4	6	3	8
Zeeland	0	1	3	2	2	2	1	4

Trendindicatoren	2007	2011	2015	2019
Opkomstpercentage statenverkiezing:				
Landelijk	46,4%	56,0%	47,8%	56,2%
Zeeland	52,9%	58,9%	52,2%	59,2%

Doelindicatoren

Doelindicatoren	Indicator	Stand 2019	Stand 2020	Streefwaarde 2020
Financieel gezonde Zeeuwse gemeenten	Gemeenten onder preventief toezicht	1	4	1
Herkenbaar en samenwerkend bestuur	Opvolgen adviezen #HOEDAN?		100%	100% (voor zover verantwoordelijkheid provincie)

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2020	Wijzigingen 2020	Begroting 2020 NW	Rekening 2020	Restant
Lasten					
070101 Sterk provinciaal bestuur	1.591	-7	1.584	1.409	-175
070102 Herkenbaar en samenwerkend bestuur	73	80	153	76	-77
070104 Signalerend bestuur	886	-29	857	794	-63
070105 Weerbaar bestuur	134	38	172	128	-44
079999 Ambtelijke inzet	3.574	317	3.891	3.865	-26
Totaal Lasten	6.258	399	6.657	6.271	-386
Baten					
070101 Sterk provinciaal bestuur	54	-31	23	35	12
070104 Signalerend bestuur	109	0	109	96	-13
Totaal Baten	162	-31	132	130	-1
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-6.096	-430	-6.525	-6.140	385
Onttrekkingen					
980799 Bestemmingsreserves- Pr.7	50	251	301	301	0
Toevoegingen					
980799 Bestemmingsreserves- Pr.7	0	172	172	172	0
Mutaties reserves	50	79	129	129	0
Resultaat na bestemming	-6.046	-351	-6.397	-6.012	385

8. Programma Klimaat en energie

Inleiding en ontwikkelingen

Het klimaat verandert, de zeespiegel stijgt door de uitstoot van broeikasgassen. Fossiele grondstoffen worden schaars. In het interbestuurlijk programma staat daarom “samen werken aan het klimaat” als eerste urgente thema genoemd. De provincies hebben landelijk aangeboden het voortouw te nemen in de transitie naar schone energie (energietransitie) en het aanpassen aan klimaatverandering (adaptatie). Daarnaast heeft de provincie autonome taken op het gebied van waterbeheer. In het coalitieakkoord zijn deze ontwikkelingen vertaald naar 2 bestuurlijke hoofdopgaven: energietransitie en klimaatadaptatie. De uitvoering daarvan vindt plaats in het uitvoeringsprogramma “Energie op Klimaat”, en daarnaast vallen de water gerelateerde onderwerpen ook onder programma “Fysische Leefomgeving”.

In de Zuidwestelijke Delta zijn natuurlijk kapitaal en economisch kapitaal ten zeerste met elkaar verweven. De opgave voor de toekomst is om binnen de randvoorwaarde van waterveiligheid het natuurlijk en het economisch kapitaal in evenwicht met elkaar te ontwikkelen. Tegelijk is in wereldwijd, Europees én nationaal verband is afgesproken om de CO₂-uitstoot te beperken. De Provincie Zeeland wil hier haar verantwoordelijkheid in nemen en het Zeeuwse deel van deze wereldwijde opgave realiseren. Om een steentje bij te dragen aan de wereldwijde en landelijke klimaatdoelen, én om een aantrekkelijke vestigingslocatie te zijn, is de uitdaging om te komen tot slimmer gebruik van eindige - en deels schaarse - grondstoffen, gebruik van biobased grondstoffen en materialen. Daarnaast moeten we fors meer energie duurzaam opwekken, energie besparen en willen we de ontwikkeling naar een kringloopeconomie stimuleren. De weg naar een groene economie biedt veel kansen voor Zeeland, maar vraagt ook een grote inzet. Zowel van ons als van de Zeeuwse partners. Dit moet gebeuren in een veilige, economisch aantrekkelijke en ecologisch gezonde delta. Hieraan wordt gewerkt door het Rijk, de drie provincies, gemeenten, waterschappen en ondernemers en maatschappelijke partijen die binnen de Zuidwestelijke Delta samenwerken. Een jarenlange voorbereiding heeft ertoe geleid dat vanaf 2018 toegewerkt wordt naar uitvoering van herintroductie van beperkt getij op de Grevelingen. Tevens wordt ingezet op herstel van de kwaliteit van het Volkerak Zoommeer. Het realiseren van een goede zoet-water aanvoer is hierbij van belang.

Hoewel we werken aan terugdringing van de CO₂-uitstoot en het beperken van klimaatverandering, is de al ingezette klimaatverandering niet terug te draaien. De klimaatveranderingen worden ondertussen steeds merkbaarder. De verwachting is dat we vaker te maken krijgen met extremere vormen van droogte, hitte, wateroverlast en een stijgende zeespiegel. Om een goede leefomgeving te behouden moeten we ons daaraan aanpassen. Aanpassing gebeurt via de trits “weten – willen – werken”, waarbij het noodzakelijk is eerst goed te weten wat de effecten en mogelijke maatregelen zijn, vervolgens het willen werken naar oplossingen die tenslotte uitgevoerd worden.

In 2020 zijn stappen gezet in de uitvoering van de opgaven energietransitie en klimaatadaptatie. De strategische opgave Energietransitie is beëindigd, met het vaststellen van de Regionale Energiestrategie (RES) door PS en alle gemeenteraden. uitvoering van deze energiestrategie wordt opgepakt in het uitvoeringsprogramma Energie en Klimaat. De uitvoeringsagenda voor klimaatadaptatie is nog beperkt, omdat de adaptatiestrategie (KASZ) nog in ontwikkeling is. In 2020 zijn beperkte uitvoeringsmaatregelen genomen, zoals bijdragen aan groen daken en groene schoolpleinen. De lopende proeftuin projecten zoet water bieden veel kennis en nieuwe projecten worden gestart.

Tot slot vinden we het belangrijk dat ook de reguliere taken op het vlak van water(beheer) structureel worden uitgevoerd. De provincie draagt samen met andere overheden (waterschap, Evides, Rijk) bij aan het behoud en waar mogelijk verbetering van de waterkwaliteit in grond- en oppervlaktewater, drinkwater en zwembadwater. Anticiperen op klimaatverandering en uitvoeren Deltaprogramma is bij uitstek iets waar veel partijen bij betrokken zijn, en waar provincie niet (alleen) verantwoordelijk is voor het uitvoeren van acties. Juist via netwerksturing worden in die gevallen doelen gehaald.

Met betrekking tot energietransitie zijn verschillende pilotprojecten in uitvoering gebracht en steunen we initiatieven uit de markt die de CO₂-uitstoot helpen reduceren. Onder andere via onze deelname aan het fonds voor energietransitie van de Stichting Zeeuwse Publieke Belangen. Ook geven we door middel van duurzaam inkopen en het zelf inzetten van duurzame grond- weg- en waterbouw in onze

infraprojecten het goede voorbeeld. Dit breiden we waar mogelijk uit met andere overheden in de regio.

Speerpunten

- Toename opbrengst windenergie (op land) tot 570 MW en ondersteunen windpark Borssele op zee
- Helpen met uitvoering SDR-roadmap “klimaatneutrale industrie 2050”
- Verdere uitrol van proefprojecten circulair bouwen (woningen)
- Maatschappelijk verantwoord inkopen en duurzame aanbestedingen in de grond- weg- en waterbouw.
- We werken aan een regionale energiestrategie (RES): via een Zeeuwse samenwerkingsstructuur maakt de regio een gezamenlijke strategie om de CO2-doelen te behalen.
- Start planvormingsfase Getij Grevelingen obv BOK/MIRT 2 besluit
- Opstellen uitvoeringsprogramma Oosterscheldevisie
- Invullen voorkeursstrategie ZuidWestelijke Delta.
- Uitvoeren acties uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie

Beleidskader

- Economische Agenda
- Kabinetsaanbod IPO/VNG/UvW “Naar een duurzaam Nederland”
- Convenant Ambitie 2030 “Duurzaamheid werkt!”
- Zeeuws energieakkoord particulieren woningen
- Kader richtlijn water
- Zwemwaterrichtlijn
- Richtlijn overstromingsrisico's
- Omgevingsplan
- Deltaprogramma

Reguliere taken

- Beheer grondwatermeetnet
- Aanwijzen zwemlocaties
- Bescherming grond- en oppervlaktewater

Maatschappelijk effect

De uitstoot van CO₂ (en andere gassen die eenzelfde werking hebben) worden verminderd en het gebruik van anders schaarse grondstoffen neemt af. De leefomgeving wordt aangepast aan veranderende (klimaat)omstandigheden waardoor inwoners en bezoekers van Zeeland kunnen leven in een veilige, aangename en klimaatbestendige leefomgeving.

Doelstellingen

Water en bodem met kwaliteit

Een duurzaam bodemgebruik en goede kwaliteit van grond- en oppervlaktewater, waterpeilen die voldoen aan normering en duurzame bescherming tegen overstromingen zoals aangegeven in de Europese Kaderrichtlijn Water en de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's.

■ Stand van zaken

Via vele afzonderlijke acties wordt toegewerkt naar realisatie van de doelstellingen voor water en bodem met kwaliteit. Hiervoor wordt continu inzet geleverd, waarbij een aantal acties wel wat achterloopt op de planning.

Acties

Aanwijzen en bewaken beschermingsgebieden drinkwaterwinningen

■ Voortgang/Resultaat

In de Omgevingsverordening zijn beschermingsgebieden drinkwaterwinningen aangewezen en voorzien van beschermende bepalingen

Aanwijzen zwemlocaties en toezien op veilige en hygiënische omstandigheden in samenwerking met waterbeheerder en RUD

■ Voortgang/Resultaat

Zwemlocaties worden jaarlijks aangewezen en toezicht op veilige en hygiënische omstandigheden vindt plaats in samenwerking met waterbeheerders, toezichthouders en RUD.

Bescherming en informatievoorziening archeologische en aardkundige waarden

■ Voortgang/Resultaat

In 2020 is o.a. gewerkt aan voorbereidingen om in 2021 kandidaatstelling als UNESCO GeoPark Schelde Delta mogelijk te maken; hierbij gaat het om zichtbaar en beleefbaar maken van aardkundig en ook archeologisch erfgoed in relatie met landschap, natuur, cultuurhistorie en klimaatadaptatie. Er is actief onderzoek uitgevoerd naar een aantal verdronken dorpen: Oud-Rilland, Reimerswaal (stad), Casuele en Tolsende en de pilot Vrouwenpolder-Kapel is afgerond met een bescherm- en beheerplan.

Bevorderen van een goed en efficiënt functionerende waterketen

■ Voortgang/Resultaat

Waterschap Scheldestromen, Zeeuwse gemeenten en Evides waterbedrijf werken samen onder het Convenant Samenwerking Afvalwaterketen Zeeland (SAZ+); de provincie ondersteunt de samenwerking en volgt dit op afstand.

Monitoren van de beleidsmatige voortgang van de uitvoering van maatregelen die worden genomen door Waterschap Scheldestromen gericht op waterkwaliteit via de rapportages en planstudies van het waterschap

■ Voortgang/Resultaat

Voortgangsrapportage waterbeheer 2019 van waterschap Scheldestromen is nog niet ontvangen. De uitvoering van maatregelen loopt achter op schema; hierover vindt overleg met het Waterschap plaats.

Monitoren van de beleidsmatige voortgang van de uitvoering van maatregelen die worden genomen door Waterschap Scheldestromen gericht op waterkwantiteit

■ Voortgang/Resultaat

Voortgangsrapportage waterbeheer 2019 van waterschap Scheldestromen is nog niet ontvangen. De uitvoering van maatregelen op het gebied van beperking wateroverlast (WB21)

en regulier peilbeheer (GGOR) loopt achter op schema; hierover vindt overleg met het Waterschap plaats.

Opzetten van een 3-tal pilotprojecten regionaal waterbeheer overeenkomstig ambitie, visie en doelen strategische visie waterbeheer 2050. Meedenken met praktische vertaling van de visie Waterbeheer door Waterschap

■ Voortgang/Resultaat

Is ingevuld via lopende pilotprojecten als de Kruispolder, opwerking effluent RWZI Terneuzen en Living Lab Schouwen-Duiveland en wordt verder via andere trajecten opgepakt.

Stimuleren medegebruik waterkeringen via Meer Met Dijken Doen en Parels

■ Voortgang/Resultaat

In het Deltaplan 2021 is het concept Kustparel losgelaten, omdat er geen grote waterveiligheidsprojecten aan de Noordzeekustzone zijn. Daarom wordt gekozen voor een integrale aanpak, waarin bij alle ruimtelijke ontwikkelingen een verbinding wordt gelegd tussen ruimtelijke opgaven en kustveiligheid. Deze aanpak wordt op Zeeuws niveau onderschreven in de (concept) Klimaatadaptatiestrategie Zeeland. Hiernaast vindt regelmatig afstemming plaats met het Waterschap over meekoppelkansen (zoals natuur, recreatie, economie) bij Hoog Water Beschermingsprogramma (HWBP)-projecten; over de zandige kust en de dammen aan de Noordzee wordt daarnaast ook afgestemd met het verantwoordelijke ministerie van I&W.

Tegengaan verdroging natuurgebieden, met name Natura 2000, door opstellen monitoringsprogramma

■ Voortgang/Resultaat

De uitvoering van hydrologische herstelmaatregelen wordt meegenomen bij de beheerplannen Natura 2000/PAS. Monitoringsadvies (mbt hydrologie) is opgesteld. Implementatie en realisatie meetnet staat voor 2021 op de planning.

Toewerken naar het verkrijgen van de UNESCO GeoPark status door kandidaatstelling in 2018 voor het Zeeland, westelijk Noord-Brabant en de Vlaamse grensstreek waarmee het gebied een Climate Living Lab met internationale status wordt

■ Voortgang/Resultaat

De aanvankelijke doelstelling is inmiddels in nauw overleg met UNESCO bijgesteld. UNESCO hanteert een ruime tijdplanning vanuit een zorgvuldig proces. De kandidaatstelling is verplaatst naar 2021. In nauw overleg en op advies van UNESCO is de begrenzing ook aangepast in 2019 waardoor heel de provincie Zeeland binnen het Geopark valt.

Uitvoeren 2 projecten per jaar duurzaam bodemgebruik met belanghebbenden en mede overheden

■ Voortgang/Resultaat

Diverse projecten samen met gemeenten, waterschap, agrarische sector en kennisinstututen. Eerder gestarte projecten DNA van de stad, effect van organisch stof op waterhuishouding in de fruitteelt, Interreg project Carbon Farming (met ZLTO) en praktijkstudie naar in Zeeland bruikbare bodemmaatregelen uit de landbouw in Zuid-Europa. In 2020 is een quick-scan uitgevoerd naar het risico van bodemdaling.

Zoeken naar synergie mogelijkheden met provinciale opgaven zoals natuurontwikkeling

Voortgang/Resultaat

Bij de uitwerking van de Planvorming Wateropgave van het Waterschap wordt gezamenlijk gekeken naar synergiemogelijkheden; in 2020 is aan deze actie slechts beperkt invulling gegeven.

Klimaatadaptatie en voldoende zoet water

Zeeland beheerst in 2050 de effecten van klimaatverandering (van hitte, droogte, wateroverlast en waterveiligheid) en voorziet in een optimalisatie van waterbeschikbaarheid en gebruik van zoet water.

Stand van zaken

De concept-Klimaatadaptatiestrategie Zeeland schetst de manieren waarop geprobeerd gaat worden aan deze doelstelling te voldoen.

Acties

Behoud en vergroting zoete grondwatervoorraden, herziening grondwateronttrekkingsbeleid 2019 obv gegevens Freshem

Voortgang/Resultaat

Herziening van het grondwaterbeleid, waarvoor provincie en waterschap een gedeelde verantwoordelijkheid dragen, is niet iets wat op korte termijn gerealiseerd wordt. De hoogste urgentie is er voor de kleine landbouwkundige onttekkingen, waarvan het aantal de afgelopen jaren enorm is toegenomen. In 2020 is deze urgentie nadrukkelijk onder de bestuurlijke aandacht gebracht en dat heeft ertoe geleid dat er verschillende sporen zijn ingezet voor de volgende jaren, t.w. (i) verkenning van de mogelijkheden om alle onttekkingsbronnen van een meter te voorzien, (ii) aanleg van een continue zoet-zoutgrondwatermeetnet op een aantal strategische locaties en (iii) deelname aan de landelijke Freshem II-monitoring.

Berekenen en actueel houden overstromingsgevolgen in kader van EU-ROR

Voortgang/Resultaat

De berekeningen zijn uitgevoerd en aangeboden aan het Rijk ter voldoening aan de Europese richtlijn.

Uitbouwen proeftuin zoet water (DeltaDrip), bijdragen aan ca 100 stuwtjes per jaar en bijdragen aan 100 ha/jaar peilgestuurde drainage

Voortgang/Resultaat

Voldoende zoet water en optimalisatie van gebruik zijn beleidsdoelen voor de lange termijn. In de Proeftuin Zoet Water worden proeven uitgevoerd die moeten uitwijzen hoe deze doelstellingen te bereiken zijn in een situatie zonder aanvoer van extern water. De voortgang van deze kennisontwikkeling verloopt goed. In 2020 is een proef gestart naar de effectiviteit van subirrigatie, een spaarzame en relatief goedkope manier van watertoediening.

Stimuleren adaptatie maatregelen, onder andere via realisatie groene daken en groene schoolpleinen

Voortgang/Resultaat

Bepalen norm en definitief stelsel regionale keringen en deze aanwijzen en verankeren in waterschaps- en provinciale verordeningen in 2020

■ Voortgang/Resultaat

Het bepalen van de norm en stelsel is succesvol afgerond. De verankering hiervan vindt vanwege de aangepaste planning van de Omgevingsvisie en bijbehorende verordening niet in 2020, maar in 2021 plaats.

Robuustwatersysteem Zeeuws Vlaanderen; deelname aan interregproject, samenwerking masteropleiding HZ, voorbereiding NWA-aanvraag

■ Voortgang/Resultaat

Deelname aan het Interreg-project is als gevolg van corona beperkt geweest. Binnen de masteropleiding River Deltamanagement van de HZ is het Robuust watersysteem een case study. De NWA-aanvraag is ingediend en door naar de tweede ronde.

Deltawateren

Een veilige, economisch aantrekkelijke en ecologisch gezonde delta.

■ Stand van zaken

De realiseren van de doelstelling van een veilige, economisch aantrekkelijke en ecologisch gezonde delta vergt een continue inzet. In 2020 is de Gebiedagenda voor de Zuidwestelijke Delta 2050 vastgesteld waarin onder meer handelingsperspectieven voor de lange termijn uitdagingen waarin we in de Delta te maken krijgen (o.a. zeespiegelstijging en klimaatverandering). Daarnaast is er een advies uitgebracht voor de herinrichting van de werkorganisatie van het samenwerkingverband.

Acties

Afronding MIRT onderzoek integrale veiligheid Oosterschelde

■ Voortgang/Resultaat

Actie is afgerond in 2019 en kan dus komen te vervallen

Bevorderen kennisuitwisseling, communicatie en samenwerking door actieve bijdrage aan en in het gebiedsoverleg Zuidwestelijke Delta

■ Voortgang/Resultaat

Deze actie wordt gecontinueerd. In 2020 heeft dit onder andere geleid tot het opstellen van de 'natte' Gebiedsagenda 2050 voor de Zuidwestelijke Delta. Daarnaast is een advies opgesteld over inrichting van een nieuwe werkorganisatie. Hier wordt in 2021 nader invulling en uitwerking aan gegeven.

Blijvende inzet maatregelen verbeteren ecologische kwaliteit Volkerak-Zoommeer via Bestuur- en samenwerkingsovereenkomst

■ Voortgang/Resultaat

Onlangs heeft de 2de kamer een motie aangenomen waarin afstand wordt genomen van het plan tot verdere verzilting van het VZM. Verdere invulling en uitvoering van de motie wordt doorgeschoven naar een volgend kabinet. Na aantreden van het nieuwe kabinet zal worden bezien tot welke consequenties het aannemen van de motie leidt voor de gemaakte afspraken (in BOK en SOK) ter verbetering van de kwaliteit van het VZM.

Indien het Rijk een betekenisvol besluit over een zout VZM neemt: bijdragen aan alternatieve zoetwater maatregelen Volkerak-Zoommeer

■ Voortgang/Resultaat

In GO ZWD van 13 juli 2020 is besloten om de realisatie van de alternatieve zoetwatermaatregelen géén onderdeel uit te laten maken van het bod/aanvraag deltafonds voor periode 2022-2027.

In BO-MIRT is vastgelegd dat het Gebiedsoverleg in 2021, samen met alle betrokken stakeholders, een gebiedsproces start naar wat op de korte en langere termijn de grote uitdagingen zijn op weg naar klimaatrobuste zoetwaterbeschikbaarheid, een goede (ecologische) waterkwaliteit en hoogwaardige natuur in de Zuidwestelijke Delta.

Roode Vaart wordt uitgevoerd. Voorbereiden op leggen verbinding Roode Vaart en Zeeland

■ Voortgang/Resultaat

Project is uitgevoerd en de vaart is in december 2020 in gebruik genomen. De komende jaren zullen werken worden uitgevoerd die een relatie hebben met het project, maar daar heeft provincie Zeeland geen bemoeienis mee. Project kan dus worden afgevoerd van de lijst.

Uitgevoerde studie Lange Termijn Perspectief Natuur Westerschelde doorvertalen

■ Voortgang/Resultaat

Begin 2020 is een Plan van Aanpak uitgewerkt voor fase 2 van het LTP-N. Dit PvA is in het voorjaar schriftelijk door de Schelderaad goedgekeurd en nadien ook door de stakeholders (dat zijn de Schelderaadleden aangevuld met andere belanghebbende partijen). In juli en december zijn twee workshops gehouden. Dit krijgt in 2021 vervolg onder voorzitterschap nieuwe voorzitter van de Schelderaad.

Uitvoeren suppletie Roggenplaat.

De Roggeplaatsuppletie is uitgevoerd. Inmiddels is gestart met de ecologische en morfologische monitoring. Deze monitoring loopt nog door tot 2025.

■ Voortgang/Resultaat

De Roggenplaat suppletie is uitgevoerd en het resultaat wordt gemonitord.

Uitvoeren uitvoeringsprogramma Oosterscheldevisie

■ Voortgang/Resultaat

Onder het uitvoeringsprogramma vallen diverse projecten. Deze zijn belegd bij de stakeholders. Voor een aantal projecten heeft ook de provincie een belangrijke rol. Het betreft onder andere de Roggeplaat- en Galgeplaatsuppletie. De Roggeplaatsuppletie is inmiddels uitgevoerd en wordt gemonitord. De Galgeplaatsuppletie staat gepland voor 2025. Hiervoor is inmiddels gestart met de voorbereidingen. Ook is gestart met een onderzoek naar een onderwaterreservaat in de Oosterschelde.

Vaststellen bestuursovereenkomst Grevelingen II (planuitwerking) en starten bestuursovereenkomst Grevelingen III (realisatiefase); actieve bijdrage aan de planvorming/planuitwerking en de daar lopende discussies rond natura 2000 & klimaat robuustheid

■ Voortgang/Resultaat

In 2020 is addendum gekoppeld aan BO-Grevelingen II vastgesteld gericht op bijdrage aan synergieprojecten uit het Grevelingenfonds. Bepalen mate synergie is onderwerp van overleg.

Onderzoeken meekoppelkansen Grevelingenmeer; opstellen kader gebiedsfonds Grevelingen

■ Voortgang/Resultaat

Kader voor bijdrage uit Grevelingenfonds is opgesteld. Bijdrage aan synergieprojecten is onderwerp van overleg

Energietransitie

In 2030 stoten we 49% minder CO₂ uit in elektriciteitsproductie, mobiliteit, verwarming en industrie.

■ Stand van zaken

In het Nationale Klimaatakkoord is een reductie van 49% CO₂ uitstoot t.o.v. 1990 als hoofddoel bepaald. De EU heeft in 2020 die bijgesteld naar 55%

Acties

Het fonds energietransitie van de Stichting Zeeuwse Publieke Belangen van € 10 miljoen wordt besteed aan projecten die een wezenlijke bijdrage leveren aan de doelen uit de Regionale Energiestrategie (RES)

■ Voortgang/Resultaat

Het budget van de Stichting Zeeuwse Publieke Belangen is bestemd voor projecten ter bevordering van de energietransitie in Zeeland. Er is nog een substantieel budget te besteden.

In het waterstofdossier geven we absolute prioriteit aan het industriële verbruik: de komende jaren maken we werk van het vergroenen van de bestaande Zeeuwse waterstofvraag (elektrolyse).

■ Voortgang/Resultaat

De Zeeuwse waterstofambities hebben zich in 2020 concreet vertaald in het Hydrogen Delta programma, één van de vier prioritaire projecten uit het Regioplan 2030-2050 van Smart Delta Resources. Dit programma, waarin de industrie samen optrekt met de Provincie, heeft de aspiratie de regio te positioneren als grootste waterstofcluster van Nederland, Vlaanderen en Europa. Dit door op grote schaal groene waterstof te produceren, lokaal te verbruiken én te importeren en exporteren. Verder is er in 2020 met middelen uit het Wind in de Zeilen-pakket een fiche "Waterstof" opgezet, dat moet bijdragen aan de bovengenoemde ambities.

Met pilotprojecten doen we ervaring op met innovatieve vormen van duurzaam vervoer

■ Voortgang/Resultaat

Er zijn verschillende pilotprojecten gestart in samenwerking met de Stichting Duurzame Mobiliteit Zeeland, Cyclehub en Hogeschool Zeeland. Bijv. opzet van het E-mobility park Vlissingen en pilot deelfietsen. In Middelburg en Vlissingen gericht op onder andere studenten HZ University. In Middelburg is een slim laadplein gerealiseerd waar slim laden van elektrische

auto's en de inzet van autobatterijen om pieken en dalen op het elektriciteitsnet op te vangen wordt getest.

Onder een efficiënte Zeeuwse samenwerkingsstructuur met de naam "Zeeuws Energieakkoord schrijven we een gezamenlijke regionale energiestrategie (RES).

In de RES is per sector onderbouwd hoe we het beoogde einddoel bereiken van 49% CO₂-emissiereductie in 2030 (en 80-95% reductie in 2050).

■ Voortgang/Resultaat

De RES is in 2020 door Provinciale Staten en alle gemeenteraden vastgesteld, waarmee de strategie voor het bereiken van 49% CO₂-emissiereductie in 2030 in heel Zeeland is vastgesteld voor alle sectoren.

Samen met gemeenten werken we in het "Zeeuws energieakkoord" aan het verduurzamen van particuliere woningen

Onderdeel van de aanpak is het maken van een regionale structuurvisie warmte en warmtetransitieplannen per dorp/wijk, waar we gemeenten in willen ondersteunen.

Subdoel: Realiseren aardgasloze verwarming (Gebouwde omgeving)

■ Voortgang/Resultaat

Vanuit de RES Gebouwde Omgeving samen met gemeenten de opdracht geformuleerd voor de Regionale Structuur Warmte. Dit is samen met de eerder opgemaakte Energietransitie Atlas Zeeland de basis voor de gemeentelijke Transitievisies Warmte. In de subtafel Transitievisie Warmte wordt samen met gemeenten gewerkt aan de Transitievisies Warmte die in december 2021 opgeleverd zullen worden.

Voor de OV-concessie verkennen we de mogelijkheden voor zero emissie bij de vervanging van CNG bussen

■ Voortgang/Resultaat

Er is ingestemd met de vervanging van 11 dieselbussen door elektrische bussen, maar er is nog geen overeenstemming over de kosten van de daarvoor benodigde laadinfrastructuur. Dit leidt tot vertraging van de start met het rijden van elektrische bussen in Zeeland.

We doen samen met partners pilotprojecten aardgasloze wijken en leren hiervan voor de toekomst. Dit doen we o.a. door de inzet van een energiemakelaar voor restwarmte (waarvoor we EU-subsidie krijgen)

■ Voortgang/Resultaat

Er zijn twee haalbaarheidsstudies uitgevoerd naar de mogelijkheden van benutting van restwarmte van de industrie voor de gebouwde omgeving. Zowel in het Sloegebied als de Kanaalzone zijn er vanuit een technische invalshoek goede mogelijkheden geconstateerd. Om beter inzicht te krijgen in het economisch perspectief wordt samen met gemeenten en het industriële cluster vervolgonderzoek uitgevoerd.

We faciliteren elektrisch vervoer door het ondersteunen van de uitrol van (snel) laadinfrastructuur en het vormgeven van Zeelandbreed beleid

■ Voortgang/Resultaat

Zeeland heeft in 2020 afspraken met het Rijk gemaakt over de regionale uitvoering van de Nationale Agenda Laadinfrastructuur. De vastgestelde Zeeuwse Roadmap laadinfra is hiervoor de basis.

Recent is de Regionale aanpak laadinfra door Zuid-Holland en Zeeland vastgesteld. In Zeeland worden de laadpaalplankaarten overgedragen aan de Zeeuwse gemeenten voor realisatie van laadinfra voor komende 5 jaar.

We geven zelf het goede voorbeeld: de Provincie Zeeland koopt maatschappelijk verantwoord in volgens de doelen die GS hebben gesteld in het actieplan MVI 2017-2020

Een substantieel deel van de impact wordt gerealiseerd bij aanbestedingen in de grond- weg- en waterbouw (GWW) middels een ambitieweb. Subdoel: 49% CO₂-emissiereductie in 2030 en 95% reductie in 2050.

■ Voortgang/Resultaat

Zeeland heeft in 2020 bij een aantal GWW pilotprojecten het Ambitieweb ingezet. De resultaten zijn geëvalueerd en de uitkomsten worden gebruikt om de inzet van het web verder te verbeteren. Het toepassen van het Ambitieweb komt voort uit de Green Deal GWW 2.0 en is op grond daarvan verplicht. Voor het project VRI afrit 38 bij Kruiningen is bijvoorbeeld een Ambitiewebsessie gehouden.

Vanaf 1 januari 2020 past de Provincie de CO₂-Prestatieladder toe bij grotere GWW projecten. Hierbij trekt de Provincie samen op met het Waterschap Scheldestromen. In 2021 wordt dit in het kader van de RES verder uitgerold.

Renovatieprojecten bij de Provincie Zeeland worden zoveel mogelijk Maatschappelijk verantwoord aanbesteed. In 2020 zijn de verbouwing van Gebouw A en Netwerkrimte van de Provincie Zeeland volgens de MVI richtlijnen uitgevoerd. Op www.mviplatform.nl/dashboard-provincie-zeeland zijn meerdere projecten beschreven die volgens het Actieplan MVI 2017-2020 zijn uitgevoerd. Het Actieplan MVI 2021-2024 wordt in het eerste kwartaal 2021 aan GS aangeboden.

We realiseren wind-, zon- en getijprojecten, met als doel in 2030 binnen de provinciegrenzen 10,5 PJ duurzaam op te wekken (dat staat gelijk aan het volledige huidig elektrisch verbruik in Zeeland)

■ Voortgang/Resultaat

Eind 2020 is ongeveer de helft van de doelstelling gerealiseerd; circa 5,25 PJ.

We werken samen met bedrijven een strategie uit om tot een klimaatneutrale industrie te komen (via SDR, het platform Smart Delta Resources).

De uitwerking van de 8 programmalijnen uit de 'Roadmap towards a climate neutral industry in the Delta Region' faciliteren we door lobby activiteiten en medefinanciering van haalbaarheidsstudies en pilot/demoprojecten.

■ Voortgang/Resultaat

In 2020 werd het SDR Regioplan 2030-2050 gepresenteerd, waarin de plannen die moeten zorgen voor een klimaatneutrale en toekomstbestendige Zeeuwse industrie zijn weergegeven. Concreet heeft dit zich vertaald in vier prioritaire programma's: Hydrogen Delta, Carbon Connect Delta, Spark Delta en Heat Delta. De Provincie heeft in 2020 binnen Smart Delta Resources een met name faciliterende rol gespeeld. Dit gebeurde, zowel bestuurlijk als ambtelijk, op het gebied van financiën, lobby/PA en coördinatie richting andere overheden.

Eind 2020 wordt in de nieuwe Omgevingsvisie Zeeland ruimte geboden voor een succesvolle energietransitie en circulaire gebiedsontwikkeling

De RES is hier een integrale bouwsteen voor. Het proces om tot de RES te komen wordt vervlochten in de totstandkoming van de Omgevingsvisie.

■ Voortgang/Resultaat

Bij het opstellen van de omgevingsvisie wordt uitgegaan van de Regionale Energiestrategie (RES). De RES 1.0 is in 2020 vastgesteld in Provinciale Staten en in alle gemeenteraden van Zeeland.

Circulaire economie

Sluiten van kringlopen en meer, effectiever en efficiënter telen en verwerken van biobased grondstoffen .

■ Stand van zaken

Sluiten van (regionale) kringlopen , omschakelen naar hernieuwbare (biobased) grondstoffen, verbeteren hergebruik van grondstoffen, realiseren circulaire verdienmodellen.

Vorbereidingen getroffen om de aanpak circulaire economie te borgen in de (nieuwe) economische agenda 2021. Processen en programma's lopen door; we zijn aangehaakt bij de landelijke IPO regiegroep en boeken voldoende voortgang. We staan op het punt op te gaan schalen en trajecten te verzelfstandigen.

Acties

We helpen mee aan de doorontwikkeling van de Biobased Innovation Garden

■ Voortgang/Resultaat

Medio 2020 heeft de Provincie Zeeland € 120.000,- subsidie verleend aan Proefboerderij Rusthoeve voor de verdere doorontwikkeling genaamd Biobased Innovation Garden Rusthoeve (BIGR). Het project heeft een looptijd van 3 jaar (tot 1 juni 2023). Het doel van Biobased Innovation Garden Rusthoeve is de doorontwikkeling en toegankelijk maken van de kennis die in de afgelopen jaren is verzameld over het telen van biomassa en toepassingen vanuit biomassa voor de biobased economy. Er worden kansen gecreëerd en benut voor de akkerbouw als leverancier en decentrale verwerker van biomassa. Het project omvat o.a. aanleg van nieuwe teelten, organiseren van inspiratiesessies tbv nieuwe marktkansen, ontwikkeling van nieuwe businesscases, realisatie van een voor ondernemers openbaar toegankelijke database van inhoudsstoffen die planten bevatten en communicatieactiviteiten zoals brede publieksbijeenkomsten voor het agrarische netwerk. Door de corona maatregelen was er wel een rem op het aantal groepen dat een bezoek bracht aan de BIGR zoals van de WUR, HZ, Avans en andere groepen. En konden er slechts twee fysieke bijeenkomsten worden georganiseerd voor ondernemers. Na de zomer zijn de digitale mogelijkheden verkend en is het webinar "De Plant centraal" gerealiseerd.

We nemen deel aan stichting Biobased Delta, die o.a. grootschalige businesscases ontwikkelt (zoals Redefinery, Sugar Delta, bio-aromaten) met grote bedrijven en MKB.

■ Voortgang/Resultaat

In 2020 heeft de stichting haar naam gewijzigd in Circular Biobased Delta om daarmee de bredere ontwikkelingsscope aan te geven waarbinnen de biobased activiteiten plaatsvinden. De stichting heeft in 2020 samen met bedrijven, ontwikkelingsmaatschappijen, de provincies Zeeland, Brabant en Zuid-Holland, en kennisinstellingen resultaten geboekt op de programma's Sugar Delta (leads van bedrijven voor mogelijke investeringen in de regio), Biorizon (bio-aromaten) , CHAPLIN (ontwikkeling van nieuwe producten uit lignine) indiening van projecten voor EU calls en voortgang op een aantal projecten met kennisinstellingen zoals het Center of Expertise Biobased Economy. Tevens is in opdracht van de stichting door CE Delft een studie uitgevoerd die inzicht geeft in de meest kansrijke projecten om de komende jaren CO2-reductie te realiseren.

We stellen samen met Zeeuwse partners een roadmap op, die op termijn tot een volledig circulaire economie moet leiden

■ Voortgang/Resultaat

In 2020 zijn de voorbereidende gesprekken gevoerd met (mede) overheden en maatschappelijke organisaties over hun rol en inzet; daarnaast is er een 'bouwsteen circulaire economie' opgesteld voor de omgevingsvisie. De 'roadmap' geeft inzicht in welke acties we samen met Zeeuwse partners uitvoeren welke moet leiden tot een volledige circulaire economie in 2050. Deze wordt definitief gemaakt in 2021 en opgenomen in de op te stellen 'nieuwe economische agenda'.

We stimuleren biobased onderwijs en onderzoek, zoals goede verankering in JRC/Bèta Campus en Center of Expertise(CoE) Biobased Economy (Avans/HZ)

■ Voortgang/Resultaat

De uitwerking/verankering van biobased economy binnen de Campus Zeeland ontwikkeling (middels Beta Campus met Joint Research Center) is gaande, maar loopt de komende jaren nog door. Daarnaast is in 2020 een MOOC (Massive Open Online Course) project van Center of Expertise Biobased Economy (samenwerking van HZ en Avans) afgerond: de MOOC Biobased Business Development. Die internetcursus bevat o.a. 4 cases met Zeeuwse bedrijven. De provincie heeft het MOOC project middels een subsidie van circa 34.000 euro ondersteund.

We werken aan een toekomstbeeld 'circulaire havens 2030' (Sloe- en Kanaalzone) én volgen circulaire economie in de gebiedsagenda Zuidwestelijke Delta

■ Voortgang/Resultaat

Toekomstbeeld circulaire havens is in gang gezet (mede) via regionale afstemming en aandacht via het spoor biobased en circulair binnen het programma 'ambitie duurzame havens 2030'. Inmiddels is er een externe opdracht verleend om te komen tot een herziene ambitie 2.0 die naar verwachting in maart 2021 vastgesteld gaat worden. In de (concept) omgevingsvisie is tevens uitgebreid aandacht voor circulair / biobased voor havens en industrie.

Voor de Zuidwestelijke Delta is een aanpak gelanceerd via drie sporen (inrichten innovatieHUB, toewerken naar projecten van allure, inrichten kennisuitwisseling). Dit is eerder ingebracht in de gebiedsgerichte aanpak. De innovatieHUB krijgt, mede door de inzet van de Zeeuwse Milieufederatie, navolging.

We rollen biobased en circulair inkopen uit binnen Zeeland

■ Voortgang/Resultaat

In 2020 is gewerkt aan het Europese Interreg 2 Seas project CBCI (circular biobased construction industry) waarin wij uitwerken op welke wijze biobased en circulaire constructiematerialen in aanbestedingen kunnen worden uitgevraagd. In dit kader is ook een PDeng < postdoc engineering> van TU Eindhoven gestart die ondersteuning biedt om te komen tot een innovatief inkoop- en aanbestedingsframework. Er is samen met collega's, collega's van andere overheden en marktpartijen gewerkt aan een nieuw actieplan maatschappelijk verantwoord inkopen. Dit plan is geënt op de SDG's (sustainable developmentgoals van de Verenigde Naties) en in maart 2021 gereed. Voor het ontwikkelen van uitvragen van circulaire technische installaties is de samenwerking met Rijkswaterstaat uitgebreid met Impuls Zeeland, het K&I netwerk circulair bouwen en Techniek Nederland. Ook Bouwend Zeeland en de HZ en Scalda zijn betrokken. Op 11 maart 2021 zullen de resultaten worden gedeeld in een openbaar webinar.

We voeren het project "Circulair beleven" uit: circulair bouwen in de verblijfsrecreatie

Voortgang/Resultaat

In december 2017 startte het project 'Circulair beleven'. Een project waarin de Zeeuwse verblijfsrecreatie kennis maakte met circulair bouwen als duurzaam alternatief voor de traditionele bouw. Zo'n tien ondernemers hebben gebruik gemaakt van de mogelijkheid om een subsidie aan te vragen binnen dit project. Het project is in december 2020 afgerond.

Daarnaast zijn we 'observer' partner in het Interreg 2 Zeeën project FACET wat zich richt op het stimuleren van ondernemers in de toeristische sector om nieuwe circulaire oplossingen toe te passen binnen hun bedrijf, zodat er nieuwe duurzame verdienmodellen ontstaan. Verder wordt gekeken naar circulaire toepassingen op het gebied van accommodaties, afvalreductie en circulaire bedrijfsvoering.

De afgelopen jaren zijn diverse initiatieven ontstaan op het vlak van circulair (recreatief) bouwen. Maar omdat de kennis van circulair bouwen versnipperd is, is het initiatief ontstaan voor een kennis- en innovatienetwerk circulair bouwen om zo de krachten te bundelen en de reeds opgedane kennis vast te leggen en te delen met Zeeuwse bedrijven, kennisinstellingen en overheden. Dit netwerk is in juli 2019 van start gegaan.

We stimuleren meer biobased innovaties bij/door MKB'ers.

Voortgang/Resultaat

In 2020 heeft de provincie € 255.000,- subsidie verleend aan NV Economische Impuls Zeeland voor het uitvoeren van het project Voucherregeling voor circulaire & biobased economie en energietransitie. Impuls voert samen met Kamer van Koophandel deze driejarige voucherregeling uit voor MKB-bedrijven. De regeling draagt positief bij aan de versterking van de Zeeuwse innovatiekracht; MKB-ers in Zeeland kunnen door een voucher (bedrag tot maximaal 10.000 euro) hun innovatieve idee technisch en economisch verder laten uitwerken/toetsen m.b.v. inschakeling van een kennisinstelling die specifieke kennis en expertise hiervoor in huis heeft.

Tevens heeft de provincie in 2020 het project Biovoice financieel ondersteund met € 200.000,- waarvan de helft subsidie betrof vanuit circulair-biobased budget. Het BioVoice programma - waarbij vanuit Zeeland NV Impuls en Dockwise zijn betrokken - haalt bij grootbedrijven vragen op naar een biobased of circulaire oplossing voor een bestaand probleem. Mkb'ers en start-ups krijgen de kans te reageren op deze zogenoemde challenges. Het werkgebied van BioVoice is West- en Midden Brabant, en Zeeland. Grote bedrijven zoals DOW en Cargill worden gekoppeld aan MKB-ers en startups om daadwerkelijk te komen tot innovatiecontracten. Het innovatiecontract biedt financiering, toegang tot (internationale) markten, kennis en partners, hulpbronnen en onderzoeksfaciliteiten, business (klandizie) en schaalvergroting. De 2020 challengeronde van BioVoice eindigde vrijdag 2 oktober. Het resultaat: 8 innovatiecontracten plus 9 andere samenwerkingen.

Trendindicatoren

Trendindicatoren	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Emissie van broeikasgassen in ton CO ₂ -eq/jaar	9.400.200	10.029.031	9.913.316	9.786.080	9.591.583	nmb	nmb
Aantal (semi)Publieke laadpunten EV**	220	273	400	472	557	826	1385
Energiegebruik Gebouwde Omgeving per inwoner in GJ	40,71	41,27	40,65	39,79	39,93	39,67	nmb

Energiegebruik Mobiliteit*	14.303 TJ	14.448 TJ	14.346 TJ	14.261 TJ	14.224 TJ	nmb	nmb
Energiegebruik Industrie en Energie	85.630 TJ	92.767 TJ	91.590 TJ	94.101 TJ	91.206 TJ	nmb	nmb
Projecten waterbeheer							
Projecten bodem							
Klimaatstresstesten					6	13	
Normering regionale keringen						Fase 1 afgerond	
Projecten proeftuin zoet water			1	3	3	4	

* Exclusief scheepvaart en visserij

** Aantal installaties in december van het desbetreffende jaar, aantal wordt maandelijks geactualiseerd.

Doelindicatoren

Doel	Indicator	Stand 2019	Streefwaarde 2020	Stand 2020	Einddoel
Hernieuwbare energie	PJ	5,9PJ	nvt		2030: 10,5 PJ
Emissie van broeikasgassen***					2030: 49% minder dan 1990 (ntb)
Uitvoeren klimaatstresstesten	Aantal	13	14		14
Uitvoeren projecten zoet water	Aantal	1	2		5
Uitvoeren projecten regionaal waterbeheer	Aantal		1		3

Opstellen klimaatadaptatie strategie	Aantal	0	1		1
--------------------------------------	--------	---	---	--	---

*** Emissie van broeikasgassen: de reductie van alle broeikasgassen in Zeeland t.o.v. basisjaar 1990 is (nog) niet te bepalen in de Klimaatmonitor door het ontbreken van gegevens voor het basisjaar. Voor het basisjaar wordt gewerkt aan een alternatieve benadering, maar deze is nog niet beschikbaar.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2020	Wijzigingen 2020	Begroting 2020 NW	Rekening 2020	Restant
Lasten					
080101 Uitvoering klimaatadaptatie	384	-163	221	352	131
080102 Deltawateren	0	130	130	103	-27
080103 Energietransitie	1.553	-967	586	539	-48
080104 Water, bodem en land	3.511	-1.650	1.860	1.485	-375
080105 Circulaire economie	777	359	1.137	1.152	15
089999 Ambtelijke inzet	2.697	42	2.738	2.703	-35
Totaal Lasten	8.921	-2.249	6.672	6.334	-338
Baten					
080103 Energietransitie	0	16	16	40	23
080104 Water, bodem en land	184	255	439	257	-182
080105 Circulaire economie	0	0	0	19	19
Totaal Baten	184	272	456	316	-140
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-8.737	2.520	-6.217	-6.018	198
Onttrekkingen					
980899 Bestemmingsreserves-Pr.8	-557	-1.809	-2.366	-2.366	0
Toevoegingen					
980899 Bestemmingsreserves-Pr.8	-50	935	885	885	0
Mutaties reserves	-507	-2.744	-3.250	-3.250	0
Resultaat na bestemming	-9.244	-223	-9.467	-9.269	198

9.1 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Inleiding

In dit deel van de jaarrekening worden de provinciale baten verantwoord die niet rechtstreeks aan één van de programma's in het hiervoor opgenomen programmaplan zijn te koppelen. Het betreffen autonome inkomsten, waarvoor Provincie Zeeland de vrijheid heeft om deze middelen in te zetten voor ieder willekeurige provinciale doelstelling. In het overzicht staan de lokale inkomsten waarvan de besteding niet wettelijk gebonden is (opcenten motorrijtuigenbelasting), de uitkering van het provinciefonds, ontvangen dividend, het saldo van de financieringsfunctie en overige algemene dekkingsmiddelen (stelposten). Via het risicomanagementsysteem worden risico's geïventariseerd en vertaald naar het benodigde weerstandsvermogen. Het nog niet bestemde deel van de begroting (budgettaire ruimte) en de algemene reserve dienen als eerste buffer voor het opvangen van onvoorziene uitgaven.

Speerpunten

Inzetten op een structurele positieve wijziging verdeling provinciefonds, ter compensatie van huidige korting voor niet meer bestaande dividendinkomsten PZEM N.V.

Kengetallen

- € 45,3 miljoen motorrijtuigenbelasting
- € 131,8 miljoen provinciefonds
- € 15,2 miljoen dividend Westerscheldetunnel

Beleidskader

- BBV, art. 8 lid 1b en lid 5
- Financiële verordening

Opcenten motorrijtuigenbelasting

Het tarief voor provinciale opcenten in de begroting 2020 bedraagt 89,1 opcenten. Dit tarief is voor 2019 tot en met 2021 verhoogd van 82,3 naar 89,1 naar aanleiding van het rapport commissie Jansen. Voor een verdere toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf Provinciale heffingen.

Provinciefonds

In het huidige verdeelmodel van het provinciefonds is een zogenaamde OEM korting verwerkt vanwege rendement op het overige eigen middelen van de Provincies. Deze verdeling dateert uit 2011 toen Zeeland nog dividendinkomsten ontving van Delta. Zeeland wordt hierdoor jaarlijks € 10 miljoen gekort in de provinciefondsuitkering. In IPO verband is besloten dat Zeeland door de overige provincies wordt gecompenseerd in 2018, 2019 en 2020. Zeeland ontving in die jaren € 6,7 miljoen van de overige provincies. Als tegenprestatie heeft Zeeland haar opcenten tarief tijdelijk verhoogd van 82,3 naar 89,1 voor een periode van 3 jaar (2019 tot en met 2021).

Dividend

Als vergoeding voor rente en risico wegens deelneming in het aandelenkapitaal van bedrijven ontvangt de Provincie dividend. Voor 2020 is alleen rekening gehouden met dividendbaten van de N.V. Westerscheldetunnel. Deze dividendbaten worden structureel toegevoegd aan de bestemmingsreserve Sluiskiltunnel, waardoor wijzigingen van dividend geen invloed hebben op de budgettaire ruimte van de provincie. Als gevolg van Covid-19 waren er in 2020 fors minder toelinkomsten en kon € 3,7 mln minder aan de reserve worden toegevoegd. Ten opzichte van de pre Covid periode 2017-2019 een daling van € 2,33 mln, welk bedrag wij ook via het IPO aan coronaschade bij het Rijk hebben doorgegeven.

Saldo van de financieringsfunctie

Dit betreft het saldo van de werkelijk ontvangen en betaalde rente. Vanaf 2012 is Provincie Zeeland in een leensituatie gekomen als gevolg van de overname van het volledige aandelenkapitaal van de NV Westerscheldetunnel en de investeringen in de Sluiskiltunnel. Hierin is ook verwerkt de verdeling van de rentelasten over de diverse taakvelden.

Overige algemene dekkingsmiddelen

Hierin zijn opgenomen de budgettaire ruimte, de geraamde afwikkelverschillen voorgaande dienstjaren en de inkomsten van de andere provincies in verband met het herstellen van de weeffout in het verdeelmodel provinciefonds.

Wat mag het kosten ?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2020	Wijzigingen 2020	Begroting 2020 NW	Rekening 2020	Restant
Lasten					
900102 Provinciefonds	823	-823	0	0	0
900104 Saldo van de financieringsfunctie	3.378	-858	2.520	2.568	48
900105 Budgettaire ruimte	2.493	-2.493	0	0	0
900106 Onvoorzien inclusief stelposten	-250	-701	-951	-2.622	-1.671
909999 Ambtelijke inzet	291	4	296	292	-4
Totaal Lasten	6.734	-4.869	1.865	237	-1.627
Baten					
900101 Opcenten motorrijtuigenbelasting	44.773	476	45.249	45.350	100
900102 Provinciefonds	122.146	9.310	131.457	131.750	294
900103 Dividend	14.269	861	15.130	15.163	33
900104 Saldo van de financieringsfunctie	105	246	351	412	61
900106 Onvoorzien inclusief stelposten	0	719	719	1.007	288
900107 Overige inkomsten	6.667	0	6.667	6.633	-33
Totaal Baten	187.960	11.612	199.572	200.316	743
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	181.226	16.482	197.708	200.078	2.370
Onttrekkingen					
989098 Algemene reserve-algemene dekkingsmiddelen	0	3.500	3.500	3.500	0
989099 Bestemmingsreserves-algemene dekkingsmiddelen	10.750	1.341	12.091	12.091	0
Totaal Onttrekkingen	10.750	4.841	15.591	15.591	0
Toevoegingen					
989098 Algemene reserve-algemene dekkingsmiddelen	986	6	992	992	0
989099 Bestemmingsreserves-algemene dekkingsmiddelen	27.267	4.585	31.852	32.167	316
Totaal Toevoegingen	28.253	4.591	32.844	33.160	316
Mutaties reserves	-17.503	250	-17.253	-17.569	-316
Resultaat na bestemming	163.723	16.732	180.455	182.509	2.055

9.2 Kosten van overhead

Inleiding

In dit deel van de jaarrekening worden de provinciale lasten verantwoord die niet rechtstreeks aan één van de programma's in het hiervoor opgenomen programmaplan zijn te koppelen. Met dit onderdeel wordt beoogd om Provinciale Staten op een eenvoudige wijze meer inzicht te geven in de totale kosten van overhead. In de programma's van het programmaplan worden alleen direct toe te rekenen kosten opgenomen.

Beleidskader

- BBV, artikel 8 lid 1c en 1e
- Notitie overhead – commissie BBV, 2016
- Wet op de vennootschapsbelasting

Vennootschapsbelasting

Voorgescreven is dat inzicht wordt gegeven in het verwachte bedrag aan te betalen Vennootschapsbelasting (Vpb) in 2020. Op basis van een beoordeling van de provinciale activiteiten is geconcludeerd dat Provincie Zeeland voor al haar activiteiten, evenals in de afgelopen drie jaar, geen fiscale onderneming drijft, dan wel dat er een vrijstelling kan worden toegepast. Dit betekent dat er geen activiteiten plaatsvinden die tot een bedrag voor Vpb zullen leiden. Bij eventuele wijzigingen van activiteiten zal worden beoordeeld of zij tot een Vpb belaste activiteit zullen leiden.

Invulling overhead begroting

Hierna is op hoofdlijnen de uitwerking van overhead voor onze provinciale begroting 2020:

Personeel

Rekening houdend met de notitie overhead is voor het personeelsbestand beoordeeld of er sprake is van directe taken in het primaire proces. Deze verdeling zal ook bij de realisatie in de jaarrekening van de personeelslasten worden gehanteerd over het programmaplan en het overzicht met de kosten van overhead. In 2020 is voor € XX,X miljoen aan personeelslasten toegerekend aan het primaire proces en geboekt onder de diverse programma's van het programmaplan (begroot € 26,2 miljoen).

Huisvesting

Huisvesting die wordt gerekend tot de overhead heeft betrekking op kantoorruimten. Dit zijn ruimten voor de uitvoering van de algemene taken van de eigen provinciale organisatie.

Kantoor- en opslagruimten die behoren tot een specifiek uitvoerende taak worden verantwoord op dat taakveld, bijvoorbeeld de wegensteunpunten, die onder het programma regionale bereikbaarheid zijn opgenomen.

ICT-middelen

Kosten voor hardware en software worden tot overhead gerekend, omdat we als provincie nauwelijks specifieke applicaties hebben voor één specifiek taakveld.

Overige overhead

Hieronder zijn de kosten voor onder meer algemene communicatie, juridische en financiële dienstverlening en overige facilitaire kosten opgenomen.

Bijdragen verbonden partijen

De bijdrage(n) die verbonden partijen, zoals Gemeenschappelijke Regelingen, in rekening brengen, worden verantwoord op het taakveld/de taakvelden waarvoor de verbonden partijen werkzaam zijn. Dat sluit aan bij het gewijzigde BBV waarbij de beleidsdoelstellingen van verbonden partijen voortaan bij de programma's moeten worden opgenomen waarvoor een verbonden partij actief is.

Uitgangspunten

Definitie overhead:

Alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces

(notitie overhead, commissie BBV 2016)

Uitgangspunten:

- Directe kosten zoveel mogelijk direct toerekenen aan de betreffende taakvelden.
- Ondersteunende taken zijn niet direct dienstbaar aan de externe klant of het externe product en behoren derhalve tot de overhead. Wanneer deze ondersteunende taken worden uitbesteed, behoren de uitbestedingskosten bedrijfsvoering tot de overhead.
- Sturende taken vervuld door hiërarchisch leidinggevenden behoren tot de overhead. De bijbehorende loonkosten behoren ondeelbaar tot de overhead.
- De positionering van een functie binnen de organisatie heeft geen invloed op de beoordeling of er sprake is van overhead

(notitie overhead, commissie BBV 2016)

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2020	Wijzigingen 2020	Begroting 2020 NW	Rekening 2020	Restant
Lasten					
960101 Personeel	20.056	1.339	21.395	19.865	-1.531
960102 Huisvesting en facilitaire zaken	2.224	179	2.402	2.077	-325
960103 ICT	3.487	188	3.676	3.672	-4
960104 Overige overhead	1.018	-237	782	849	68
Totaal Lasten	26.785	1.470	28.255	26.463	-1.792
Baten					
960101 Personeel	0	0	0	1	1
960102 Huisvesting en facilitaire zaken	107	0	107	94	-13
960103 ICT	5	0	5	0	-5
960104 Overige overhead	0	0	0	135	135
Totaal Baten	113	0	113	230	117
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-26.672	-1.470	-28.143	-26.233	1.909
Onttrekkingen					
989699 Bestemmingsreserves overhead	1.129	2.999	4.128	4.128	0
Toevoegingen					
989699 Bestemmingsreserves overhead	805	3.366	4.171	4.171	0
Mutaties reserves	324	-367	-43	-43	0
Gerealiseerd resultaat	-26.349	-1.837	-28.186	-26.276	1.909

Paragrafen

Provinciale heffingen

Inleiding

Uit provinciale heffingen ontstaan inkomsten die worden betaald door inwoners en het bedrijfsleven aan de provincie Zeeland. Met de heffingen creëren wij de mogelijkheid, aanvullend op onder meer de uitkering uit het provinciefonds, om collectieve voorzieningen te dekken. In deze paragraaf gaan we in op het onderliggende beleid voor de verschillende heffingen en geven wij inzicht in de berekening van de tarieven van heffingen.

Beleid

Wij gaan bij heffingen zo veel mogelijk uit van het profijtbeginsel. Dit beginsel is gebaseerd op de gedachte dat inwoners en bedrijven bijdragen in de kosten van de door de overheid voortgebrachte voorzieningen naar de mate van het profijt dat zij van die voorzieningen hebben. Het profijtbeginsel manifesteert zich sterker bij heffingen dan bij belastingen; burgers of bedrijven betalen naar de mate van het profijt dat ze van een bepaalde overheidsvoorziening of dienst hebben. Zeeland kent geen kwijtscheldingsbeleid voor provinciale heffingen.

Wijzigingen ten opzichte van beleid vorig jaar

Ten opzichte van 2019 zijn er geen beleidswijzigingen met betrekking tot de heffingen.

Lokale lastendruk

Tarief opcenten MRB = 89,1

- Landelijk gemiddelde tarief MRB = 83,0
- Maximale tarief opcenten MRB = 115
- Maximaal kostendekkende tarieven voor heffingen en leges

Werkelijke opbrengsten

Bedragen x € 1 miljoen:

- € 45,3 Opcenten motorrijtuigenbelasting
- € 0,13 Grondwaterheffing
- € 0,5 Leges

Beleidskader

- Financiële verordening Provincie Zeeland 2017
- Grondwaterheffingsverordening 2010
- Legesverordening Zeeland 2018

Heffingen provincie

We heffen jaarlijks de volgende lokale heffingen:

- Belastingen
- Heffingen
- Leges

Belastingen

Opcenten motorrijtuigenbelasting

De motorrijtuigenbelasting (MRB) wordt geheven over het bezit van een auto en niet over het gebruik. De heffing en inning van de MRB, waarin de provinciale opcenten meeliften, verzorgt de belastingdienst. Bovenop de MRB betalen houders van personenauto's en motoren 'provinciale opcenten'. De provincies stellen zelf hun opcenten tarief vast, tot een wettelijk bepaald maximum.

Het tarief voor 2020 is naar aanleiding van het statenvoorstel "Provinciale opcenten in relatie tot de commissie Jansen" tijdelijk verhoogd voor 3 jaar (2019 tot en met 2021) van 82,3 naar 89,1 opcenten. Het landelijk gemiddelde tarief voor 2020 is 82,3 opcenten. In 2020 mocht maximaal 115,0 opcenten geheven worden. Er is € 45,3 miljoen aan inkomsten uit opcenten gerealiseerd in 2020. Dit is een

stijging van € 0,3 miljoen ten opzichte van 2019. Deze stijging wordt met name veroorzaakt door een stijging van het aantal auto's (0,8%) en een stijging van het gemiddelde gewicht per auto (0,2%).

Heffingen

Algemene uitgangspunten

Het uitgangspunt is dat de opbrengsten van zowel heffingen als leges niet hoger mogen zijn dan de lasten die betrekking hebben op de activiteiten. Tot de lasten worden gerekend alle materiële kosten en de salarislasten inclusief overhead die betrekking hebben op de heffing. Iedere 4 jaar wordt het tarief verhoogd voor inflatie. Als blijkt dat het in rekening te brengen tarief ver beneden de kostprijs ligt, wordt een grotere stijging doorgevoerd dan de inflatiecorrectie.

Grondwaterheffing

Onder de naam 'grondwaterheffing' wordt een directe provinciale heffing geheven voor het onttrekken van grondwater. De opbrengst van deze heffing wordt gebruikt om de kosten die we hiervoor maken te dekken. Het betreft specifieke kosten van het voorkomen en tegengaan van de nadelige gevolgen van onttrekkingen en infiltraties en van onderzoeken in relatie tot het grondwaterbeleid. De provinciale grondwaterheffingen worden door de provincies geheven op grond van de Grondwaterwet en de provinciale grondwaterheffingsverordening 2010.

Verhouding geraamde opbrengsten – geraamde kosten?

De baten grondwaterheffing 2020 bedragen € 131.600. De baten bestaan voor een groot deel uit inkomsten waarbij de onttrekking permanent is. Daarnaast is er jaarlijks opbrengst van de grondwaterheffing waarbij de onttrekking van het grondwater incidenteel is.

De materiële lasten van de grondwaterheffing over 2020 bedragen € 159.200. Omdat de lasten van de grondwaterheffing ook gemaakt worden binnen de personeelslasten die niet direct toegerekend worden aan de lasten met betrekking tot grondwaterheffing zijn de lasten moeilijker inzichtelijk te maken dan de baten. De beste benadering om inzicht te krijgen in de lasten is door inzicht te krijgen in het aantal fte. dat belast is met de werkzaamheden aan betreffende leges en tegen welk uurtarief (afhankelijk van inschaling) inclusief overheadkosten. De loonkosten bedragen € 80.400 per jaar en de overheadkosten € 16.500. Een overzicht van de mate van kostendekkendheid is opgenomen in bijlage 1.

Leges

Provincie Zeeland legt voor diverse diensten leges op. Leges zijn vergoedingen voor kosten die de overheid maakt voor de dienstverlening aan burgers en bedrijven. In de legesverordening Zeeland 2018 zijn de belastbare feiten en tarieven opgenomen. We actualiseren de legesverordening en tarieventabel elke vier jaar. Indien hier aanleiding toe is, vindt tussentijds een aanpassing van de legesverordening plaats. Een evaluatie vanwege de invoering van de nieuwe leges in 2018 vindt plaats in 2021. In 2020 is het statenvoorstel met betrekking tot BRIKS taken vastgesteld. Vanaf 2021 heft Zeeland voor deze BRIKS taken leges.

Verhouding geraamde opbrengsten – geraamde kosten?

De leges baten in 2020 komen uit op € 497.800. De verdeling van de baten is als volgt: Verkeer en Vervoer € 56.800, Omgevingsvergunning en Milieubeheer € 116.300 en Natuur € 324.700.

Omdat de lasten van de leges met name gemaakt worden binnen de personeelslasten en niet direct toegerekend worden aan de diverse legesactiviteiten zijn de lasten moeilijker inzichtelijk te maken dan de baten. De baten worden wel rechtstreeks op de leges activiteiten geboekt. De beste benadering om inzicht te krijgen in de lasten is door inzicht te krijgen in het aantal fte. dat belast is met de werkzaamheden aan betreffende leges en tegen welk uurtarief (afhankelijk van inschaling) inclusief overheadkosten. De loonkosten bedragen € 776.000 en de overheadkosten € 156.500. Een overzicht van de mate van kostendekkendheid is opgenomen in bijlage 1.

De kostendekkingsgraad over de gehele linie is laag. Voor de grondwaterheffing wordt dit voornamelijk veroorzaakt door investeringen die gedaan worden voor een grote update van het meetnet en de automatisering daarvan in 2020 en 2021. In 2021 vindt een evaluatie plaats van de legesverordening, hierbij wordt ook onderzoek gedaan naar de kostendekkendheid. Mocht dit

aanleiding geven om de tarieven aan te passen dan zal Provinciale Staten hierover een voorstel ter besluitvorming voorgelegd worden.

Bijlage 1 Berekening kostendekkendheid

Bijlage 1: Berekening kostendekkendheid Leges en Grondwaterheffing							
	Grondwaterheffing		Leges verkeer en vervoer	Leges omgevings-vergunning en milieubeheer	Natuur	Totaal leges	
Kosten taakveld	239.600		27.200	73.300	675.500	776.000	
Inkomsten taakveld	0		0	0		0	
Netto kosten taakveld	239.600		27.200	73.300	675.500	776.000	
Toe te rekenen kosten:							
Overhead	16.500		7.200	13.900	135.400	156.500	
Totale kosten	256.100	100%	34.400	87.200	810.900	932.500	100%
Opbrengst heffingen	131.600	51%	56.800	116.300	324.700	497.800	53%

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding en uitgangspunten

In deze paragraaf worden de risico's in beeld gebracht en gerelateerd aan de beschikbare risicobuffer. Risicomanagement is een belangrijk middel om onze doelen te bereiken. Hierbij worden risico's goed in kaart gebracht, beheersmaatregelen genomen en bij de uitvoering vinger aan de pols gehouden. Beheersmaatregelen zijn o.a. aanpassen van werkprocessen, wegnemen van de oorzaak, treffen van een voorziening of het afsluiten van een verzekering.

De bestuurlijke kaders voor risicomanagement zijn de risicobereidheid, de onderdelen van de risicobuffer, de gewenste omvang van de risicobuffer en het niveau van verantwoording.

De risico's zijn geïnventariseerd op de projecten, opgaven, programma's en op afdelingen. De berekende ratio weerstandsvermogen is gebaseerd op de methode zoals opgenomen in het risicomanagementbeleid 'riskeer, beheers en realiseer meer' dat in samenwerking met het bureau NAR (Nederlandse Adviesbureau voor Risicomanagement) is opgesteld.

Kernpunten

- Ratio weerstandsvermogen 6,6
- Ratio Algemene reserve 3,4
- Benodigde risicobuffer is € 5,1 mln
- Beschikbare risicobuffer is € 33,5 mln

Beleidskader

- Risicomanagementbeleid riskeer, beheers en realiseer meer
- Ratio weerstandsvermogen is ten minste 1,5
- Ratio Algemene reserve minimaal factor 1,0
- Zekerheidspercentage is 90%
- Risico's van € 200.000 of meer

Beleid

De basis voor het risicomanagementbeleid zijn de volgende door Provinciale Staten vastgestelde kaders.

Risicobereidheid

Op basis van de risicosimulatie wordt berekend welk bedrag nodig is om de geïdentificeerde risico's in financiële zin af te dekken. Hierbij wordt gerekend met een zekerheidspercentage. Hoe hoger het zekerheidspercentage hoe hoger de berekende risicobuffer zal zijn. Het te hanteren zekerheidspercentage geeft zodoende de mate van risicobereidheid aan. De provincie hanteert vanaf 2019 een zekerheidspercentage van 90%.

Onderdelen van de risicobuffer

We rekenen de volgende componenten tot de beschikbare risicobuffer:

- Algemene reserve
- Vrij aanwendbare bestemmingsreserves
- Vrije belastingcapaciteit Motorrijtuigenbelasting
- Vrije ruimte meerjarenbegroting

Gewenste omvang van de risicobuffer

De gewenste omvang van de minimaal aan te houden risicobuffer is uitgedrukt als ratio weerstandsvermogen van minimaal 1,5. Daarnaast geldt een minimale ratio voor de Algemene reserve van 1,0.

Niveau van verantwoording

Om grote risico's van kleine te onderscheiden wordt gewerkt met een grensbedrag. Er wordt verantwoording afgelegd over risico's met een maximale financiële impact (worst case) van € 200.000 of groter.

Wijzigingen beleid ten opzichte van 2019

Er zijn geen wijzigingen in het risicomanagementbeleid ten opzichte van 2019.

Risico's

- Garantstelling Hulst i.v.m. Perkpolder
- Wettelijke milieutaken
- Waterdunen beheer
- Controle POP 2 en POP 3 en Europese subsidies
- Openbaar vervoer (Connexxion)
- Cybercrime
- Invoering Schone Lucht Akkoord (SLA)
- Garantstelling ZB
- Tekort in Faunafonds
- Wijziging licentiestructuur

Ten behoeve van het risicoprofiel wordt naast de kwartaalrapportages van grote projecten ook bij het opmaken van de begroting en jaarstukken een risico-inventarisatie gehouden. Onderstaande risico's zijn meegenomen bij de berekening van de ratio weerstandsvermogen. De risico's met betrekking tot Garantstelling Hulst i.v.m. Perkpolder, Wettelijke milieutaken en Waterdunen beheer bepalen voor het grootste deel het risicoprofiel van de provincie en zijn op grond daarvan aan te merken als de grootste risico's. Het overzicht bestaat overigens niet uit alleen enkelvoudige risico's. Zo zijn er meerdere risico's die betrekking hebben op Waterdunen beheer en op de wettelijke milieutaken.

Garantstelling gemeente Hulst in verband met Perkpolder

In het derde kwartaal van 2017 heeft PS besloten het project Perkpolder volledig over te dragen aan de gemeente Hulst, gezien de fase waarin het project zich verkeerde, en haar aandelen in Perkpolder Beheer BV te verkopen aan de gemeente Hulst. De gemeenteraad van de gemeente Hulst heeft

besloten deze aandelen inderdaad over te nemen en het project zelfstandig verder te zetten. In het vierde kwartaal van 2017 is de uittreding van de Provincie formeel tot stand komen. De provincie is per 1-1-2018 geen aandeelhouder meer en heeft haar grondvoorraad Perkpolder verkocht aan Perkpolder Beheer BV. De provincie staat na uittreding nog wel garant voor een maximum bedrag van € 3,3 miljoen ter beperking van de financiële risico's van de gemeente Hulst. Deze garantie vervalt op 31 december 2026, tenzij partijen schriftelijk anders overeenkomen.

Beheersmaatregelen:

De gemeente verstrekt gedurende de looptijd van de garantie jaarlijks aan de Provincie een controleverklaring van een externe accountant over de vastgestelde jaarrekening van Perkpolder Beheer. Hierover en over de actuele ontwikkelingen vindt jaarlijks minimaal één keer bestuurlijk overleg plaats tussen de Provincie en de gemeente Hulst. Gedurende het jaar vindt tevens ambtelijk overleg plaats over de actuele ontwikkelingen binnen het project Perkpolder. Na het vaststellen van een nieuwe GREX door de gemeente Hulst ontvangen wij, op ambtelijk niveau, een exemplaar van deze GREX.

Waterdunen beheer

Voor Waterdunen is er eind 2016 een harde knip aangebracht tussen de uitvoerings- en beheerfase van Waterdunen. De risico's van de uitvoeringsfase zijn onderdeel van het groot project Waterdunen en worden toegelicht in de voortgangsrapportages van Waterdunen. De projectrisico's hebben invloed op de post onvoorzien in de GREX. De risico's van de beheerfase zijn door de knip geen onderdeel van het groot project en worden meegenomen in de berekening van het provinciaal risicoprofiel en hebben invloed op het provinciaal weerstandsvermogen.

In de beheerfase gaat het om het beheer en onderhoud van het gebied Waterdunen. Op hoofdlijnen is duidelijk dat beheer en onderhoud na de grondoverdracht /-uitruil aan de projectpartners toekomt en zij als nieuwe eigenaren hiervoor verantwoordelijk zijn. In de beheerfase is de provincie echter voor enkele jaren mede-risicodragers voor de inlaatkreek en de zandvang. De financiële gevolgen van risico's in deze periode zijn ingeschat en meegenomen in de berekening van de benodigde provinciale risicobuffer.

Beheersmaatregelen:

Door middel van monitoring moeten de gevolgen beperkt worden en daarnaast wordt overleg gevoerd met de partners over het toekomstige beheer.

Wettelijke milieutaken

De uitvoering van de meeste taken wordt voor de provincie uitgevoerd door de omgevingsdiensten RUD Zeeland (RUD) en DCMR Milieudienst Rijnmond (DCMR). Per 2019 voert DCMR de Brzo werkzaamheden voor de provincie uit die eerder door de RUD werden uitgevoerd. DCMR is van plan om o.a. via het uitvoeren van nulonderzoeken in beeld te krijgen welk niveau aan vergunningverlening en toezicht- en handhaving bij de verschillende Brzo bedrijven in het Zeeuwse door de RUD is gehanteerd. Het is mogelijk dat uit het onderzoek blijkt dat DCMR van mening is dat zij haar verantwoordelijkheid alleen kan waarmaken als de uitvoering van de Brzo taken op een hoger niveau wordt getild. Dat kan betekenen dat er structureel meer uren nodig zijn voor de Brzo werkzaamheden. In 2021 wordt er een toekomstverkenning uitgevoerd voor de milieutaken waar we als provincie verantwoordelijk voor zijn. De kans is aanwezig dat er uit deze verkenning hogere lasten voortvloeien, afhankelijk van gekozen ambities en uitvoeringsniveau.

Beheersmaatregelen:

Via periodiek accounthoudersoverleg met de RUD en DCMR worden de actuele ontwikkelingen doorgesproken.

Verloop risico's t.o.v. voorgaand jaar

In onderstaand verloopoverzicht geven we inzicht in het verloop van de risico's die zijn verwerkt in de jaarrekening 2019. Met andere woorden; zijn de risico's die benoemd zijn in de jaarrekening 2019 in 2020 nog aanwezig en is de omvang gewijzigd.

De verklaring voor de grootste wijzigingen t.o.v. 2019 zijn:

Voor wat betreft het risico Thermphos heeft VCB in de kwartaalrapportages Q3-2020 en Q4-2020 de voortgang aangegeven. De meeste werkzaamheden zijn op 31-12-2020 afgerond. Door VCB is

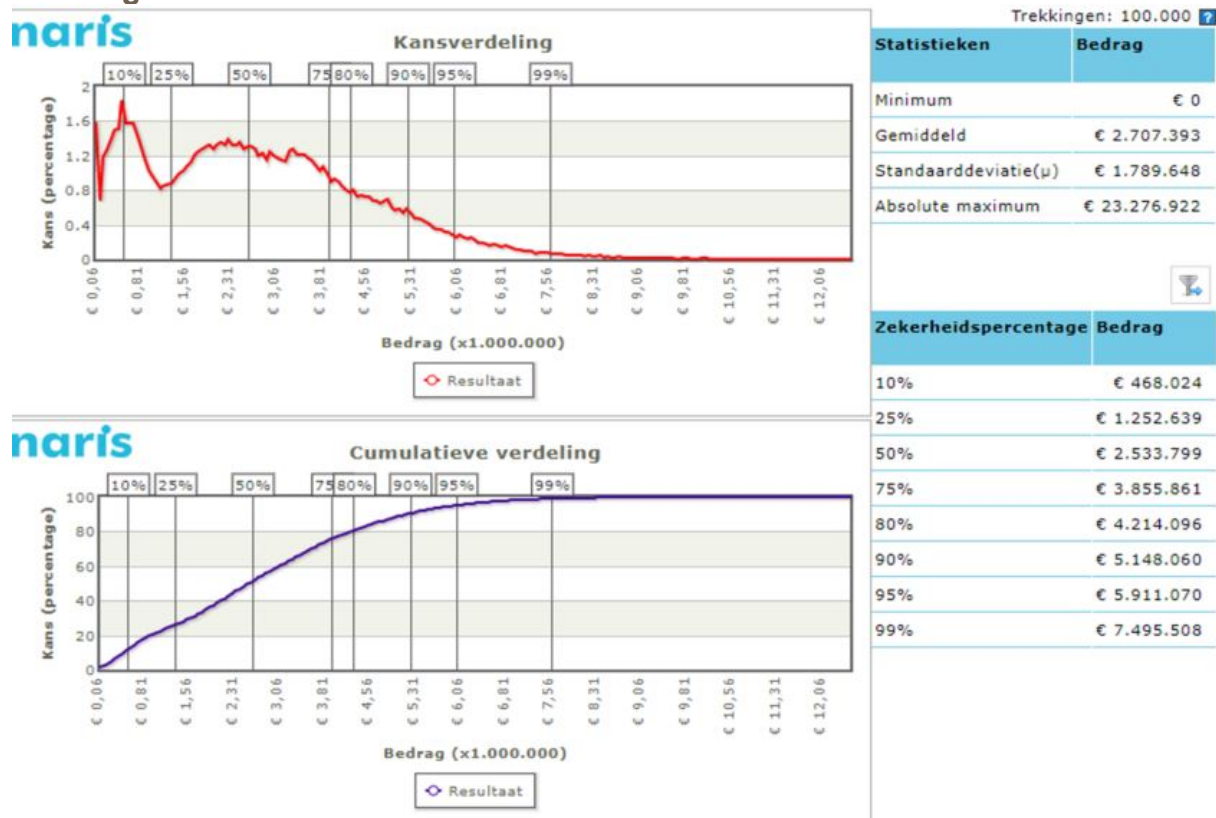
aangegeven dat zij voldoende middelen beschikbaar hebben met het ter beschikking gestelde totale budget (€ 111,7 miljoen + € 17,8 miljoen risicoreserve). Het risico is hiermee komen te vervallen.

Voor wat betreft het risico Wettelijke milieutaken RUD/DCMR geldt dat gedurende 2020 de deelrisico's PxQ en BRIKS taken zijn komen te vervallen maar de deelrisico's extra kosten RUD, extra kosten in verband met de overgang van de bodemsaneringstaak naar gemeenten en Schone Lucht Akkoord zijn toegevoegd. Per saldo stijgt dit risico.

Het risico Waterdunen Beheer is afgenomen, met name als gevolg van het lagere risico m.b.t. de getijduiker.

Verloopoverzicht risico's	
Jaarrekening 2019	Jaarrekening 2020
Risico	
Waterdunen Beheer	
Garantstelling Hulst i.v.m. Perkpolder	
Thermphos	vervallen
Wettelijke Milieutaken	
Garantstelling Zeeuwse Bibliotheek	
Controle POP-2/POP-3 en overige Europese gelden	
Tekort in Faunafonds	
Wijziging licentiestructuur	
 = geen wijziging	
 = in omvang gestegen	
 = in omvang gedaald	

Benodigde risicobuffer

Risico's worden gekwantificeerd op basis van de financiële impact en de kans van het risico. Per risico wordt allereerst de kans van optreden bepaald. Vervolgens wordt de financiële impact bepaald indien het risico zich zou voordoen.

Op basis van de risicogegevens wordt door middel van een risicosimulatie de benodigde risicobuffer berekend. Dit is de buffer die nodig is om de financiële gevolgen van risico's op te kunnen vangen. Deze berekening vindt plaats door middel van risicosimulatie. Deze simulatie wordt toegepast, omdat het reserveren van het maximale bedrag in de "worst case" ongewenst en onnodig is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. Bij de berekening van de risicosimulatie gaan we uit van een zekerheidspercentage van 90%. Uit de risicosimulatie volgt dat met 90% zekerheid kan worden gesteld dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 5,1 miljoen.

Beschikbare risicobuffer

De beschikbare risicobuffer bestaat uit het geheel aan middelen dat beschikbaar is om de risico's in financiële zin af te dekken.

Beschikbare risicobuffer	bedragen x € 1 miljoen
Algemene reserve	17,4
Bestemmingsreserve	0,0

Vrije belastingcapaciteit Motorrijtuigenbelasting	14,1
Ruimte meerjarenbegroting	2,0
Totaal	33,5

De algemene reserve is doorgaans de primaire risicobuffer, omdat deze direct is in te zetten. Het betreft wel incidentele middelen.

Bestemmingsreserves kunnen gebruikt worden als risicobuffer voor het deel waarvoor nog geen harde verplichtingen zijn aangegaan. Voor dit deel is dan een besluit nodig om de bestemming te wijzigen. Het aanwenden van deze reserves voor het dekken van financiële schade doen we daarom pas als de nood hoog is. Deze ruimte bedraagt € 0.

De onbenutte belastingcapaciteit van de motorrijtuigenbelasting is het verschil tussen de realisatie 2020 en maximaal te heffen opcenten in 2021. Omdat de opcenten alleen op 1 januari in enig jaar verhoogd kunnen worden, is de vrije belastingcapaciteit niet direct beschikbaar als risicobuffer. De vrije belastingcapaciteit is het meest geschikt voor de dekking van structurele risico's.

De ruimte in de meerjarenbegroting, ook wel budgettaire ruimte genoemd, betreft middelen zonder bestemming en maken deel uit van de beschikbare risicobuffer.

Ratio weerstandsvermogen

Op basis van het ratio weerstandsvermogen wordt bepaald of het weerstandsvermogen van de provincie toereikend is bij het huidige risicoprofiel. Via het risicomangementbeleid hebben Provinciale

Staten een ondergrens voor het ratio van het weerstandsvermogen vastgesteld van 1,5. Dit valt in de klasse ruim voldoende.

<i>Ratio weerstandsvermogen =</i>	$\frac{\text{Beschikbare risicobuffer}}{\text{Benodigde risicobuffer}}$	=	$\frac{33,5}{5,1}$	=	6,6
-----------------------------------	---	---	--------------------	---	-----

Ratio algemene reserve in benodigde risicobuffer

De Algemene reserve bevat het vrije vermogen van de Provincie en fungeert daardoor als primaire risicobuffer. Provinciale Staten hebben besloten dat de Algemene reserve minimaal gelijk (ratio 1,0) moet zijn aan de benodigde risicobuffer, zodat het mogelijk is om met de algemene reserve de risico's af te dekken. Bij de berekening van de ratio Algemene reserve wordt uitgegaan van de laagste stand van de algemene reserve in de toekomstige jaren van de laatst vastgestelde meerjarenbegroting. De laagste stand van de Algemene reserve doet zich voor in 2024.

<i>Ratio Algemene reserve =</i>	$\frac{\text{Algemene reserve}}{\text{Benodigde risicobuffer}}$	=	$\frac{17,4}{5,1}$	=	3,4
---------------------------------	---	---	--------------------	---	-----

Kengetallen

Het BBV schrijft voor dat in deze paragraaf financiële kengetallen opgenomen moeten worden. Deze kengetallen geven meer inzicht in de (financiële) ruimte om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ofwel, ze geven inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid van de Provincie. In hun samenhang zeggen de kengetallen hoe de Provincie er financieel gezien voor staat, zeker als de ontwikkeling van de kengetallen over een aantal jaren wordt gevolgd. Daarnaast wordt met de invoering van de kengetallen een verbetering van de onderlinge vergelijkbaarheid van

Provincies beoogd. <https://kennisopenbaarbestuur.nl/thema/financi%C3%ABle-kengetallen-gemeenten-en-provincies/>

Voor meer informatie en berekeningswijze van de kengetallen verwijzen wij u naar de regeling: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0036853/2019-04-01>.

Formeel zijn er geen harde criteria voor de waarden waaraan de kengetallen moeten voldoen. Als richtlijn op n op signaalwaarden van de normen volgen wij het gemeenschappelijk financieel toetsingskader, zie ook : http://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/xhtmloutput/Historie/Zeeland/CVDR623323/CVDR623323_1.html

Kengetallen	Rekening 2015	Rekening 2016	Rekening 2017	Rekening 2018	Rekening 2019	Begroting 2020*	Rekening 2020
Netto schuldquote	63,2%	88,5%	64,5%	58,8%	72,6%	66,6%	56,3%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	61,6%	86,5%	63,4%	57,9%	71,9%	65,9%	55,8%
Solvabiliteitsratio	32,8%	35,2%	31,5%	34,9%	36,2%	30,2%	43,8%
Structurele exploitatieruimte	13,3%	42,2%	19,3%	10,4%	7,8%	1,8%	13,1%
Grondexploitatie	7,9%	10,5%	4,2%	4,0%	4,5%	0,0%	4,2%
Belastingcapaciteit	96,3%	100,1%	102,4%	102,3%	110,6%	109,5%	109,5%

* De kengetallen 2020 zijn bij het opstellen van de begroting 2020 onjuist berekend. Ook de kengetallen in de jaarrekening 2019 waren op een onjuiste wijze berekend. Hierover hebben wij u ingelicht in de jaarstukken 2019. Deze onjuistheid had te maken met het onjuist toerekenen van de reservemutaties in deze kengetallen. De kengetallen bij de begroting 2020 hadden moeten zijn:

Netto Schuldquote: 104,9%
 Gecorrigeerde netto schuldquote: 104,1%
 Solvabiliteitsratio: 25,1%
 Structurele exploitatieruimte: 4,1%
 Grondexploitatie: 0,0%
 Belastingcapaciteit: 109,5%

Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Dit kengetal geeft een indicatie van de druk van schuldenlast (rente / aflossing) op de eigen middelen. De quote wordt berekend door de netto schuld te delen door het totaal aan jaarlijkse baten. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er ook sprake is van verstrekte leningen, wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief verstrekte leningen weergegeven. Op die manier wordt duidelijk wat het aandeel is van de verstrekte leningen en de betekenis daarvan voor de schuldenlast. Als de netto schuld groter is dan 130% van de inkomsten, is er sprake van een erg hoge schuld. Een netto schuld die minimaal 100% van de inkomsten is, wordt als hoog gezien. Als we beide schuldquotes vergelijken blijkt dat de

waarden dicht bij elkaar liggen. Gesteld kan worden dat sprake is van een relatief beperkte omvang van de uitstaande schuldenlast, die beheersbaar is om aan de rente- en aflossingsverplichtingen te kunnen voldoen. De netto schuldquote van overige provincies is veelal negatief. Dat wil zeggen dat daar een overschot aan middelen is. De (gecorrigeerde) netto schuldquote van Zeeland is verbeterd ten opzichte van voorgaande jaren. Dit komt met name door een daling van de vlottende schuld (aflossing van de schuldpositie) en hogere baten ten opzichte van 2019.

Ook ten opzichte van de kengetallen in de begroting hebben deze kengetallen zich positief ontwikkeld. Dat hangt met name samen met de mogelijkheden die er dit jaar waren om de vreemd vermogenspositie verder af te bouwen, maar ook doordat de vermogenspositie is gegroeid vanwege het substantiële jaarrekeningresultaat.

Solvabiliteit

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de provincie aan haar financiële verplichtingen kan voldoen. Hiertoe wordt de omvang van het eigen vermogen (de reserves en het resultaat van de provincie) gerelateerd aan de totale omvang van het vermogen (het eigen en het vreemde vermogen). Hoe hoger de solvabiliteitsratio hoe groter het deel van de activa dat is gefinancierd met eigen middelen en hoe groter de financiële weerbaarheid van de provincie. Een solvabiliteitsratio van 25% - 40% wordt als gezond gezien. De solvabiliteitsratio van overige provincies is veelal hoger vanwege hogere eigen vermogens ten opzichte van het balanstotaal, percentages van rond de 70% - 80% zijn geen uitzondering. De solvabiliteitsratio geeft een indicatie over de hoogte van de schuldenlast die de Provincie is aangegaan en de mate dat deze schuldenlast beheersbaar is. Als we het vreemd vermogen beschouwen zien we dat dit met name bestaat uit een opgenomen geldlening en overlopende passiva. Gezien de hoogte van het vreemd vermogen kunnen we concluderen dat de berekende ratio ruim voldoende is om aan de financiële verplichtingen te voldoen en daarmee ook beheersbaar is. Ten opzichte van voorgaande periodes is de ratio verbeterd. Enerzijds door een toename van het eigen vermogen, anderzijds door een lagere schuldenpositie.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft weer hoeveel structurele ruimte er is om de eigen lasten te dragen, ook als bijvoorbeeld de baten afnemen of lasten in de toekomst gaan toenemen. De ruimte wordt berekend door het structurele saldo (verschil tussen structurele baten en lasten) te delen door het totaal aan jaarlijkse baten. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering uit het provinciefonds en de inkomsten uit opcenten. Bij structurele lasten gaat het om de lasten die worden gemaakt voor het uitvoeren van structureel beleid, bedrijfsvoeringlasten en kapitaallasten. Een positief kengetal betekent dat we in 2020 een positief saldo hebben tussen de structurele baten/lasten inclusief de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan de reserves. In lijn met het gepresenteerde positieve kengetal in de begroting 2021, laat dit zien dat er flexibiliteit in de begroting zit en ruimte is om aanvullende structurele lasten aan te gaan, zonder dat de begroting structureel uit evenwicht raakt.

Grondexploitatie

Dit kengetal geeft aan hoe groot de grondpositie is (de totale waarde van de gronden in eigendom bij de provincie) in relatie tot het totaal aan jaarlijkse baten. De provincie kan namelijk risico's lopen inzake de waardeontwikkeling van gronden die op de balans staan. De omvang van de grondexploitatie is bij de Provincie gering. Dit betekent een klein risico voor de financiële positie. Dit kengetal is de laatste jaren stabiel rond de 4%.

Belastingcapaciteit

Een provincie heeft de mogelijkheid het aantal opcenten te verhogen tot het maximaal te heffen aantal opcenten zoals dat door het Rijk wordt bepaald. De belastingcapaciteit van provincies wordt berekend door het aantal opcenten in jaar t (het begrotingsjaar) te relateren aan het gemiddelde van het aantal opcenten van alle provincies in jaar t-1 en uit te drukken in een percentage.

Zeeland heft 89,1 opcenten van 2019 tot en met 2021 en heft met dit tarief in 2020 meer dan het landelijk gemiddelde (83,0). In het coalitieakkoord is opgenomen dat in 2022 het tarief weer zakt naar het niveau van 2018, namelijk 82,3 opcenten. Daarmee ligt het tarief dan weer onder het nu huidige gemiddelde tarief. In de paragraaf heffingen wordt nader ingegaan op het maximale tarief dat een provincie mag heffen. De onbenutte belastingcapaciteit voor het begrotingsjaar 2021 bedraagt € 14

miljoen. Dit betreft een stijging die ingezet kan worden vanaf 2022 en heeft dan betrekking op één begrotingsjaar.

De ratio's in onderling verband gezien

De kengetallen netto schuldquote, netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte geldleningen, de solvabiliteitsratio en het kengetal grondexploitatie hebben met name betrekking op de balanspositie van de provincie. Geen van deze kengetallen bevindt zich in een gevarenzone. Sterker nog, de kengetallen laten alle een positieve ontwikkeling zien, waaruit ook blijkt dat de Provincie een gezonde balanspositie kent. De zeer lage ratio grondexploitatie is een bevestiging dat de grondexploitaties een beperkte omvang kennen ten opzichte van de totale provinciale begroting en daarmee ook beheersbaar zijn voor waarde schommelingen.

De vreemd vermogenspositie is beheersbaar, en biedt zelfs ruimte voor groei indien dat noodzakelijk is. Daarnaast laat de ratio weerstandstandvermogen en ratio algemene reserve zien dat de algemene reserve ruimte biedt om niet voorziene tegenvallers te kunnen afdekken. Tezamen met de gezonde vreemd vermogenspositie geeft dat ook ruimte om die eventuele tegenvallers op dat moment ook daadwerkelijk te kunnen financieren. De Provincie is dus weerbaar om onverwachte zaken te kunnen opvangen.

De kengetallen structurele exploitatieruimte en de belastingcapaciteit hebben betrekking op de exploitatie. Uit de berekening van de kengetallen blijkt dat de structurele baten ruim voldoende zijn om de structurele lasten af te dekken, en dat er zelfs ruimte is om de structurele lasten te verhogen. De onbenutte belastingcapaciteit biedt bovendien ook mogelijkheden om de structurele baten verder te vergroten, mocht dat noodzakelijk zijn.

Bovenstaande uiteenzetting toont dat de financiële positie van de Provincie Zeeland beheersbaar en op orde is. De ratio's voldoen in ruime mate aan de gestelde normen. Ten opzichte van voorgaande perioden heeft de financiële positie zich positief ontwikkeld, met name doordat de vreemd vermogenspositie is afgebouwd en de eigen vermogenspositie is gegroeid. Daarmee biedt de financiële positie ook ruimte om eventuele tegenvallers zelfs op structurele basis te kunnen opvangen.

Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

In deze paragraaf gaan we in op het beheer en onderhoud van de provinciale kapitaalgoederen. Het gaat daarbij om de eigendommen van de Provincie met een meerjarig nut en de daarbij behorende instandhoudingskosten (beheer en onderhoud). Hiertoe behoren de provinciale infrastructuur en de gebouwen in ons bezit. Deze onderdelen worden in de begroting met name verantwoord binnen het programma Regionale Bereikbaarheid en het programma overhead. Deze onderdelen lopen door de gehele begroting heen en zijn veelal financieel omvangrijk.

We gaan in deze paragraaf in op het beleid ten aanzien van het onderhoudsniveau, de huidige onderhoudsstaat en de onderhoudsplannen. Het in stand houden van de provinciale kapitaalgoederen wordt in drie categorieën ingedeeld: klein/dagelijks onderhoud, groot onderhoud en vervanging/reconstructie. De geraamde instandhoudingskosten van de provinciale kapitaalgoederen worden in deze paragraaf gepresenteerd.

Hieronder wordt dit voor de volgende kapitaalgoederen uiteengezet: infrastructuur en provinciale gebouwen. Riolering is een onderdeel dat niet van toepassing is.

Speerpunten

- Verdere implementatie assetmanagement
- Instandhouding van de provinciale infrastructuur, waarbij zij minimaal voldoet aan de basis (wet- en regelgeving en goed rentmeesterschap)
- Groot onderhoud via onderhoudsreserve infrastructuur
- Geen achterstallig onderhoud

Acties

Doelstellingen 2020	Realisatie
Verankering Assetmanagement	In 2020 lag de focus in de implementatie van asset management op het versterken van de dienstverlening. Met de vaststelling van de Visie op de buitendienst (infra en nautische centrale) en de Visie op verkeersmanagement is er een stevig fundament gelegd.
Nadere uitwerking Beheerkader Infrastructuur Provincie Zeeland in Uitvoeringsstrategieën per (infrastructureel) kapitaalgoed, waaronder het kapitaalgoed natte kunstwerken	Bij aanvang van 2020 waren reeds drie Uitvoeringsstrategieën vastgesteld, te weten: droge kunstwerken, verhardingen en elektrotechnische verkeersvoorzieningen. Voor deze kapitaalgoederen werd voor wat betreft het groot onderhoud al gewerkt met een onderhoudsreserve infrastructuur. In 2020 zijn ook de Uitvoeringsstrategieën voor groen en openbare verlichting vastgesteld. De uitvoeringsstrategie voor natte kunstwerken is in 2020 niet afgerond. Vanwege het lopende onderzoek naar het meerjarenonderhoudsprogramma van de Zeelandbrug en de nauwe samenhang met de uitvoeringsstrategie Natte Kunstwerken, is besloten deze uitvoeringsstrategie in 2021 op te stellen.

Volledigheid en actualiteit integraal informatiebeheersysteem

Onderhoud (monumentale) panden Abdijcomplex

Het onderhoud wat voor 2020 in het BOS gepland was is grotendeels uitgevoerd. Enkele geplande onderhoudsactiviteiten worden in 2021 uitgevoerd i.v.m. de corona-crisis waardoor er vertragingen in leveringen en uitvoering ontstaan zijn.

Aanpassing gebouwen in het kader van Flexibel Werken

In verband met de corona-crisis en de verwachting dat de organisatie na deze crisis anders zal gaan werken dan voor de crisis zijn nog niet alle aanpassingen doorgevoerd. Op dit moment wordt er gewerkt aan een lange termijnvisie huisvesting waarin aanpassingen aan de gebouwen worden meegenomen.

Implementatie Hospitality-concept (aanpassing hoofdingang Heerenlogement + aanpassing aangrenzende vergaderruimten) en ontwikkeling netwerkruimte t.b.v. externe samenwerking

Op een enkel restpunt na is de verbouwing van de hoofdingang en de realisatie van de netwerkruimte afgerond.

Beleidskader

- Beheerkader Infrastructuur Provincie Zeeland (2018)

Infrastructuur

De Provincie is als (vaar)wegbeheerder verantwoordelijk voor het in stand houden van de provinciale infrastructuur. In die rol dient de Provincie ervoor te zorgen dat het areaal in goede staat van onderhoud verkeert en voldoet aan de eisen die daaraan op grond van vigerende wet- en regelgeving en beleidsplannen wordt gesteld. In tabel 1 is een globaal overzicht gegeven van het provinciaal areaal.

Tabel 1 – Provinciaal areaal infrastructuur (afgerond)

Wegen	Hoofdrijbaan	400 km
	Fietspaden	280 km
	Parallelwegen	110 km
	Civiele kunstwerken	260 stuks

	Verkeersregelininstallaties	25 stuks
	Lichtmasten	3.300 stuks
	Bewegwijzering	1.400 stuks
Water	Vaarweg	15 km
	Beweegbare bruggen	7 stuks
	Sluizen	4 stuks
Groen	Berm	600 hectare
	Bomen	24.000 stuks

In 2020 is gewerkt aan de verdere implementatie van assetmanagement, waardoor de instandhouding van de provinciale wegen en vaarwegen doelmatiger georganiseerd wordt. Het Beheerkader Infrastructuur Provincie Zeeland (vastgesteld door Provinciale Staten in maart 2018) vormt de basis voor het verankeren van assetmanagement in de provinciale werkwijze. Hierin is de knip gemaakt tussen wat we als beheerder van infrastructuur wettelijk gezien moeten doen (basis), en wat we op grond van ambities daarop aanvullend nog willen bereiken (beleid). Bij het in stand houden van de infrastructuur wordt gekeken naar de prestaties die de kapitaalgoederen moeten leveren, de kosten die daaraan verbonden zijn en de risico's die daarbij acceptabel zijn.

Tabel 2 – Vastgestelde ambitie infrastructurele kapitaalgoederen

Thema	Vastgestelde ambitie
Droge kunstwerken	Basis
Natte kunstwerken	Basis

Elektrotechnische Verkeersvoorzieningen	Basis
Verhardingen	Basis
Groen	Basis + Beleid (ecologisch bermbeheer)
Dienstverlening	Basis + Beleid (Incident Managent)
Overige infrastructurele kapitaalgoederen	Basis

Als nadere uitwerking van het Beheerkader wordt per infrastructureel kapitaalgoed (thema) een Uitvoeringsstrategie (beheerplan) opgesteld. Daarin wordt per kapitaalgoed onder meer omschreven op welke wijze we omgaan met de instandhouding, de knip tussen basis en beleid en de meerjarige kosten die daarmee gepaard gaan. Bij aanvang van 2020 waren reeds de uitvoeringsstrategieën voor droge kunstwerken, elektrotechnische verkeersvoorzieningen en verhardingen vastgesteld. In 2020 zijn de Uitvoeringsstrategieën voor groen en openbare verlichting vastgesteld. Vanwege het lopende onderzoek naar de meerjarenonderhoudsprogramma van de Zeelandbrug en de nauwe samenhang met de uitvoeringsstrategie Natte Kunstwerken, is besloten deze Uitvoeringsstrategie in 2021 op te stellen. Als gevolg van capaciteitsproblemen bij de NBd, onze partner die voor de Provincies de planvorming en uitvoering van de bewegwijzering verzorgt, is het ook niet gelukt om de uitvoeringsstrategie voor dat thema vast te stellen.

Het integraal informatiebeheersysteem is hierbij ondersteunend en voor de meest omvangrijke assets geactualiseerd. De actuele gegevens in dit systeem maken het mogelijk een solide doorrekening te maken met een doorkijk van minimaal 10 jaar. Deze onderhoudsplanningen in combinatie met de daaraan ten grondslag liggende Uitvoeringsstrategieën hebben het mogelijk gemaakt een onderhoudsreserve in te stellen, van waaruit de kosten van het groot onderhoud gedekt worden. Zodra de Uitvoeringsstrategieën van de andere kapitaalgoederen vastgesteld zijn, zullen ook die middelen (groot onderhoud) aan de onderhoudsreserve toegevoegd worden.

Op het gebied van organisatiestructuur is in 2020 verder ingezet op koers uit de voorafgaande jaren: de team- en taakindeling zijn inmiddels vormgegeven, zodanig dat deze aansluit bij de werkwijze van assetmanagement. De focus lag in 2020 op het toekomstbestendig inrichten van de buitendienst en de daarbij behorende dienstverlening. Aan deze doelstelling is volledig voldaan met het vaststellen van de Visie op de Buitendienst en de Visie op Verkeersmanagement.

Met het verankeren van assetmanagement in de organisatie, verbetert het inzicht in meerjarige onderhoudsplanningen en de mogelijkheid tot het maken van een integrale afweging van instandhoudingsmaatregelen binnen én tussen de verschillende kapitaalgoederen. Daarnaast vindt afstemming plaats met de plannen op het gebied van de investeringsagenda wegen (instandhouding in relatie tot nieuwbouw). Bij de uitvoerende taken zoeken we tevens afstemming en samenwerking met andere wegbeheerders binnen Zeeland.

Onderhoudskosten infrastructuur

Tabel 3 – Kosten onderhoud infrastructuur (× € 1.000)

Categorie	Begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Vershil
Wegen	9.290	9.376	7.503	1.873
Vaarwegen	2.399	3.578	3.254	324
Groen	1.094	1.335	1.222	113
Totaal onderhoud infra	12.783	14.289	11.979	2.310

De genoemde bedragen in onderstaande tabel 4 zijn gebaseerd op het totale investeringskrediet. De investeringen worden conform het Besluit begroting en verantwoording en de financiële verordening provincie zeeland afgeschreven, waardoor de totale last wordt verdeeld over de periode waarin de investering wordt gebruikt.

Tabel 4 – Kosten (vervangings)investeringen infrastructuur (× € 1.000)

	Begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Vershil
Wegen	-71	4.819	434	4.384
Vaarwegen	-12	-5	380	-385
Groen	-	-	-	-
Totaal onderhoud infra	-83	4.814	814	3.999

Provinciale gebouwen

Bedrijfsgebouwen infrastructuur

De bedrijfsgebouwen infrastructuur zijn de wegsteunpunten en de bedieningsgebouwen voor het Kanaal door Walcheren en de Zeelandbrug. De laatste schakel in het uitvoeringsprogramma Beleidsvisie steunpunten, de nieuwbouw van steunpunt 's-Heer Arendskerke wordt meegenomen in de visie op de steunpunten en buitendienst 2021. Deze visie is een actualisatie van de visie op de steunpunten uit 2012, waaruit zal moeten blijken hoe het aantal steunpunten kan worden gereduceerd en welke van belang zijn voor het uitvoeren van de gladheidbestrijding.

In 2020 zijn tekorten ontstaan door onverwachte omstandigheden en vervangingen/reparaties die niet konden worden uitgesteld. Deze tekorten zijn opgelost binnen de bestaande budgetten. Dit is mede aanleiding om in 2021 de noodzakelijke beheers- en onderhoudskosten voor de komende 10 jaar in beeld te brengen, waaruit zal blijken of de beschikbare budgetten voldoende zijn uitgaande van een minimaal onderhoudsniveau. Er is momenteel geen sprake van achterstallig onderhoud.

(Bedragen x € 1.000)

Categorie	Begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Vershil
Incidenteel	776	1.081	1.081	-
Structureel	574	603	-50	654
Totaal	1.349	1.684	1.031	654

Fietsvoetveer

Fietsvoetveer

In 2004 zijn de gebouwen, aanlandingsvoorzieningen en twee SWATH-schepen voor het fietsvoetveer gekocht en in gebruik genomen. De provincie verhuurt ze aan de exploitant van het fietsvoetveer Vlissingen-Breskens, de Westerschelde Ferry B.V. In de huurovereenkomst voor de schepen is vastgelegd dat de Westerschelde Ferry BV verantwoordelijk is voor het onderhoud aan de schepen. De gebouwen en aanlandingsvoorzieningen worden door de provincie onderhouden. In onderstaande tabel staan de onderhoudskosten weergegeven.

Tabel 6 – Kosten onderhoud faciliteiten fietsvoetveer

(Bedragen x € 1.000)

Categorie	Begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Vershil
Fietsvoetveer	652	935	737	198
Totaal onderhoud fiets-voerveer	652	935	737	198

Kantoorgebouwen, waaronder Provinciehuis

De provinciale kantoorgebouwen betreffen het Abdijcomplex, inclusief het deel van het Zeeuws Museum en het pand Schuytvlot (huisvesting Erfgoed Zeeland). Het beheer en onderhoud aan deze gebouwen wordt gereguleerd in een meerjarig Beheerplan (BOS). Het onderhoud is opgebouwd uit bouwkundig onderhoud en installatietechnisch onderhoud.

Installatietechnisch onderhoud

- Installatietechnisch onderhoud is gebaseerd op de NEN 2767 (conditiemeting voor bouw- en installatiedelen).
- De inventarisatie en inspectie is uitgevoerd door een externe gespecialiseerde partij.
- De planning van dit onderhoud is waar nodig aangepast aan de planning van investeringen in de gebouwen en bouwkundige renovaties, zodat deze werkzaamheden gelijktijdig uitgevoerd worden

Bouwkundig onderhoud

- Planning bouwkundig onderhoud is gebaseerd op de inspectierapporten van de Monumentenwacht. Deze inspecties worden tweejaarlijks uitgevoerd. Het onderhoud wat geclassificeerd wordt als slecht (herstellen binnen 0-1 jaar) en matig (herstellen binnen 1-3 jaar) wordt opgenomen in de meerjarenraming.
- Ook grotere renovaties van gebouwen, waarbij geen bouwkundige aanpassingen aan het gebouw worden uitgevoerd, zijn hierin opgenomen.

Voor het meerjarig groot onderhoud wordt een aparte reserve groot onderhoud gevormd, op basis van een geactualiseerde 10-jarige meerjarenplanning onderhoud provinciale gebouwen. In de huidige meerjarenbegroting zijn de volgende bedragen opgenomen voor het regulier en groot onderhoud van deze panden.

Tabel 7 – Kapitaalgoederen gebouwen

(bedragen x € 1.000)

Categorie	Begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Vershil
Onderhoud en vervanging abdijcomplex	921	970	591	378
Onderhoud gebouwen en terreinen	254	351	306	45
Zeeuws museum inclusief depots	108	261	83	178
Pand Schuytvlot	66	104	51	53
Totaal kapitaalgoederen gebouwen	1.349	1.684	1.031	654

Er is een BRIM subsidie verstrekt voor het meerjarig bouwkundig onderhoud van de monumentale panden. Op basis hiervan zal 50 % van de kosten worden gesubsidieerd. Deze bedragen zijn in de meerjarenraming verwerkt. Er is momenteel geen sprake van achterstallig onderhoud.

Investeringskrediet “huisvesting in een veranderende organisatie”.

Vanuit het beschikbaar gestelde investeringskrediet van € 2.715.000 zijn aanpassingen in de gebouwen in kader van Flexibel Werken en de implementatie van het Hospitality-concept gerealiseerd. Dit laatste betreft onder andere de aanpassing van de centrale ontvangsthal van het Heerelogement. Het krediet is met € 600.000 verhoogd waarvoor een zogenaamde ‘netwerkrimte’ is gerealiseerd op de begane grond van het Heerenlogement ten behoeve van de samenwerking met partners. De verbouwing van het gebouw ‘De Librije’ uit dit krediet is in 2018 afgerond.

Financiering

Inleiding

Deze paragraaf beschrijft de uitvoering van de financieringsfunctie door Zeeland. Financiering houdt voor de Provincie in dat er voldoende liquide middelen in kas zijn om aan alle financiële verplichtingen te voldoen. Hiervoor worden kortlopende leningen aangetrokken waarbij het renterisico grotendeels is afgedekt met een renteSWAP (voor uitleg zie Financieringsbehoefte). Daarnaast geven wij inzicht in de financieringsbehoefte, rentelasten, het renteresultaat en de rentetoerekening.

Beleidskader

- Besluit Financieringsstatuut 2013 Provincie Zeeland
- Financiële verordening Provincie Zeeland 2017

Beleid

Naast de provinciale kaders gelden de wettelijke kaders die zijn vastgelegd in:

- Wet financiering decentrale overheden (Wet fido);
- Ministeriële regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (RUDDO);
- Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV);

In deze kaders staan onder andere richtlijnen over het aangaan en verstrekken van leningen, evenals het verstrekken van leningen en garanties of afgeven van waarborgen uit hoofde van de publieke taak. Uitzettingen of derivaten moeten een prudent karakter hebben en niet zijn gericht op het genereren van inkomen door het lopen van overmatig risico. In de ministeriële regeling staat wat minimaal onder prudente uitzettingen en een prudent gebruik van derivaten moet worden verstaan. De voorschriften richten zich op de tegenpartij (debiteurenrisico) en op het type instrument (marktrisico).

De doelstellingen bij het uitvoeren van het treasurybeleid zijn vastgelegd in het Besluit Financieringsstatuut. De belangrijkste doelstellingen zijn:

- Zorgen voor de tijdige beschikbaarheid van de nodige financiële middelen;
- Beheersen van financiële risico's;
- Minimaliseren van de kosten bij het beheren van geldstromen en financiële posities.

Wijzigingen ten opzichte van beleid 2019

Er zijn geen wijzigingen met betrekking tot financiering ten opzichte van het beleid van 2019.

Speerpunten

- Zorgen voor de tijdige beschikbaarheid van de nodige financiële middelen
- Beheersen van financiële risico's
- Minimaliseren van de kosten bij het beheren van geldstromen en financiële posities

Kengetallen

- Kasgeldlimiet: € 17 miljoen
- Renterisiconorm: € 50 miljoen

Schatkistbankieren

Vanaf 2013 is de Wet verplicht Schatkistbankieren ingesteld. Dat houdt in dat de Provincie al haar overvloedige liquide middelen moet aanhouden bij het Ministerie van Financiën. Dit kan in de vorm van een rekening courant of het plaatsen van (meerjarige) deposito's. Onder voorwaarden mogen er ook leningen verstrekt worden aan medeoverheden, het zogenaamde onderling uitlenen. Omdat de Provincie in een meerjarige leensituatie verkeert heeft het verplicht schatkistbankieren geen financieel effect. Er kan overigens niet geleend worden bij de schatkist.

Risicobeheer vlottende schuld

De zogeheten 'kasgeldlimiet' stelt een grens aan de korte financiering (7% van het begrotingstotaal, totale lasten). Dit betekent dat we investeringen tot deze kasgeldlimiet mogen financieren met kort geld (looptijd tot 1 jaar), waardoor het renterisico van korte financiering beperkt wordt.

De maximaal toegestane financiering met kort geld in 2020 bedraagt ongeveer € 17,4 miljoen (op basis van 7% van € 248 miljoen). Om onder andere aan de kasgeldlimiet te voldoen, is een swap (zie uitleg bij financieringsbehoefte) afgesloten tot en met 2029.

In onderstaand overzicht is per ultimo kwartaal berekend of wordt voldaan aan de kasgeldlimiet. De kasgeldlimiet mag maximaal 3 aaneengesloten kwartalen overschrijden. Indien dit gebeurt moet de Provincie aanvullende renteafdekking regelen zodat zij weer voldoet. De kasgeldlimiet is gedurende 2020 niet overschreden.

<i>Bedragen (x € 1 miljoen)</i>	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Omvang begroting (1 januari = grondslag)				
	248,1	248,1	248,1	248,1
Toegestane kasgeldlimiet				
* in procenten van de grondslag	7%	7%	7%	7%
* in bedrag	17,4	17,4	17,4	17,4
Vlottende schuld				
Opgenomen gelden < 1 jaar die niet gedekt zijn onder de SWAP	6,3	23,9	1,3	0,0
Schuld in rekening courant Nazorgfonds	10,0	10,5	10,5	10,4
Gestorte gelden door derden < 1 jaar	0,1	0,1	0,0	0,0
Overige geldleningen niet zijnde vaste schuld	20,0	0,0	0,0	0,0
Totaal (2)	36,4	34,5	11,8	10,4
Vlottende middelen				
Uitzettingen bij schatkist	4,0	8,7	2,2	6,3
Tegoeden in rekening - courant	0,8	0,9	6,9	2,6
Overige uitstaande gelden < 1 jaar (Groenfonds)	30,9	31,0	30,0	24,3
Totaal (3)	35,7	40,6	39,1	33,2
Toets kasgeldlimiet:				

Saldo vlottende middelen (3) - (2)	-0,7	6,1	27,3	22,8
Toegestane kasgeldlimiet	17,4	17,4	17,4	17,4
Ruimte (+)/Overschrijding (-); (1) + (4)	16,7	23,5	44,7	40,2

Risicobeheer vaste schuld, renterisiconorm

Voor de vaste schuld is in de Wet fido ook een norm beschreven, de zogenaamde 'renterisiconorm'. De renterisiconorm is het maximaal toegestane renterisico over langlopende schulden (looptijd > 1 jaar). Een langlopende schuld wordt ook wel vaste schuld genoemd. Het renterisico op deze leningen is afhankelijk van:

- het gedeelte van de vaste schuld waarvoor de geldnemer een wijziging van de rente op basis van de leningsvoorwaarden niet kan beïnvloeden (renteherziening);
- het gedeelte van de portefeuille aan vaste schuld dat in enig jaar geherfinancierd moet worden door het aangaan van nieuwe leningen (herfinanciering).

In de Wet fido, artikel 1 h, wordt de renterisiconorm gedefinieerd als een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van het begrotingstotaal van het openbare lichaam bij aanvang van het jaar. Voor provincies is dit percentage 20% van het begrotingstotaal. Het begrotingstotaal voor 2020 bedraagt € 248 miljoen. De renterisiconorm voor Zeeland bedraagt € 50 miljoen.

Vanaf 2012 is een leenfaciliteit afgesloten in combinatie met een renteproduct (swap) tot en met 2029. Deze swap zorgt ervoor dat de rente is gefixeerd gedurende de gehele looptijd. Over 2020 wordt voldaan aan de renterisiconorm.

Financieringsbehoefte en rentelasten

Zeeland leent vanaf 2012. Wij hebben in 2009 de aandelen van de Westerscheldetunnel overgenomen met als doel het rendement te gebruiken voor de realisatie van de Sluiskiltunnel. Hiervoor is langdurige financiering benodigd.

Het renterisico is grotendeels afgedekt met een rente-instrument, een zogenaamde renteswap, afgesloten bij de Rabobank. De swap heeft een looptijd tot en met 2029. De afgesloten swap kent geen zogenaamde bijstortverplichting, ook wel margincall genoemd. Ook heeft de provincie niet te maken met renteopslagen.

Door middel van de swap wordt een variabel rentetarief (driemaands Euribor) geruild tegen een vaste rente, waarbij de Provincie de vaste rente betaalt en de variabele rente ontvangt. Wanneer deze rentestromen met elkaar worden verrekend, resteert een structuur waarin we per saldo het vaste tarief van de swap betalen. In feite ontstaat hierdoor een structuur die gelijk is aan een vastrentende lening. Bij een traditionele vaste geldlening zijn de afdekking van het renterisico en de beschikbaarheid van geld tegelijk geregeld. Bij een swap zijn deze twee onderdelen van elkaar gescheiden. De swap zorgt er voor dat de rente is gefixeerd gedurende de gehele duur van de geschatte financieringsbehoefte. Deze constructie voldoet aan relevante wet- en regelgeving, waaronder de Wet fido, de Ruddy en het financieringsstatuut. De SWAP voorziet niet in de leenbehoefte zelf maar is puur voor het afdekken van het renterisico, de benodigde financiële middelen worden op de geldmarkt aangetrokken.

Het totaal aan opgenomen geldleningen per 31 december 2020 bedraagt € 73 miljoen. De opgenomen leenbedragen per ultimo kwartaal staan in onderstaand overzicht:

Opgenomen Geldlening (bedragen x € 1.000)				
Stand per	1-4-2020	1-7-2020	1-10-2020	31-12-2020
Geldmarkt	100.000	112.000	72.000	73.000

Totaal	100.000	112.000	72.000	73.000
--------	---------	---------	--------	--------

Huidige situatie SWAP

De leenbehoefte per 31 december 2020 bedraagt € 73 miljoen terwijl de SWAP een bedrag afdekt van € 85,5 miljoen per 31 december 2020. De SWAP dekt dus meer af dan we aan leningen hebben aangetrokken eind 2020. De leenbehoefte was het eerste half jaar van 2020 groter dan de hoogte van de renteafdekking door de swap maar het tweede half jaar lager. De daling van de leenbehoefte werd met name veroorzaakt door de terugbetaling van de marinierskazerne (€ 20 miljoen) en de bijdrage in de regiodeal via de meicirculaire (€ 9 miljoen). Op basis van een kasstroomprognose is het de verwachting dat vanaf 2021 (en verder) de leenbehoefte minimaal zo groot is als de hoogte van de afgedekte positie middels de SWAP. Hierdoor is geen sprake van een overhedge.

De negatieve marktwaarde per 31 december 2020 bedraagt € 12,4 miljoen. Dit houdt in dat als de Provincie de swap voortijdig afwikkelt, wij dit bedrag moet betalen. Omdat de Provincie gebruik blijft maken van de swap om het renterisico af te dekken heeft deze negatieve marktwaarde geen financiële gevolgen.

Rentetoerekening

Om er voor te zorgen dat in de begroting en verantwoording de totale rentelasten en de daar aan gekoppelde financieringsbehoefte inzichtelijk zijn, wordt in artikel 13 BBV voorgeschreven dat de paragraaf financiering in ieder geval inzicht geeft in de rentelasten, het renteresultaat, de financieringsbehoefte en de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties, en taakvelden wordt toegerekend.

De behoefte aan inzicht in de kosten op de taakvelden en de behoefte om de wijze van verantwoorden van rente in de begroting en jaarrekening te harmoniseren, hebben er derhalve toe geleid dat in het wijzigingsbesluit Besluit begroting en verantwoording (BBV) is opgenomen, dat de rentekosten aan de desbetreffende taakvelden moeten worden toegerekend met behulp van een (rente)omslag. De commissie BBV adviseert het onderstaand renteschema in de paragraaf financiering van de begroting en jaarstukken op te nemen.

Tabel renteschema (*bedragen x 1.000*)

a. De externe rentelasten over de korte en lange financiering	€ 2.496
b. De externe rentebaten	-/- € 65,9
Totaal door te rekenen externe rente	€ 2.431
c. De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/- € 346
De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/- € 0
Saldo door te rekenen externe rente	-/- € 0
Saldo door te rekenen externe rente	€ 2.085
d1. Rente over Eigen Vermogen	€ 0
d2. Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	€ 49
De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toe te rekenen rente	€ 2.134
e. De werkelijk aan taakvelden (programma's inclusief Overhead) toegerekende rente (renteomslag)	-/- € 2.391
f. Renteresultaat op het taakveld treasury	€ -256

Overzicht verstrekte geldleningen

Door de langdurige leensituatie van Zeeland is slechts een geringe hoeveelheid aan middelen uitgezet voor de wachtgeldvoorziening van de voormalige Provinciale Stoombootdiensten (PSD). De middelen voor die voorziening zijn via een 'cash-flow swap' op lange termijn belegd. Rente en aflossingen op

deze lening worden ieder kwartaal ontvangen tot en met 2029. Deze middelen kunnen niet worden gebruikt voor financiering omdat ze meerjarig uitgezet zijn.

Aan de stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten (SVN) is in totaal € 3 miljoen aan leningen verstrekt ten behoeve van stimulering duurzame woningverbetering. Deze leningen mochten tot en met 2013 worden uitgezet, daarna komen alle aflossingen ten gunste van de Provincie.

Hieronder staat het overzicht van de belangrijkste verstrekte geldleningen.

<i>Verstrekte gelden per 31 december 2020 (bedragen x € 1.000)</i>				
Leningen uitgezet	stand 1-1-2020	aflossing	rente	stand per 31-12-2020
Uitzetting ABN	1.837	458	66	1.379
Duurzaamheidslening woningverbetering SVN	1.530	161	-	1.369
Totaal	3.367	619	66	2.748

Bedrijfsvoering

Samen werken aan maatschappelijke opgaven

Onze organisatie werkt aan de veranderende rol van de overheid. Daarin wordt vanuit netwerksturing (steeds vaker) samen met partners aan maatschappelijke opgaven gewerkt. Dit gebeurt naast de gebruikelijke vormen van beleidssturing. Deze manier van besturen is nodig om zowel nu als in de toekomst maatschappelijk toegevoegde waarde te (kunnen) blijven leveren. In het coalitieakkoord 'Samen verschil maken' benoemden we het toenemende belang van de samenwerking tussen medeoverheden, bedrijven en organisaties. Als organisatie ontwikkelen we passende werkwijzen bij bovenstaande ontwikkelingen. Daar willen we niet mee zeggen dat de gebruikelijke werkwijzen uit het verleden niet langer toepasbaar zijn. Wel zien we dat we nieuwe vraagstukken niet altijd met deze gebruikelijke werkwijzen kunnen organiseren.

Speerpunten

- Samenwerking met partners
- Maatregelen COVID-19
- Opgave gericht werken
- Strategisch personeelsbeleid
- Talentmanagement
- Goed werkgeverschap
- Maatschappelijk verantwoord ondernemen
- Digitalisering
- Huisvesting

Beleidskader

- Inkoopbeleid

Impact COVID-19

De coronacrisis heeft grote maatschappelijke invloed op Zeeland, op onze ambities en ook op onze organisatie. De toekomst blijft onzeker, maar onze ambitie om samen verschil te maken met partners blijft ook nu onverminderd hoog. We volgen als organisatie de landelijke richtlijnen. We hebben maatregelen getroffen om de continuïteit te borgen en veilig te kunnen werken. Medewerkers zijn gefaciliteerd in werkplekfaciliteiten voor thuis, zoals tools voor videoconferencing en het uitleveren van arbeidsmiddelen, zoals bureaustoelen, beeldschermen en toetsenborden. Het aanpassingsvermogen van organisatie en medewerkers gericht op korte termijn is groot (geweest) en heeft de organisatie aan het denken gezet welke inzichten dit oplevert voor de langere termijn. Daarnaast is in onze bedrijfsvoering gekeken naar aanvullende maatregelen om ook maatschappelijk een bijdrage te leveren tegen de crisis. Zo is bijvoorbeeld het betalingsproces van facturen van leveranciers versneld.

Strategisch personeelsbeleid en personeelsplanning

In het werken aan maatschappelijk resultaat heeft de Provincie een belangrijke verantwoordelijkheid, namelijk die van goed werkgever. Zo investeerden we in het zijn van een organisatie die een afspiegeling vormt van de Zeeuwse samenleving. Dit vertaalde zich bijvoorbeeld in het aannemen van nieuwe medewerkers op het gebied van inclusieve organisatie (participatiewet), het in dienst nemen (in plaats van uitbesteding) van medewerkers voor een aantal bedrijfsvoeringstaken vanuit goed werkgeverschap op alle opleidingsniveaus. Net als het bieden van werkperspectief voor afgestudeerden en zorgdragen voor stageplaatsen aan scholieren en studenten. Het werken met opdrachten biedt daarnaast ook perspectief voor alle provincie-medewerkers en de mogelijkheid om breed inzetbaar te zijn.

Ook in 2020 zijn strategisch personeelsbeleid en personeelsplanning belangrijke onderwerpen geweest in onze bedrijfsvoering. Er zijn de komende jaren veel nieuwe medewerkers nodig, vaak met nieuwe kennis en competenties. Tegelijkertijd verliezen we kennis en ervaring, omdat de komende jaren een grote groep medewerkers met pensioen gaat. Gezien de krappe arbeidsmarkt staan we

voor een niet eenvoudige opgave. Zeker als we rekening houden met onze ambitie om bij het aantrekken van nieuwe medewerkers nadrukkelijk rekening te houden met diversiteit.

In 2020 is gewerkt aan het organisatie-breed strategisch personeelsplan (SPP) voor de komende drie jaar. Hierin is een doorkijk gemaakt naar wat de provinciale organisatie nodig heeft aan personeel om ook in de toekomst goede dienstverlening te kunnen garanderen. Daarbij is gekeken naar zowel kwaliteit als kwantiteit. Dit SPP dient ook als hulpmiddel bij het sturen van in-, door- en uitstroom van medewerkers. Het geeft zicht op de vacatures die ontstaan door het vertrek van medewerkers die met pensioen gaan. Het helpt ook bij het besluit om vacatures wel of niet open te stellen en geeft inzicht in welke medewerker op basis van hun kennis en kwaliteiten kunnen doorstromen naar andere opdrachten.

Gastvrijheid in het Provinciehuis

Het jaar 2020 was, ondanks weinig fysieke ontmoeting door het coronavirus, het jaar van aanpassingen in ons Provinciehuis. De aanpassingen waren gericht op ontmoeting en samenwerking. Vooral in het hoofdgebouw van het Abdijcomplex. Zo hebben we de verbouwing van de entree en de netwerkrimte gedaan omdat we gastvrijheid en ontmoeting erg belangrijk vinden. Daarnaast hadden we aandacht voor de diversiteit in taakuitvoering. Zo creëerden we verschillende soorten werkruimten: van stiltewerkplek tot samenwerken en creatie. Geschikt en uitnodigend voor onze medewerkers en partners. Uitgevoerd in de herkenbare look & feel van de Zeeland merkstijl. Het bedrijfsrestaurant kreeg een andere exploitant. Waarbij er meer aandacht is voor een assortiment dat past in onze vitaliteitsaanpak, zoals gezonde voeding en de begeleiding van onze medewerkers vanuit de Participatiewet. Bij alle aanpassingen stond duurzaamheid hoog in het vaandel. Denk bijvoorbeeld aan circulaire materialen in ons meubilair en recycling van afval.

Informatievoorziening en automatisering

In 2020 zijn op het gebied van informatievoorziening en automatisering de volgende zaken gerealiseerd:

Er is succesvol een nieuw zaakstelsel geïmplementeerd. Hiermee is het fundament gelegd voor het digitaal ondersteunen van diverse bedrijfsprocessen. Deze bedrijfsprocessen kunnen op efficiënte en effectieve wijze uitgevoerd worden en bovenal de externe dienstverlening optimaliseren.

Informatieveiligheid is duidelijk op de kaart gezet met de benoeming van een fulltime CISO. Er zijn diverse bewustwordingsacties uitgevoerd, waaronder de inzet van een ethical hacker. De bewustwording onder de medewerkers is aantoonbaar toegenomen. Zij zochten regelmatig contact met de Servicedesk of de CISO met vragen of meldingen over informatieveiligheid. Daarnaast is uitvoerig gewerkt aan de noodzakelijke voorbereidingen om te komen tot ISO-27001 certificering in 2021. Dit omvat onder andere het aanscherpen van beveiligingsbeleid en borgen van IT processen.

Omdat de digitale ontwikkelingen snel gaan hebben we gewerkt aan de actualisatie van het Informatiebeleid. Onderdeel hiervan is een intakeprocedure voor het integraal beoordelen van nieuwe ontwikkelingen en het adviseren hierover. In 2020 is deze procedure geïmplementeerd.

Om meer strategische richting te geven aan de ontwikkeling van de informatievoorziening is op basis van extern onderzoek de organisatiestructuur van de afdeling I&A aangepast door een CIO office op te richten. Het CIO office is een eenheid waarbinnen IT governance processen uitgevoerd gaan worden. Deze governance processen zijn in kaart gebracht, zodat er nu ook zicht is op een ontwikkelagenda voor 2021. Verder is een eerste opzet gemaakt voor een conceptuele data architectuur en de visie op data-gedreven werken.

De besluitvorming rond de Wet Open Overheid (WOO) heeft door de corona crisis vertraging opgelopen. Interprovinciaal is een werkgroep actief waarin afstemming plaatsvindt over de wijze waarop de Provincies invulling gaan geven aan de WOO.

Communicatie

We willen het beste voor de Zeeuwen en de Zeeland. En dan is in de veranderende wereld van nu vrijwel alles communicatie. Pers, publiek en politiek beoordelen onze organisatie op ons vermogen om te communiceren. Dat doen we omdat er een wettelijke plicht is om actief en passief informatie te verschaffen. Maar ook omdat communicatie een instrument is om doelstellingen te bereiken en om de Zeeuwse samenleving de toegevoegde waarde van de Provincie Zeeland te laten zien. Dat doen we via mensen: bestuurders en medewerkers. Maar ook via middelen zoals social media (YouTube,

Instagram, LinkedIn, Twitter en Facebook), zeeland.nl, online magazines, huisstijl en mediaberichten. Via halen en brengen, interactief, duidelijk, betrouwbaar, deskundig, inspirerend en geloofwaardig. In 2020 hebben we ingezet op het verder vergroten van het aantal volgers en nog meer 'likeable' worden. We hebben daarbij nog meer beeld en video ingezet. Zo beschikken we sinds voorjaar 2020 over de Abdijstudio waar we webinars en livestreams kunnen houden. Digitale toegankelijkheid en daaraan gekoppeld begrijpelijk communiceren als overheid (Direct Duidelijk) was een belangrijk thema. In 2020 was vanwege corona veel inzet nodig op het gebied van communicatie. Eind 2021 gaan we met de vernieuwde website zeeland.nl werken.

Maatschappelijk verantwoord inkopen

In 2020 zijn conform het actieplan 'Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) 2017-2020' diverse aanbestedingen gerealiseerd waarin duurzaamheid is uitgevraagd. Bijvoorbeeld de verbouwing van gebouw A van de Abdij, het leasecontract voor duurzaam wagenpark en de raamovereenkomst voor flexibele arbeidskracht. Via rond-het-beeldscherm sessies met andere overheden en Zeeuwse marktpartijen is onderzocht hoe de Sustainable Development Goals (SDG's, ontwikkeld door de VN) kunnen dienen als basis voor een nieuw actieplan MVI. Er zou in 2020 extra aandacht worden gegeven aan de naleving van contractmanagement. De focus heeft echter gelegen op een juist en volledig contractenregister. Vanuit deze basis werken we verder aan het beter vastleggen, naleven en rapporteren op contractafspraken. De coronamaatregelen hebben nauwelijks gevolgen gehad voor de voortgang van inkopen en aanbestedingen. Inschrijftermijnen voor aanbestedingen zijn verlengd om meer digitale afstemming mogelijk te maken. Sommige gecontracteerde zaken konden geen doorgang vinden, denk aan cursussen of bijeenkomsten. Daar zijn oplossingen voor gevonden met de leveranciers. Bij veel contracten hebben wij geen afnameverplichting. In de uitvoering van contracten zijn een aantal vertragingen opgetreden omdat bijvoorbeeld materialen niet konden worden geleverd.

Algemene Verordening Gegevensbescherming

Samenwerking in de regio

In het coalitieakkoord 2019 - 2023 is opgenomen dat de Provincie actief naar samenwerkingspartners zoekt rond de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). In 2020 heeft er een intensieve samenwerkingsverkenning plaatsgevonden voor een gezamenlijke invulling van de functie van Functionaris Gegevensbescherming (FG) voor meerdere Zeeuwse overheden. Deze verkenning heeft er toe geleid dat we eind 2020 het besluit hebben genomen om met de drie Zeeuws-Vlaamse gemeenten en twee gemeenschappelijke regelingen (RUD Zeeland en Sabewa) een gezamenlijk FG contract op de markt te zetten.

Toezicht AVG

De Autoriteit Persoonsgegevens (AP), de externe toezichthouder in Nederland, heeft tot nu toe nog geen specifieke verzoeken gedaan of onderzoek uitgevoerd bij de Provincie Zeeland. Wel zijn er in 2020 drie meldingen van datalekken gedaan bij de AP en ontving de Provincie één verwijderingsverzoek. De AVG is steeds meer een onlosmakelijk onderdeel geworden van de (interne) bedrijfsprocessen binnen de Provincie. Op deze manier heeft de Provincie in 2020 verdere stappen gezet om op detailniveau te voldoen aan de AVG.

Cybercrime

In 2020 zijn bijna alle voor de ISO-27001 certificering verplichte documenten aangemaakt en vastgesteld. Ook de borging ervan in de organisatie is voor een groot deel gerealiseerd. Daarmee loopt het programma op schema en verwachten we eind 2021 te kunnen certificeren. De CISO heeft zich begin 2020 gecertificeerd als Certified ISO/IEC 27001 Lead Implementer en heeft daarmee de vakbekwaamheid om certificeringstrajecten te leiden. Eén van de adviseurs bij Control heeft zich gecertificeerd als Internal Auditor ISO/IEC 27001 en zij kan daardoor in 2021 beginnen met de interne audits die nodig zijn voordat de certificeringsaudits worden uitgevoerd.

In 2020 is veel aandacht geweest voor bewustwording bij personeel, via interne communicatie en cursussen. Aan regelmatige vragen en reacties van medewerkers merken we dat de bewustwording van het belang van informatieveiligheid en privacy steeds hoger wordt. De provinciale systemen blijken goed beschermd tegen aanvallen van buitenaf. Zoals bij veel overheden wordt zeer regelmatig gepoogd systemen te hacken, maar dat is ook in 2020 adequaat afgeweerd door enerzijds de geavanceerde software en anderzijds door de vakbekwaamheid van de systeembeheerders.

Bedrijfsvoering in cijfers

Capaciteit ambtelijke organisatie

Bezetting:

Ambtelijke organisatie: 522,9

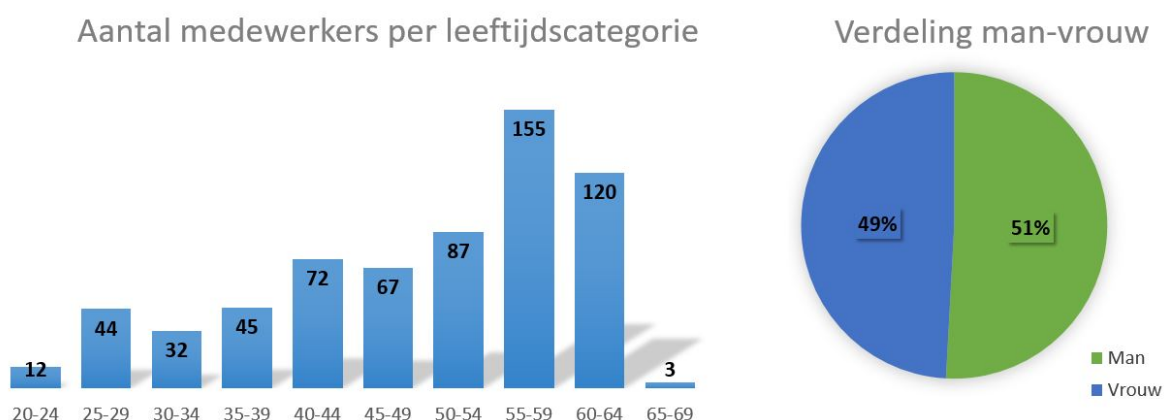
Statengriffie: 8,4*

Rekenkamer: 2,2

**In de zomernota 2019 is door Provinciale Staten vastgesteld de capaciteit van de Statengriffie uit te breiden met 2,6 fte. Aan deze uitbreiding is in 2020 nog geen volledige invulling gegeven.*

Opbouw personeelsbestand

Onderstaande grafiek en diagram laten het aantal medewerkers zien per leeftijdscategorie en de man/vrouw-verdeling (personen) op peildatum 31 december 2020.

Inclusiviteit

Denken in kwaliteiten in plaats van beperkingen. Als werkgever vinden we het belangrijk dat ons medewerkersbestand een afspiegeling is van de Zeeuwse maatschappij. Deze ambitie koppelen we onder andere aan de doelstelling van de Participatiewet. Deze is gericht op het creëren van duurzame functies voor mensen met een arbeidsbeperking. Ook deze medewerkers bieden we perspectief voor langere termijn. Onze doelstelling voor 2020 was het creëren van banen voor 19,4 fte volgens de banenafpraak. Bij banen vanuit de Participatiewet geldt dat 1 fte gelijk staat aan 25,5 uur. Deze doelstelling is behaald.

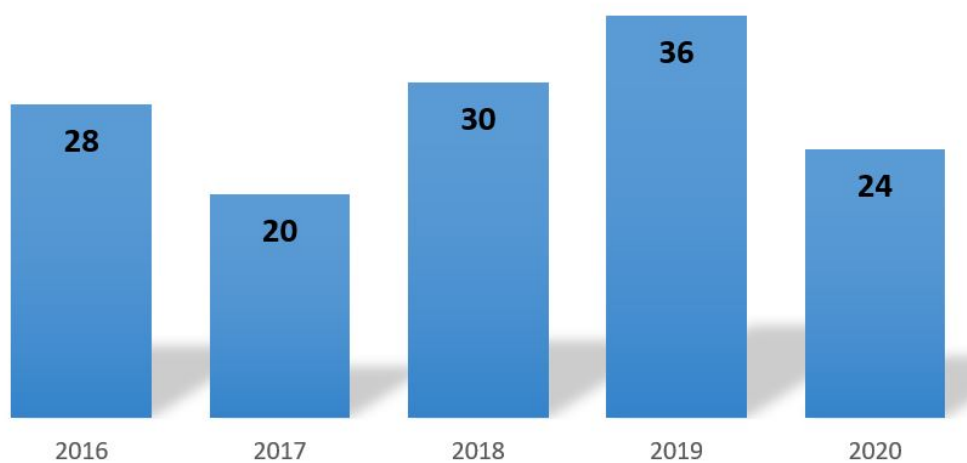
Het totaal aantal medewerkers uit de doelgroep 'banenafpraak' binnen onze organisatie in 2020 betreft 19,65 fte verdeeld over 20 medewerkers. Een deel van deze medewerkers is werkzaam binnen ons bedrijfsrestaurant en als medewerker hospitality. Daarnaast zijn medewerkers onder andere werkzaam binnen de steunpunten van ons wegbeheer, groenbeheer, bedrijfsvoering en binnen onze beleidsprogramma's. Achttien medewerkers hebben een vast dienstverband. Daarnaast bieden we ook werk-leertrajecten aan voor medewerkers uit de doelgroep 'banenafpraak'. Om de begeleiding voor de collega's uit de doelgroep 'banenafpraak' zo goed mogelijk te regelen, werken we met twee interne jobcoaches. In 2020 zijn wij gestart met het investeren in het opleiden en trainen van deze coaches. Het doel is dat deze jobcoaches goede begeleiding kunnen bieden aan de collega's uit de eerder genoemde doelgroep en hun leidinggevendend. De interne jobcoaches volgden samen met een aantal jobcoaches uit de regio de leergang 'interne jobcoach'. Ze hebben de training behaald. Daarnaast organiseerden we trainingen voor groepen medewerkers om de bewustwording en uitwisseling onder medewerkers te vergroten.

In 2020 is ook een plan van aanpak 'Diversiteit en inclusie' voor de Provincie opgesteld. Met dit plan van aanpak gaan we aan de slag om naast de doelgroep 'banenafpraak' ook meer diverse groepen mensen aan te spreken en een plek in onze organisatie te bieden. Hiermee streven we naar een inclusieve organisatie waar iedereen, ongeacht etniciteit, geslacht, geloof enzovoorts zich welkom voelt en zijn of haar talenten kan inzetten.

Stages

Wij bieden jongeren de mogelijkheid om ervaring op te doen en een bijdrage te leveren aan het werk van de Provincie Zeeland. Zo kunnen zij hun kennis en netwerk verbreden en geven ze tegelijkertijd onze organisatie nieuwe inzichten op het gebied van bijvoorbeeld digitaal werken en gebruik van social media. Jaarlijks hebben wij de doelstelling om minimaal 15 stageplaatsen beschikbaar te hebben voor diverse opleidingsrichtingen zoals: HRM, Communicatie, ICT, Bedrijfskunde MER en Deltamanagement. Ondanks dat de coronamaatregelen het begeleiden van studenten in 2020 lastig maakte, hebben wij ons ingezet om zoveel mogelijk jongeren ook in deze tijden een stageplaats te bieden. In 2020 liepen 24 scholieren/studenten stage bij de Provincie Zeeland.

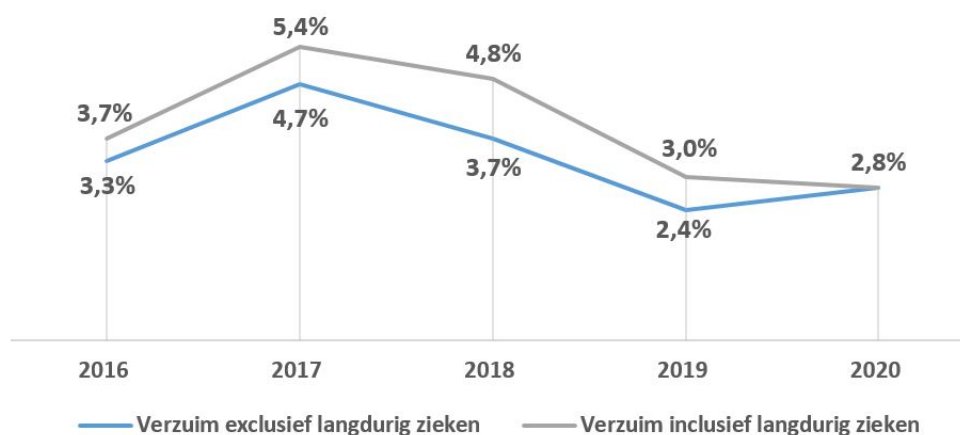
Aantal stageplaatsen

Ziekteverzuim

Het provinciale verzuimpercentage ligt ook in 2020 lager dan de (jaarlijks bijgestelde) Verbaannorm van 3,3%. De organisatie voert een actief verzuimbeleid. Analyses van het verzuim worden vertaald naar een actieplan. In 2020 zijn aanvullende maatregelen getroffen op het gebied van verzuimpreventie en is het verzuim wekelijks gemonitord in verband met het corona-virus.

Verzuim

Externe inhuur

Met het inhuren van externen gaan we zorgvuldig en afgewogen om. De Rijksoverheid heeft voor haar eigen bedrijfsvoering het begrip 'externe inhuur' gedefinieerd en genormeerd op 10 procent van de totale personele uitgaven. Het uitgangspunt daarbij is 'pas toe of leg uit' in het geval de norm wordt overschreden. In de cao Provincies van 2016 is afgesproken dat de provincies vanaf 2017 gezamenlijk ook de Rijksdefinitie voor externe inhuur hanteren. Daarbij is besloten om geen centrale norm af te spreken. Als Zeeland hanteerden we deze definitie al langer, door te kiezen voor het hanteren van zowel de definitie als de norm. In de cao provincies 2019-2020 is daarnaast afgesproken dat externe inhuur wordt beperkt tot:

- Vervanging bij ziek & chique
- Nieuw werk ter overbrugging en in combinatie met het overdragen aan en inwerken van medewerkers ('meester-leerling-gezel')
- Structureel werk dat gaat verdwijnen
- Aantoonbaar tijdelijk werk (klussen, projecten, externe financiering, investeringsprogramma's)

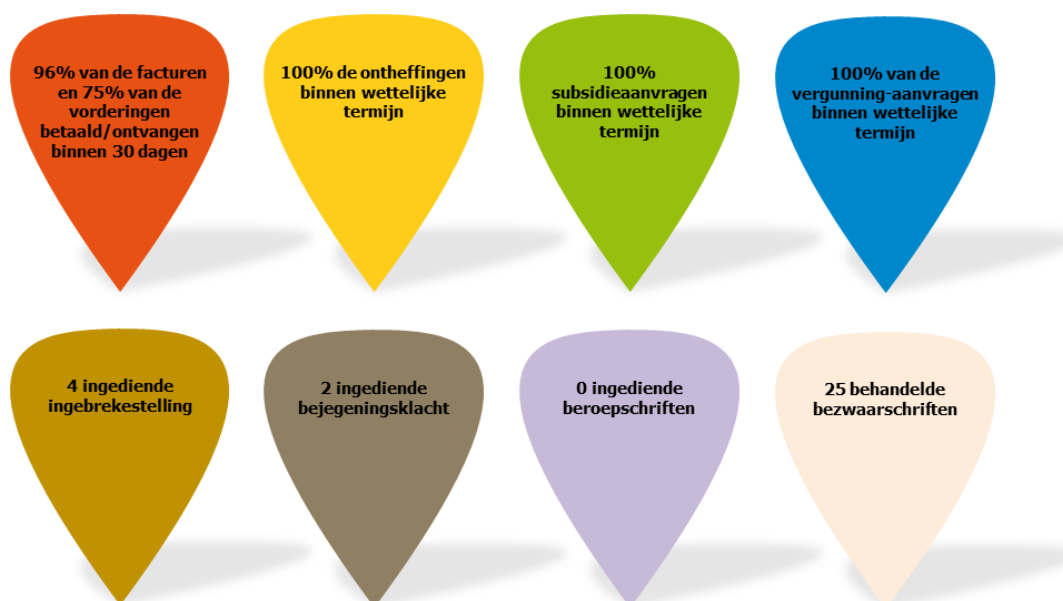
Vanaf 2017 wordt via de Personeelsmonitor Provincies jaarlijks gerapporteerd over de omvang van externe inhuur in de provinciale organisaties. Zeeland interprovinciaal gezien de laatste jaren het laagste percentage externe inhuur.

De Rekenkamer concludeerde in haar onderzoek uit 2019/2020 dat externe inhuur de afgelopen jaren doelmatig en doeltreffend is geweest. Op aanbeveling van de Rekenkamer werken wij op dit moment aan een geactualiseerd kader voor zowel externe inhuur als uitbesteding en informeren Provinciale Staten hierover via de volgende jaarrekening.

	2016	2017	2018	2019	2020
Totaalbedrag externe inhuur op basis van de Rijksdefinitie (x 1 mln.)	2,6	1,6	3,3	3,3	2,8
Percentage externe inhuur (kosten afgezet tegen totale personele uitgaven)	7,0%	4,3%	7,9%	7,1%	5,9%

Externe dienstverlening

De kwaliteit van de provinciale dienstverlening wordt getoetst aan de wettelijke (behandel)termijnen van onder meer bezwaarschriften, klachten, vergunning- en subsidieaanvragen, zoals die staan vermeld in de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Een overzicht van onze prestaties op de servicenormen in het kwaliteitshandvest Provincie Zeeland over de periode van 1 januari tot en met 31 december 2020:

Controlfunctie

De controlfunctie is er op gericht om een goed georganiseerd en geaccepteerd systeem van sturing en beheersing te realiseren. Zodanig dat control een vanzelfsprekend onderdeel is van het dagelijks handelen van medewerkers.

Het jaar 2020 stond voor de eenheid Control in het teken van de evaluatie en organisatorische herpositionering en daarnaast in het teken van de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording bij de jaarstukken. Wij hebben de Auditcommissie geïnformeerd over ons voorstel om de eenheid Control met ingang van 2021 rechtstreeks onder de provinciesecretaris/algemeen directeur te positioneren. Verder hebben wij de Auditcommissie op de hoogte gesteld van de achtergronden van de invoering van een rechtmatigheidsverantwoording en de keuzes die straks voorliggen aan Provinciale Staten.

In 2020 hebben wij een tweetal zogenaamde 217a onderzoeken uitgevoerd, naar begrotingsbeheers en sponsorbeleid. De resultaten van het 217a onderzoek naar het begrotingsbeheer 'effectief begroten' zijn besproken in de Auditcommissie van februari 2021. Het 217a onderzoek naar het sponsorbeleid zijn begin 2021 afgerond. Naast deze 217a onderzoeken is Control betrokken geweest bij andere onderzoeken waaronder het vooronderzoek integriteit project Zanddijk, het uitvoeren van een veiligheidsonderzoek opstellen van een feitenrelaas. Een regulier onderdeel van het takenpakket van Control is het beoordelen van de kwartaalrapportages grote projecten. Inmiddels zijn de projecten Deltaplan Zoet Water, Zanddijk en Kapellebrug toegevoegd aan de lijst van grote projecten. Het project Marinierskazerne is van de lijst afgehaald. De beoordeling door de eenheid Control is een vast onderdeel in de besluitvormingstraject van GS.

De werkzaamheden in het kader van het beschrijven van de belangrijkste werkprocessen waren eind 2020 nagenoeg afgerond. Verder zijn in 2020 verschillende interne controles uitgevoerd, onder meer naar het verlenen van POP3-subsidies, grondtransacties, het contractenregister en interne controles in aanloop naar de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording. In het kader van risicomanagement zijn in 2020 verschillende risicosessies uitgevoerd, onder meer bij het Deltaplan Zoet Water, het voorbereidingstraject van het project Deltaweg en op de gevolgen van de coronacrisis op de jaarrekening van de Provincie inclusief onderliggende deelnemingen. In 2020 is door Control nog een begin gemaakt met het uitvoeren van de interne audit in het kader van het ISO27001-certificeringstraject aangaande informatieveiligheid.

Rechtmatigheid

Voor de uitvoering van beleid is de Provincie gebonden aan kaders die voortkomen uit wet- en regelgeving afkomstig van de Rijksoverheid of uit eigen, door Provinciale Staten vastgestelde kaders. Bij het onderzoek naar de rechtmatigheid bij de accountantscontrole gelden voor deze kaders de volgende drie criteria: het begrotingscriterium, het voorwaardencriterium en het M&O-criterium.

Begrotingscriterium

Hier gaat het erom dat financiële handelingen plaatsvinden binnen het kader van de geautoriseerde begroting (ex. artikel 216 Provinciewet). Het college van GS moet ervoor zorgen dat de lasten van de programma's, zoals geautoriseerd in de begroting, na wijziging niet worden overschreden.

In de Jaarrekening 2020 staat dat er in 2020 geen sprake is van een dergelijke overschrijding.

Voorwaardencriterium

Bij het voorwaardencriterium is van belang welke regelgeving, zowel intern als extern, van toepassing is bij de uitvoering van financiële beheershandelingen. Deze regelgeving is geïnventariseerd en wordt jaarlijks geactualiseerd. Binnen het voorwaardencriterium zijn twee aandachtsgebieden van belang voor de Provincie Zeeland, inkoop- en aanbestedingsregels en verstrekte subsidies.

In de Jaarrekening 2020 staat dat de Provincie in 2020 heeft voldaan aan het voorwaardencriterium.

M&O-criterium

Het gaat hierbij om misbruik en oneigenlijk gebruik van provinciale middelen. Om dit te voorkomen, inventariseren we of alle risico's zijn afgedekt door wet- en regelgeving.

- Misbruik: het bewerkstelligen van geen of te geringe betaling van verplichte bijdragen aan de overheid en van het verkrijgen of genieten van een (te hoge) uitkering door bewust niet, niet tijdig, niet juist of niet volledig verstrekken van gegevens en inlichtingen.
- Oneigenlijk gebruik: het volgens de regels van de wet, maar in strijd met de bedoelingen van de wettelijke bepalingen, geheel of ten dele ontgaan van een verplichte bijdrage aan de overheid en verkrijgen of genieten van een (te hoge) uitkering.

De basis van het voorkomen van M&O is dat processen, waarbij M&O-gevoeligheden spelen, voldoende voorzorgsmaatregelen bevatten. M&O-maatregelen zijn verankerd in de administratieve organisatie, die we jaarlijks actualiseren. Bij het maken van nieuwe regelingen en verordeningen toetsen we of het M&O-beleid hierin voldoende is verankerd.

Afwijkingen WNT bij het verlenen van een subsidie

GS heeft in 2020 subsidie verleend aan Smart Delta Resources (SDR). Daarbij is afgeweken van artikel 5, lid 1 en 3 van de ASV2013 omdat de bezoldiging van de programma directeur SDR hoger is dan de betreffende maxima. De hogere bezoldiging van de directeur is gerechtvaardigd gezien zijn opdracht om SDR naar een professionelere organisatie te leiden en de grote opgave om projecten te ontwikkelen die substantieel CO2 reduceren i.h.k.v. het Nationaal Klimaatakkoord. In het door de Board van SDR vastgestelde functieprofiel was als randvoorwaarde geformuleerd dat de aan te trekken programma directeur op management niveau ervaring moest hebben bij een groot industrieel bedrijf. De daarbij behorende bezoldiging wordt door GS als marktconform beoordeeld. Provincie Zeeland is partner van SDR en onderschrijft de ambitie die zij heeft uitgewerkt in SDR Regioplan 2030 2050.

Omdat de NV Economische Impuls Zeeland penvoerder is voor SDR, verloopt ook de financiële administratie via deze organisatie.

Verbonden partijen

Inleiding

Als verbonden partijen voor de Provincie Zeeland worden aangemerkt publiekrechtelijke (gemeenschappelijke regelingen) of privaatrechtelijke rechtspersonen (verenigingen, stichtingen, BV's en NV's) waarin we én een bestuurlijk én een financieel belang hebben.

Een bestuurlijk belang houdt in dat er sprake is van zeggenschap, hetzij uit een provinciale vertegenwoordiging in het bestuur van de verbonden partij, hetzij uit hoofde van stemrecht.

Een financieel belang betekent dat een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is, indien de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid voor de provincie bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt

Visie en beleid

De Provincie heeft diverse instrumenten tot haar beschikking om publieke doelen te bereiken. Het meest geëigende instrument is wet- en regelgeving. Wanneer de Provincie hieraan niet genoeg heeft, kunnen andere instrumenten, zoals subsidieverlening of verbonden partijen benut worden.

De Nota Verbonden Partijen is vastgesteld in door Provinciale Staten in haar vergadering van 15 juli 2016. Hierin zijn de volgende uitgangspunten vastgelegd:

- De Provincie Zeeland participeert uitsluitend in een verbonden partij wanneer hiermee een publiek belang wordt gediend en publieke doelen niet op een andere manier beter gerealiseerd kunnen worden.
- De Provincie Zeeland kiest voor die samenwerkingsvorm, publiekrechtelijk of privaatrechtelijk, die het best past bij het dienen van het publiek belang.

De Provincie Zeeland participeert in diverse verbonden partijen; per partij wordt hierover informatie gegeven.

Speerpunten

- Opstellen aandeelhoudersstrategie Nort Sea Ports SE: is voorbereid en zal begin 2021 worden vastgesteld
- Onderzoek naar rechtstreeks aandeelhouderschap Evides: is onderdeel van het compensatiepakket Wind in de Zeilen en zal in 2021 nog doorlopen.

Kengetallen

- Kapitaalparticipaties van deelnemingen opgenomen op de provinciale balans onder de Financiële vaste activa. Op 31 december 2020 bedraagt dit in totaal € 132,4 mln.
- Eind 2020 staat de provincie voor verbonden partijen garant voor € 252,5 mln.

Beleidskader

- Nota Verbonden Partijen (PS 15-07-2016)

Overzicht verbonden partijen

Ten opzichte van 2019 zijn de gemeenschappelijke regeling Zeeland Seaports en de Tractaatweg B.V. komen te vervallen als verbonden partij van de Provincie Zeeland. De GR is opgeheven en het aandeelhouderschap in North Sea Port SE is rechtstreeks in handen van de provincie gekomen. De Tractaatweg B.V. is opgeheven, aangezien de twee projecten waarvoor zij de uitvoerende organisatie was, de aanleg van de N62 Tractaatweg en de N62 Sloeweg fase 2 zijn afgerond in 2019 en de B.V. in 2020 formeel is geliquideerd.

Gemeenschappelijke regelingen (GR)

- Regionale uitvoeringsdienst Zeeland (RUD)

Vennootschappen en coöperaties

- PZEM N.V.
- North Sea Port SE

- N.V. Westerscheldetunnel (WST)
- N.V. Economische Impuls Zeeland (Impuls)
- Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB)
- Westerschelde Ferry B.V. (WSF)
- Investeringsfonds Zeeland B.V. (IFZ)
- Gemeentelijke Vervoerscentrale Zeeland B.V.

Stichtingen en verenigingen

- Vereniging Interprovinciaal Overleg (IPO)

Overige verbonden partijen

- Europese Gemeenschap voor Territoriale Samenwerking (EGTS) Linieland van Waas en Hulst

PZEM N.V.

Vestigingsplaats

Middelburg

Oprichting/deelname provincie

DELTA N.V. komt voort uit de fusie in 1991 tussen Watermaatschappij Zuid West Nederland (WMZ) en de Provinciale Zeeuwse Energie Maatschappij (PZEM). In 2017 is na de verkoop van het onderdeel Retail de naam gewijzigd in PZEM N.V.

Publiek belang

Het waarborgen van wettelijk gedefinieerde publieke belangen (Evides, EPZ) en duurzame werkgelegenheid (in Zeeland). Daarbij geldt als uitgangspunt een risicoprofiel passend bij een publieke aandeelhouder en wordt van PZEM N.V. een marktconform financieel rendement verwacht dat in goede verhouding staat tot het risicoprofiel van de activiteiten.

Programma begroting

Algemene dekkingsmiddelen

Bestuurlijk belang

Het bestuurlijk belang bestaat uit 50% stemrecht in de AvA.

Doelstelling

PZEM N.V. is een geïntegreerd energiebedrijf. Het is werkzaam op het gebied van de elektriciteits-, gas-, water- en warmtevoorziening.

Bezoldiging

Het uitgangspunt voor het beloningsbeleid is dat PZEM N.V. een zodanige beloning toekent dat de mensen die beschikken over de juiste kennis en ervaring uit de markt aangetrokken kunnen worden, en voor PZEM N.V. behouden kunnen worden. Daarbij wordt de WNT-norm van toepassing verklaard. Indien aantoonbaar blijkt dat er geen gekwalificeerde bestuurder gevonden kan worden binnen de WNT-norm geldt als absolute plafond het gewogen gemiddelde van 50% publiek en 50% markt.

Aandeelhoudersstrategie

Besluit PS d.d. 3 november 2017. De Provincie Zeeland geeft invulling aan het aandeelhouderschap door:

- het beogen om actief aandeelhouder te zijn binnen de grenzen van de wet en de statuten gegeven het grote financiële belang (dividend en risico's);
- het streven naar frequente communicatie met PZEM N.V. via (informele) aandeelhoudersbijeenkomsten en bredere presentaties rond belangrijke besluitvormingstrajecten;
- het via een vertegenwoordiging in de aandeelhouderscommissie actief toezien op de borging van haar belangen en hierbij steeds zo veel mogelijk gezamenlijk optrekken met overige aandeelhouders;
- haar bevoegdheden conform de herziene statuten van PZEM N.V. zorgvuldig te hanteren en daarbij steeds de uitgangspunten van de beleidsnota Verbonden partijen 2016 en de doelstellingen van de

aandeelhoudersstrategie als uitgangspunt nemen;
 • om invulling te geven aan de aandeelhouderstrategie en in het kader van het project 'Wind in de Zeilen' onderzoekt PZEM samen met de aandeelhouders op welke wijze de aandelen Evides (waterbedrijf) kunnen worden overgeheveld naar de PZEM aandeelhouders.

Financieel resultaat

Over het jaar 2020 zijn nog geen financiële gegevens bekend.

Dividenduitkering

Het dividend is meerjarig geraamd op nihil.

Financieel belang

Het provinciaal belang betreft 50%. De overige 50% van de aandelen is in handen de 13 Zeeuwse gemeenten, de provincie Noord-Brabant en Zuid-Holland en een aantal gemeenten in deze provincies.

Eigen Vermogen

Eigen Vermogen	bedragen x € 1.000
per 01-01-2020	€ 1.326.809
per 31-12-2020 (schatting)	€ 1.326.809

Vreemd Vermogen

Vreemd Vermogen	bedragen x € 1.000
per 01-01-2020	€ 940.039
per 31-12-2020 (schatting)	€ 940.039

Risico's

Op de balans van de Provincie Zeeland zijn de aandelen PZEM N.V. gewaardeerd tegen een boekwaarde van € 568.000. Dit betekent dat de Provincie Zeeland over haar deelneming in PZEM N.V. een risico loopt tot dit bedrag. De Provincie Zeeland heeft geen garanties of leningen aan PZEM N.V. verstrekt. Als de energieprijzen aanhoudend laag blijven, is PZEM N.V. financieel niet langer in staat om de kerncentrale te financieren. Vanwege het nationaal belang van de kerncentrale hebben zowel de commissie Balkenende als ook de aandeelhouders aangegeven dat voor een oplossing van dit probleem het Rijk hier zijn verantwoordelijkheid moet nemen.

[Regionale uitvoeringsdienst Zeeland \(RUD\)](#)

Vestigingsplaats

Terneuzen

Oprichting/deelname provincie

28 juni 2013. De GR is bij PS-besluit RUDT-005, d.d. 21-06-2013, vastgesteld.

Publiek belang

De RUD Zeeland draagt sinds 1 januari 2014 zorg voor de uitvoering van de taken op het gebied van het omgevingsrecht in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder, evenals de taken op het terrein van vergunningverlening, toezicht en handhaving op grond van de in artikel 5.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. Uitgezonderd de taken voor de Brzo bedrijven die vanaf 1 oktober 2019 door de DCMR Milieudienst Rijnmond worden uitgevoerd.

Programma begroting

Fysieke leefomgeving

Bestuurlijk belang

De GR RUD is een samenwerkingsverband van de Provincie Zeeland, de Zeeuwse gemeenten en Waterschap Scheldestromen. Het AB van RUD Zeeland bestaat uit vijftien personen, van wie er één is benoemd door PS uit het college van GS. Het DB bestaat uit vijf leden, allen afkomstig uit het AB. Eén DB lid is benoemd door PS uit het college van GS. De voorzitter van het AB is ook voorzitter van het DB. Het lid van het AB, aangewezen door GS van de Provincie heeft zeven stemmen. De leden van het AB, aangewezen door de colleges van B&W van de gemeenten en door het DB van het waterschap hebben ieder één stem. Voor belangrijke besluiten, waaronder de begroting, is een tweederde meerderheid nodig.

Doelstelling

Uitvoering van de milieutaken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Daarnaast uitvoering van specialistische taken, zoals op het gebied van externe veiligheid, geluid, bodem, luchtkwaliteit en de handhaving van de groene wetten. Uitvoering van de taken op het gebied van het omgevingsrecht in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder, evenals taken op het terrein van vergunningverlening, toezicht en handhaving op grond van de in artikel 5.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. Uitgezonderd de taken voor de BRZO bedrijven die vanaf 1 oktober 2019 door de DCMR Milieudienst Rijnmond worden uitgevoerd.

Bezoldiging

De bezoldiging van de bestuurder valt binnen de normen van de Wet Normering Topinkomens (WNT).

Aandeelhoudersstrategie

N.v.t.

Financieel resultaat

Begroot resultaat voor 2020 was € 0. Op basis van de 2e bestuursrapportage 2020 is het verwachte resultaat over 2020 € 275.000, waarvan naar verwachting circa € 99.000 terug zal vloeien naar de provincie.

De jaarstukken van de RUD zijn ten tijde van het opmaken van de jaarstukken van de provincie nog niet door het DB van de RUD vastgesteld en worden pas in het AB medio 2021 definitief vastgesteld.

Dividenduitkering

N.v.t.

Financieel belang

De deelnemersbijdrage 2020 bedroeg € 2.898.000. Daarnaast is er op grond van de afgesloten dienstverleningsovereenkomst € 2.550.000 beschikbaar gesteld voor uren strippenkaart en materieel budget.

Eigen Vermogen

Eigen Vermogen	bedragen x € 1.000
per 01-01-2020	1.439 (o.b.v. definitieve jaarstukken 2019)
per 31-12-2020	1.439

Vreemd Vermogen

Vreemd vermogen	bedragen x € 1.000
per 01-01-2020	1.749 (o.b.v. definitieve jaarstukken 2019)
per 31-12-2020	1.749

Risico's

De Provincie Zeeland is als deelnemer mede aansprakelijk voor financiële tekorten. De RUD heeft voor 2021 een sluitende begroting. Financiële aansprakelijkheid voor de Provincie Zeeland kan pas ontstaan na besluitvorming daarover in het Dagelijks Bestuur (DB) en het Algemeen Bestuur (AB) van de RUD Zeeland. De Provincie Zeeland maakt onderdeel uit van de besluitvorming in het DB en AB.

Door PS is een besluit genomen over de invoering per 2020 van een nieuwe verrekensystematiek bij RUD Zeeland. Bij de in 2019 uitgevoerde evaluatie van de verrekensystematiek PxQ blijkt dat de provincie uiteindelijk meer moet gaan betalen, wat is verwerkt via een begrotingswijziging in de provinciale meerjarenbegroting. Jaarlijks zal worden afgerekend op werkelijk door de RUD Zeeland voor de provincie gemaakte uren.

De overgang van de BRZO-werkzaamheden van de RUD Zeeland naar de DCMR als gevolg van de wettelijke toedeling van deze taak aan DCMR heeft frictiekosten met zich meegebracht. Hiervoor zijn afspraken tussen de RUD Zeeland en de provincie gemaakt welk bedrag de provincie hiervoor maximaal per jaar aan de RUD Zeeland moet betalen.

Met de RUD Zeeland en met de DCMR worden jaarlijks jaarplannen afgesloten waarin de door hen voor de provincie uit te voeren werkzaamheden zijn opgenomen. Mogelijk zal de DCMR het kwaliteitsniveau van de Brzo taken op een hoger niveau willen brengen, daarmee kunnen extra kosten gemoeid zijn.

De RUD Zeeland voert samen met de gemeenschappelijke regelingen van de Veiligheidsregio en de GGD een verkenning uit naar eventuele samenwerkingsmogelijkheden. Voorts is de provincie gestart met een toekomstverkenning naar de samenwerking van milieutaken. De uitkomsten van die verkenningen kunnen gevolgen hebben voor de RUD Zeeland en de DCMR.

North Sea Port SE

Vestigingsplaats

Sas van Gent

Oprichting/deelname provincie

29 juni 2018

Publiek belang

Via aandeelhouderschap in North Sea Port SE streeft de Provincie naar:

- De borging van nautisch beheer en toegankelijkheid van de Zeeuwse havens;
- Stimulering van economische bedrijvigheid en ontwikkeling in Zeeland;
- Bevordering van duurzame werkgelegenheid in de provincie Zeeland, zowel direct via North Sea Port SE als indirect via de aan de haveninfrastructuur verbonden ondernemingen.

Programma begroting

Algemene dekkingsmiddelen

Bestuurlijk belang

Het bestuurlijk belang bestaat uit 25% stemrecht in de AvA.

Doelstelling

Het (doen) uitoefenen van het havenbedrijf en in dat kader de positie van het Zeeuwse haven- en industriecomplex in internationaal perspectief zowel op de korte als lange termijn te versterken.

Bezoldiging

Aan de reeds bestaande beloning van de bestuurders is vooralsnog niets gewijzigd.

Aandeelhoudersstrategie

Dienen van het publiek belang wat gemoeid is met de haven:

- In stand houden van kwalitatief hoogstaande en veilige haveninfrastructuur;
- Bevorderen duurzame werkgelegenheid;

- Financieel gezond beleid en adequaat risicobeheer gericht op continuïteit en afbouwen van overheidsgaranties;
- Doelstelling gemiddeld 8% rendement op Eigen Vermogen.

Opstellen aandeelhoudersstrategie North Sea Port SE: is voorbereid en deze zal in 2021 worden vastgesteld.

Financieel resultaat

Over het jaar 2020 zijn nog geen gegevens bekend.

Dividenduitkering

Zolang sprake is van garanties zal geen dividend uitgekeerd worden.

Financieel belang

Kapitaalbelang van 25%.

Eigen Vermogen

Eigen Vermogen	bedragen x € 1.000
per 01-01-2020	416.533
schatting per 31-12-2020	416.533

Vreemd Vermogen

Vreemd Vermogen	bedragen x € 1.000
per 01-01-2020	490.717
schatting per 31-12-2020	490.717

Risico's

De Provincie Zeeland heeft een belang van 25% in North Sea Port SE. Het eigen vermogen van North Sea Port SE bedraagt eind 2019 € 416,5 miljoen. Indien er in de toekomst verliezen worden geleden, kan de situatie ontstaan dat het eigen vermogen ontoereikend wordt. In dat geval zullen de garanties ingeroepen worden.

Het totaal aan garanties bedraagt per 2020 € 505 miljoen + P.M. met betrekking tot de waarde van de derivatenportefeuille (deze waarde fluctueert). Voor de Provincie Zeeland betekent dit dat er een bedrag van € 252,5 miljoen opgevraagd kan worden. Indien North Sea Port geconfronteerd wordt met forse tegenvallers en hoge kosten, kan een dergelijke situatie ontstaan.

Provincie Zeeland zal alsdan een beroep doen op de door North Sea Port SE afgegeven 'vrijwaring'. North Sea Port SE vrijwaart provincie Zeeland tegen en zal provincie Zeeland volledig schadeloos stellen voor en ter zake van Garantiebetalingen.

[N.V. Westerscheldetunnel](#)

Vestigingsplaats

Borssele

Oprichting/deelname provincie

18 maart 2009

Publiek belang

In de vastgestelde aandeelhoudersstrategie is opgenomen:

- Mobiliteit: Een zo hoog mogelijke beschikbaarheid van het gehele tracé tussen Goes en Terneuzen;
- Veiligheid: Verkeersveiligheid geldt als één van de hoogste prioriteiten;
- Tarieven: Invloed op tarievenbeleid om een juiste balans te kunnen waarborgen tussen financiële belangen van de WST enerzijds en de financiële impact voor de burger anderzijds;
- Dekking voor infrastructuur: Het dividend van de WST aanwenden om de aanleg en het onderhoud van de Sluiskiltunnel en de aankoop van de aandelen WST terug te verdienen;
- Provincie Zeeland wil aandeelhouder blijven om invloed te houden op veiligheid, beschikbaarheid en tarieven.

Programma begroting

Algemene dekkingsmiddelen

Bestuurlijk belang

De Provincie Zeeland heeft 100% stemrecht in de AvA. De vennootschap wordt bestuurd door een directie bestaande uit één of meer leden, onder toezicht van een Raad van Commissarissen (RvC). De RvC stelt het aantal leden van de directie vast. Op dit moment is er één algemeen directeur. Een lid van de directie wordt benoemd door de RvC. De RvC bestaat uit drie personen. De leden van de RvC worden benoemd door de AvA.

Doelstelling

De vennootschap heeft als doel een tunnel onder de Westerschelde – met aansluitende wegen en bijbehorende werken – tot stand te brengen en als rechthebbende te exploiteren of doen exploiteren, alsmede ter bevordering van dit doel het deelnemen in, het voeren van beheer over, het financieren van andere ondernemingen en vennootschappen en het stellen van zekerheid voor schulden van anderen en al hetgeen daarmee verband houdt of daaraan bevorderlijk kan zijn.

Bezoldiging

Bezoldiging bestuurder valt binnen de WNT.

Aandeelhoudersstrategie

De aandeelhoudersstrategie is vastgesteld op 13 februari 2015. De uitwerking van de aandeelhouderstrategie is vastgesteld op 30 september 2016. Hierin is vastgelegd om te streven naar zo laag mogelijke tarieven voor de huidige gebruikers, de toltarieven gelijk te houden voor een periode van 4 jaar en de aandeelhoudersstrategie na een periode van 4 jaar te herijken. Op 1 maart 2019 is besloten het tarievenbeleid uit de aandeelhoudersstrategie van de Westerscheldetunnel te wijzigen. De korting voor de t-taggebruikers wordt vanaf 1 januari 2020 tot het einde van de tolheffing verhoogd tot minimaal 40% en voor veelgebruikers tot minimaal 50% van het nominaal tarief.

Financieel resultaat

Het financieel resultaat 2019 bedroeg: € 15,1 miljoen. Het verwacht financieel resultaat 2020 bedraagt circa € 8,5 miljoen. In de komende Algemene vergadering van Aandeelhouders zal het definitieve resultaat worden vastgesteld.

Dividenduitkering

€ 15,1 miljoen (resultaat 2019, uitkering in 2020)

De dividendopbrengsten worden in provinciale jaarrekening toegevoegd aan de bestemmingsreserve Westerschelde en Sluiskiltunnel die mede er op gericht is om afwaardering van de marktwaarde in aanloop naar opheffing van de tol in 2033 op te vangen.

Financieel belang

Kapitaalbelang 100%

Eigen Vermogen

Eigen Vermogen	bedragen x € 1.000
----------------	--------------------

per 01-01-2020	€ 91.688
per 31-12-2020	€ 85.111

Vreemd Vermogen

Vreemd Vermogen	
per 01-01-2020	€ 313.522
per 31-12-2020	€ 290.528

Risico's

Een risico is een lagere dividenduitkering. Van invloed hierop zijn het aantal werkelijke passages. De effecten van de uitbraak van Covid-19 zijn duidelijk merkbaar in het aantal passages door de Westerscheldetunnel (WST). Ten opzichte van eerdere ramingen is er sprake van een fors lager aantal passages in 2020, in 2021 en de jaren erna. De directie geeft in haar beleidsplan aan dat bij een structureel lager aantal passages de tarieven vanaf 2022 moeten worden verhoogd. De tarieven voor 2021 zijn ten opzichte van 2020 ongewijzigd.

De lagere dividendopbrengsten in 2021 in verband met de gederfde tolinkomsten over het boekjaar 2020 zijn via het IPO bij het Rijk onder de aandacht gebracht in het kader van de compensatiemaatregelen Covid-19. Het betreft een bedrag van € 2,33 miljoen gebaseerd op de derving van de tolinkomsten in het boekjaar 2020 afgezet tegen de gemiddelde omzet in de periode van 2017-2019.

Op 9 juli 2019 heeft de Provincie Zeeland een intentieverklaring getekend met de directie van de NV WST met als doel de Westerschelde Ferry BV (WSF) als dochteronderneming onder te brengen bij de NV WST. In de getekende intentieverklaring is een aantal uitgangspunten opgenomen die kansrijk worden geacht om verder uit te werken. In de getekende intentieverklaring is een aantal uitgangspunten opgenomen die kansrijk worden geacht om verder uit te werken. Uit onderzoeken in 2020 blijkt dat effectuering van het voornemen uit de intentieverklaring mogelijk is. Na ampele overwegingen zijn de directie en Raad van Commissarissen van de NV WST echter tot de conclusie gekomen dat een formele verbintenis tussen de NV WST en WSF BV niet in het voordeel is van zowel de NV WST als de WSF BV. De politieke context van de Westerscheldetunnel is de afgelopen periode sterk gewijzigd en het is de vraag of dit in het belang is van de WSF. Rondom het dossier 'WSF' is de afgelopen twee jaar politieke rust ontstaan die naar verwachting juist blijvend verstoord gaat worden bij het onderbrengen van de WSF BV onder de NV WST. Tegelijkertijd heeft de WSF BV zich de afgelopen jaren doorontwikkeld, mede met hulp van de NV WST. Het voorgaande betekent dat het onderbrengen van de WSF BV bij de NV WST niet opportuun is.

[N.V. Economische Impuls Zeeland](#)

Vestigingsplaats

Vlissingen

Oprichting/deelname provincie

9 november 2007

Publiek belang

Impuls Zeeland is voor de Provincie een partner bij het ontwikkelen en stimuleren van de Zeeuwse economie. Impuls Zeeland moet het gat dichten tussen ideeën en eerste planontwikkeling en de daadwerkelijke uitvoering van projecten. De doelstellingen van de Provincie Zeeland voor Impuls Zeeland zijn opgenomen in de Economische Agenda en gekoppeld aan de uitvoeringsprogramma's 'Zeeland in Stroomversnelling' en 'Wind in de zeilen'.

Programma begroting

Regionale economie

Bestuurlijk belang

De Provincie heeft 66% (98.977 aandelen) van het stemrecht in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA). De aandeelhouders bestaan naast de Provincie uit de dertien Zeeuwse gemeenten en de SER Zeeland. De vennootschap wordt bestuurd door één directeur. Het toezicht wordt uitgevoerd door de Raad van Commissarissen (RvC) van drie leden. De leden van de RvC worden aangesteld door de aandeelhouders. Geen van de leden van de directie of RvC is direct of op voordracht van de Provincie Zeeland benoemd.

Doelstelling

Impuls heeft ten doel:

- a. het versterken van de structuur van de Zeeuwse economie door het initiëren, participeren, faciliteren en uitvoeren van programma's en projecten, het aantrekken van bedrijven en investeringen van elders, het bevorderen van (buitenlandse) handel, de promotie van de economie van Zeeland en het begeleiden en financieren van ondernemingen die willen innoveren.
- b. het oprichten en verwerven van, het deelnemen in, het samenwerken met, het besturen van, alsmede het (doen) financieren van andere ondernemingen, in welke rechtsvorm ook;
- c. het beheren van en het beschikken over goederen, het verstrekken en aangaan van geldleningen en het stellen van zekerheden, ook voor schulden van anderen;
- d. het verrichten van al hetgeen met het voorgaande verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord.

Bezoldiging

Bezoldiging bestuurder valt binnen de WNT.

Aandeelhoudersstrategie

N.v.t.

Financieel resultaat

Verwacht negatief resultaat van € 78.335 (gebaseerd op begroting 2020)

Dividenduitkering

€ 0 (gebaseerd op begroting 2020)

Financieel belang

Per 01-01-2020 66%

Per 31-12-2020 66%

Eigen Vermogen

Eigen Vermogen	bedragen x € 1.000
per 01-01-2020	€ 3.945
per 31-12-2020	€ 3.945

De vastgestelde jaarrekening 2020 is nog niet beschikbaar. Het eigen vermogen per 31-12-2020 is daardoor een schatting

Vreemd Vermogen

Vreemd Vermogen	bedragen x € 1.000
per 01-01-2020	€ 1.475
per 31-12-2020	€ 1.475

De vastgestelde jaarrekening 2020 is nog niet beschikbaar. Het vreemd vermogen per 31-12-2020 is daardoor een schatting

Risico's

Er zijn geen garanties verleend aan Impuls Zeeland. De Provincie Zeeland verstrekt een integrale kostensubsidie aan Impuls Zeeland. Indien de Provincie overgaat tot verkoop van de aandelen, dan is het wettelijk niet mogelijk om de integrale kostensubsidie in één keer stop te zetten. De subsidie aan Impuls Zeeland is meerjarig in de provinciale begroting opgenomen.

Nederlandse Waterschapsbank N.V.

Vestigingsplaats

Den Haag

Oprichting/deelname provincie

5 mei 1954

Publiek belang

Het verzorgen van rendabele financiële dienstverlening tegen lage tarieven voor overheden en instellingen uit de semipublieke sector zowel in goede als in slechte tijden.

Programma begroting

Algemene dekkingsmiddelen

Bestuurlijk belang

De Provincie Zeeland heeft 15 Aandelen A en 20 aandelen B.

Aandelen B zijn echter maar voor 26% volgestort.

De provincie heeft hierdoor wel 0,11% van de stemrechten, maar 0,06% dividendrecht.

Doelstelling

Zie publiek belang

Bezoldiging

De NWB beoogt in haar beloningsbeleid haar maatschappelijke rol als bank van en voor de publieke sector te weerspiegelen. Dit uit zich in een gematigd en duurzaam beloningsbeleid dat past binnen de strategie, het risicoprofiel en de risk appetite van de NWB, dat eenduidig en transparant is en in lijn met nationale en internationale regelgeving. Daarnaast is het beleid van de NWB gericht op het aantrekken en behouden van gekwalificeerd en deskundig personeel.

Aandeelhoudersstrategie

Door de Provincie Zeeland is geen aandeelhoudersstrategie vastgesteld.

Financieel resultaat

De netto winst bedroeg in 2019 € 94,5 miljoen. Het financieel resultaat over 2020 is nog niet bekend.

Dividenduitkering

Op 16 april 2020 vond de Algemene vergadering van Aandeelhouders Nederlandse Waterschapsbank NV (NWB Bank) plaats. De Provincie Zeeland is voor 0,11% aandeelhouder van deze NV.

In de AvA op 16 april 2020 is o.a. besloten over het boekjaar 2019 een dividend van € 55 miljoen uit te keren. Voor de Provincie Zeeland betekent dit met haar dividendrecht van 0,060341% een dividenduitkering van € 33.188,-. I.v.m. de COVID-19 pandemie en de onzekerheden die dit met zich meebrengt is uitkering van dit bedrag uitgesteld tot na 1 oktober 2020.

Financieel belang

De Provincie Zeeland heeft 15 Aandelen A en 20 aandelen B.

Aandelen B zijn echter maar voor 26% volgestort.

De provincie heeft hierdoor 0,11% van de stemrechten in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders, maar 0,06% dividendrecht.

Eigen Vermogen

Eigen Vermogen	bedragen x € 1.000
----------------	--------------------

per 01-01-2020	€ 1.796.000
per 31-12-2020 (op basis van schatting 2019)	€ 1.796.000

Vreemd Vermogen

Vreemd Vermogen	bedragen x € 1.000
per 01-01-2020	€ 94.083.000
per 31-12-2020 (op basis van schatting 2019)	€ 94.083.000

Risico's

De Provincie voorziet geen risico's.

Westerschelde Ferry B.V.

Vestigingsplaats

Vlissingen

Oprichting/deelname provincie

1 januari 2015

Publiek belang

Deze vennootschap heeft ten doel in opdracht van de Provincie Zeeland een fiets-voet-veerverbinding over de Westerschelde - met bijbehorende werken - tussen Vlissingen en Breskens vice versa in stand te houden en te exploiteren, inclusief het noodzakelijk alternatief busvervoer tussen Vlissingen en Breskens vice versa.

Programma begroting

Regionale bereikbaarheid en leefbaarheid

Doelstelling

Zie publiek belang.

Bezoldiging

Bezoldiging directie valt binnen de Wet Normering Topinkomens.

Aandeelhoudersstrategie

N.v.t.

Financieel resultaat

Het negatieve financiële resultaat over 2020 bedraagt -/- € 496.920,-.

Dividenduitkering

n.v.t

Financieel belang

100%

Eigen Vermogen

Eigen Vermogen	bedragen
per 01-01-2020	€ 577.539,-
per 31-12-2020	€ 80.619,-

Vreemd Vermogen

Vreemd Vermogen	bedragen
per 01-01-2020	€ 616.888,-
per 31-12-2020	€ 745.503,-

Risico's

Op 9 juli 2019 heeft de Provincie Zeeland een intentieverklaring getekend met de directie van de NV Westerscheldetunnel (WST) met als doel de Westerschelde Ferry BV (WSF) als dochteronderneming onder te brengen bij de NV WST. In de getekende intentieverklaring is een aantal uitgangspunten opgenomen die kansrijk worden geacht om verder uit te werken. Het formele besluit hierover vindt in 2020 plaats. Vanwege de verantwoordingsvoorschriften heeft er in 2019 een (tijdelijke) afwaardering plaats gevonden van het aandelenkapitaal (€ 458.707 tot € 1).

Uit onderzoeken blijkt dat effectuering van het voornemen uit de intentieverklaring mogelijk is. Na ampele overwegingen zijn de directie en Raad van Commissarissen van de NV WST echter tot de conclusie gekomen dat een formele verbintenis tussen de NV WST niet in het voordeel is van zowel de NV WST als de WSF BV. De politieke context van de Westerscheldetunnel is de afgelopen periode sterk gewijzigd en het is de vraag of dit in het belang is van de WSF. Rondom het dossier 'WSF' is de afgelopen twee jaar politieke rust ontstaan die naar verwachting juist blijvend verstoord gaat worden bij het onderbrengen van de WSF BV onder de NV WST. Tegelijkertijd heeft de WSF BV zich de afgelopen jaren doorontwikkeld, mede met hulp van de NV WST. Het voorgaande betekent dat het onderbrengen van de WSF BV bij de NV WST niet opportuun is.

De kabinetsmaatregelen die zijn genomen om de Covid-19 uitbraak zoveel mogelijk te beperken hebben grote gevolgen voor de omzet van de WSF BV in 2020. Het is duidelijk geworden dat de compenserende maatregelen van de overheid voor de WSF niet voldoende zijn. Het verlies over 2020, voornamelijk door de gevolgen van Covid-19, is fors en is in mindering gebracht op het Eigen Vermogen van de WSF BV. In de voorjaarsnota 2021 zal een voorstel worden gedaan om de vermogenspositie van de WSF B.V. te versterken.

Investeringsfonds Zeeland (IFZ)

Vestigingsplaats

Vlissingen

Oprichting/deelname provincie

2018

Publiek belang

Het fonds is opgericht om aan startende en (door)groeiende ondernemers start-, ontwikkel- of groeikapitaal te verstrekken. Het resultaat van de samenwerking tussen het Rijk, Provincie Zeeland en N.V. Economische Impuls Zeeland is uitbreiding van bestaande investeringsfondsen en het opzetten van een (door)groeifonds dat gericht is op het realiseren van een Zeeuwse financieringsinfrastructuur die enerzijds aansluit bij de behoeften van het regionaal bedrijfsleven en anderzijds revolvent is. Dit kan via InnoGo! d.m.v. een achtergestelde lening en middels het Zeeuws Participatiefonds B.V. in de vorm van een achtergestelde lening, deelname in aandelenkapitaal of een combinatie van beide. Per participatie geldt een maximum van € 2.500.000. Om het mogelijk te maken een kwaliteitsslag te maken in de recreatiesector is een apart fonds ingesteld, het zogenaamde Fonds Verblijfsrecreatie BV.

De Staat levert in het kader van het 'Bestuursakkoord Wind in de zeilen' een bijdrage van in totaal € 20 miljoen in Investeringsfonds Zeeland B.V. middels agiostortingen in de jaren 2020-2023.

Programma begroting

Regionale economie

Bestuurlijk belang

De Provincie heeft 29,1% van de aandelen. De aandeelhouders bestaan naast de Provincie uit N.V. Economische Impuls Zeeland (23,6%) en het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (47,3%).

Doelstelling

Doel van het IFZ is het realiseren van een Zeeuwse financieringsinfrastructuur die aansluit bij de behoeften van het regionaal bedrijfsleven. Dit om de economische ontwikkeling in Zeeland te stimuleren en de positie en (internationale) concurrentiekracht van Zeeland en Nederland te versterken.

Bezoldiging

Het IFZ heeft geen personeel in dienst, maar huurt de expertise van N.V. Economische Impuls Zeeland in. De directeur van Impuls Zeeland is uitvoerend bestuurder.

Aandeelhoudersstrategie

N.v.t.

Financieel resultaat

Het resultaat op basis van de jaarrekening 2020 is € 262.961 negatief.

Dividenduitkering

€ 0 (obv begroting 2020)

Financieel belang

Per 01-01-2020 29,1%

Per 31-12-2020 29,1%

Eigen Vermogen

Eigen Vermogen	bedragen x € 1.000
per 01-01-2020	€ 13.347
per 31-12-2020	€ 13.347

De vastgestelde jaarrekening 2020 is nog niet beschikbaar. Het Eigen vermogen per 31-12-2020 is daardoor een schatting.

De waarde van het provinciaal aandeel in de huidige investeringen van het IFZ is hoger dan de balanswaarde bij de Provincie. Hierdoor bestaat er een niet te kwantificeren stille reserve voor de Provincie.

Vreemd Vermogen

Vreemd Vermogen	bedragen x € 1.000
per 01-01-2020	€ 346
per 31-12-2020	€ 346

De vastgestelde jaarrekening 2020 is nog niet beschikbaar. Het Vreemd vermogen per 31-12-2020 is daardoor een schatting

Risico's

Het IFZ verstrekt risicodragend kapitaal. Risico hierbij is dat verstrekte leningen aan participaties in ondernemingen niet volledig terugvloeien naar het IFZ, waarmee het beschikbare kapitaal bij het IFZ in de loop van de tijd afneemt. Gevolg hiervan is dat er minder nieuwe leningen / participaties kunnen worden aangegaan. Het risico voor de Provincie Zeeland is beperkt tot de aandelenparticipatie in het IFZ.

Gemeentelijke Vervoerscentrale Zeeland B.V.

Vestigingsplaats

Terneuzen

Oprichting/deelname provincie

11 juni 2008

Publiek belang

De Provincie is in december 2016 toegetreden als aandeelhouder om uitvoering te kunnen blijven geven aan de mobiliteitsgarantie in de vorm van de haltetaxi, waarvoor de Gemeentelijke Vervoerscentrale Zeeland B.V. de ritplanning verzorgt.

Programma begroting

Regionale bereikbaarheid en leefbaarheid

Bestuurlijk belang

De Provincie bezit 2.000 preferente aandelen en heeft daarmee voor 10% zeggenschap in de vennootschap.

Doelstelling

De Gemeentelijke Vervoerscentrale Zeeland B.V. verzorgt voor gemeenten en samenwerkingsverbanden de ritplanning van het doelgroepenvervoer en voor de Provincie de ritplanning van het haltetaxivervoer.

Bezoldiging

Het salaris valt binnen de maximale bezoldiging volgens de WNT.

Aandeelhoudersstrategie

N.v.t.

Financieel resultaat

Er zijn nog geen (concept) cijfers over 2020 beschikbaar ten tijde van het opmaken van de provinciale jaarstukken.

Dividenduitkering

n.v.t.

Financieel belang

De provinciale exploitatiebijdrage voor 2020 bedraagt € 120.000.

Eigen Vermogen

Eigen Vermogen	bedragen x € 1.000
per 01-01-2020	18.000 (schatting)
per 31-12-2020	18.000 (schatting)

Vreemd Vermogen

Vreemd Vermogen	bedragen x € 1.000
per 01-01-2020	235.000 (schatting)
per 31-12-2020	235.000 (schatting)

Er is nog geen vastgestelde jaarrekening over 2019 beschikbaar en eveneens nog geen (concept) cijfers over 2020 ten tijde van het opmaken van de provinciale jaarstukken.

Risico's

Nihil, omdat Provincie niet risicodragende aandelen bezit.

Vereniging Interprovinciaal Overleg (IPO)

Vestigingsplaats

Den Haag

Oprichting/deelname provincie

1986

Publiek belang

Samenwerkings- en overlegorgaan van alle provincies. De gezamenlijke uitvoeringsorganisatie (BIJ12) maakt formeel onderdeel uit van IPO.

Doelstelling

Het IPO heeft als doelstelling het behartigen van de belangen van provincies en het bieden van een platform voor overleg, uitwisseling en innovatie.

Programma begroting

Bestuur

Bestuurlijk belang

Het bestuur bestaat uit twaalf leden, één gedeputeerde per provincie en een onafhankelijke voorzitter. Ieder bestuurslid heeft een eigen inhoudelijke portefeuille. De termijn van het bestuur is gelijk aan de termijn van de Provinciale Staten: vier jaar.

Bezoldiging

N.v.t.

Aandeelhoudersstrategie

N.v.t.

Financieel resultaat

€ 0 (verwachting op basis van begroting, nog geen concept / vastgestelde jaarrekening over 2020 beschikbaar)

Dividenduitkering

n.v.t.

Financieel belang

Provincie Zeeland droeg in 2020 circa € 885.000 bij in de kosten van het IPO-secretariaat en € 2,1 miljoen aan IPO-BIJ12. Dit bedrag is tot stand gekomen volgens de zogenaamde IPO-verdeelsleutel. Dit bedrag is gebaseerd op de begroting inclusief de aanpassingen uit de voor- en najaarsnota. De definitieve jaarrekeningen van IPO / BIJ12 zijn nog niet beschikbaar. Daarnaast worden enkele programma gebonden incidentele bijdragen verstrekt.

Eigen Vermogen

Eigen Vermogen	bedragen x € 1.000
per 01-01-2020	€ 4.462 (op basis van laatst vastgestelde jaarrekening 2019)
per 31-12-2020	€ 4.462 (op basis van onze inschatting is het resultaat 2020 nihil, derhalve gelijk aan saldo per 1-1-2020)

Vreemd Vermogen

Vreemd Vermogen	bedragen x € 1.000
per 01-01-2020	€ 21.244 (op basis van laatst vastgestelde jaarrekening 2019)
per 31-12-2020	€ 21.244 (op basis van onze inschatting)

Risico's

De Provincie voorziet geen risico's.

Europese Gemeenschap voor Territoriale Samenwerking (EGTS) Linieland van Waas en Hulst

Vestigingsplaats

Sint-Gillis-Waas (B)

Oprichting/deelname provincie

28 juni 2013

Publiek belang

Europese gemeenschappelijke regeling voor de ontwikkeling van het betreffende grensgebied op het gebied van economie, mobiliteit, natuur, recreatie, cultuurhistorie en leefbaarheid.

Programma begroting

Culturele infrastructuur en monumenten

Bestuurlijk belang

Provincie Zeeland is deelnemer en heeft een belang van 12,5%. Andere deelnemers zijn: Provincie Oost-Vlaanderen (B), de gemeenten Hulst, Stekene (B), Beveren (B) en Sint-Gillis-Waas (B), Interwaas (B), Maatschappij Linkerschelde Oever (MLSO) (B).

Doelstelling

De EGTS richt zich op het starten en uitvoeren van concrete samenwerkingsprojecten rond haven en economie, mobiliteit, natuur en recreatie, en wonen en leefbaarheid.

Bezoldiging

N.v.t.

Aandeelhoudersstrategie

n.v.t.

Financieel resultaat

Het resultaat over het boekjaar 2019 bedroeg € 23.476,-. Het verwachte resultaat over 2020 is nog niet bekend.

Dividenduitkering

N.v.t.

Financieel belang

Provincie Zeeland draagt in 2020 bij in werkingskosten secretariaat EGTS zijnde € 17.000

Eigen Vermogen

Eigen Vermogen	bedragen x € 1.000
per 01-01-2020	€ 165
per 31-12-2020 schatting	€ 165

Vreemd Vermogen

Vreemd Vermogen	bedragen x € 1.000
per 01-01-2020	€ 47
per 31-12-2020 schatting	€ 47

Risico's

Het betreft hier met name een lokaal samenwerkingsverband. In de huidige systematiek (statuten) is opgenomen dat de provincie per taakonderdeel verantwoordelijkheid kan nemen en dat het belang van de provincie daarin afgewogen kan worden. Afspraken over provinciale betrokkenheid bij andere thema's dienen apart aan Gedeputeerde Staten worden voorgelegd.

Grondbeleid

Inleiding

Belangrijk uitgangspunt in het grondbeleid en inzet van instrumentarium is: vrijwilligheid. Provinciale doelen in de opgaven in het landelijk gebied zijn onder andere de afronding van het Natuur Netwerk Zeeland, waterdoelen, infrastructurele projecten en Natuurpakket Westerschelde. Ook nieuwe opgaven, onder meer op het gebied van biodiversiteit, volhoudbare landbouw, stikstof, energie en klimaat, dienen zich aan. Om deze op een vrijwillige en integrale wijze te realiseren, speelt het kavelruilbureau van de Provincie in combinatie met een strategische grondbank een voorname rol. De uitbouw naar activiteiten in het stedelijk gebied en het uitwerken van plannen voor een Kenniscentrum Grond en Eigendom, in samenwerking met diverse partijen, is in 2020 verder vorm gegeven. Naast een start met de opzet van een actuele nota grondbeleid die aansluit bij de ontwikkelingen en opgaven die op ons afkomen.

Beleid

Het integrale uitvoeringsbeleid op het gebied van vastgoed heeft PS op 30 september 2016 vastgesteld in de Nota Grondbeleid 2016. De doelen zijn vastgelegd in de opgaven en programma's en vertaald in de middellange en lange termijnplanning. Uitgangspunt is vrijwilligheid. Prijsstelling van verwerving, vervreemding en de uitgifte is marktconform. Hierbij is in het landelijk gebied samenwerking met en tussen overheden cruciaal. Op grond van de wet heeft de provincie een regisserende rol en is belast met de uitvoering. In het stedelijk gebied is de rol van de provincie faciliterend. In 2020 is een start gemaakt met een actualisatie van de Nota Grondbeleid.

Speerpunten

Grondverwerving voor provinciale doelstellingen/projecten:

- Kavelruilbureau Zeeland in combinatie met een grondbank en het beheer van deze gronden
- Marktconforme prijsstelling
- Vrijwilligheid, tenzij...
- Incidentele boekwinsten en verliezen binnen projectbegrenzing komen ten gunste dan wel ten laste van projectbudget
- Incidentele boekwinsten en verliezen komen ten gunste dan wel ten laste van de algemene middelen (behoudens winst ILG percelen)
- Evaluatie Nota Grondbeleid

Opgaven

Opgaven 2020:

- 125 hectare: natuur, infra, water en overige doelen provincie waaronder Zanddijk, Absdalehulst, N290, Waterdunen, 3e fase recreatieverdeelweg, uitvoeren heroriëntatieprocedure grond en gebouwen.*
- 15 kavelruilen
- 500 hectare landbouwstructuurverbetering
- Saldo € 80.000 inkomsten tijdelijk beheer (na begrotingswijzigingen)
- Onderzoek uitbouw activiteiten in het stedelijk gebied
- Uitwerken plannen voor Kenniscentrum Grond en Eigendom

Beleidskader

- Nota Grondbeleid 2016
- Convenant Natuurpakket Westerschelde

Provinciale opgaves:

- Investeringsagenda wegen

- Omgevingsplan 2012-2018
- Natuurontwikkeling
- Water

Resultaten, winst en risico's

Financieel

Voor de provinciale grondbank is een krediet beschikbaar gesteld van € 66 miljoen. De ruilgronden worden tegen historische kostprijs op de balans gezet. Per 31-12-2020 is de omvang van de grondbank € 43,9 miljoen (inclusief opstallen).

Bij verkoop ontstaat er een resultaat, € 1,2 miljoen in 2020. Een positief resultaat ('boekwinst') wordt, conform de financiële voorschriften, aan de algemene reserve toegevoegd (€ 0,448 miljoen in 2020). Uitzondering op deze regel zijn de resultaten van percelen uit het Natuurakkoord. Een positief resultaat wordt aan de bestemmingsreserve natuur toegevoegd (€ 0,728 miljoen in 2020).

Op dit moment is het risico op de grondportefeuille (gronden die in de grondbank zitten) klein. Deze gronden zijn agrarische en blijven agrarisch. De opstallen in de grondbank hebben een hoger risicoprofiel. In 2020 is de voorraad opstallen in de grondbank met € 1,3 miljoen afgenomen tot € 1,1 miljoen.

Jaarlijks wordt de kans op daling van de grondprijzen ingeschat en wordt dit zo nodig in de reguliere P&C-cyclus aan u gemeld. Op basis van deze inventarisatie kunnen er tijdig maatregelen worden genomen. Er zijn momenteel geen projecten waarvoor we risico's betreffende grondaankopen opnemen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Van de opstallen in de grondbank worden jaarlijks de actuele waarde vastgesteld en indien nodig een voorziening aangelegd of wordt er voor gekozen om het verlies direct af te boeken.

Agrarische gronden, in bezit bij de provincie, worden jaarlijks tegen marktconforme prijzen verpacht. Dit levert inkomsten op. Aan het hebben en beheren van vastgoed zijn ook een aantal structurele lasten verbonden, zoals de kosten van waterschaps- en gemeentelijke belastingen van provinciale gebouwen, tracés van provinciale wegen en de fluctuerende lasten die verbonden zijn aan het verhandelen van ruilgronden (o.a. notaris, kadaster, taxaties, bodemonderzoeken). Daarnaast zijn er kosten verbonden aan de uitgifte. Uitgangspunt is dat er kostendekkend wordt gehandeld. Voor 2020 is een positief saldo van € 115.000 gerealiseerd.

Natuurpakket Westerschelde (NPW)

Binnen het NPW project is een convenant met de ZLTO gesloten over het landbouw flankerend beleid. In dit kader hebben uw Staten en het ministerie van EZ ingestemd met het vormen van een tijdelijke grondbank NPW (2025) van circa 400 hectare (maximaal € 30 miljoen). De omvang van deze tijdelijke grondbank bedraagt per 31-12-2020 € 21,2 miljoen.

Grondbank Zeeland

De benodigde omvang van de grondbank is vastgelegd in de nota Grondbeleid en is 1.200 hectare. Per 21-12-2020 is de omvang van de provinciale grondbank 891 hectare en van de tijdelijke grondbank NPW 331 hectare, totaal 1.222 hectare.

Eind 2019 was de omvang van de grondbank 1.174 hectare. Het totaal van aan- en verkopen door de gehele provincie, deels via kavelruil, hebben met name in Duiveland tot een toename geleid. In West Zeeuws-Vlaanderen is de voorraad afgenomen. De percelen van de voormalige Marinierskazerne zijn toegevoegd aan de grondbank en de stortplaats Koegorspolder is verworven. Ook zijn er percelen verworven voor natuur (5 hectare), de landbouwweg Absdale-Hulst en de landbouwweg Poortvliet. Er zijn vijf kwalitatieve verplichtingen afgesloten voor de Subsidie Kwaliteitsimpuls natuur en landschap (SKNL). Met overheden hebben er op verschillende locaties ruilingen van wegen plaatsgevonden. En zijn er 3 gebouwen afgestoten. In totaal is er 127 hectare aangekocht en 98 hectare verkocht.

Kavelruilbureau Zeeland

Realisatie van bovenstaande doelen kon met name plaatsvinden door de beschikbaarheid van de grondbank in combinatie met het instrument kavelruil. In 2020 zijn er 13 kavelruilen gepasseerd bij de notaris en nog eens 12 ruilen verzonden aan de notaris ter afhandeling. In totaal gaat het om 411

hectare structuurverbetering waarvan er 240 hectare is gepasseerd in 2020. De moeizame grondmarkt (hoge grondprijzen en lage mobiliteit) maakt het ruilen minder makkelijk en de ruilen die worden gerealiseerd zijn mede daardoor veelal van geringere omvang. Het aantal partijen dat deelneemt in kavelruilen blijft onverminderd hoog; 124 in 2020. Door de lagere omzet in hectares wordt er minder geld besteed aan kavelruilen en daardoor is er een verlenging bij POP3 aangevraagd en toegekend gekregen, waardoor het instrument kavelruil een jaar langer (tot 2022) binnen de bestaande projectbegroting kan opereren.

Naast structuurverbetering is via het Kavelruilbureau Zeeland in 2020 ruim 13 kilometer verbetering ontwatering, waterberging en KRW gerealiseerd door het waterschap Scheldestromen en is er door de provincie en derden 18 ha natuur verworven.

Zeeuws Stedelijk Coördinatieteam

Het Zeeuws Stedelijk Coördinatieteam heeft de activiteiten in 2020 uitgebouwd. Zo zijn er met behulp van het Zeeuws Stedelijk Coördinatieteam integrale adviezen uitgebracht aan de gemeente en provincie over onder andere tijdelijk huisvesten van seizoensarbeiders (gemeente Sluis en Hulst) en transformatie van de binnenstad (gemeente Terneuzen). Daarnaast zijn op aanvraag van de provincie algemene adviezen uitgebracht over het terugdringen van plancapaciteit en de kansen voor tijdelijke huisvesting/flexwonen van mensen in Zeeland. Het leggen van verbindingen tussen (provinciaal) instrumentarium in combinatie met Zeeuwse en landelijke kennis is zeer waardevol gebleken.

Kenniscentrum Grond en Eigendom

Het Kenniscentrum bevindt zich (na de opstartfase) in de ontwikkelfase. Samen met het bedrijfsleven, onderwijsinstellingen, overheden en belangengroeperingen wordt gewerkt aan het concreet maken van vier elementen binnen het Kenniscentrum: Onderwijs, onderzoek, data en netwerken.

*De te realiseren doelstellingen met betrekking tot doelrealisatie, kavelruilen en landbouwstructuurversterking zijn gemiddelden en een inschatting van een jaarlijks te bereiken resultaat. Deze gemiddelden gaan uit van de doelstellingen in de nota grondbeleid.

Covid-19

Algemeen

De eerste, tweede en inmiddels derde corona-golf met bijbehorende beperkende maatregelen, hebben vanaf maart 2020 breed impact gehad op het economisch en sociaal functioneren van de Zeeuwse samenleving. *De Coronamonitor* geeft daarvan een beeld. Corona komt uitgebreid terug in deze jaarstukken bij diverse opgaven, programma's en grote projecten. In de paragraaf bedrijfsvoering beschrijven we de effecten die Corona had op de bedrijfsvoering van onze eigen organisatie. Een meer uitgebreide beschrijving voor de sectoren economie, cultuur en openbaar vervoer is opgenomen in de *corona-brief* die recent aan Provinciale Staten is gestuurd.

In grote lijnen ging het provinciaal werk 'gewoon' door, maar soms wel met de handrem erop. Diverse evenementen en bijeenkomsten die we vanuit onze faciliterende en regisserende rol organiseren, konden niet doorgaan of werden digitaal gehouden. Voor netwerksturing als wijze waarop we met opgaven en programma's aan de slag zijn, was het digitaal vergaderen een extra uitdaging. De vertraging door het inregelen van nieuwe werkwijzen en door de beperkende maatregelen (die deels nog in 2021 doorlopen), betekende over de hele linie dat bestedingen enigszins achterbleven. Dit is ook zichtbaar in het jaarrekening-saldo dat over 2020 wat hoger is dan gebruikelijk. De corona-maatregelen hadden ook effect op reeds toegezegde subsidies, met name voor cultuur en sport (een meer uitgebreide beschrijving is opgenomen in de corona-brief).

Vanuit het Rijk zijn er financiële maatregelen die voor een dempend effect zorgen. Denk aan de beschikbaarheidsvergoeding voor het openbaar vervoer, generieke regelingen voor ondernemers (zoals de NOW) en specifieke regelingen voor bijv. cultuur (Kickstart Cultuurfonds). Ook zijn er Zeeuwse arrangementen voor MKB-ondernemers, mogelijk gemaakt uit de € 2 miljoen die in 2020 beschikbaar is gesteld. Dit steunpakket wordt uitgebreid belicht in de corona-brief. Daarnaast hebben de provincies via het IPO hun coronaschade in kaart gebracht. Dit heeft geleid tot een eerste specifieke uitkering voor schade tot 1 juli 2020 op het gebied van Cultuur. Daarnaast vindt in IPO verband overleg met het Rijk plaats over compensatie van cultuurschade over de periode juli-december 2020 en over gedeelde toelinkkomsten.

Tenslotte, als Provincie hebben we op financieel gebied een beperkte rol. Dat neemt niet weg dat we ons buigen over de vraag in hoeverre de coronacrisis als katalysator kan werken voor nieuwe oplossingen voor bestaande vraagstukken. Er is nu een momentum. Dat speelt bijvoorbeeld rond het openbaar vervoer, waar wordt gewerkt aan een zogeheten Transitieplan, met vervoersoplossingen die verder kijken dan het traditionele busvervoer.

Vertragings schade als gevolg van Covid-19

De jaarrekening laat een positief saldo zien van € 20,1 miljoen, na voorgestelde overheveling is dat bijna € 10,5 miljoen. De voorgestelde overheveling bedraagt ruim € 9,6 miljoen en heeft betrekking op volgende dienstjaren.

Dat saldo is – mede door de gevolgen van corona – een stuk hoger dan in voorgaande jaren, maar kent ook een overwegend incidenteel karakter. Een effect wat we overigens ook constateren bij andere decentrale overheden. In die context vinden we het ook van belang om daar wat specifieker bij de opbouw van het jaarrekeningresultaat stil te staan.

Corona heeft veel onzekerheden met zich meegebracht. Welk perspectief is er om fysiek bij elkaar te komen? Welke werkzaamheden zijn wel mogelijk, of kunnen op een alternatieve wijze doorgang vinden? En hoe ontwikkelt het economisch perspectief zich? In welke mate kan en blijft de Rijksoverheid de bedrijven ondersteunen? Deze onzekerheden maken het moeilijk om tijdig bij te sturen. We vinden het belangrijk om in deze crisistijd te blijven investeren in Zeeland en hebben daarom zoveel mogelijk ingezet om tot uitvoering van de beleidsvoornemens uit de begroting te komen. Daarin zijn we ook afhankelijk van de mogelijkheden en inzet die onze netwerkpartners kunnen bieden. Immers, samen maken we het verschil.

In de najaarsnota en slotwijziging op de begroting hebben we bijstellingen op de begroting gedaan. De slotwijziging is eind oktober 2020 opgesteld. Op dat moment was er nog geen sprake van een volledige lockdown en konden, met aangescherpte maatregelen, werkzaamheden in beperkte mate doorgang vinden. Veel subsidieregelingen stonden op dat moment open, en we waren in overleg met partners over de uitvoering van projecten. Ook liepen andere, meer reguliere beleidstaken door,

waarvoor het benodigd is om advies- en procesbudgetten beschikbaar te houden om hier effectief uitvoering aan te kunnen geven. Met name het moment van het kunnen beschikken van subsidies, waarbij – op basis van het BBV – uit voorzichtigheid direct de last wordt verantwoord, maakt het verschil of een last in 2020 of daarna valt. Zolang subsidieregelingen open staan, dient het volledige budget beschikbaar te blijven. De coronacrisis is nog niet voorbij. Veel blijft nog onzeker. In de voorjaarsnota 2021 gaan we daar ook verder op in. In de toekomstige budgettrondes blijven we scherp kijken naar de uitvoering van de begroting en doen we zo mogelijk – mede in het licht van de onzekerheden die de crisis op dat moment in zich draagt – voorstellen tot bijstelling van de begroting.

In de bijlage bij het statenvoorstel Jaarstukken 2020, en de memorie van toelichting wordt ook nader ingegaan op voorgestelde overhevelingen. Meer in detail wordt in de 'toelichting op het overzicht van de baten en lasten' een toelichting op de afwijkingen per beleidsdoelstellingen gegeven.

Belangrijkste coronarisico's voor de financiële positie van de Provincie

Openbaar Vervoer

Het openbaar vervoer in Zeeland is zeer sterk teruggelopen onder invloed van de pandemie. De teruggelopen passagiersaantallen hebben ook een grote invloed op de financiële houdbaarheid van de concessies. Doordat het OV als 'vitaal' is bestempeld (beschikbaarheid borgen), is er vanuit het Rijk ook financiële steun toegezegd.

Westerschelde Ferry

Voor de Westerschelde Ferry is het verminderen van de dienstregeling geen optie. In het winterseizoen vaart het fietsvoetveer 1 maal per uur. Dit is de minimale dienstverlening. Ook andere significante besparingen zijn niet op korte termijn mogelijk gebleken. Dat betekent dat in het eerste halfjaar van 2021 het fietsvoetveer met een verlies zal worden geconfronteerd dat maar beperkt door de beschikbaarheidsvergoeding wordt gedekt.

Dividend Westerscheldetunnel

De lagere dividendopbrengsten voor de Provincie in 2021, in verband met de gederfde tolinkomsten over het boekjaar 2020, zijn via het IPO bij het Rijk onder de aandacht gebracht in het kader van de compensatiemaatregelen Covid-19. Het betreft een bedrag van € 2,33 miljoen gebaseerd op de derving van de tolinkomsten in het boekjaar 2020 afgezet tegen de gemiddelde omzet in de periode van 2017-2019.

In de bijgaande *brief* aan PS over Corona update wordt onder meer ingegaan op effecten op het Openbaar Vervoer en de Westerschelde Ferry.

Covid in jaarverslag

Covid / Corona is in het jaarverslag op de volgende plaatsen opgenomen:

- Inleiding
- 1.1 Grote projecten / Waterdunen
- 1.2 Strategische opgaven / Zichtbaar Zeeland
- 2. Programma Fysieke leefomgeving
- 4. Programma Regionale economie
- 5. Programma Regionale bereikbaarheid en leefbaarheid
- 6. Programma Culturele infrastructuur en monumenten
- 7. Programma Bestuur
- 8. Programma Klimaat en energie (*voortgang acties*)
- 9.1 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien
- Paragraaf Bedrijfsvoering
- Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

- Paragraaf Verbonden Partijen: N.V. Westerscheldetunnel, Nederlandse Waterschapsbank, Westerschelde Ferry

Jaarrekening 2020

Balans per 31 december 2020

Activa

Bedragen x € 1.000

Vaste activa

Materiële vaste activa

Investeringen met een economisch nut	29.630	42.504
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut tot 2017	44.665	54.923
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut vanaf 2017	21.153	18.670
Totaal materiële vaste activa	95.449	116.097

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan:

- deelnemingen	132.425	128.425
Overige langlopende leningen	1.369	1.530
Overige uitzettingen met een rente typische looptijd van één jaar of langer	1.379	1.837
Totaal financiële vaste activa	135.172	131.791

Totaal vaste activa

230.621 **247.889**

Vlottende activa

Voorraden

Onderhanden werk	10.486	10.036
Gereed product en handelsgoederen	65.053	59.497
Totaal voorraden	75.539	69.534

Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar

Vorderingen op openbare lichamen	14.224	14.636
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	2.000	3.000
Overige vorderingen	787	1.274
Totaal uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar	17.011	18.910

Liquide middelen

Banksaldi	26.644	37.118
Totaal liquide middelen	26.644	37.118

Overlopende activa

Nog te ontvangen van Europese overheidslichamen	726	1.191
Nog te ontvangen van het Rijk	4.509	3.950
Nog te ontvangen van overige Nederlandse overheidslichamen	2.590	1.839
Overige nog te ontvangen bedragen	1.045	501
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen.	1.106	1.834
Totaal overlopende activa	9.976	9.315

Totaal vlottende activa

129.170 **134.877**

Totaal activa

359.791 **382.766**

Passiva

Bedragen x € 1.000	2020	2019
Vaste passiva		
Eigen vermogen		
Reserves:		
- algemene reserve	28.404	21.242
- bestemmingsreserves	109.220	107.805
Het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	20.120	9.670
<i>Totaal eigen vermogen</i>	<u>157.744</u>	<u>138.717</u>
 <i>Voorzieningen</i>	 <u>6.968</u>	 <u>16.031</u>
 Vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer		
Waarborgsommen	5	5
<i>Totaal vaste schulden</i>	<u>5</u>	<u>5</u>
 Totaal vaste passiva	 <u>164.717</u>	 <u>154.753</u>
 Viottende passiva		
<i>Netto viottende schulden, met een rente typische looptijd korter dan één jaar</i>		
Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	10.369	10.044
Overige kasgeldleningen	73.000	98.000
Overige schulden	6.813	11.458
<i>Totaal netto viottende schulden</i>	<u>90.182</u>	<u>119.501</u>
 <i>Overlopende passiva</i>		
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	57.588	53.926
De voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren, ontvangen van:		
- Europese overheidslichamen	138	138
- het Rijk	46.034	53.286
- overige Nederlandse overheidslichamen	472	493
Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate komen van volgende begrotingsjaren	661	668
<i>Totaal overlopende passiva</i>	<u>104.892</u>	<u>108.511</u>
 Totaal viottende passiva	 <u>195.074</u>	 <u>228.013</u>
 Totaal passiva	 359.791	 382.766
<i>Totaalbedrag waartoe aan natuurlijke en rechtspersonen borgstellingen of garantstellingen zijn verstrekt</i>	265.120	289.620

Algemene toelichting

Rechtmatigheid

Het hierna gepresenteerde overzicht van het saldo van de baten en lasten, geeft inzicht in de geraamde baten en lasten en de gerealiseerde baten en lasten. Wanneer de gerealiseerde lasten hoger zijn dan de raming dan is er in principe sprake van een (begrotings)onrechtmatigheid. Het door Provinciale Staten beschikbaar gestelde budget is dan immers overschreden en het budgetrecht dus geschonden. Wanneer echter wordt vastgesteld dat tegenover deze lastenoverschrijding navenant hogere baten staan en/of dat deze lastenoverschrijding veroorzaakt wordt door de uitvoering van al vastgesteld provinciaal beleid dan kan Provinciale Staten, door in te stemmen met de jaarstukken, deze overschrijdingen achteraf autoriseren. Daarmee wordt de begrotingsonrechtmatigheid ongedaan gemaakt.

In 2020 is er geen sprake van een overschrijding van de lasten bij de programma's.

Autorisatie achteraf

In 2020 is er geen sprake van een overschrijding van de lasten bij de programma's. Binnen de programma's is gewerkt aan door Provinciale Staten vastgestelde doelstellingen.

Autorisatie achteraf is in 2020 niet van toepassing.

Onvoorzien

Bij het opstellen van de programmabegroting 2020 is er geen bedrag opgenomen voor onvoorzien.

Verschillenanalyse

De jaarrekening laat een positief saldo zien, na voorgestelde overheveling, van bijna € 10,5 miljoen. De voorgestelde overheveling bedraagt ruim € 9,6 miljoen en heeft betrekking op volgende dienstjaren.

Dat saldo is – mede door de gevolgen van corona – een stuk hoger dan in voorgaande jaren, maar kent ook een overwegend incidenteel karakter. Een effect wat we overigens ook constateren bij andere decentrale overheden. In die context vinden we het ook van belang om daar wat specifieker bij de opbouw van het jaarrekeningresultaat stil te staan.

Corona heeft veel onzekerheden met zich meegebracht. Welk perspectief is er om fysiek bij elkaar te komen? Welke werkzaamheden zijn wel mogelijk, of kunnen op een alternatieve wijze doorgang vinden? En hoe ontwikkelt het economisch perspectief zich? In welke mate kan en blijft de Rijksoverheid de bedrijven ondersteunen? Deze onzekerheden maken het moeilijk om tijdig bij te sturen. We vinden het belangrijk om in deze crisistijd te blijven investeren in Zeeland en hebben daarom zoveel mogelijk ingezet om tot uitvoering van de beleidsvoornemens uit de begroting te komen. Daarin zijn we ook afhankelijk van de mogelijkheden en inzet die onze netwerkpartners kunnen bieden. Immers, samen maken we het verschil.

In de najaarsnota en slotwijziging op de begroting hebben we bijstellingen op de begroting gedaan. De slotwijziging is eind oktober 2020 opgesteld. Op dat moment was er nog geen sprake van een volledige lockdown, en konden, met aangescherpte maatregelen, werkzaamheden in beperkte mate doorgang vinden. Veel subsidieregelingen stonden op dat moment open, en waren we in overleg met partners over de uitvoering van projecten. Ook liepen ook andere, meer reguliere beleidstaken door, waarvoor het benodigd is om advies- en procesbudgetten beschikbaar te houden om hier effectief uitvoering aan te kunnen geven.

Met name het moment van het kunnen beschikken van subsidies, waarbij – op basis van het BBV – uit voorzichtigheid direct de last wordt verantwoord, maakt het verschil of een last in 2020 of daarna valt. En zolang subsidieregelingen open staan dient het volledige budget beschikbaar te blijven.

De coronacrisis is nog niet voorbij. Veel blijft nog onzeker. In de voorjaarsnota 2021 gaan we daar ook verder op in. In de toekomstige budgettrondes blijven we scherp kijken naar de uitvoering van de begroting en doen we zo mogelijk – mede in het licht van de onzekerheden die de crisis op dat moment in zich draagt – voorstellen tot bijstelling van de begroting.

Onderstaand is in hoofdlijn een opbouw van het jaarrekeningsaldo 2020 opgenomen. In de bijlage bij het statenvoorstel Jaarstukken 2020, en de memorie van toelichting wordt ook nader ingegaan op voorgestelde overhevelingen. Meer in detail wordt in de 'toelichting op het overzicht van de baten en lasten' een toelichting op de afwijkingen per beleidsdoelstellingen gegeven.

Verklaring rekeningsaldo, na overhevelingen	plus	min
Bedragen x € 1 miljoen	€	€
Vrijval voorziening Thermphos	2,4	
Innovatie infrastructuur en - fondsen	1,5	
Vershil voorgaande dienstjaren	1,4	
Beheer (water) wegen	1,1	
Natuurontwikkeling	0,9	
Meevallers op programma's	4,2	
Overige afwijkingen		0,3
Afwijkingen mutaties reserves (excl. natuur)		0,6
Totaal	11,4	0,9
Rekeningsaldo	<u>10,5</u>	
Vertraging uitgaven als gevolg van o.a. Corona	9,6	
Saldo volgende dienstjaren	<u>9,6</u>	

Het hoge saldo wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- De vrijval van de voorziening Thermphos.
- Door minder subsidieaanvragen is er niet volledig gebruik gemaakt van de subsidieplafonds bij de innovatie infrastructuur en fondsen.
- Er is een positief resultaat behaald op de post verschil voorgaande dienstjaren. Dit wordt mede veroorzaakt door een positieve afrekening Provinciefonds 2019 en lagere subsidieafrekeningen.
- De onderbesteding bij het beheer van de (water)wegen wordt op hoofdlijnen veroorzaakt door de gladheidbestrijding. Ook is minder onderhoud uitgevoerd aan de droge kunstwerken.
- Bij natuurontwikkeling is er met name sprake van hogere inkomsten uit grondverkopen.

Voor een nadere toelichting verwijzen wij u ook naar de bijlage bij het Statenvoorstel Jaarstukken 2020.

Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

Tabel baten en lasten inclusief begrotingsafwijkingen

Bedragen x € 1.000

Programma	Begroting 2020 voor wijziging			Begroting 2020 na wijziging			Realisatie 2020			Begrotingsafwijking		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
01 Grote projecten	19.710	18.009	-1.701	40.685	34.262	-6.424	33.898	30.349	-3.549	6.787	3.913	-2.875
02 Fysieke omgeving	13.153	231	-12.922	16.815	488	-16.327	15.922	625	-15.297	893	-137	-1.030
03 Landelijk gebied, natuur en landbouw	26.638	2.119	-24.519	28.702	2.504	-26.198	27.404	5.855	-21.549	1.299	-3.351	-4.650
04 Regionale economie	14.329	308	-14.021	25.522	926	-24.596	23.722	2.029	-21.693	1.800	-1.104	-2.903
05 Regionale bereikbaarheid en leefbaarheid	67.118	3.446	-63.672	71.352	3.823	-67.529	70.770	7.438	-63.332	582	-3.616	-4.197
06 Culturele infrastructuur en monumenten	18.130	1.331	-16.799	18.829	707	-18.122	18.645	1.406	-17.239	184	-699	-882
07 Bestuur	6.258	162	-6.096	6.657	132	-6.525	6.271	130	-6.140	386	1	-385
08 Klimaat en energie	8.921	184	-8.737	6.672	456	-6.217	6.334	316	-6.018	338	140	-198
Totaal programma's	174.257	25.790	-148.468	215.234	43.296	-171.938	202.966	48.148	-154.818	12.268	-4.852	-17.120
Algemene dekkingsmiddelen												
Lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is	-	44.773	44.773	-	45.249	45.249	-	45.350	45.350	-	-100	-100
Algemene uitkeringen	823	122.146	121.323	-	131.457	131.457	-	131.750	131.750	-	-294	-294
Dividend	-	14.269	14.269	-	15.130	15.130	-	15.163	15.163	-	-33	-33
Saldo van de financieringsfunctie	3.378	105	-3.273	2.520	351	-2.169	2.568	412	-2.156	-48	-61	-13
Overige algemene dekkingsmiddelen	2.534	6.667	4.133	-656	7.386	8.041	-2.331	7.641	9.972	1.675	-255	-1.930
Totaal algemene dekkingsmiddelen	6.735	187.960	181.225	1.865	199.572	197.708	237	200.316	200.078	1.627	-743	-2.370
Kosten van de overhead	26.785	113	-26.672	28.255	113	-28.143	26.463	230	-26.233	1.792	-117	-1.909
Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Saldo baten en lasten	207.777	213.863	6.085	245.354	242.981	-2.373	229.667	248.694	19.027	15.687	-5.712	-21.400
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	40.354	34.269	6.085	68.026	70.399	2.373	69.069	70.162	1.093	-1.043	237	1.280
Gerealiseerde resultaat	248.131	248.131	-0	313.380	313.380	0	298.736	318.856	20.120	14.644	-5.476	-20.120

Niet in de balans opgenomen verplichtingen en rechten

Toelichting

In de vergadering van Provinciale Staten van 8 juli 2016 is door Gedeputeerde Staten toegezegd een overzicht aan Provinciale Staten te verstrekken van het totaal door de provincie verstrekte garantstellingen. In onderstaand overzicht zijn alle door de provincie verstrekte garanties én borgstellingen opgenomen. In dit overzicht is aangegeven:

- De instelling waarvoor garant of borg wordt gestaan
- De hoofdsom van de garant- of borgstelling
- Welk deel (percentage) van de borgstelling voor rekening is van de provincie
- De hoogte van de opgenomen lening die valt onder de garantie/borgstelling (door de partij waarvoor de provincie borg/garant staat)
- Looptijd van de garantstelling
- Korte beschrijving van de garant- of borgstelling

Voor een volledig beeld zijn in het overzicht 2 garantstellingen (ZSP en Wamco2) opgenomen die niet rechtstreeks door de provincie zelf verstrekt zijn maar door North Sea Port (voorheen Zeeland Seaports) waarin de provincie deelneemt.

Het financiële risico voor de provincie bedraagt maximaal het provinciale aandeel in het bedrag dat de instelling aan leningen heeft aangetrokken die vallen onder de garantie.

Overzicht van garantstellingen en borgstellingen

Garantstelling/borgstelling verstrekt aan	hoofdsom garantie/borg	Deel van de garantstelling voor rekening van de provincie	Looptijd	restant bedrag opgenomen lening per 1-1-2020	restant bedrag opgenomen lening per 31-12-2020	Kenmerk en looptijd
Bedragen x € 1.000						
Garantstelling North Sea Port SE (voorheen Zeeland Seaports)	440.000	220.000	1-1-2028	316.100	295.500	De provincie Zeeland en de gemeenten Borsele, Terneuzen en Vlissingen staan garant. Provincie Zeeland voor 50%. North Sea Port SE heeft in het kader van de fusie een vrijwaring verleend aan de garanten voor de situatie dat de garanten worden aangesproken onder de garanties die zij hebben afgegeven.
Garantstelling Warmco2	65.000	32.500	geen einddatum	62.300	61.000	De provincie Zeeland en de gemeenten Borsele, Terneuzen en Vlissingen staan tevens garant voor WarmCO2. Provincie Zeeland voor 50%. North Sea Port SE heeft in het kader van de fusie een vrijwaring verleend aan de garanten voor de situatie dat de garanten worden aangesproken onder de garanties die zij hebben afgegeven.
Gemeente Hulst	3.300	3.300	31-12-2026	0	0	Zeeland is uitgetreden uit het project Perkpolder. Hiervoor in de plaats is een garantstellingsovereenkomst gesloten tussen Hulst en de Provincie.
Groenfonds	172.016	6.365	1-4-2023	1.647	1.306	Zeeland staat garant voor het Zeeuwse aandeel van de door het Groenfonds opgenomen convenants leningen.
Garantstelling Zeeuwse Bibliotheek	4.000	2.680	18-7-2030	3.143	2.857	Garantstelling voor een kredietfaciliteit van € 4 miljoen afgesloten bij de Nederlandse Waterschapsbank (NWB) wordt jaarlijks in 14 gelijke termijnen afgelost. Hoofdsom bedraagt € 4 miljoen, Zeeland staat voor 67% garant.
Borgstelling Poldernatuur	275	275	31-12-2021	275	275	Ten behoeve van het oplossen van het kasritmeveprobleem met betrekking tot de transactiekosten voor de periode 2016 tot en met 2022 staat de provincie garant. Aflossing ineens in juni/juli 2022.
Totaal	684.591	265.120		383.465	360.938	

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Geschillen, al of niet bij een arbitragecommissie of gerechtelijke procedure, worden niet vermeld in afwachting van (gerechtelijke) uitspraak. Indien noodzakelijk worden deze wel genoemd in de paragraaf weerstandsvermogen.

Garantstelling North Sea Port SE (NSP)

De Gemeenschappelijke Regeling Zeeland Seaports (GR ZSP) is per 1 juli 2019 opgeheven. Op 26 juni 2019 zijn door de GR ZSP de aandelen in North Sea Port SE overgedragen aan de Provincie Zeeland en de gemeenten Borsele, Terneuzen en Vlissingen. Eveneens op 26 juni 2019 zijn North Sea Port Netherlands N.V., de Provincie Zeeland en de gemeenten Borsele, Terneuzen en Vlissingen de 'Garantieovereenkomst 2019' (Overeenkomst tot herziening van de garantie- en dienstverleningsovereenkomst d.d. 16 december 2010 en het Addendum GDO ('Verlaging Plafond GR Garanties') d.d. 29 juni 2018) aangegaan. Op 18 december 2019 is de GR ZSP ontbonden. De Provincie Zeeland en de gemeenten Vlissingen, Borsele en Terneuzen (garanten) staan garant voor de financiële verplichtingen die ten laste van North Sea Port Netherlands N.V. (voorheen Zeeland Seaports) zijn aangegaan voor zover opgenomen in artikel 3.1.1 van de Garantieovereenkomst 2019.

North Sea Ports SE (NSP SE) heeft in het kader van de fusie in 2018 een vrijwaring verleend aan garanten (voorheen de GR ZSP) voor de situatie dat garanten worden aangesproken voor de garanties die zij hebben afgegeven. Naast de in de Garantieovereenkomst 2019 opgenomen afspraken over de garantstelling op de leningen- en derivatenportefeuille zijn er ook afspraken gemaakt over de WarmCO² garantie en de mogelijkheid tot het aangaan van banklijnen die de hoofdsom van de daadwerkelijk aangetrokken financieringen overstijgen.

In het kader van de garantstelling voor de leningenportefeuille en de daarbij behorende banklijnen hebben garanten (voorheen de GR ZSP) een hoofdsomgarantie aan diverse banken afgegeven voor een totaalbedrag van € 685.631.083. Naast deze garantstelling tussen garanten en de banken hebben garanten in de Garantieovereenkomst 2019 afspraken met North Sea Port Netherlands N.V. gemaakt omtrent de maximale omvang van de leningenportefeuille. In de Garantieovereenkomst 2019 zijn afspraken gemaakt dat North Sea Port Netherlands N.V. maar tot € 440 (2020) miljoen aan leningen mag opnemen. Het betreft hier dus twee aparte overeenkomsten. Eén tussen garanten en de banken en één tussen garanten en North Sea Port Netherlands N.V. Het aangaan van banklijnen die de totale hoofdsom te boven gaan zorgt ervoor dat North Sea Port Netherlands N.V. meer keuzemogelijkheden heeft bij het aantrekken van leningen. Door deze flexibiliteit kan North Sea Port Netherlands N.V. optimaal gebruik maken van de concurrentie tussen de verschillende banken en zullen de rentelasten van North Sea Port Netherlands N.V. lager zijn dan zonder deze flexibiliteit. Dit komt het resultaat van North Sea Port Netherlands N.V. ten goede. De totale schuld van North Sea Port Netherlands N.V. uit hoofde van leningen en kredieten bedroeg op 31 december 2020 € 295,5 miljoen.

De garantstelling voor € 440 miljoen betreft een hoofdsomgarantie. Indien de banken de NSP SE (voorheen GR ZSP) zullen aanspreken op deze garantie zijn daar bijkomende kosten aan verbonden. Dit betreft dan rentekosten en vergoedingen. De omvang van deze kosten zijn afhankelijk van de situatie op de rentemarkt op dat moment. Deze extra kosten vallen niet onder de in de Garantieovereenkomst 2019 opgenomen maximum van € 440 miljoen. Deze bijkomende kosten komen hier bovenop.

Op dit moment staat de North Sea Port SE tevens garant voor eventuele leningen die de SE moet aangaan wanneer derden jegens NSP SE een beroep doen op de WarmCO² garantie. Op dit moment staat NSP SE met betrekking tot WarmCO² voor € 65 miljoen garant. De schuld bedraagt per 31 december 2020 nog € 61 miljoen.

Garantstelling gemeente Hulst in verband met Perkpolder

In het derde kwartaal van 2017 heeft PS besloten het project Perkpolder volledig over te dragen aan de gemeente Hulst, gezien de fase waarin het project zich verkeerde, en haar aandelen in Perkpolder Beheer BV te verkopen aan de gemeente Hulst. De gemeenteraad van de gemeente Hulst heeft besloten deze aandelen inderdaad over te nemen en het project zelfstandig verder te zetten. In het vierde kwartaal van 2017 is de uittreding van de Provincie formeel tot stand komen. De provincie is per 1-1-2018 geen aandeelhouder meer en heeft haar grondvoorraad Perkpolder verkocht aan Perkpolder Beheer BV. De provincie staat na uittreding nog wel garant voor een maximum bedrag van

€ 3,3 miljoen ter beperking van de financiële risico's van de gemeente Hulst. Deze garantie vervalt op 31 december 2026, tenzij partijen schriftelijk anders overeenkomen.

Garantstelling leningen nieuwe stichting ZB

In 2016 is door de stichting ZB een lening afgesloten bij de Nederlandse Waterschapsbank NV (NWB) voor een bedrag van € 4 miljoen. Dit als vervolg op een eerdere lening bij de NWB van de rechtsvoorgangers van de ZB, t.w. de GR Zeeuwse Bibliotheek van de Provincie Zeeland en de gemeente Middelburg. De Provincie heeft voor deze lening met aflossing van de ZB samen met Middelburg aan de NWB per 18 juli 2016 een garantstelling verleend. Deze lening heeft een looptijd van 14 jaar, het aandeel in de garantstelling van betrokken overheden is 67% provincie en 33% gemeente Middelburg. Per 31-12-2020 bedraagt de restanthoofdsom van deze lening ruim € 2,9 miljoen.

Convenantmiddelen Groenfonds

Het Groenfonds heeft de bij de gewaarborgde geldleningen vermelde convenantlening afgesloten namens de gezamenlijke provincies voor de aankoop van natuurgebieden. De gelden zijn inmiddels uitgeput, echter we moeten nog wel de lening aflossen en rente betalen. Zeeland staat garant voor het Zeeuwse aandeel van de door het groenfonds opgenomen convenantleningen. Het restant bedrag van de lening bedraagt op 31 december 2020 € 1,3 miljoen.

Lease- en huurcontracten

Voor print-, kopieer- en scanvoorzieningen is op 1 augustus 2019 een huurcontract afgesloten met Canon Nederland NV. Deze overeenkomst loopt tot 31 juli 2024 en kan dan met twee maal 1 jaar worden verlengd.

Rijksdienst voor ondernemend Nederland

Voor rekening van de Provincie Zeeland uit hoofde van de gecentraliseerde taak voor Natuur zijn door de uitvoeringsorganisatie Rijksdienst voor ondernemend Nederland (RVO) meerjarige verplichtingen aangegaan. Dit betreffen verplichtingen op grond van (meerjarig) (agrarisch) natuurbeheer en (langlopende) natuur inrichtings- en functieveranderingscontracten. De totale nog openstaande verplichtingen per 31-12-2020 bij RVO bedragen € 8.542.607.

Subsidies onder opschortende voorwaarden

In het kader van de afgesloten regio-deal met het Rijk worden subsidies onder opschortende voorwaarden verstrekt. Invulling vindt plaats op het moment dat het Rijk de middelen in haar provinciefonds circulaire heeft verwerkt en de provincie deze vervolgens in de begroting heeft opgenomen. Ultimo 2020 bedroeg het bedrag dat onder opschortende voorwaarde is verstrekt € 7,1 miljoen voor University College Roosevelt - Engineering and innovation department en Voortgezet onderwijs Zeeuws-Vlaanderen.

Pensioenverplichtingen

De pensioenverplichtingen voor gepensioneerde GS-leden zijn in de begroting opgenomen. Dit betreft een totaal van bijna € 3,7 mln.

Renterisico

De Provincie dekt haar renterisico af door gebruik te maken van een renteswap, afgesloten bij de Rabobank. De provincie past kostprijshedge accounting toe op basis van individuele documentatie per individuele hedgerelatie. Er is geen sprake van een bijstortverplichting. Per 31 december 2020 dekt de SWAP € 85,5 miljoen af.

Instandhouding Westerscheldetunnel

De provincie heeft een verplichting om de Westerscheldetunnel in stand te houden tot 2033. Deze instandhoudingsbijdrage is bij de aanschaf van de aandelen van het Rijk vooruitbetaald door de provincie. Deze verplichting en vooruitbetaling blijken niet uit de balans.

Persoonlijk ontwikkel budget

Per 1 januari 2018 is in de CAO afgesproken dat elke medewerker een te besteden Persoonlijk Ontwikkelbudget (POB) heeft van € 5.000. Per 31 december 2020 is hiervan bijna € 2,7 miljoen niet besteed.

Westerschelde Ferry B.V.

Financieel resultaat WSF BV 2020

De kabinetsmaatregelen die zijn genomen om de Covid-19 uitbraak zoveel mogelijk te beperken hebben grote gevolgen gehad voor de omzet van de WSF BV in 2020. Het is duidelijk geworden dat de compenserende maatregelen van de overheid voor de WSF niet voldoende waren. Het verlies over 2020, voornamelijk door de gevolgen van Covid-19, is fors en is in mindering gebracht op het Eigen Vermogen van de WSF BV. In de voorjaarsnota 2021 zal een voorstel worden gedaan om de vermogenspositie van de WSF B.V. te versterken.

OV-concessies

Aan Connexxion Openbaar Vervoer NV is op grond van de Wet personenvervoer 2000, de Concessie Openbaar Vervoer over de weg Provincie Zeeland 2015 - 2024 te verleend. De meerjarig beschikte gelden inzake de OV-concessies aan Connexxion betreft een meerjarige verplichting.

Delta Kenniscentrum

In het compensatiepakket 'Wind in de Zeilen' is voor de Provincie Zeeland een voorziene bijdrage opgenomen van € 20 miljoen aan het Delta Kenniscentrum voor de periode tot en met 2030 (onderdeel van het bestuursakkoord compensatiepakket 'wind in de zeilen', zoals getekend door het Waterschap, de Gemeente, de Provincie en het Rijk). De definitieve hoogte, de wijze waarop deze bijdrage verstrekt wordt en in welke jaren dit mogelijk leidt tot een last voor de provincie moet blijken uit de kwartiermakersfase die naar verwachting half 2021 afgerond wordt. De informatie uit de kwartiermakersfase is bepalend voor de verwerking van deze bijdrage. Tot slot biedt het realiseren van de afsplitsing van Evides, Zeeland de mogelijkheid om de eigen bijdrage aan het Delta Kenniscentrum volledig te dekken. Zie hiervoor de paragraaf 'gebeurtenissen na balansdatum'.

Niet uit balans blijvende rechten

Uitvoeringsovereenkomst HZ inzake JRC

Bij besluit van 26 maart 2019 heeft GS aan de Stichting HZ University of Applied Sciences (HZ) een subsidie van maximaal € 12.000.000,- toegekend voor de realisatie van het Joint Research Center te Middelburg.

In het besluit zijn verschillende verplichtingen opgenomen die door de HZ moeten worden nagekomen aan de Provincie. Twee van de verplichtingen luiden als volgt:

1. De HZ dient het Joint Research Center gedurende minimaal 10 jaar na vaststelling van de subsidie niet voor een ander doel te gebruiken dan voor het doel waarvoor het complex is gerealiseerd,
2. Datgene na te laten wat de doelstelling van het JRC in gevaar brengt of verstoort, waarbij eveneens geldt dat niet meer dan 40% benut kan worden voor economische activiteiten.

Indien zich hier op wijzigingen voordoen dient de HZ dit per ommegaande aan de Provincie te melden.

Ter nakoming van deze verplichtingen zal begin 2020 een uitvoeringsovereenkomst met de HZ worden afgesloten, waarin onder meer de notariële vastlegging van een kwalitatieve verplichting en een anti-speculatiebeding zijn uitgewerkt, alsmede de looptijd en de daarbij behorende sancties. Dit betekent dat indien de HZ de genoemde afspraken, binnen 10 jaar na vaststelling van de subsidie, niet nakomt zij een deel van de ontvangen subsidie terug moet betalen.

Toelichting op de balans

Algemene grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de vigerende verordening ex artikel 216 Provinciewet, de Financiële Verordening Zeeland, waarin door Provinciale Staten de uitgangspunten voor het financiële beleid alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

Waardering van passiva en activa alsmede de bepaling van het resultaat vinden in principe plaats op basis van historische kosten. Activa en passiva zijn opgenomen tegen nominale waarde. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben, onverschillig of zij tot inkomsten of uitgaven in dat jaar hebben geleid. Baten en lasten worden daarbij verantwoord tot hun brutobedrag. De waarderingsgrondslagen per balansonderdeel worden hieronder toegelicht.

Bij de resultaatbepaling is geen rekening gehouden met heffing vennootschapsbelasting omdat de provincie op basis van een beoordeling van de provinciale activiteiten heeft geconcludeerd dat zij voor al haar activiteiten geen fiscale onderneming drijft, dan wel dat er een vrijstelling kan worden toegepast.

Verantwoording subsidies

De provincie Zeeland heeft ervoor gekozen om voor het bepalen van de last bij subsidies uit te gaan van het voorzichtigheidsbeginsel: voor subsidies geldt dat de last wordt genomen in het jaar waarin de subsidiebeschikking wordt afgegeven. In lijn met andere provincies die dit stelsel toepassen, passen wij hierop de volgende uitzonderingen toe:

- Uit de subsidiebeschikking blijkt onomstotelijk dat de activiteit waarvoor de subsidie wordt verleend in één of meerdere volgende jaren zal plaatsvinden (zoals bijvoorbeeld integrale kostensubsidies en natuursubsidies);
- Uit een bestuurs-/samenwerkingsovereenkomst blijkt dat deze lastneming bij het aangaan van deze overeenkomst nog niet is vast te stellen.

Handreiking “Verantwoorden van subsidies” (Commissie BBV, januari 2019)

In januari 2019 heeft de Commissie BBV de handreiking “Verantwoorden van subsidies” gepubliceerd. In de handreiking gaat de Commissie BBV in op de vraag wanneer de subsidie als last bij de subsidiegever en als bate bij de subsidieontvanger dient te worden verantwoord. In de handreiking geeft de Commissie BBV aan dat de verwerkingswijze afhangt van het type subsidie en de gestelde voorwaarden, waarbij de Commissie BBV - bij voorwaardelijke subsidieverstrekingen (exploitatie- en investeringssubsidies) – duidelijk aangeeft dat de subsidielast op basis van toerekeningsbeginsel verantwoord dient te worden. Dit betekent dat de subsidielast (gedeeltelijk) verantwoord dient te worden in het jaar waarin door de subsidieontvanger de prestatie (waarvoor de subsidie voor is verstrekt) is geleverd en (gedeeltelijk) aan de gestelde voorwaarden is voldaan.

Zoals hierboven toegelicht zijn de verstrekte (voorwaardelijke exploitatie- en investerings)subsidies in de jaarrekening 2020, net als in de jaarrekening 2019, verantwoord op basis van het voorzichtigheidsbeginsel. Deze verwerkingswijze wijkt af van de verwerkingswijze zoals opgenomen in de handreiking “Verantwoording van subsidies” d.d. 21 januari 2019 van de commissie BBV.

In 2019 en 2020 heeft uitgebreid overleg plaatsgevonden tussen het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, accountants en alle betrokken provincies om te komen tot één uniforme verwerkingswijze. Hierover is in december 2020 overeenstemming bereikt en in februari 2021 heeft de commissie BBV hiermee ingestemd. Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft in de decembercirculaire 2019 aangekondigd de huidige werkwijze met betrekking tot de verantwoording van subsidies door de provincies ook in 2020 te gedogen. Met het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de commissie BBV is afgesproken dat dit nieuwe stelsel met ingang van 1 januari 2021 van toepassing zal zijn (zonder terugwerkende kracht).

De afspraken houden het volgende in: de provincies kunnen een grensbedrag vaststellen tussen de 0,00% en 0,25% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves over het boekjaar (in de primitieve begroting), waarbij 0,25% de bovengrens is en de provincies investeren in de kwaliteit van

de interne beheersing van het subsidieproces. Bij subsidieverlening onder het grensbedrag blijft in principe het voorzichtigheidsbeginsel het uitgangspunt, tenzij de verstrekte subsidie een boekjaar / exploitatiesubsidie betreft en uit de subsidiebeschikking onomstotelijk blijkt dat de activiteiten waarvoor de subsidie wordt verleend in één of meerdere volgende jaren zal plaatsvinden.

Met ingang van het boekjaar 2021 zijn deze regels van kracht en Provinciale Staten hebben met het vaststellen van de geactualiseerde Financiële verordening Provincie Zeeland 2017 op 19 maart 2021 het grensbedrag voor meerjarige projectsubsidies voor onze provincie op € 500.000 vastgesteld. Bij meerjarige projectsubsidies groter dan dit subsidiebedrag worden de lasten toegerekend aan de betreffende boekjaren. De lasten van de toekomstige boekjaren worden bij subsidieverlening aan de bestemmingsreserve 'meerjarige subsidies' toegevoegd en in de latere jaren hieraan onttrokken.

Activering van directe apparaatskosten aan materiële vaste activa

Interne uren die direct relateren aan investeringen dienen conform de voorschriften (BBV) te worden geactiveerd. Over de vervaardigingskosten van de projecten opgenomen bij de investeringskredieten, waarbij er sprake is van directe uren activeren we, vanaf 2019, een percentage over de vervaardigingskosten van het betreffende boekjaar. Deze geactiveerde kosten worden toegevoegd aan een dekkingreserve afschrijvingen apparaatskosten ter dekking van de hogere afschrijvingslasten.

Vaste activa

Activa die bedoeld zijn om de uitoefening van de werkzaamheid van de provincie duurzaam te dienen.

Algemeen

Hieronder is bij de diverse onderdelen van de vaste activa een toelichting gegeven. Alle bedragen in de tabellen van deze paragraaf zijn gedeeld door € 1.000.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa zijn fysiek aanwezige activa. Het BBV kent de volgende soorten materiële vaste activa:

- Investerings met een economisch nut;
- Investerings met een economisch nut, waardoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
- Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Investerings hebben een economisch nut indien ze verhandelbaar zijn en/of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Alle investeringen met een economisch nut worden geactiveerd.

Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut worden geactiveerd en over de gebruiksduur afgeschreven.

Alle materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten, verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen die direct gerelateerd zijn aan het actief, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

Ten aanzien van investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut geldt tot aan investeringsdatum 31 december 2016 dat eventuele bijdragen uit de reserves in mindering zijn gebracht op deze investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

De op de oorspronkelijke verkrijging- of vervaardigingsprijs toegepaste jaarlijkse afschrijvingen corresponderen met een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur (kortste van de geschatte economische levensduur of technische gebruiksduur) van de geactiveerde objecten en voorzieningen.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn opgenomen in de financiële verordening. De afschrijvingen worden berekend volgens de lineaire methode. Afschrijvingen geschieden daarnaast onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar. Op gronden wordt niet afgeschreven, tenzij de grond deel uitmaakt

van een investering in de openbare ruimte met maatschappelijk nut. Eventuele boekwinsten bij inruil of afstoting van een kapitaalgoed zijn als incidentele bate in de jaarrekening verwerkt.

Duurzame waardevermindering van vaste activa

Afwaardering van bedrijfseconomisch vastgoed vindt plaats indien de directe opbrengstwaarde lager is dan de boekwaarde. Lagere taxatiewaarden dan de boekwaarden van onroerende zaken zijn hierbij als duurzame waardedaling in aanmerking genomen. Afwaardering van maatschappelijk vastgoed vindt plaats indien de directe opbrengstwaarde lager is dan de boekwaarde en er ten opzichte van de huidige functie geen (bestuurlijke) intentie is voor duurzame exploitatie.

Buitengebruik gestelde vaste activa

Indien een vast actief buiten gebruik is gesteld, heeft op het moment van buitengebruikstelling een afwaardering van de boekwaarde plaatsgevonden naar de lagere restwaarde.

Afschrijvingen

Investerings met economisch nut of investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut, worden lineair afgeschreven in maximaal:

Object	Aantal jaar
Laptop, desktop, workstation, tablets, server (incl. implementatiekosten)	4
Beeldscherm (incl. implementatiekosten)	6
Wifi en netwerkcomponenten (incl. implementatiekosten)	4
Telefoons, smartphones (incl. implementatiekosten)	3
Software, afhankelijk van applicatie (incl. implementatiekosten)	2 tot 7
Verkeersregelinstallatie	15
Overige werktuigbouwkundige en elektrotechnische installaties	5 tot 10
Wegen:	
- elementverhardingen	30
- asfaltverharding	35
- betonverharding	40
Droge kunstwerken (vaste bruggen, viaducten, tunnels, betonnen duikers, etc.)	80
Natte kunstwerken:	

- sluisen	100
- beweegbare bruggen	60
Overige infrastructuur (stalen geleiderail, geluidsschermen, lichtmasten, bewegwijzering, aanleginrichting veerboot, keerwanden, damwanden, etc.)	30
Gebouwen:	
- steunpunten, bedrijfsgebouwen, inrichting terreinen	30
- technische installaties gebouwen	10
- audiovisuele middelen	5
Voertuigen:	
- dienstauto's bestuur	4
- overige voertuigen	4 tot 8
- schepen	30

De lasten samenhangend met de uitvoering van klein en groot onderhoud, bodemsaneringen en het baggeren van watergangen zijn niet levensduur verlengend en zijn daarom niet geactiveerd, maar direct ten laste van de exploitatie gebracht.

Erfpacht

In erfpacht uitgegeven gronden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, waarbij de uitgifteprijs van eerste uitgifte geldt als verkrijgingsprijs. Gronden in eeuwigdurende erfpacht worden gewaardeerd tegen registratiewaarde. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

Een gedetailleerd verloop van de materiële vaste activa wordt verwezen naar bijlage 1 de Staat van materiële en financiële activa.

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de materiële vaste activa gedurende het jaar:

** de grote desinvestering in de MVA betreft de afwaardering en overboeking gronden Marinierskazerne.*

Bedragen x € 1.000	Boekwaarde per 1 januari 2020	Investerings	Desinve-steringen	Afschrij-vingen	Bijdragen van derden	Afwaar-deringen	Boekwaarde 31 december 2020
Gronden en terreinen	427	54	-	23	-	-	459
Bedrijfsterreinen	10.575	1.049	-	617	-	-	11.007
Grond, weg en waterbouwkundige werken	3.508	354	-	245	-	-	3.617
Vervoermiddelen	12.560	-	-	897	-	-	11.663
Machines, apparaten en installaties	2.144	1.156	-	417	-	-	2.884
Overig materiële vaste activa, erfpacht	13.290	-	13.290	-	-	-	-
Totaal investeringen met economisch nut	42.504	2.614	13.290	2.197	-	-	29.630
Investerings in de openbare ruimte maatschappelijk nut tot 1-1-2017							
Grond, weg en waterbouwkundige werken	54.923	140	-	10.398	-	-	44.665
Investerings in de openbare ruimte maatschappelijk nut na 1-1-2017							
Grond, weg en waterbouwkundige werken	18.670	3.546	-	823	240	-	21.153
Totaal investeringen met maatschappelijk nut	73.593	3.686	-	11.220	240	-	65.818

Financiële vaste activa

Het BBV kent de volgende soorten financiële vaste activa:

- Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen, gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen;
- Leningen aan openbare lichamen, woningbouwcorporaties, deelnemingen en overige verbonden partijen;
- Overige langlopende leningen;
- Uiteenzettingen in 's Rijkskassakist met rente typische looptijd van één jaar of langer;
- Overige uitzettingen met een rente typische looptijd van één jaar of langer.

De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten), de jaarlijkse aflossingen, afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid op de boekwaarde in mindering gebracht. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de marktwaarde van de aandelen daalt tot onder de verkrijgingsprijs, vindt afwaardering naar deze lagere marktwaarde plaats.

De onder vaste activa in de balans opgenomen financiële vaste activa worden tegen kostprijs dan wel duurzame lagere waarde gewaardeerd.

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de financiële vaste activa gedurende het boekjaar:

** In 2020 is kapitaal verstrekt aan het Investeringsfonds Zeeland BV ten behoeve van de oprichting van het Fonds Verblifsrecreatie, fondsbijdrage InnoGo en een Agiostorting bij het IFZ.*

Waardering NV Westerscheldetunnel

In 2033 eindigen de tolrechten voor NV Westerscheldetunnel (WST). Dit betekent dat in de toekomst een kantelpunt bestaat waarin de marktwaarde lager wordt dan de huidige boekwaarde van de activapost "deelneming WST". In dat geval dient in lijn met het BBV een afwaardering plaats te vinden van de activapost "deelneming WST" naar de dan geldende lagere marktwaarde. De NV WST beschikt over een eigen vermogen van € 76,1 mln. In maart 2033 worden de activa voor € 1,- overgedragen aan het Rijk. Vervolgens wordt de NV WST geliquideerd en wordt het eigen vermogen (dat dan in zijn geheel bestaat uit liquide middelen) uitgekeerd aan de enige aandeelhouder, de Provincie Zeeland. Eind 2017 is in de aandeelhoudersvergadering (AvA) WST een aantal uitgangspunten vastgesteld voor het afstempelen van het eigen vermogen van de NV WST. Door het afstempelen wordt, vooruitlopend op liquidatie in 2033, een deel van de liquiditeiten vroegtijdig overgedragen aan de Provincie.

In de AvA WST op 2 december 2020 is een besluit genomen om in 2021 een bedrag van circa € 10 mln. (het exacte bedrag is € 9.999.720,-) af te stempelen van het eigen vermogen van de WST en dit begin 2021 uit te keren aan de aandeelhouder. Het afstempelen van eigen vermogen is via een notaris middels een statutenwijziging vastgelegd. Zodra de liquiditeitspositie van de NV WST dit toelaat zal, binnen de vastgestelde uitgangspunten, middels het afstempelen van vermogen de komende jaren een aanvullende afwaardering van de activapost "deelneming WST" plaats vinden en zal indien noodzakelijk een afwaardering ten laste van de bestemmingsreserve plaats vinden om te voorkomen dat de marktwaarde op enig moment lager wordt dan de boekwaarde van de activapost "deelneming WST".

Bedragen x € 1.000	Boekwaarde per 1 januari 2020	Investeren	Desinvesteringen	Afschrijvingen aflossingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31 december 2020
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	128.425	4.000	-	-	-	-	132.425
Overige langlopende leningen	1.530	-	-	161	-	-	1.369
Overige uitzettingen rentetypische looptijd > of gelijk aan één jaar	1.837	-	-	458	-	-	1.379
Totaal Financiële vaste activa	131.791	4.000	-	619	-	-	135.172

Een gedetailleerd verloop van de financiële vaste activa kunt u terugvinden in bijlage 1 de Staat van materiële en financiële vaste activa. In de paragraaf verbonden partijen treft u nadere informatie over de verschillende deelnemingen.

Vlottende activa

Vorraden

De post voorraden wordt onderscheiden in:

Onderhanden werk, bouwgronden in exploitatie

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs. Deze prijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging zijn toegerekend (grondkosten, bouwkosten) alsmede een rente van 2,53% (2020). De nog te realiseren verkoopopbrengsten worden op de vervaardigingskosten in mindering gebracht. Verlies wordt genomen zodra deze uit de exploitatie blijkt. De verliezen zijn berekend op nominale waarde.

Voor de provincie betreft het alleen de voorbereidingskosten en gronden voor het project Waterdunen onderdeel rode gronden.

De nog te maken kosten betreffen de laatste kosten voor aanleg en inrichting en zijn gebaseerd op de laatste projectramingen. De nog te realiseren opbrengst betreft de verkoop van de grond aan een marktpartij conform een reeds eerder aangegane overeenkomst.

Bedragen x € 1.000

Bouwgronden in exploitatie	Boekwaarde per 1 januari 2020	Vermeerderingen	Boekwaarde per 31 december 2020	Nog te maken kosten	Te verwachten opbrengsten	Tekort	Voorziening verlieslatend complex (NCW)	Resultaat
Onderhanden werk waaronder bouwgronden in exploitatie								
Project Waterdunen	13.431	820	14.251	313	10.800	3.764	3.764	-
Totaal onderhanden werk	13.431	820	14.251	313	10.800	3.764	3.764	-

Gereed product- en handelsgoederen

Onder deze voorraden is de waarde van gronden opgenomen die nog geen definitieve bestemming hebben, maar ingezet worden om projecten te realiseren.

Bedragen x € 1.000

Voorraden	Boekwaarde per 1 januari 2020	Vermeerderingen	Verminderings	Boekwaarde per 31 december 2020
Gereed product en handelsgoederen				
grondbank zeeland	36.590	7.800	1.581	42.808
NPW grondb landb flankerend beleid	20.936	1.527	1.304	21.159
Voorraad vastgoedobjecten	1.971	-	886	1.085
Totaal gereed product en handelsgoederen	59.497	9.327	3.771	65.053

Grondbank Zeeland

De (ruil)gronden maken onderdeel uit van de Grondbank Zeeland. De ruilgronden worden aangewend met de intentie om deze op korte termijn weer te verkopen of te ruilen.

In de paragraaf Grondbeleid wordt ingegaan op de omvang en het gevoerde beleid.

Grondbank landbouw flankerend beleid

De gronden voor het landbouw flankerend beleid worden gefinancierd uit een krediet van het Groenfonds. De baten en lasten van deze financiering komen volledig ten gunste of ten laste van het Natuurpakket Westerschelde (NPW). Winst- en verlies bij grondtransacties komen ook ten gunste of ten laste van NPW.

Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar

De uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening van € 3,7 miljoen in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald.

De post uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar wordt onderscheiden in:

	Boekwaarde per 1 januari 2020	Voorziening oninbaarheid	Boekwaarde per 31 december 2020
Vorderingen op openbare lichamen	14.636	-	14.224
Overige vorderingen	1.274	3.717	787
Totaal uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	15.910	3.717	15.011

De Vorderingen op openbare lichamen bevat, naast een aantal vorderingen op gemeenten, ook de vordering op de belastingdienst in verband met de te compenseren btw en nog te ontvangen opcenten motorrijtuigenbelasting. De overige vorderingen bestaat uit het debiteurensaldo op private partijen.

Schatkistbankieren

De onderstaande tabel geeft de berekening van de benutting van het drempelbedrag schatkistbankieren.

(bedragen x € 1.000)

(1)	Drempelbedrag	Verslagjaar			
		Kwartaa 1 1	Kwartaa 1 2	Kwartaa 1 3	Kwartaa 1 4
		1.861			
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	1.270	1.110	1.781	1.144
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	591	751	80	717
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-

(1) Berekening drempelbedrag

(4a)	Verslagjaar	
	Begrotingstotaal verslagjaar	
		248.131
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	248.131
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	0
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	1.861

(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen

(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	Kwartaa	Kwartaa	Kwartaa	Kwartaa
		1 1	1 2	1 3	1 4
		115.585	101.010	163.850	105.208
(5b)	Dagen in het kwartaal	91	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	1.270	1.110	1.781	1.144

Liquide middelen

De liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde en betreffen alleen banksaldi.

De specificatie is als volgt:

Bedragen x € 1.000

Liquide middelen	Boekwaarde 1 januari 2020	Boekwaarde 31 december 2020
BNG	2.949	5.586
Groenfondsrekeningen	34.169	21.058
Totaal liquide middelen	37.118	26.644

Overlopende activa

De overlopende activa zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Er is geen voorziening oninbaarheid in mindering gebracht.

De post overlopende activa wordt onderscheiden in:

Bedragen x € 1.000

Overlopende activa	Boekwaarde 1 januari 2020	Boekwaarde 31 december 2020
Nog te ontvangen Europese overheidslichamen	1.191	726
Nog te ontvangen Rijk	3.950	4.509
Nog te ontvangen overige Nederlandse overheidslichamen	1.839	2.590
Overige nog te ontvangen bedragen	501	1.045
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen.	1.834	1.106
Totaal overlopende activa	9.315	9.976

Uitkeringen met specifiek bestedingsdoel

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de uitkeringen met specifiek bestedingsdoel gedurende het jaar 2020:

Bedragen x € 1.000

Uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	Boekwaarde per 1 januari 2020	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Boekwaarde 31 december 2020
Europese overheidslichamen				
POP3 Absdale-Hulst	743	272	743	272
POP3 Technische bijstand	439	-	-	439
het Rijk				
BRIM Zeelandbrug	85	139	139	85
Overige Nederlandse overheidslichamen				
Kavelruilbureau	1.685	576	466	1.795
RUD, afrekening 2020	-	198	-	198
BRIKS-leges	-	96	-	96
Totaal	2.952	1.281	1.348	2.591

Vaste passiva

Algemeen

Hieronder is bij de diverse onderdelen van de vaste passiva een toelichting gegeven.

De vaste passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij het betreffende balanshoofd anders staat vermeld. Alle bedragen in de tabellen van deze paragraaf zijn gedeeld door € 1.000.

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen zijn de algemene reserve en de bestemmingsreserves opgenomen. Zie voor een nadere toelichting hieronder bij "Reserves". Op grond van het beleidsuitgangspunt dat de noodzaak van handhaving van de overige reserves jaarlijks wordt herzien zijn in 2020 geen zaken van belang.

De post eigen vermogen wordt onderscheiden in:

Reserves

In het BBV worden reserves omschreven als vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vanuit bedrijfseconomisch oogpunt vrij te besteden zijn. De vaststelling van de noodzakelijke omvang van de reserves is een zaak van Provinciale Staten. Daarom worden reserves ook wel onderverdeeld in algemene en bestemmingsreserves. Zodra de PS aan een reserve een bepaalde bestemming hebben gegeven, is er sprake van een bestemmingsreserve. Om die reden kunnen bestemmingsreserves naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stad kennen. Heeft een reserve geen bestemming dan wordt het een algemene reserve genoemd.

Aan de reserves hebben geen rente toevoegingen plaatsgevonden.

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de reserves gedurende het jaar 2020:

Bedragen x € 1.000

Eigen vermogen	Boekwaarde per 1 januari 2020	Resultaat- bestemming 2019	Toevoeg- ingen 2020	Onttrek- kingen 2020	Verminde- ringen i.v.m. afschrijvingen op activa	Boekwaarde 31 december 2020
Algemene reserve	21.242	-	10.663	3.500	-	28.404
Totaal algemene reserve	21.242	-	10.663	3.500	-	28.404
Resultaat na bestemming 2019	9.670	9.670	-	-	-	-
Totaal resultaat na bestemming	9.670	9.670	-	-	-	-
Bestemmingsreserve WST en Sluikiltunnel	28.094	-	15.130	8.331	9.872	25.020
Dekkingsreserve verbouwing Zws museum	3.404	-	-	-	200	3.204
Dekkingsreserve Gistpoortgebouw	1.834	-	-	-	102	1.732
Dekkingsreserve Schuytvlot	3.113	-	-	-	156	2.958
Dekkingsreserve Mauritsfort	95	-	-	-	95	-
Dekkingsreserve FF aanlandingsvoorzieningen	2.131	-	-	-	153	1.979
Dekkingsreserve FF gebouwen en terreinen	1.376	-	-	-	92	1.284
Dekkingsreserve wegsteunp 's Heerarendskerke	2.000	-	-	-	-	2.000
Reserve meerjarige projecten	21.686	-	20.123	10.912	-	30.897
Reserve incidentele doelstellingen	128	-	-	-	-	128
Reserve natuur	7.126	-	728	3.500	-	4.353
Reserve investeringsagenda	7.738	-	16.429	20.482	-	3.685
Reserve Marinierskazerne	3.593	-	-3.593	-	-	-
Dekkingsreserve wegeninvesteringen	9.688	-	4.447	467	83	13.585
Dekkingsreserve gebouw G	2.206	-	-	-	24	2.182
Dekkingsreserve N286 landbouwrouten	700	-	-	20	-	680
Bestemmingsreserve ZIS	2.051	-	-	1.086	-	965
Dekkingsreserve NCV	266	-	-	27	-	239
Bestemmingsreserve investeringsfonds	5.500	-	1.000	-	-	6.500
Onderhoudsreserve infrastructuur	3.294	-	8.632	8.997	-	2.929
Dekkingsreserve IT-infrastructuur	500	-	-	-	100	400
Dekkingsreserve WSF	459	-	-	459	-	-
Dekkingsreserve gladheidsbestrijding	125	-	100	-	15	210
Bestemmingsreserve onderh. Bedrijfspannen	699	-	865	662	-	902
Bestemmingsreserve te dekken apparaatskosten	-	-	609	-	-	609
Bestemmingsreserve Wind in de Zeilen	-	-	4.001	1.287	-	2.714
Bestemmingsreserve Zeeland studio	-	-	65	-	-	65
Totaal bestemmingsreserves	107.805	-	68.534	56.228	10.892	109.220

Bestemmingsreserve Westerscheldetunnel en Sluikiltunnel

In het kader van de investeringen in de Sluikiltunnel is, uit de voor de aanleg van de tunnel

beschikbaar gestelde middelen, een bestemmingsreserve gevormd. In eerste instantie werden de investeringen in de Sluiskiltunnel rechtstreeks onttrokken aan deze reserve. Per 1 januari 2014 is besloten de investeringen in de tunnel niet langer rechtstreeks te onttrekken aan deze reserve, maar deze te activeren op de balans en in 10 jaar (bij gereedkomen van de tunnel) af te schrijven. Uit de dividenden van de Westerscheldetunnel wordt de bestemmingsreserve gevoed. De bestemmingsreserve heeft als doel om de kosten voor afschrijving, onderhoud en rentelasten van de Sluiskiltunnel, de bijdrage aan de Sloeweg, als wel de rentelasten voor de investering aan de WST te dekken. De reserve dient tevens om afwaardering van de marktwaarde in aanloop naar opheffing van de tol in 2033 op te vangen.

Bestemmingsreserve meerjarige projecten

Op basis van besluitvorming in het kader van overhevelen budgetten waren in de afgelopen jaren toevoegingen en onttrekkingen opgenomen in het saldo van de algemene reserve. Om de presentatie en rubricering van deze toevoegingen en onttrekkingen te verbeteren, is met de zomernota 2015 de bestemmingsreserve meerjarige projecten gevormd. Het overhevelen van budgetten geschiedt nu door het onttrekken en toevoegen aan de bestemmingsreserve meerjarige projecten, zodat een juist beeld blijft bestaan over het verloop van de algemene reserve.

Bestemmingsreserve incidentele doelstellingen

In de bestemmingsreserve Incidentele doelstellingen 2015-2019 zijn de financiële middelen voor de concreet geformuleerde ambities uit het coalitieakkoord gereserveerd. Deze reserve is gevormd door de besluitvorming in de zomernota 2015 en wordt aangewend in deze coalitieperiode.

Bestemmingsreserve natuur

Bij het behandelen van de bestemming van het rekeningssaldo 2015 is besloten om van de incidentele boekwinst op de grondtransacties een bestemmingsreserve natuur te vormen omdat dit transacties betroffen waarop afspraken uit het Natuurakkoord en de Bestuursovereenkomst Grond (december 2013) van toepassing zijn. Om invulling te kunnen geven aan deze afspraken is het nodig om het saldo van deze transacties te reserveren en deze verwerkwijze te blijven hanteren tot alle hectares volledig zijn verkocht/geruild tot uiterlijk 2027.

Bestemmingsreserve investeringsagenda

In de voorjaarsnota 2016 is besloten om een bestemmingsreserve te vormen om ruimte te maken voor een aantal grotere investeringen die voor Zeeland nodig zijn. Het realiseren van voldoende investeringsruimte is nodig om (co)financiering te kunnen leveren voor grootse kansen die zich voordoen, ook als we nog niet precies weten hoe groot de provinciale moet zijn en wat de bijdrage van anderen is. Primair voor Campus Zeeland, de investeringen in de Zuidwestelijke delta, economische innovatie, impuls bedrijventerreinen en wegeninvesteringen. Voor dergelijke investeringen is voor de periode 2017-2019 € 28,5 miljoen gereserveerd in de bestemmingsreserve investeringsagenda. Bestedingen ten laste van deze investeringsruimte worden voorgelegd aan Provinciale Staten.

Bestemmingsreserve MAR-kazerne

In 2016 is de bestemmingsreserve Marinierskazerne gevormd. Deze bestemmingsreserve wordt jaarlijks gevoed zodat na 30 jaar voldoende middelen beschikbaar zijn om de gevolgen van de dan opnieuw af te sluiten erfpachtovereenkomst met het Rijk te kunnen dekken. In het Statenvoorstel 'Compensatie marinierskazerne' van 9 juli 2020 is besloten om deze bestemmingsreserve te hernoemen naar Bestemmingsreserve 'Wind in de Zeilen' en een nieuwe bestemming te geven in het kader van activiteiten volgend uit het compensatiepakket 'Wind in de Zeilen'.

Bestemmingsreserve Zeeland in stroomversnelling (ZIS)

In december 2017 is de bestemmingsreserve Zeeland in stroomversnelling gevormd om het investeringsprogramma "Zeeland in stroomversnelling" uit te voeren.

Bestemmingsreserve investeringsfonds Zeeland BV

Bij de voorjaarsnota 2018 is besloten de bestemmingsreserve investeringsfonds Zeeland BV te vormen. De bestemmingsreserve is gevormd om eventuele afwaarderingen van het investeringsfonds Zeeland BV af te dekken.

Bestemmingsreserve groot onderhoud bedrijfsgebouwen

In de Voorjaarsnota 2018 is het voorstel gedaan om een bestemmingsreserve groot onderhoud gebouwen in te stellen. Jaarlijks wordt aan deze reserve toegevoegd en de lasten van het groot onderhoud worden onttrokken aan deze reserve.

Bestemmingsreserve Westerschelde Ferry

Gelijktijdig met het besluit tot de kapitaalstorting is besloten tot het instellen en voeden van de bestemmingsreserve Westerschelde Ferry ter dekking van eventuele afwaarderingen van de kapitaalstorting.

Bestemmingsreserve Wind in de Zeilen

In het Statenvoorstel 'Compensatie marinierskazerne' van 9 juli 2020 is besloten om de bestemmingsreserve MAR-Kazerne te hernoemen naar Bestemmingsreserve 'Wind in de Zeilen' en een nieuwe bestemming te geven in het kader van activiteiten volgend uit het compensatiepakket 'Wind in de Zeilen'.

Bestemmingsreserves dekking kapitaallasten

Vanuit het BBV dienen investeringen in economische vaste activa en investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut geactiveerd te worden en dient de afschrijvingslast jaarlijks in de exploitatierekening geboekt te worden. Het provinciaal beleid is erop gericht zo weinig mogelijk structureel beslag op middelen te leggen. Om deze afschrijvingslasten direct te dekken op het moment van besluit tot investering, is in het jaar van besluit een dekkingsreserve gevormd van gelijke omvang als het investeringskrediet. Op deze manier wordt de budgettaire ruimte in de toekomst niet belast. Er zijn dekkingsreserves gevormd voor onderstaande investeringen.

Bestemmingsreserve verbouwing Zeeuws Museum

De verbouwing van het Zeeuws Museum is in 2007 afgerond. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Bestemmingsreserve Gistpoortgebouw

De verbouwing van het Gistpoortgebouw is in 2009 afgerond. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Bestemmingsreserve verbouwing pand Schuytvlot

De verbouwing van het pand Schuytvlot is in 2010 afgerond. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Bestemmingsreserve wegsteunpunt Mauritsfort

Vanuit de wegenoverdracht is in 2008 deze Bestemmingsreserve gevormd. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Bestemmingsreserve Fast Ferry aanlandingsvoorzieningen

In verband met de opheffing van de reserve Westerschelde Oeververbinding (WOV) is voor de investering van de Fast Ferry aanlandingsvoorziening een Bestemmingsreserve gevormd uit de WOV-reserve (4e begrotingswijziging 2009). De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Bestemmingsreserve Fast Ferry gebouwen en terreinen

In verband met de opheffing van de reserve Westerschelde Oeververbinding is voor de investering van de Fast Ferry gebouwen en terreinen een Bestemmingsreserve gevormd uit de WOV-reserve (4e begrotingswijziging 2009). De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Bestemmingsreserve wegsteunpunt 's-Heer Arendskerke

In verband met de investering van een nieuw te bouwen wegsteunpunt 's-Heer Arendskerke/Eindewege is een bestemmingsreserve gevormd. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Bestemmingsreserve afschrijving verbouwing gebouw G

In verband met de investering in de verbouwing van gebouw G is een dekkingsreserve gevormd ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Bestemmingsreserve afschrijving N286 landbouwroute

In verband met de investering in de N286 landbouwroute is een dekkingsreserve gevormd ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Bestemmingsreserve modernisering nautische centrale Vlissingen

In verband met de investering in de nautische centrale Vlissingen is een dekkingsreserve gevormd ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Dekkingsreserve infrastructuur

In verband met investeringen in de infrastructuur is een dekkingsreserve gevormd ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Dekkingsreserve IT-infrastructuur

In verband met investeringen in de IT-infrastructuur is een dekkingsreserve gevormd ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Dekkingsreserve wegeninvesteringen

In verband met investeringen in de wegen is een dekkingsreserve gevormd ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Dekkingsreserve N652 recreatieverdeelweg schakel

In verband met investeringen in de weg N652 recreatieverdeelweg is een dekkingsreserve gevormd ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Dekkingsreserve gladheidsbestrijdingsmaterieel

In verband met investeringen in de aanschaf van gladheidsbestrijdingsmaterieel is een dekkingsreserve gevormd ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Bestemmingsreserve Zeeland studio

In verband met investeringen in de Zeeland studio is een dekkingsreserve gevormd ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Voorzieningen

Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen (schulden) van de Provincie. Om die reden kennen voorzieningen naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand. 'Voorzieningen worden in principe gewaardeerd op de contante waarde van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De voorzieningen Thermphos, Frictiekosten RUD en Waterbeheer zijn gewaardeerd op het nominale bedrag. De uitgangspunten die zijn gehanteerd voor de bepaling van de voorziening zijn toegelicht in de toelichting op de balanspost.

Voorzieningen worden gevormd wegens:

- Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten. Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten.
- Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.
- Bijdragen (spaarcomponent) aan toekomstige vervangingsinvesteringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing wordt geheven.
- Middelen verkregen van derden, die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen verkregen van Europese en Nederlandse overheidslichamen met een specifiek bestedingsdoel, die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

De vorming van een voorziening, dan wel een dotatie aan een reeds bestaande voorziening, is als een last in het betreffende boekjaar verantwoord. Alle aanwendungen aan voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht en in het verslagjaar niet ten laste van de exploitatie verantwoord.

Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Voor het bepalen van het “jaarlijks vergelijkbaar volume” is een tijdsperiode van vier jaar gehanteerd.

Rentetoevoegingen aan voorzieningen zijn niet toegestaan, met uitzondering van voorzieningen die gewaardeerd zijn tegen netto contante waarde.

Onderstaand volgt een verloop overzicht van de voorzieningen:

Bedragen x € 1.000	Boekwaarde per 1 januari 2020	Vrij- gevallen bedragen	Toevoeg- ingen	Aanwen- dingen	Boekwaarde per 31 december 2020
Voorziening wachtgeld PSD	2.516	45	25	674	1.822
Voorziening non-activiteitsregeling	1.668	37	24	1.263	392
Voorziening waardeoverdracht pensioen politieke ambtsdragers	2.293	-	261	19	2.535
Voorziening Thermphos	6.945	2.236	-	4.710	-
Voorziening frictiekosten RUD	1.671	-	140	571	1.240
Totaal voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	15.093	2.319	451	7.236	5.989
Voorziening waterbeheer	938	-	132	91	979
Totaal voorzieningen middelen derden met een specifiek bestedingsdoel	938	-	132	91	979

Voorziening conform artikel 44 lid 1a BBV:

Op balans bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;

Er worden geen voorzieningen gevormd voor risico's of eventuele verplichtingen die zodanig onzeker zijn dat niet redelijkerwijs is in te schatten hoeveel deze zullen bedragen per balansdatum. Bij de grote projecten is hier sprake van. Zo kunnen verplichtingen op grond van gesloten overeenkomsten met externe partners leiden tot onvoorziene kosten naarmate de uitvoering van een project vordert en als gevolg van gewijzigde inzichten en omstandigheden. Dergelijke onzekerheden maken onderdeel uit van de risicobeheersing op projectniveau. Deze risico's worden periodiek ingeschat en verwerkt in het risicomanagementsysteem. Er wordt bij de kwartaalrapportages over de grote projecten ook op gerapporteerd aan u en zo nodig vertrouwelijk toegelicht. Uit deze rapportages blijkt dat de posten onvoorzien binnen de projectramingen voldoende zijn om eventuele financiële gevolgen voor de provincie op te vangen.

Voorziening wachtgeld PSD

Jaarlijks wordt de voorziening wachtgeld ex-PSD-ers doorgerekend. Uitgangspunten hierbij zijn de sterfte-index, indexeringen, rekenrente en de verwachte neveninkomsten. Uiteraard blijven de rechten steeds gebaseerd op de opheffingsdatum PSD van 18 maart 2003.

Voorziening Non-activiteitsregeling

Er is besloten om in het kader van de organisatieontwikkeling een Non-activiteitsregeling 2013 (NAR) in te stellen voor werknemers die op 1 januari 2013 ouder zijn dan 57 jaar. Voor de kosten van niet actief personeel in de komende jaren is een voorziening gevormd.

De hoogte van deze voorziening is bepaald door uit te gaan van de basisgegevens van alle deelnemers en deze te waarderen tegen de netto contante waarde inclusief de fiscale consequenties van de regeling. De salarisbetalingen worden jaarlijks onttrokken aan de voorziening en om de voorziening op peil te houden wordt er jaarlijks rente toegevoegd aan de voorziening met dezelfde uitgangspunten als bij de voorziening wachtgeld PSD.

Voorziening waarde overdracht pensioen politieke ambtsdragers

Voor de wachtgeld- en pensioenverplichtingen aan oud-leden Gedeputeerde Staten en hun echtgenotes en kinderen, is in 2013 een voorziening aangelegd. Eventuele afkoopsommen van voormalige bestuurders die verschuldigd zijn bij de overdracht van de pensioenafspraken naar pensioenfondsen of andere overheden, worden ten laste van deze voorziening gebracht.

Voorziening Thermphos

Uitgangspunten:

De voorziening Thermphos is gevormd voor ons contractuele aandeel, zoals opgenomen in de Samenwerkingsovereenkomst (SOK), in de verwachte toekomstige uitgaven die samenhangen met de uitvoering van de sanering van het voormalig Thermphos terrein. De voorziening is nominaal gewaardeerd. Het doel van het saneringsproject is het terrein zodanig te saneren dat het zonder verdere restricties weer beschikbaar komt voor industriële doeleinden (categorie 5) zoals is opgenomen SOK die is getekend op 18 april 2018.

Het taakstellend budget van € 129,5 miljoen voor de totaal verwachte saneringskosten is ontleend aan het op 31 maart 2017 door Van Citters Beheer B.V. opgestelde en door Fakton op 19 juni 2017 gevalideerde 'Plan van Aanpak Sanering voormalig Thermphos terrein' en kent de volgende deelprojecten:

- Fosfor veiligstellen
- Reststoffen
- Ontvlechting en sloop van installaties en gebouwen
- Bodemsanering

Het taakstellend budget is als volgt opgebouwd: Een Uitvoeringsbudget van € 111,7 miljoen; dit Uitvoeringsbudget is inclusief een reservering voor indexering (€ 5,2 miljoen); en een Risicoreserve van € 17,8 miljoen.

In opvolging van het advies van de commissie Samsom van augustus 2017 ("Saneren doe je samen") hebben het Rijk, Provincie Zeeland en North Sea Ports (Financierende partijen) nadere afspraken gemaakt over de financiering en uitvoering van de sanering van het Thermphos terrein. Hiertoe hebben partijen in december 2017 een Financieringsovereenkomst gesloten waarin afspraken zijn vastgelegd over ieders financiële bijdrage in de totaal verwachte saneringskosten, welke gerelateerd is aan het taakstellende budget van € 129,5 miljoen.

In de Financieringsovereenkomst is vastgelegd dat de afspraken worden gemaakt onder het voorbehoud dat het Staatssteunrechtelijke kader de afspraken niet in de weg staat. Op basis van een grondige analyse hebben IenW, de provincie Zeeland en Zeeland Seaports geconcludeerd dat er geen aanleiding was tot het doen van een formele melding bij de Europese Commissie. Wel is door de financierende partijen, ZSBB (als 100% aandeelhouder in Van Citters Beheer B.V.) en VCB in 2018 de Samenwerkingsovereenkomst (SOK) ondertekend waarin de afspraken die in de Financieringsovereenkomst zijn opgenomen nader zijn uitgewerkt.

Het doel van de op 18 april 2018 door alle partijen vastgestelde SOK is om de financiering van de volledige en integrale realisatie van het Project zeker te stellen en de betrokkenheid van Partijen vast te leggen met bindende afspraken over:

- De financiële bijdrage van de financierende partijen aan VCB ter realisatie van het project;
- De uitvoering van de sanering van het voormalige Thermphos terrein.
- De samenwerkingsvorm die partijen kiezen en de rollen die partijen hierbij hebben ter realisatie van het project.

In de SOK is onder meer opgenomen dat indien het budget van € 129,5 miljoen niet toereikend is voor de uitvoering van het project, de Financierende partijen aanvullend budget beschikbaar stellen, na doorlopen van de besluitvormingstrajecten via Provinciale Staten, Tweede Kamer en aandeelhoudersvergadering. Aanvullend budget wordt alleen ter beschikking gesteld als er een actueel en voldoende accuraat beeld is van de totale nog extra benodigde middelen voor de uitvoering van het project en er geen andere maatregelen mogelijk zijn het project binnen het taakstellend budget uit te voeren. De financierende partijen zijn contractueel verplicht om op dat moment elk 1/3 van deze extra benodigde middelen bij te dragen.

Voor de uitvoering van het Saneringsproject (inclusief die voor de Project- en beheersorganisatie) ontvangt VCB overeenkomstig de afspraken zoals vastgelegd in de Financiële overeenkomst en de Samenwerkingsovereenkomst financiële bijdragen van de Financierende partijen. Netto opbrengsten

die uit de Saneringswerkzaamheden voortkomen worden conform de contractuele afspraken toegevoegd aan de voor het saneringsproject beschikbare middelen.

Ingevolge een uitspraak van de commissie BBV hebben wij in de jaarrekening 2016 geen voorziening getroffen voor onze bijdrage in de beheerkosten. Als gevolg van de ondertekening van de Financiële overeenkomst is in 2017 een nieuwe situatie ontstaan. Er is daardoor geen sprake meer van 'garantstelling' van deze beheerkosten, maar van een financiële verplichting. Wij drukken onze verplichting voor deze totale sanering in de jaarrekening 2020 uit door de in 2017 gevormde verliesvoorziening.

Ultimo 2020 is de daadwerkelijk sanering afgerond, m.u.v. de nazorgfase. De kosten van de sanering, inclusief kosten nazorgfase, zijn op dat moment duidelijk geworden. Dit resulteert erin dat de resterende verliesvoorziening op nihil is gesteld per 31-12-2020. Deze stand komt overeen met de jaarrekening VCB 2020.

Voorziening frictiekosten RUD Zeeland

Op 1 juli 2017 is het gewijzigde besluit Omgevingsrecht Z(Bor) in werking getreden. Dit besluit bepaalt dat de Brzo-taken in Zeeland moeten worden uitgevoerd door de weg aangewezen Brzo Omgevingsdiensten DCMR. In september 2018 hebben Gedeputeerde Staten besloten dat de Brzo-taken daadwerkelijk onderbrengen bij DCMR en dat het personeel van RUD Zeeland, dat belast is met deze taken, overgaat naar DCMR. DCMR zal het personeel huisvesten in Terneuzen. Voor deze overgang is een reorganisatie bij de RUD Zeeland vereist. Bij de reorganisatie treden frictiekosten op. Door een onafhankelijke derde zijn de frictiekosten in beeld gebracht. De Provincie heeft aangegeven de frictiekosten in redelijkheid te vergoeden conform de uitgangspunten voor onderhavige gevallen van de Gemeenschappelijke Regeling RUD Zeeland en conform artikel 4:51 van de wet bestuursrecht. Op 4 juli 2019 heeft de RUD Zeeland verzocht deze frictiekosten te vergoeden en zijn de frictiekosten RUD toegevoegd aan deze voorziening.

Voorziening conform artikel 44.2 C BBV

Voorziening middelen derden met specifiek bestedingsdoel.

Voorziening waterbeheer

De leges voor waterheffing worden jaarlijks toegevoegd en de uitgaven in verband met de compensatie van de negatieve effecten van deze onttrekkingen die geen gelijkmatig patroon vertonen per jaar worden hieruit betaald. In de meerjarenbegroting worden de uitgaven voor de ophanden zijnde gerelateerde projecten onttrokken aan de voorziening.

Vaste schulden, met een rente typische looptijd langer dan één jaar

De vaste schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde (hoofdsom) verminderd met het totaal van de gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rent typische looptijd van één jaar of langer.

De onderstaande tabel geeft het verloop van de vaste schulden weer over 2020:

Bedragen x € 1.000

Vaste schulden	Boekwaarde per 1 januari 2020	Boekwaarde per 31 december 2020
Waarborgsommen	5	5
Totaal vaste schulden	5	5

Vlottende passiva

Algemeen

Hieronder is bij de diverse onderdelen van de vlottende passiva een toelichting gegeven. De netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij bij het betreffende balanshoofd anders staat vermeld. Alle bedragen van deze paragraaf zijn gedeeld door € 1.000.

Netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar

De netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. De post netto-vlottende schulden worden onderscheiden in:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde per 1 januari 2020	Boekwaarde per 31 december 2020
Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	10.044	10.369
Overige kasgeldleningen	98.000	73.000
Overige schulden	11.458	6.813
Totaal rentetypische schulden < 1 jaar	119.501	90.182

Overlopende passiva

Overlopende passiva zijn verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen. Tevens omvatten de overlopende passiva na de wijziging van het BBV in 2007 de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen maar nog niet bestede voorschotbedragen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

Bedragen x € 1.000

Overlopende passiva	Boekwaarde per 1 januari 2020	Boekwaarde per 31 december 2020
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	53.926	57.588
De voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren, ontvangen van:		
- Europese overheidslichamen	138	138
- het Rijk	53.286	46.034
- overige Nederlandse overheidslichamen	493	472
Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	668	661
Totaal overlopende passiva	108.511	104.892

De post overlopende passiva wordt onderscheiden in: De in de balans opgenomen van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren, kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Bedragen x € 1.000

Uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	Boekwaarde per 1 januari 2020	Ontvangen bedragen	Bestedingen 2020	Terug- betalingen	Boekwaarde 31 december 2020
Europese overheidslichamen					
OP Zandsuppletie Roggenplaat	138	-	-	-	138
het Rijk					
OP Natuur Compensatie Westerschelde	448	-	-41	-	489
OP Natuur Pakket Westerschelde	51.750	-	13.573	-	38.176
OP BRIM-subsidie Abdij	114	59	53	-	120
OP Veilige bermen	974	-	14	-	961
OP SPUK snelfietsroute	-	1.074	21	-	1.053
OP SPUK snellaadinfrastructuur	-	2.120	-	-	2.120
OP SPUK cult voorzieningen	-	1.415	673	-	743
OP Werkgelegenheidsonderzoek	-	2	-	-	2
OP SPUK flexibele woningbouw	-	274	-	-	274
OP SPUK Verkeersveilig mtr	-	902	-	-	902
OP SPUK Ontzorgprogr Maats Vastgoed	-	667	-	-	667
OP ZIS2 Iedereen telt	-	50	-	-	50
OP ZIS2 Vernieuwing landbouw	-	207	-	-	207
OP SPUK veilig, doelmatig en duurzaam gebruik infrastructuur	-	109	58	-	51
OP MKB-deals Digitaal doen Zeeland	-	220	-	-	220
Overige Nederlandse overheidslichamen					
OP Actief bodembeheer	42	23	-	-	64
Platform diffuse bronnen	11	-	-	-	11
OP Vitaal Sloe/Kanaalzone 2012-2014	152	-	19	-	133
OP Natuurlijk Vitaal	23	-	-	23	-
OP Green deal biodiversiteit	5	-	-	-	5
OP Lobbyist Den Haag	70	78	81	-	68
OP Kanaalpolder	190	-	-	-	190
Totaal	53.918	7.199	14.450	23	46.643

Motorrijtuigenbelasting

In de jaarrekening is een bate opgenomen aan opcenten motorrijtuigenbelasting. Reeds meerdere malen in het verleden zijn discussies ontstaan met het ministerie van Financiën omtrent de juistheid en volledigheid van het aandeel van de provincies in de opbrengst motorrijtuigenbelasting. De belastingdienst verstrekt inzake de afgedragen gelden geen specifieke accountantsverklaring ten behoeve van de Provincies. De rechtmatigheid en volledigheid van deze opbrengst kan daarom niet worden vastgesteld.

Vennootschapsbelasting

Er is voorgeschreven dat inzicht wordt gegeven in het verwachte bedrag aan te betalen Vennootschapsbelasting (Vpb). Op basis van een beoordeling van de provinciale activiteiten is geconcludeerd dat Provincie Zeeland voor al haar activiteiten geen fiscale onderneming drijft, dan wel dat er een vrijstelling kan worden toegepast. Dit betekent dat er geen activiteiten plaatsvinden die tot een bedrag voor Vpb hebben geleid. Bij eventuele wijzigingen van activiteiten in toekomstige begrotingsjaren zal worden beoordeeld of zij tot een Vpb belaste activiteit zullen leiden, deze zullen ook worden meegenomen in het (jaarlijkse) bedrijfsgesprek met de belastingdienst.

Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

Inleiding

Hierna wordt een toelichting gegeven op diverse aspecten van het overzicht baten en lasten. Achtereenvolgens zal ingegaan worden op:

- een analyse van afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de realisatie per programma;
- een overzicht van de aanwending van onvoorzien;
- een overzicht van de incidentele baten en lasten per programma, waarbij per programma ten minste de belangrijkste posten afzonderlijk worden gespecificeerd;
- een overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves;
- analyse ten aanzien van de begrotingsrechtmatigheid;
- de informatie in het kader van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening wordt vastgesteld met inachtneming van hetgeen omtrent de financiële positie op de balansdatum is gebleken tussen het moment van opmaken van de jaarstukken en het tijdstip van vaststelling daarvan, voor zover deze aanvullende informatie onontbeerlijk is voor het bedoelde inzicht.

Leeswijzer

Alle bedragen in de tabellen van deze paragraaf zijn gedeeld door € 1.000.

In onze analyse van de begrotingsverschillen zijn we niet volledig, maar lichten we de belangrijkste afwijkingen toe.

Het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

Voor een nadere specificatie van het gerealiseerde, nog te bestemmen resultaat ad € xxx mln. wordt verwezen naar de analyse bij gerealiseerde baten en lasten per programma, dat hieronder is opgenomen. In het statenvoorstel ter vaststelling van de jaarrekening wordt aan u een voorstel voor bestemming van dit resultaat gedaan, dat tevens is opgenomen als inleiding bij het jaarverslag.

Begrotingsafwijkingen programma 1 Grote projecten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2020	Begroting 2020 NW	Rekening 2020	Restant
010101 Waterdunen	139	-1.136	-959	177
010102 Natuur Pakket Westerschelde	0	0	0	0
010103 MAR-kazerne	-183	-870	-869	1
010104 Thermphos	0	-58	2.392	2.450
010105 Zeeuws Deltaplan ZW	0	-888	-681	207
010201 Energietransitie	0	-175	-275	-100
010202 Klimaatadaptatie	0	-117	-119	-2
010203 Ruimtelijke kwaliteit	0	-129	-65	64
010204 Slimme mobiliteit	0	-220	-249	-29
010205 Zichtbaar Zeeland	0	-875	-809	66
010206 Stikstof	0	-272	-254	18
019999 Ambtelijke inzet	-1.658	-1.683	-1.662	22
Resultaat	-1.702	-6.424	-3.549	2.875

1. Grote projecten analyse begrotingsverschillen

010101 - De onderbesteding op Waterdunen in 2020 wordt veroorzaakt door met name bouwkosten, communicatie- en monitoringswerkzaamheden welke niet meer in 2020 uitgevoerd zijn en doorschuiven naar 2021. Met bestemming van het bedrag aan onderbesteding in het rekeningresultaat en het doorschuiven daarvan naar 2021 blijft het totaal beschikbaar gestelde bedrag van de GREX Waterdunen voor de uitvoering in 2021 beschikbaar.

010105 - Het Zeeuws Deltaplan Zoet Water gaat in 2021 leiden tot een concreet plan. Vanuit een kadernota wordt een Zeeuws Deltaplan Zoet Water opgesteld en uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma. Niet alle benodigde onderzoeken zijn in 2020 uitgevoerd of afgerond. De oorzaak ligt in vertraging bij de aanbesteding en onderzoeken die meer tijd in beslag namen dan voorzien. De niet bestede incidentele projectmiddelen worden in 2021 herbestedemd uit het rekeningresultaat. De onderbesteding is met name te verklaren doordat bij het proefproject Sub-irrigatie Rusthoeve een aanpassing van de subsidiebeschikking heeft plaatsgevonden, nadat bleek dat de BTW kan worden teruggevraagd bij de Belastingdienst.

010201 - Eind 2020 is besloten de integrale kostensubsidie aan Impuls Zeeland op te hogen, o.a. met €100.000 voor het door ontwikkelen van samenwerkingsplatform Smart Delta Resources (SDR). SDR ging immers de omslag maken van strategie naar uitvoering en gaat gepaard met meer inzet van menskracht, onder andere voor lobby/Public Affairs en voor de ontwikkeling van een waterstofhub. Ook het bedrijfsleven zorgt voor een extra bijdrage van € 100.000. De oorspronkelijke begroting voorzag hier echter niet meer in, waardoor een overbesteding is ontstaan op het energiebudget.

010203 - Er is sprake van een onderbesteding op het projectbudget voor het opstellen van de Omgevingsvisie. Voor de afronding van de plan-MER Omgevingsvisie en de andere kosten bij het opstellen en publiceren van de Omgevingsvisie is het noodzakelijk om de niet bestede middelen te herbesteden uit het rekeningresultaat.

010205 - In het laatste kwartaal van 2020 is als gevolg van COVID-19 én vanwege het feit dat de borging van de VVV- assets prioriteit hadden, in de oprichting van het ZMO-traject enige vertraging ontstaan.

010206 - De afronding van een externe opdracht inzake de analyse aanpak stikstofproblematiek met als proefgebied het hele eiland Schouwen-Duiveland wordt eerst in 2021 afgerond. De uitvoering in 2021 is mogelijk door herbesteding van het jaarrekeningresultaat.

Begrotingsafwijkingen programma 2 Fysieke leefomgeving

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2020	Begroting 2020 NW	Rekening 2020	Restant
020101 Voorbereiding omgevingswet	-373	-685	-588	97
020102 Kwaliteitskust	-2.135	-5.008	-4.654	354
020103 Goed woon- en werkklimaat	-7.494	-7.668	-7.128	540
029999 Ambtelijke inzet	-2.920	-2.966	-2.927	38
Resultaat	-12.922	-16.327	-15.297	1.030

2. Fysieke leefomgeving analyse begrotingsverschillen

020101 - Bij de implementatie Omgevingswet is sprake van een onderbesteding. Om te komen tot een afronding van het implementatietraject en de daarbij horende kosten te kunnen betalen worden de middelen van het projectbudget herbestemd uit het rekeningresultaat.

020102 - De afronding van de opdracht voor de Vorming Toeristische Alliantie Zeeland (TAZ) wordt in 2021 uitgevoerd. De opdracht onderzoeksvoorstel ambities Routebureau na 2021 is gekoppeld aan de incidentele overgang van het Routebureau naar de provincie en daardoor doorgeschoven naar 2021. De uitvoering van beide opdrachten in 2021 is mogelijk door herbestemming van het jaarrekeningresultaat.

De cofinanciering Zeeland in Stroomversnelling (ZiS) betreft een meerjarig programma, verbonden aan de Regiodeal Zeeland. Enkele subsidieaanvragen worden eerst in 2021 beschikt en voorzien van de benodigde cofinanciering.

Bij de activiteit 'natuur beleef' staan enkele grote projecten op de rol. Bij deze projecten zijn meerdere partijen betrokken en worden meerdere financieringsbronnen aangewend, waaronder de Regiodeal Zeeland. Dit vraagt een lange voorbereidingstijd, waarbij niet precies aan te geven valt wanneer een aanvraag binnenkomt/project start of wordt afgerond. Net voor het eind van het jaar zijn 2 subsidieverzoeken binnengekomen waarop eerst in 2021 wordt besloten.

De afronding van de externe opdrachten inzake dataonderzoek in het kader van de Landelijke Data Alliantie (LDA) is doorgeschoven naar 2021.

De opdracht voor begeleiding extra planvormingsvouchers door Impuls Zeeland is verleend met als einddatum december 2022. De uitvoering in 2021 en 2022 is mogelijk door herbestemming van het jaarrekeningresultaat.

020103 - Het project/werkbudget voor de Gebiedsvisie Veerse Meer is gevormd met bijdragen van de deelnemende overheden en wordt over de jaren 2020 en 2021 ingezet. De afronding van het proces is voorzien in 2021. Het voordelige resultaat over 2020 bestaat verder met name uit hogere baten uit diverse leges en een verwachte voordelige afrekening met de RUD Zeeland over 2020.

Begrotingsafwijkingen programma 3 Landelijk gebied, natuur en landbouw

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2020	Begroting 2020 NW	Rekening 2020	Restant
030101 Natuurontwikkeling	-2.288	-6.402	-2.698	3.703
030102 Natuurbeheer	-11.858	-10.285	-10.017	268
030103 Natuurherstel	-4.244	-3.573	-3.448	125
030104 Natuurbescherming	-468	-167	132	299
030105 Natuurverbreding/beleving	-2.372	-2.449	-2.246	203
030106 Volhoudbare landbouw	-309	-295	-283	12
039999 Ambtelijke inzet	-2.981	-3.027	-2.988	39
Resultaat	-24.520	-26.198	-21.549	4.650

3. Landelijk gebied, natuur en landbouw analyse begrotingsverschillen

030101 - Het beschikken van een deel van de tranche 2020 natuurontwikkeling is door enkele complexe juridische punten vertraagd. Dit wordt alsnog in 2021 afgewikkeld. De middelen zijn gelabeld geld uit de reserve Natuur, waardoor de niet bestede middelen in 2020 zijn teruggevloeid in deze reserve (zie ook 980399) en waarvan in 2021 zal worden voorgesteld deze opnieuw te onttrekken aan de reserve. onttrokken in 2021. Daarnaast wordt het positieve resultaat veroorzaakt door de grondbank Zeeland. Deze wordt altijd op nihil geraamd, omdat winsten op voorhand niet geraamd mogen worden.

030102 - De voorgenomen soortenbeschermingsprojecten zijn gerealiseerd tegen lagere kosten. De IPO BIJ12 schade-uitkering faunafonds is een open-einde regeling. De door BIJ12 toegekende schade wordt uitbetaald. De uitvoeringskosten Agrarisch natuurbeheer zijn lager dan geraamd doordat RVO de opgevoerde post onvoorzien/risico's (10%) niet hoefde te gebruiken en omdat de kosten van de NVWA lager zijn. Door nog lopende planvorming in relatie tot het Interbestuurlijk programma Vitaal platteland en strategische aanpak stikstof is er een onderbesteding bij verbreding. Het betreft maatregelen binnen multifunctionele zones rondom stikstof overbelaste N2000 natuur. De projectvoorbereiding hydrologische maatregelen Kop van Schouwen kost meer tijd dan voorzien. De uitvoering daarvan in 2021 is mogelijk door herbestemming van het jaarrekeningresultaat.

030103 - De voorgenomen programmering herstelmaatregelen is uitgevoerd tegen lagere kosten, aangezien de aanbestedingen lager zijn uitgevallen.

030104 - Exotenbeheer is geraamd inclusief cofinanciering van een EU-LIFE subsidieaanvraag voor bestrijding van Watercrassula door derden. Deze aanvraag heeft vertraging opgelopen en wordt pas in de eerste helft van 2021 ingediend. De benodigde cofinancieringsmiddelen worden herbestemd uit het jaarrekeningresultaat.

030105 - Enkele voorgenomen projecten en beleidstrajecten zullen eerst in 2021 starten. Onder andere de evaluatie van het ganzenakkoord en de evaluatie faunaschade hebben vertraging opgelopen. De uitvoering in 2021 is mogelijk door herbestemming van het jaarrekeningresultaat.

Begrotingsafwijkingen programma 4 Regionale economie

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2020	Begroting 2020 NW	Rekening 2020	Restant
040101 Arbeidsmarkt	-311	-1.374	-684	690
040102 Concurrentiepositie food	-1.515	-2.210	-1.840	370
040103 Concurrentiepositie Zeeuwse ondernemers	-2.909	-3.274	-3.121	154
040104 Campus Zeeland	-1	-6.323	-5.746	577
040105 Innovatie-infrastructuur en -fondsen	-2.331	-4.767	-3.744	1.023
040106 Zichtbaar Zeeland uitvoering	-2.610	-2.236	-2.203	33
049999 Ambtelijke inzet	-4.345	-4.412	-4.355	57
Resultaat	-14.021	-24.596	-21.693	2.903

4. Regionale economie analyse begrotingsverschillen

040101 - Binnen deze doelstelling werken we onder meer aan de arbeidsmarktacties uit de regio deal, een meerjarige aanpak om talent te binden aan Zeeland (incidenteel) en corona-herstelmaatregelen. Op deze verschillende terreinen zijn diverse acties in gang gezet, zoals de opdrachtverlening voor de strategische meerjarige aanpak om talenten te binden en het aanstellen van kwartiermakers voor Leven lang ontwikkelen en werk-naar-werk-trajecten. Deze acties konden niet meer worden afgerond in 2020. Ditzelfde geldt voor het onderdeel inzetten van onbenut arbeidspotentieel uit de Regio Deal, welke onder meer vertraging heeft opgeleverd vanwege de coronamaatregelen en de invloed daarvan op de arbeidsmarkt. Verzocht wordt om de resterende Regio Deal middelen (conform afspraken uit de Regio Deal), de beschikbare middelen voor corona-herstelmaatregelen en de middelen bedoeld voor de meerjarige strategische aanpak om talenten te binden her te bestemmen in 2021.

040102 - Door vertraging in de uitvoering en openstelling van POP3 maatregelen Landelijk Gebied is het budget niet volledig benut. De uitvoering in 2021 is mogelijk door herbestemming van het jaarrekeningresultaat.

040103 - In 2020 hebben we voor deelname aan Delta Region network (afstemming met West-Brabant) en EN-Zuid (afstemming tussen drie Zuidelijke provincies) geen contributie betaald. Delta Region network heeft geen extra activiteiten ontplooid. EN-Zuid heeft vanwege resterende middelen vanuit vorige jaren, in 2020 geen contributie geheven.

040104 - Voor het onderzoeksprogramma delta vraagstukken Vlaanderen-Nederland is circa € 935.000 benodigd en verdeeld over 2020 en 2021. Uiteindelijk worden meer activiteiten uitgevoerd in 2021, waardoor het resterende gedeelte voor dit onderwerp benodigd is in 2021. Daarnaast was er in 2020 € 400.000 opengesteld voor Kennis- en innovatienetwerken. Uiteindelijk hebben drie K&I-netwerken helaas geen beroep gedaan op een subsidie. Ten slotte zijn een aantal activiteiten vanwege corona niet doorgedaan en vallen kosten van externe inhuur mee.

040105 - Door kwantitatief gezien tegenvallende subsidieaanvragen is niet volledig gebruik gemaakt van de subsidieplafonds binnen deze doelstelling. Conform de afspraken in Zeeland in stroomversnelling 1 en de Regio Deal Zeeland 'ZiS 2.0' worden de resterende middelen ingezet in 2022.

Begrotingsafwijkingen programma 5 Regionale bereikbaarheid en leefbaarheid

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2020	Begroting 2020 NW	Rekening 2020	Restant
050101 Doelmatig en doeltreffend beheer (water)wegen	-27.347	-29.114	-26.204	2.910
050102 Bereikbaarheid voor de mensen	-22.265	-22.151	-21.894	257
050103 Verbetering verkeersgedrag verkeersdeelnemers	-773	-799	-729	70
050104 Goede bereikbaarheid voor bedrijven, bezoekers en bewoners	-309	-209	-181	28
050105 Wegeninvesteringen	-2.914	-2.430	-2.094	336
050106 Impuls bedrijventerreinen	0	-1.863	-1.889	-26
050107 Maatschappelijk initiatief versterken	-2.226	-2.708	-2.443	266
050108 Concurrentiepositie logistiek	-148	-275	-255	20
050109 Ruimtelijke kwaliteit versterken	-36	-189	-163	26
050110 Sport verenigt Zeeland	-499	-526	-525	1
059999 Ambtelijke inzet	-7.156	-7.266	-6.955	312
Resultaat	-63.672	-67.529	-63.332	4.197

5. Regionale bereikbaarheid en leefbaarheid analyse begrotingsverschillen

050101 Per saldo is er sprake van een onderbesteding op deze doelstelling. Deze wordt op hoofdlijnen veroorzaakt door de gladheidbestrijding: de winter 2019-202 is een zachte winter geweest, met minder strooiacties dan geraamd. Ook is minder onderhoud uitgevoerd aan de droge kunstwerken. Enerzijds zijn werkzaamheden verschoven naar 2021 door een aanpassing in de planning, anderzijds zijn als gevolg van capaciteitsknelpunten minder werkzaamheden uitgevoerd. In 2021 worden de knelpunten agv capaciteit opgelost.

050102 Per saldo is er sprake van een onderbesteding op deze doelstelling. Deze wordt voornamelijk veroorzaakt doordat de baggerkosten lager bleken te zijn dan geraamd.

050103 - Diverse activiteiten die voor 2020 gepland stonden, zijn niet of niet geheel doorgegaan wegens Covid-19. Denk hierbij aan een verkeersveiligheidsevenement in de Zeelandhallen en verkeerseducatie op scholen.

050106 - Vanuit de Regiodeal Zeeland in stroomversnelling zijn door het Rijk middelen beschikbaar voor het onderdeel Verduurzaming en herstructurering bedrijventerreinen. Na de 3e ronde budgetbewaking 2020 zijn nog enkele subsidies voor duurzaamheidsscans verleend. Het eerder naar het jaar 2021 overgehevelde bedrag wordt gecorrigeerd.

050107 - De middelen die beschikbaar zijn gesteld door het Rijk vanuit de Regio Deal voor Zeeland in Stroomversnelling zijn niet volledig besteed. De resterende budgetten worden overgeheveld naar 2021 en daar aangewend. Ook 2021 is nog een uitvoeringsjaar van de Regio Deal die loopt t/m 2022. De onderbesteding binnen deze doelstelling wordt met name veroorzaakt door vertraging binnen het project Smart Mobility Zeeland (Regio Deal Zeeland). Dit project, waarin de reisbehoefte van scholieren en studenten in Zeeland in beeld gebracht wordt, kende voor 2020 een ambitieus pakket aan maatregelen (o.a. data verzamelen en pilots starten). Door Covid-19 kon daar slechts beperkt invulling aan gegeven worden. In 2021 en verder wordt hierop een inhaalslag gemaakt.

050109 - Door vertraging in de werkzaamheden bij de totstandkoming van de gezamenlijke Woonagenda en de uitvoering van de projecten is het incidenteel procesbudget nog niet volledig aangewend. De afronding in 2021 is mogelijk door herbestemming van het jaarrekeningresultaat.

059999 - Ambtelijke inzet. Dit heeft te maken met de verplichte activering van de directe uren bij de investeringskredieten. Dit is toegevoegd aan de bestemmingsreserve 'Dekkingsreserve kapitaallasten investeringskrediet'.

Begrotingsafwijkingen programma 6 Culturele infrastructuur en monumenten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2020	Begroting 2020 NW	Rekening 2020	Restant
060101 Culturele infrastructuur	-13.483	-14.541	-13.748	793
060102 Cultureel erfgoed	-1.878	-1.937	-1.869	69
060103 Kunsten	-390	-400	-391	10
060104 (Talent)ontwikkeling van en cultuureducatie voor jongeren	-484	-671	-668	4
069999 Ambtelijke inzet	-564	-572	-565	7
Resultaat	-16.799	-18.122	-17.239	882

6 Culturele infrastructuur en monumenten analyse begrotingsverschillen

060101 - Jaarlijks is een vast bedrag voor onderhoud beschikbaar. Op basis van een meerjarenraming onderhoud gebouwen fluctueren de daadwerkelijke uitgaven. Gepland onderhoud is in 2020 gegund en wordt eerst begin 2021 uitgevoerd. De onderbesteding op onderhoud gebouwen (Zeeuws museum en Pand Schuytvlot) wordt toegevoegd aan de egalisatiereserve onderhoud gebouwen.

060102 - De gepresenteerde onderbesteding is veroorzaakt door het niet doorgaan van activiteiten op het gebied van cultureel erfgoed en door vertraging in besluitvorming omtrent de ZMO, waarin een bijdrage voor Zeeuwse Ankers voorzien was. Dit laatste zal verder vormkrijgen in 2021.

Begrotingsafwijkingen programma 7 Bestuur

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2020	Begroting 2020 NW	Rekening 2020	Restant
070101 Sterk provinciaal bestuur	-1.537	-1.561	-1.374	187
070102 Herkenbaar en samenwerkend bestuur	-73	-153	-76	77
070104 Signalerend bestuur	-777	-748	-698	50
070105 Weerbaar bestuur	-134	-172	-128	44
079999 Ambtelijke inzet	-3.574	-3.891	-3.865	26
Resultaat	-6.096	-6.525	-6.140	385

7 Bestuur analyse begrotingsverschillen

070101 - Het budget Initiatieven Provinciale Staten is niet aangewend door de Provinciale Staten. De onderbesteding bij de Rekenkamer komt doordat voor de onderzoeken in 2020 maar beperkt gebruik is gemaakt van externe onderzoeksbureaus. Ook de reiskosten pakten, als gevolg van de coronamaatregelen fors lager uit. De niet bestede middelen van het onderzoeksbudget Rekenkamer worden herbestemd uit het rekeningresultaat.

070102 - Er waren middelen in 2020 middelen beschikbaar voor de stimulering van intergemeentelijke samenwerking (gebiedsakkoorden). Gelet op de lange doorlooptijd van dit soort processen en de nog door de regio's te ontwikkelen noodzakelijke vervolgstappen (o.a. Zeeuws-Vlaanderen), wordt voorgesteld het restant krediet 2020 t.b.v. gebiedsakkoorden over te hevelen naar 2021 en daar alsnog in te zetten.

070104 - Dit betreft vanuit het IPO doorgeschoven BTW, welke door de provincie alsnog kan worden gecompenseerd. Aangezien het BTW bedrag vooraf niet is te bepalen door het IPO, is hiermee in onze begroting 2020 geen rekening gehouden. Daar is de provinciale bijdrage aan het IPO overeenkomstig de IPO begroting 2020 (incl. btw) geraamd.

Begrotingsafwijkingen programma 8 Klimaat en energie

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2020	Begroting 2020 NW	Rekening 2020	Restant
080101 Uitvoering klimaatadaptie	-384	-221	-352	-131
080102 Deltawateren	0	-130	-103	27
080103 Energietransitie	-1.553	-570	-499	71
080104 Water, bodem en land	-3.327	-1.421	-1.229	193
080105 Circulaire economie	-777	-1.137	-1.133	4
089999 Ambtelijke inzet	-2.697	-2.738	-2.703	35
Resultaat	-8.737	-6.217	-6.018	198

8 Klimaat en energie analyse begrotingsverschillen

080101 - Bij de derde ronde budgetbewaking is een raming van € 285.000 overgeheveld van 2020 naar 2021 waardoor het budget is verlaagd in 2020 naar € 220.927. Per saldo is er te veel budget overgeheveld naar 2021. De overbesteding van € 131.219 wordt in 2021 verlaagd ten gunste van het rekeningresultaat.

080102 - Er is sprake van een onderbesteding bij de Visievorming Oost- en Westerschelde door vertraging in een onderzoek naar het onderwaterreservaat.

080104 - Met de incidentele extra middelen wordt een extra automatiseringsimpuls van het grondwatermeetnet gerealiseerd. Een externe opdracht is door nadere benodigde juridische afstemming vertraagd. De uitvoering ervan in 2021 is mogelijk door herbestemming van het jaarrekeningresultaat.

Begrotingsafwijkingen programma 90 Algemene dekkingsmiddelen

Het overzicht van de algemene dekkingsmiddelen bestaat uit de volgende componenten:

- lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is
- algemene uitkeringen
- dividend
- saldo van de financieringsfunctie
- overige algemene dekkingsmiddelen

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2020	Begroting 2020 NW	Rekening 2020	Restant
900101 Opcenten motorrijtuigenbelasting	44.773	45.249	45.350	100
900102 Provinciefonds	121.323	131.457	131.750	294
900103 Dividend	14.269	15.130	15.163	33
900104 Saldo van de financieringsfunctie	-3.273	-2.169	-2.156	13
900105 Budgettaire ruimte	-2.493	0	0	0
900106 Onvoorzien inclusief stelposten	250	1.670	3.630	1.960
900107 Overige inkomsten	6.667	6.667	6.633	-33
909999 Ambtelijke inzet	-291	-296	-292	4
Resultaat	181.226	197.708	200.078	2.370

90 Algemene dekkingsmiddelen analyse begrotingsverschillen

900101 - De maandelijks via de Belastingdienst te ontvangen opcenten kennen een grillig verloop. De opbrengst is 0,22% hoger uitgevallen.

900102 - Uit de decembercirculaire van het Provinciefonds is gebleken dat de algemene uitkering lager is uitgevallen maar dat er een aantal decentralisatie uitkeringen zijn toegezegd waarvan een deel pas besteed kan worden in 2021. Daarnaast heeft een positieve afrekening van het provinciefonds over 2019 plaatsgevonden (€ 0,5 miljoen)

900106 - Door onder andere een positieve afrekening Provinciefonds 2019, de ingetrokken en afgerekende subsidies (o.a. TTC) is er een positief resultaat behaald op de post verschil voorgaande dienstjaren. Dit wordt mede veroorzaakt door de voorgeschreven systematiek dat lasten verantwoord moeten worden voor zover deze te voorzien zijn en baten pas verantwoord mogen worden als ze gerealiseerd zijn.

Begrotingsafwijkingen programma 96 Overhead

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2020	Begroting 2020 NW	Rekening 2020	Restant
960101 Personeel	-20.056	-21.395	-19.864	1.531
960102 Huisvesting en facilitaire zaken	-2.116	-2.295	-1.983	312
960103 ICT	-3.482	-3.671	-3.672	-2
960104 Overige overhead	-1.018	-782	-714	67
Resultaat	-26.672	-28.143	-26.233	1.909

96 Overhead analyse begrotingsverschillen

960101 - Op de personele budgetten ten aanzien van CAO-gerelateerde onderwerpen voor teamontwikkeling en persoonlijk ontwikkelbudget (POB) is sprake van een onderbesteding. Op basis van de CAO bepalingen geldt dat de onderbestedingen beschikbaar dienen te blijven voor volgende jaren. De verdere onderbesteding wordt veroorzaakt door meerdere factoren, deels gerelateerd aan de thuiswerkmaatregelen waardoor budgetten gericht op faciliteren fysieke ontmoeting en zakelijk reizen minder zijn belast. Daarnaast zijn de landelijke doelstellingen ten aanzien van inclusiviteit (Participatiewet) behaald tegen lagere kosten. Tot slot zijn de kosten voor inhuur van extern personeel lager dan verwacht. In 2020 is de interprovinciale richtlijn 'betaling ingehuurde externen' toegepast waarmee goed werkgeverschap is getoond richting op dat moment al extern ingehuurd personeel. De inhuur gericht op het opvangen van piekbelasting en ziekte is echter het afgelopen jaar beperkt geweest met als gevolg lagere kosten

960102 - Bij het klein onderhoud en vervanging gebouwen Abdijcomplex is sprake van een onderbesteding. Als gevolg van de corona-crisis konden opdrachten niet worden gegund, omdat

aanbestedingsprocedures niet corona-proof konden worden gehouden. Ook waren onderdelen voor de uitvoering van opdrachten niet leverbaar. Hierdoor is onderhoud doorgeschoven naar 2021. Jaarlijks is een vast bedrag voor onderhoud beschikbaar. Op basis van de meerjarenraming onderhoud gebouwen fluctueren de daadwerkelijke uitgaven. De onderbesteding wordt toegevoegd aan de egaliseringsreserve onderhoud gebouwen. De overbesteding op Energiekosten en Water gebouwen is een gevolg van het nieuw contract duurzame energie, met prijsstijgingen voor gas van 65 % per m3, elektriciteit 30 % voor de piekperiode en 40 % voor de dal-periode. Deze stijgingen zijn veroorzaakt door de inkoop van energie binnen een minder groot volume (voorheen werd energie afgenomen binnen het contract van de Nederlandse Staat), de stijging van energieprijzen in de markt en de verduurzaming van de af te nemen energie (alleen biogas en elektriciteit die in Nederland is opgewekt). Het nieuwe contract biedt de mogelijkheid om energie terug te leveren en deze opbrengsten te benutten voor verduurzaming van de huisvesting.

960104 - Er is sprake van meerdere kleinere onderbestedingen door minder externe opdrachtverlening voor juridisch advies, voor planning en control alsmede voor werving en selectie .

Begrotingsafwijkingen programma 98 Reserves

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2020	Begroting 2020 NW	Rekening 2020	Restant
980199 Bestemmingsreserves-Pr.1	-547	1.842	1.842	0
980299 Bestemmingsreserves-Pr.2	-63	1.881	1.881	0
980399 Bestemmingsreserves-Pr.3	-62	2.377	1.650	-728
980499 Bestemmingsreserves-Pr.4	-1.403	-1.901	-1.901	0
980599 Bestemmingsreserves-Pr.5	13.716	19.239	19.003	-237
980699 Bestemmingsreserves-Pr.6	-90	-647	-647	0
980799 Bestemmingsreserves-Pr.7	50	129	129	0
980899 Bestemmingsreserves-Pr.8	-507	-3.250	-3.250	0
989098 Algemene reserve-algemene dekkingsmiddelen	-986	2.508	2.508	0
989099 Bestemmingsreserves-algemene dekkingsmiddelen	-16.517	-19.761	-20.077	-316
989699 Bestemmingsreserves overhead	324	-43	-43	0
Mutaties reserves	-6.086	2.373	1.093	-1.280

98 Reserves analyse begrotingsverschillen

980399 Bestemmingsreserve programma 3

Afwijkingen reserve Natuur: Deze reserve is gemuteerd op basis van de werkelijke lasten en baten. Het saldo is het netto resultaat van niet geraamde toevoegingen (gerealiseerde boekwinst op de

Natuurgronden) en onttrekkingen als gevolg van overschrijdingen als gevolg van versnelling in de realisatie van het Natuurnetwerk, zie ook 030101.

980599 Bestemmingsreserve programma 5

Afwijkingen reserves: reserve gemuteerd op basis van de werkelijke lasten en baten. Het verschil op deze reserve is het verschil tussen de geraamde en werkelijke onderhoudskosten voor de Sluiskiltunnel, zie ook 050101.

Als gevolg van lagere dividendopbrengsten door lagere tol-inkomsten door Covid-19 wordt er in 2021 minder toegevoegd aan de reserve dan is begroot. De lagere dividenuitkering in verband met gederfde tolinkomsten over het boekjaar 2020 zijn via het IPO bij het Rijk onder de aandacht gebracht in het kader van de compensatiemaatregelen Covid-19. Het betreft een bedrag van € 2,33 miljoen gebaseerd op de derving van tolinkomsten in het boekjaar 2020 afgezet tegen de gemiddelde omzet in de periode van 2017-2019.

989099 Dit betreft de verplichte activering van de directe uren bij de investeringskredieten. Dit is toegevoegd aan de bestemmingsreserve 'Dekkingsreserve kapitaallasten investeringskredieten'.

Overzicht van de incidentele baten en lasten per programma

Inleiding

Om vast te stellen of er sprake is van een structureel evenwicht schrijft het BBV voor, dat een limitatief overzicht in de jaarrekening wordt opgenomen van de incidentele lasten en incidentele baten. Dit limitatief overzicht zoals bedoeld in BBV artikel 19 is in de onderstaande tabel opgenomen.

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2020 na wijziging			Realisatie 2020		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
01 Grote projecten	15.851	14.750	-1.101	15.934	14.750	-1.184
02 Fysieke leefomgeving	2.171	-	-2.171	2.072	50	-2.022
03 Landelijk gebied, natuur en landbouw	662	-	-662	566	1.229	662
04 Regionale economie	9.646	400	-9.246	9.031	1.283	-7.748
05 Regionale bereikbaarheid en leefbaarheid	1.706	-	-1.706	1.492	36	-1.456
06 Culturele infrastructuur en monumenten	284	-	-284	243	3	-240
07 Bestuur	-	-	-	-	-	-
08 Klimaat en energie	577	-	-577	559	-	-559
90 Algemene dekkingsmiddelen	-951	719	1.670	-2.237	1.007	3.244
96 Kosten van de overhead	117	-	-117	108	-	-108
Totaal incidentele baten en lasten	30.063	15.869	-14.194	27.768	18.358	-9.410

Toelichting op de staat van incidentele baten en lasten

Programma 1 Grote Projecten

De baten van de afkoop van Marinierskazerne Vlissingen en de lasten van de herwaardering gronden van de Marinierskazerne zijn als incidentele baten en lasten opgenomen.

Programma 2 Fysieke leefomgevingen

De lasten voor de projecten Kwaliteitskust en de voucherregeling toeristische sector zijn als incidentele lasten opgenomen. De Rijksbijdrage in het project Jong leren eten zijn als incidentele baten opgenomen.

Programma 3 Landelijk gebied, natuur en landbouw

De lasten voor het agrarisch natuurbeheer zijn als incidentele lasten opgenomen. Het resultaat van de grondbank Zeeland is opgenomen als incidentele baten.

Programma 4 Regionale economie

De lasten van de projecten in het kader van de Innovatie-infrastructuur en -fondsen, Campus Zeeland, arbeidsmarkt, concurrentiepositie food, de concurrentiepositie Zeeuwse ondernemers en de uitvoering van Zichtbaar Zeeland zijn als incidentele lasten opgenomen. De Rijksbijdrage voor de regionale MIT-regeling en de bijdrages van Zeeuwse gemeentes voor de subsidieregeling Zeeland in Stroomversnelling zijn als incidentele baten opgenomen.

Programma 5 Regionale bereikbaarheid en leefbaarheid

De lasten van de impuls wonen, de impuls bedrijventerreinen en slimme vervoersoplossingen zijn opgenomen als incidentele lasten.

Programma 6 Culturele infrastructuur en monumenten

De lasten voor de projecten Muzeeum en Zeeuwse Data Alliantie zijn opgenomen als incidentele lasten.

Programma 7 Bestuur

In dit programma zijn geen incidentele baten en lasten opgenomen.

Programma 8 Klimaat en energie

De lasten voor de aanpak van de bodemverontreiniging zijn gemarkeerd als incidentele lasten.

Programma 90 Algemene dekkingsmiddelen

De incidentele baten en lasten bestaan in zijn geheel uit de afwikkelverschillen uit voorgaande dienstjaren.

Programma 96 Kosten van de overhead

De lasten voor de externe begeleiding voor het project ISO 27001 certificering zijn opgenomen als incidentele lasten.

Overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

Inleiding

Conform artikel 28 lid d behoort een overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen opgenomen te worden in de jaarrekening. Onderstaande tabel geeft de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan per reserve.

Naam reserve	Begroting 2020 voor wijziging			Begroting 2020 na wijziging			Realisatie 2020		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Bestemmingsreserve WST en Sluikiltunnel	14.269	18.406	4.137	15.130	18.381	3.251	15.130	18.203	3.073
Dekkingsreserve verbouwing Zws museum	-	200	200	-	200	200	-	200	200
Dekkingsreserve Gistpoortgebouw	-	102	102	-	102	102	-	102	102
Dekkingsreserve Schuytvlot	-	156	156	-	156	156	-	156	156
Dekkingsreserve Mauritsfort	-	95	95	-	95	95	-	95	95
Dekkingsreserve FF aanlandingsvoorzieningen	-	153	153	-	153	153	-	153	153
Dekkingsreserve FF gebouwen en terreinen	-	92	92	-	92	92	-	92	92
Dekkingsreserve wegsteunpunt 's Heerarendskerke	-	67	67	-	-	-	-	-	-
Reserve Marinierskazerne	500	-	-500	-	-	-	-	-	-
Dekkingsreserve wegeninvesteringen	-	-	-	-	83	83	-	83	83
Dekkingsreserve gebouw G	-	71	71	-	24	24	-	24	24
Dekkingsreserve N286 landbouwroute	-	17	17	-	-	-	-	-	-
Dekkingsreserve Nautische centrale Vlissingen	-	27	27	-	27	27	-	27	27
Dekkingsreserve gladheidsbestrijding	-	15	15	-	15	15	-	15	15
Dekkingsreserve IT-infrastructuur	-	-	-	-	100	100	-	100	100
Totaal structurele toevoegingen	14.769	19.401	4.632	15.130	19.428	4.198	15.130	19.250	4.020

en onttrekkingen aan de reserves

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen met en zonder (vanaf 13 maanden) dienstbetrekking

De WNT is per 1 januari 2013 in werking getreden. Beloning van bestuurders en overige topfunctionarissen in de (semi)publieke sector dienen wettelijk genormeerd respectievelijk gemaximeerd te worden. Dit heeft geresulteerd in de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector, thans aangeduid als 'Wet normering topinkomens' (WNT). Voor 2020 is het algemeen maximum € 201.000 inclusief belaste kostenvergoeding en pensioenbijdrage werkgever. De WNT geeft aan dat de provincie verplicht is om jaarlijks in het financieel jaarverslag de bezoldiging van iedere topfunctionaris en gewezen topfunctionarissen op persoonsnaam op te nemen, ongeacht een eventuele overschrijding van het bezoldigingsmaximum. Voor de Provincie Zeeland houdt dit in dat de bezoldiging van de algemeen directeur en griffier opgenomen moet worden in de jaarstukken. In 2020 betreft dit de volgende personen:

Anti-cumulatiebepaling

De binnen onze organisatie geïdentificeerde leidinggevende topfunctionarissen met een dienstbetrekking hebben geen dienstbetrekking bij meerdere WNT-plichtige instelling(en) als leidinggevende topfunctionaris (die zijn aangegaan met ingang van 1 januari 2018).

Overige functionarissen naast de hieronder vermelde topfunctionarissen

- Naast de hieronder vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2020 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Bedragen x € 1		
Naam	A. Smit	F.J. van Houwelingen
Functiegegevens	Secretaris	Griffier
Aanvang functievervulling in 2020	1-1-2020	1-1-2020
Einde fucntievervulling in 2020	31-12-2020	31-12-2020
Omvang dienstverband	1	1
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	150.102	114.748
Beloningen betaalbaar op termijn	21.137	20.659
Subtotaal	171.239	135.407
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	201.000	201.000
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag		
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigd bedrag	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2019		
Functiegegevens	Secretaris	Griffier
Aanvang functievervulling in 2019	1-1-2019	1-1-2019
Einde fucntievervulling in 2019	31-12-2019	31-12-2019
Deelfactor 2019 in fte	1	1
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	145.708	115.410
Beloningen betaalbaar op termijn	20.203	19.478
Bezoldiging	165.911	134.888
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	194.000	194.000
Totale bezoldiging	165.911	134.888
Bedragen x € 1	P. Joosse	
Functiegegevens		
Funtie(s) bij beëindiging dienstverband	Griffier	
Omvang dienstverband	1	
Jaar waarin dienstverband is beëindigd	2018	
Uitkering wegens beëindiging dienstverband		
Overeengekomen uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	27.857	
Individueel toepasselijk maximum	75.000	
Totaal uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	27.857	
Waarvan betaald in 2020	14.211	
Onverschuldigd betaald en niet terugontvangen bedrag		
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	

Gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen

<https://pcportal.zeeland.nl/jaarstukken-2020-provincie-zeeland/programma/toelichting-op-de-balans#onderdeel-financile-vaste-activa> **Ontvlechting Evides**

Op 15 april heeft het Rijk in de stuurgroep 'Wind in de Zeilen' een aanbod gedaan om Evides te ontvlechten uit PZEM. Het aanbod betreft een incidentele bijdrage van € 10 miljoen van het Rijk. Met deze bijdrage kan de Provincie haar weerstandsvermogen ophogen door een garantie aan de bank ten behoeve een lening, aan te gaan door een nieuw op te richten Holding om de aandelen te verkrijgen.

Het besluit wat de stuurgroep heeft genomen betreft een voorgenomen besluit. Het verstrekken van een garantie heeft een besluit van Provinciale Staten. De bijdrage van het Rijk heeft een besluit van de Tweede Kamer. Het aanbod wordt dan ook pas definitief na besluitvorming door de betreffende volksvertegenwoordiging.

Afstempeling Eigen Vermogen van de Westerscheldetunnel

De statutenwijziging in verband met de afstempeling van het Eigen Vermogen van de NV Westerscheldetunnel heeft op 17 februari 2021 via een notaris plaatsgevonden. Voor een verdere toelichting verwijzen wij naar de toelichting op de 'Financiële vaste activa' (Toelichting op de balans).

Bijlagen

Bijlage 1: Staat van materiële en financiële vaste activa

Inleiding

In de onderstaande tabel worden de materiële en de financiële vaste activa gedetailleerd weergegeven.

Bedragen x € 1.000	Boekwaarde per 1 januari 2020	Investe- ringen	Desinve- steringen	Afschrij- vingen	Bijdragen van derden	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31 december 2020
<i>Gronden en terreinen</i>							
Herrinrichting abdijplein	23	-	-	23	-	-	-
Natuurgronden	405	54	-	-	-	-	459
<i>Bedrijfsterreinen</i>							
Gistpoortgebouw	1.834	-	-	102	-	-	1.732
Verbouwing Zeeuws museum	3.403	-	-	200	-	-	3.203
Verbouwing pand Schuytvlot	3.113	-	-	155	-	-	2.958
Wegsteunpunt Mauritsfort	95	-	-	95	-	-	-
Wegsteunpunt 's Heerarendskerke	12	-	-	-	-	-	12
Verbouwing gebouw G	1.869	-	-	64	-	-	1.805
Verbouwing gebouw A	229	828	-	-	-	-	1.057
Mauritsfort	-	123	-	-	-	-	123
Geactiveerde salarislasten	19	98	-	-	-	-	117
<i>Grond, weg en waterbouwkundige werken</i>							
Aanlandingsinrichtingen	2.131	-	-	152	-	-	1.979
Infrastructurele voorzieningen fast ferry	1.376	-	-	92	-	-	1.284
Leidingwerk WSF	-	354	-	-	-	-	354
<i>Vervoermiddelen</i>							
Swathboten	12.560	-	-	897	-	-	11.663
<i>Machines, apparaten en installaties</i>							
Mobiele telefonie	302	-	-	151	-	-	151
IT-infrastructuur	594	-	-	115	-	-	479
Sharefile	165	-	-	41	-	-	124
Modernisering NCV	361	19	-	-	-	-	380
Investering zaakstelsel	121	266	-	-	-	-	387
Investering gladheidsbestrijdingsmateriaal	221	-	-	15	-	-	206
Investeringskrediet laptops	240	-	-	60	-	-	180
Lapstops statenleden	139	-	-	35	-	-	104
Opbouw automatisch strooien	-	141	-	-	-	-	141
Website	-	18	-	-	-	-	18
Cliënt hardware	-	678	-	-	-	-	678
Accespoints	-	14	-	-	-	-	14
Firewalls	-	22	-	-	-	-	22
<i>Overige materiële vaste activa, erfpacht</i>							
Marinierskazerne	13.290	-	13.290	-	-	-	-
Totaal investeringen met economisch nut	42.504	2.614	13.290	2.197	-	-	29.630

Bedragen x € 1.000	Boekwaarde per 1 januari 2020	Investe- ringen	Desinve- steringen	Afschrij- vingen	Bijdragen van derden	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31 december 2020
Investeringskrediet laptops							
Sluiskiltunnel	49.360	-	-	9.872	-	-	39.488
Sloeweg fase 1	5.563	140	-	526	-	-	5.177
Investeringskrediet laptops							
Tractaatweg	3.158	-	-	226	-	-	2.932
Sloeweg fase 2	6.838	-	-	501	-	-	6.336

N286 landbouwroute rondweg Poortvliet	365	87	-	-	-	-	451
N673 Zanddijk	349	108	-	-	-	-	458
N290 Othene	70	4	-	-	-	-	73
N652 Recreatieverdeelweg schakel	258	-	-	9	-	-	249
N289 Oude rijksweg	667	23	-	-	-	-	691
N258 reconstructie Absdale Hulst	-116	489	-	-	231	-	141
N665 Lewedorp-Arnemuiden fietspad	11	-	-	-	-	-	11
Stationsbrug Middelburg-chroom 6	3.036	1.543	-	-	-	-	4.580
Verharde bermen	337	-	-	16	-	-	321
N652 recreatieverdeelpad 3e fase	327	46	-	-	-	-	373
Fietsvoorziening Oud Vossemeer Broekseweg	1.689	11	-	48	9	-	1.642
N661 vri Nieuw Zuidbeekseweg	148	-	-	10	-	-	138
N290 traverse Kapellebrug	-	24	-	-	-	-	24
N253 (turbo) rotonde Anna ter Muiden	707	89	-	-	-	-	795
Oesterdam rotonde Speelmansplaten	2	4	-	-	-	-	6
N256 Landbouwweg Zandkreeksluis	480	17	-	-	-	-	497
N286 fietspad St. Maartensdijk	54	97	-	-	-	-	151
N662 afw Ritthemsestraat	0	-	-	-	-	-	0
Veilige bermen	18	14	-	14	-	-	18
N256 vri bypassinst.Zandkreekdijk	-	25	-	-	-	-	25
N252 duiker investeringskrediet	-	41	-	-	-	-	41
investeringskrediet afrit Kruiningen	-	321	-	-	-	-	321
N256 iVRI Langeweg	-	262	-	-	-	-	262
Traverse Boerenhol	-	12	-	-	-	-	12
N662 Ronde Ritthemsestraat	-	111	-	-	-	-	111
Geactiveerde salarislasten	273	218	-	-	-	-	491
Totaal investeringen met maatschappelijk nut	73.593	3.686	-	11.220	240	-	65.818

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde per 1 januari 2020	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen aflossingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31 december 2020
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen							
Aandelenkapitaal Westerscheldetunnel	125.257	-	-	-	-	-	125.257
Aandelenkapitaal PZEM NV	568	-	-	-	-	-	568
Aandelenkapitaal economische impuls Zeeland	99	-	-	-	-	-	99
Aandelenkapitaal North Sea Port	-	-	-	-	-	-	-
Aandelenkapitaal Westerscheldeferry B.V.	0	-	-	-	-	-	0
Aandelenkapitaal Investeringsfonds Zeeland	2.500	4.000	-	-	-	-	6.500
Overige langlopende leningen							
Duurzaamheidslening woningverbetering	1.530	-	-	161	-	-	1.369
Overige uitzettingen rentetypische looptijd > of gelijk aan één jaar							
Fortis belegging	1.837	-	-	458	-	-	1.379
Totaal Financiële vaste activa	131.791	4.000	-	619	-	-	135.172

Bijlage 2: Verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen

Inleiding

Dit betreft de zogenaamde SiSa-bijlage. (SiSa: Single information - Single audit). In deze SiSa-bijlage moet - volgens een door het Rijk voorgeschreven model - de verantwoordingsinformatie over de specifieke uitkeringen worden opgenomen.

Definitief SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 22 februari 2021

BZK	C13	Regeling specifieke uitkering ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed	Besteding (jaar T) ten laste Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is gestart	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is doorlopen tot aan het moment van aanbesteding van maatregelen om vastgoed te verduurzamen	Aantal gebouwde onroerende zaken dat hiermee wordt bereikt door het provinciaal ontzorgingsprogramma	Is binnen het provinciaal ontzorgingsprogramma uitvoering gegeven aan het stimuleren van vraagbundeling bij kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren bij de verduurzaming van hun maatschappelijk vastgoed? (Ja/Nee/Nvt)
		Provincies	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C13/01</i>	<i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicator: C13/02</i>	<i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicator: C13/03</i>	<i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicator: C13/04</i>	<i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicator: C13/05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C13/06</i>
			€ 0	€ 0	0	0	0	nvt
			Is de opgedane regionale kennis en ervaring gedeeld met het Kennis- en innovatieplatform verduurzaming maatschappelijk vastgoed? (Ja/Nee/Nvt)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)				
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C13/07</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C13/08</i>				
			nvt	Nee				
BZK	C26	Culturele voorzieningen provincies	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)			

		Provincies	<i>Aard controle D2</i> <i>Indicator: C26/01</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C26/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C26/03</i>			
			€ 672.550	€ 672.550	Nee			
BZK	C41	Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw	Besteding (jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C41/01</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise Vanaf SiSa 2021 inclusief uitvoering door derden <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C41/02</i>	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C41/03</i>	Aantal projecten dat in (jaar T) is geholpen met middelen <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C41/04</i>	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C41/05</i>	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C41/06</i>
		Provincies	€ 0	€ 0	€ 0	0	0	0
			Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C41/07</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C41/08</i>				
			Nee	Nee				
lenW	E1	Regeling specifieke uitkering beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-bedrijven 2020	Naam per concessie zoals gedefinieerd in artikel 1 en benoemd in bijlage 1 van de regeling	Naam concessiehouder zoals gedefinieerd in artikel 1 en benoemd in bijlage 1 van de regeling	Besteding (jaar T) ivm "Kosten van de concessiehouder in verband met de uitvoering van het openbaar vervoer in de periode van 1 maart 2020 tot en met 31 december 2020" zoals in bijlage 2 vd regeling is opgenomen	Besteding (jaar T) ivm "Tussen concessieverlener en concessiehouder overeengekomen maatregelen in de periode van 1 maart 2020 tot en met 31 december 2020 ter voorkoming van verdere verspreiding van het virus dat COVID-19 veroorzaakt" zoals	Subsidies concessieverlener conform concessie" zoals in bijlage 3 van de regeling is opgenomen verleend (Ja/Nee)?	Totale opbrengsten conform bijlage 3 (5A OCW-contract studentenkaart) van de regeling

Concessieverleners		<i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicator: E1/01</i>	<i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicator: E1/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E1/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E1/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E1/05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E1/06</i>
1	Fast Ferry Vlissingen-Breskens	Westerschelde Ferry BV	0	0	Ja	€ 0	
2	Zeeland	Connexxion	0	0	Ja	€ 0	
	Kopie naam concessiehouder	Totale opbrengsten conform bijlage 3 (5B Directe opbrengsten van reizigers) van de regeling	Totale opbrengsten conform bijlage 3 (5C Andere opbrengsten) van de regeling	Komt de concessiehouder voor deze concessie in aanmerking voor de 2% extra vergoeding? (Ja/Nee)	Het totaal bedrag in (jaar T) aan teruggevorderd voordeel		
	<i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicator: E1/07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E1/08</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E1/09</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E1/10</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E1/11</i>		
1	Westerschelde Ferry BV	€ 0	€ 0	Ja	€ 0		
2	Connexxion	€ 0	€ 0	Ja	€ 0		
	Kopie naam concessiehouder	Het bedrag benoemd in de subsidieverleningsbeschikking van de ontvanger van de specifieke uitkering aan de concessiehouder voor de periode 15 mrt t/m aug 2020 (artikel 10 lid 1 sub a van de regeling spuk)	Het bedrag benoemd in de subsidievestigingsbeschikking van de ontvanger van de specifieke uitkering aan de concessiehouder voor de periode 15 mrt t/m aug 2020 minus het bedrag dat verantwoord is bij indicator 11 (artikel 10 lid 1 sub b van de regeling spuk)				
	<i>Aard controle n.v.t</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>				

		Indicator: E1/12	Indicator: E1/13	Indicator: E1/14				
	1	Westerschelde Ferry BV	€ 291.847	€ 0				
	2	Connexion	€ 1.442.158	€ 0				
		Eindverantwoording (Ja/Nee)						
		Aard controle n.v.t. Indicator: E1/15						
		Nee						
lenW	E10	Regeling specifieke uitkering snelfietsroutes	Projectnaam/nummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Besteding (jaar T) (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen? (Ja/Nee)	Toelichting op niet-afgeronde projecten
		Provincies	Aard controle n.v.t. Indicator: E10/01	Aard controle R Indicator: E10/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E10/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E10/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E10/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E10/06
	1	Snelfietsroute Zelzate-Terneuzen	€ 21.105	€ 21.105	Nee	Nee	Vorbereiding van het project is gestart in 2020. Afronding project is voorzien uiterlijk 31 december 2024.	
		Kopie projectnaam/nummer	Grote scope wijzigingen? (Ja/Nee)	Ernstige vertragingen? (Ja/Nee)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1) per project ivm aan andere medeoverheden overgeboekte middelen in Jaar T		

			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E10/07</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E10/08</i>	<i>Aard controle D1</i> <i>Indicator: E10/09</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E10/10</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E10/11</i>	
			1 Snelfietsroute Zelzate-Terneuzen	Nee	Nee	Ja	€ 0	
lenW	E12	Regeling specifieke uitkeringen N-wegen	Provincies	<i>Totale besteding (jaar T)</i> <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E12/01</i>	<i>Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T (inclusief 2018))</i> <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E12/02</i>	<i>Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T (inclusief 2018))</i> <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E12/03</i>	<i>Eindverantwoording (Ja/Nee)</i> <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E12/04</i>	
				€ 13.611	€ 546.535	€ 136.634	Nee	
				<i>Projectnaam/nummer</i> <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E12/05</i>	<i>Project wijkt meer dan 10% af (Ja/Nee)</i> <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E12/06</i>	<i>Totale omvang per type maatregel</i> <i>Aard controle D1</i> <i>Indicator: E12/07</i>	<i>Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)</i> <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E12/08</i>	
				1 N255	Nee	Leveren + aanbrengen 271m1 geleiderails incl. bijkomende werkzaamheden.	Ja	
				2 N256	Nee	Leveren + aanbrengen 7.553m2 bermverharding incl. bijkomende werkzaamheden.	Ja	
				3 N286	Nee	0	Nee	
				4 N651	Nee	0	Nee	
				5 N652	Nee	0	Nee	
				6 N659	Nee	0	Nee	
				7 N254	Nee	0	Nee	
8 N661	Nee	0	Nee					
9 N663	Nee	0	Nee					

			10	N665	Nee	0	Nee	
			11	N666	Nee	0	Nee	
			12	N667	Nee	0	Nee	
			13	N670	Nee	0	Nee	
			14	N671	Nee	0	Nee	
			15	N289	Nee	0	Nee	
			16	N251	Nee	0	Nee	
			17	N253	Ja	Leveren + aanbrengen 7.835m1 bermverharding incl. bijkomende werkzaamheden.	Ja	
			18	N674	Nee	0	Nee	
			19	N675	Nee	0	Nee	
			20	N676	Ja	Leveren + aanbrengen 246m2 bermverharding + verbreden/versterken berm	Ja	
			21	N682	Nee	0	Nee	
			22	N252	Nee	0	Nee	
			23	N686	Nee	0	Nee	
			24	N689	Nee	0	Nee	
			25	N258	Nee	0	Nee	
			26	N290	Nee	0	Nee	
			27	Diverse	Ja	Vervangen 8 stalen lichtmasten door aluminium masten	Ja	
IenW	E15	Regeling Specifieke uitkering Regionale Aanpak Laadinfrastructuur 2020- 2023	Projectnaam/nummer	Regionaal Plan van Aanpak Laadinfrastructuur conform Samenwerkingsovereenkom st (Ja/Nee)	Cofinanciering ten behoeve van het regionaal Plan van Aanpak Laadinfrastructuur (jaar T)	Cumulatieve cofinanciering ten behoefte van regionaal Plan van Aanpak Laadinfrastructuur (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Correctie cofinanciering besteding (jaar T-1) ivm aan andere medeoverheden overgeboekte middelen Vanaf SiSa 2021 invullen
		Provincies en gemeenten						

			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E15/01</i>	<i>Aard controle D1</i> <i>Indicator: E15/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E15/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E15/04</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E15/05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E15/06</i>
			1 RAL Zuidwest	Ja	€ 862.400	€ 862.400	Nee	
			Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)					
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E15/07</i>					
			Nee					
lenW	E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)		
		Provincies en Gemeenten	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E20/01</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E20/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E20/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E20/04</i>		
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid van de op te leveren en de opgeleverde verkeersveiligheidsmaatregel en per type maatregel (m1, m2, aantallen)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk		
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E20/05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E20/06</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E20/07</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E20/08</i>		
			1 Aanleg van een parallelweg om percelen te ontsluiten (N290)	Nee	330	meter		

			2	Aanleg van een rotonde buiten de bebouwde kom (N290)	Nee	1	rotonde		
			3	Aanleg van een kruispuntplateau ETW - ETW 60 (N662)	Nee	2	plateau's		
			4	Vrijliggend fiets-/bromfietspad (N664)	Nee	450	meter		
			5	Aanleg van een rotonde binnen de bebouwde kom (N664)	Nee	1	rotonde		
			6	Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden (rekening houdend met landbouwverkeer) (N664)	Nee	3	elementen		
			7	Aanleg van een rotonde buiten de bebouwde kom (N666)	Nee	1	rotonde		
lenW	E23	Proefontgassing		Besteding (jaar T)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)				
		DCMR Milieudienst Rijnmond, Provincie Zuid-Holland en Omgevingsdienst		<i>Aard controle R Indicator: E23/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E23/02</i>				
				€ 88.398	Ja				
lenW	E38	Tijdelijke stimuleringsregeling veilig, doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur		Besteding (jaar T-1) aan projectkosten voor het totale project	Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het totale project	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan projectkosten voor het totale project	Cofinanciering (jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	
				Alleen van toepassing in 2020	Zelfstandige uitvoering				

			Aard controle R Indicator: E38/01	Aard controle R Indicator: E38/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E38/03	Aard controle R Indicator: E38/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E38/05	
			€ 0	€ 57.728	€ 57.728	€ 173.770	€ 173.770	
			Projectnaam/nummer per project	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per project				
			Aard controle n.v.t. Indicator: E38/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E38/07				
		1	Project b: Organisatorische inbedding van levering van actuele en betrouwbare data voor digitale mobiliteitsdiensten	Nee				
			Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (Jaar T-1) ivm aan andere medeoverheden overgeboekte middelen Vanaf SiSa 2021 invullen				Eindverantwoording totale project (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: E38/08	Aard controle R Indicator: E38/09	Aard controle n.v.t. Indicator: E38/10			
			Ja		Nee			
EZK	F11	Regeling specifieke uitkering MKB Deals 1e tranche	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T). Inclusief uitvoering door derde (sisa tussen medeoverheden) vanaf verantwoordingsjaar SiSa 2021.	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Bestedingen zijn verantwoord op basis van voorlopige toekenningen? (Ja/Nee)	Toelichting
			Zelfstandig uitvoering (exclusief uitvoering door derde)	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie.	Dit betreft het deel dat naast de Rijksmiddelen is ingelegd volgens afspraak uit MKB-deal.			Als bij 03 en 04 'Nee' is ingevuld, dan is toelichting verplicht

			Aard controle R Indicator: F11/01	Aard controle R Indicator: F11/02	Aard controle R Indicator: F11/03	Aard controle n.v.t. Indicator: F11/04	Aard controle D2 Indicator: F11/05	Aard controle n.v.t. Indicator: F11/06
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee	Nee	Project start in 2021
EZK	F12	Enmalige specifieke uitkering voor de uitvoering van regionale MIT-regeling 2018-2023	Totale besteding (over jaar T-1/T-2) ten laste van Rijksmiddelen Aard controle R Indicator: F12/01	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Aard controle R Indicator: F12/02	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie. Aard controle R. Indicator: F12/03	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: F12/04	Eventuele toelichting Aard controle n.v.t. Indicator: F12/05	
			€ 1.800.000	€ 900.000	€ 2.700.000	Nee		
LNV	L1	Jong Leren Eten-uitkeringen	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: L1/01	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) vanaf SiSa 2021 eventueel inclusief uitvoering door derden Aard controle n.v.t. Indicator: L1/02	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: L1/03	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: L1/04	Correctie besteding (Jaar T-1) per project ivm aan andere medeoverheden overgeboekte middelen. Vanaf SiSa 2021 invullen. Aard controle R Indicator: L1/05	
			€ 60.000	€ 60.000	Ja	Nee		
LNV	L5B	Regiodeals 3e tranche	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Kenmerk/beschikingsnummer	Betreft pijler	Besteding per pijler (Jaar T)	Cofinanciering per pijler (jaar T)	

SiSa tussen medeoverheden		tie voor die medeoverheid invullen	Een pijler per regel			
		<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L5B/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L5B/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L5B/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: L5B/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: L5B/05</i>
1	030009 Provincie Zeeland	153643	Pijler 1: Iedereen telt	€ 0	€ 60.703	
2	030009 Provincie Zeeland	153643	Pijler 2: Vernieuwing landbouw	€ 0	€ 0	
		Hieronder verschijnt de code conform de keuzes gemaakt bij indicator L5B/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Totale cumulatieve besteding per pijler (t/m jaar T)	Totale cumulatieve cofinanciering per pijler (t/m jaar T)	Toelichting	
		<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L5B/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L5B/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L5B/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L5B/09</i>	
1	030009 Provincie Zeeland	€ 0	€ 60.703	nvt		
2	030009 Provincie Zeeland	€ 0	€ 0	nvt		
		Totale cumulatieve uitvoeringskosten (t/m jaar T)	Totale compensabele BTW (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
		<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L5B/10</i>	<i>Aard controle R Indicator: L5B/11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L5B/12</i>		
		€ 0	€ 0	Nee		

Bijlage 3: Gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Inleiding

Op basis van artikel 24 lid 3d van het BBV is onderstaand overzicht met ingang van 2017 verplicht. Dit betreffen de door het Rijk voorgeschreven taakvelden volgens de standaard IV-3 rapportage. Iedere provincie heeft zijn eigen programmastructuur. Door de verschillende programmastructuren zijn de provincies niet met elkaar te vergelijken. Door gebruik van taakvelden kunnen provincies met elkaar vergeleken worden.

Bedragen x € 1.000

	Lasten	Baten	Saldo
Taakveld 0 Algemene dekkingsmiddelen			
0.1 Uitkering provinciefonds	-	131.750	-131.750
0.2 Opbrengst Provinciale belastingen	-	45.407	-45.407
0.3 Geldleningen en uitzettingen	431	412	19
0.4 Deelnemingen	292	15.163	-14.871
0.5 Algemene dekkingsmiddelen, overige baten en lasten	-2.620	7.641	-10.261
0.6 Overhead	26.629	235	26.393
0.7 Vennootschapsbelasting	-	-	-
0.8 Mutatie reserves	69.069	70.162	-1.093
0.9 Resultaat	-	-20.120	20.120
Totaal Taakveld 0	93.801	250.650	-156.849
Taakveld 1 Bestuur			
1.1 Provinciale Staten	2.376	-	2.376
1.2 Gedeputeerde Staten	1.353	31	1.322
1.3 Kabinetszaken	587	4	583
1.4 Bestuurlijke organisatie	715	81	635
1.5 Interbestuurlijk toezicht op de regio	286	-	286
1.6 Openbare orde en veiligheid	423	-	423
1.9 Bestuur, overige baten en lasten	16.054	14.756	1.299
Totaal Taakveld 1	21.794	14.871	6.923
Taakveld 2 Verkeer en vervoer			
2.1 Landwegen	32.814	1.660	31.154
2.2 Waterwegen	5.524	418	5.106
2.3 Openbaar vervoer	27.576	5.325	22.250
2.9 Verkeer en vervoer, overige baten en lasten	827	45	782
Totaal Taakveld 2	66.741	7.448	59.293
Taakveld 3 Water			
3.1 Waterkeringen	437	93	344
3.2 Kwantiteit oppervlaktewater	3.220	2.548	671
3.3 Kwantiteit grondwater	1.361	198	1.163
3.4 Kwaliteit oppervlaktewater	375	-	375
3.5 Kwaliteit grondwater	326	-	326
3.9 Water, overige baten en lasten	39	-	39
Totaal Taakveld 3	5.757	2.839	2.918
Taakveld 4 Milieu			
4.1 Bodembescherming	-662	426	-1.088
4.2 Luchtverontreiniging	-	-	-
4.3 Geluidhinder	-	-	-
4.4 Vergunningverlening en handhaving	7.068	145	6.923
4.5 Ontgronding	-	-	-
4.6 Duurzaamheid	3.070	40	3.030
4.9 Milieu, overige baten en lasten	225	20	205
Totaal Taakveld 4	9.701	631	9.070
Taakveld 5 Natuur			
5.1 Natuurontwikkeling	19.679	13.360	6.319

5.2 Beheer natuurgebieden	14.712	255	14.457
5.3 Beheer flora en fauna	2.473	150	2.323
5.9 Natuur, overige baten en lasten	424	-	424
Totaal Taakveld 5	37.289	13.766	23.523
Taakveld 6 Regionale economie	Lasten	Baten	Saldo
6.1 Agrarische aangelegenheden	5.366	3.029	2.336
6.2 Logistiek	2.307	-	2.307
6.3 Kennis en innovatie	11.433	1.312	10.120
6.4 Recreatie en toerisme	9.222	1.135	8.087
6.9 Regionale economie, overige baten en lasten	6.098	1.004	5.095
Totaal Taakveld 6	34.426	6.480	27.946
Taakveld 7 Cultuur en maatschappij	Lasten	Baten	Saldo
7.1 Cultuur	11.965	1.406	10.559
7.2 Maatschappij	7.095	-	7.095
7.9 Cultuur en maatschappij, overige baten en lasten	566	0	566
Totaal Taakveld 7	19.626	1.406	18.220
Taakveld 8 Ruimte	Lasten	Baten	Saldo
8.1 Ruimtelijke ordening	8.605	650	7.955
8.2 Volkshuisvesting	385	-	385
8.3 Stedelijke vernieuwing	567	-	567
8.9 Ruimte, overige baten en lasten	51	-	51
Totaal Taakveld 8	9.608	650	8.958
Totaal Taakvelden	298.741	298.741	-0

Bijlage 4: Staat van restant investeringskredieten

Inleiding

In de onderstaande tabel wordt het verloop van de toegekende investeringskredieten weergegeven.

Bedragen x € 1.000	Krediet voorgaand jaar	Dotatie 2020	Salaris- lasten	Uitgaven t/m 2019	Uitgaven 2020	Bijdragen van derden	Restant- krediet	Afsluiten Ja / nee
<i>Bedrijfsterreinen</i>								
Wegsteunpunt 's Heerarendskerke	2.000	-	J	12	-	-	1.988	N
Verbouwing gebouw A	1.500	-	J	229	828	-	443	J
Mauritsfort	88	-	J	-	123	-	-35	J
<i>Grond, weg en waterbouwkundige werken</i>								
Leidingwerk WSF	270	90	J	-	354	-	6	N
<i>Machines, apparaten en installaties</i>								
IT-infrastructuur	630	-		594	-	-	36	J
Modernisering NCV	360			361	19	-	-20	J
Investing zaaksysteem	525	-		121	266	-	138	N
Versterken pekelwatervoorziening	250	-		-	-	-	250	N
Opbouw automatisch strooien	150	-		-	141	-	9	J
Cliënt hardware	467	225		-	678	-	14	J
Website	150	-		-	18	-	132	N
Mobiele telefonie 2021	-	630		-	-	-	630	N
Zeeland studio	-	65		-	-	-	65	N
Commissiezaal PS	-	70		-	-	-	70	N
Accespoints	-	60		-	14	-	46	J
Firewalls	-	60		-	22	-	38	J
Glasvezel objectbediening	-	170		-	-	-	170	N
Netwerkkomponenten 2021	-	160		-	-	-	160	N
Totaal investeringen met economisch nut	6.390	1.530		1.317	2.426	-	3.591	

Bedragen x € 1.000	Krediet voorgaand jaar	Dotatie 2020	Salaris- lasten	Uitgaven t/m 2019	Uitgaven 2020	Bijdragen van derden	Restant- krediet	Afsluiten Ja / nee
N286 landbouwrouten rondweg Poortvliet	700	-	J	365	87	-	249	N
N673 Zanddijk	1.100	-	J	349	108	-	642	N
N290 Othene	1.100	-	J	70	4	-	1.027	N
N652 Recreatieverdeelweg schakel	265	-	J	258	-	-	7	J
N289 Oude rijksweg	717	-	J	667	23	-	26	J
N258 reconstructie Absdale Hulst	261	-	J	-116	489	231	120	N
Stationsbrug Middelburg-chroom 6	5.436	-	J	3.036	1.543	-	856	J
N652 recreatieverdeelweg 3e fase	2.214	-	J	327	46	-	1.841	N
Fietsvoorziening Oud Vossemeer Broekseweg	1.762	-	J	1.689	11	9	71	J
N256 vri bypassinst.Zandkreekdijk	288	-	J	-	25	-	263	N
N290 traverse Kapellebrug	859	4.742	J	-	24	-	5.577	N
N252 duiker investeringskrediet	348	-	J	-	41	-	307	N
N253 (turbo) rotonde Anna ter Muiden	800	-	J	707	89	-	5	J
Oesterdam rotonde Speelmansplaten	900	-	J	2	4	-	894	N
N262 fietstunnel Maintenance Value Park	450	-	J	-	-	-	450	N
N256 Landbouwweg Zandkreeksluis	1.420	-	J	480	17	-	923	N
N286 fietspad St. Maartensdijk	100	50	J	54	97	-	-1	N
Fietspad Sluiskil-sluizencomplex	530	-	J	-	-	-	530	N

Rehabilitatie Philipsdam	2.646	954	J	-	-	-	3.600	N
N256 iVRI Langeweg	295	-	J	-	262	-	33	N
N662 afw.Ritthemsest	400	126	J	-	-	-	526	N
iVRI Deltaweg N256	400	-	J	-	-	-	400	N
veilige bermen	3.056	-	J	18	14	-	3.024	N
investeringskrediet afrit Kruiningen	-	1.800	J	-	321	-	1.479	N
Traverse Boerenhol	-	400	J	-	12	-	388	N
Kruispunt N664 's Heerhendrikskinderen	-	1.644	J	-	-	-	1.644	N
Kruispunt N666 Baarlandsezandweg	-	644	J	-	-	-	644	N
N252 Maintenace Value Park	-	1.600	J	-	-	-	1.600	N
N662 Ronde Ritthemsestraat	-	1.080	J	-	111	-	969	N
Totaal investeringen met maatschappelijk nut	26.047	13.040		7.905	3.328	240	28.094	

Controleverklaring van de onafhankelijk accountant

